



T.C.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

MUZAFFER İZGÜ’NÜN HİKÂYELERİNDE

SOSYAL MESELELER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gülhan ULUER

Düzce

Nisan, 2022



T.C.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

MUZAFFER İZGÜ’NÜN HİKÂYELERİNDE

SOSYAL MESELELER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gülhan ULUER

Danışman: Doç. Dr. İsmail Alper KUMSAR

Düzce

Nisan, 2022

KİŞİSEL KABUL/AÇIKLAMA

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**Muzaffer İzgü’nün Hikâyelerinde Sosyal Meseleler**” adlı çalışmamı, ilmî ve ahlâkî geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yaptığımı ve yazdığımı; faydalandığım eserlerin bibliyografyada gösterdiklerimden ibaret olduğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu şerefim ve haysiyetimle doğrularım.

12.04.2022

Gülhan ULUER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında oy birliği / oy çokluğu ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilir.

Başkan Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Prof. Dr. Recai ÖZCAN

Üye Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Doç. Dr. İsmail Alper KUMSAR

Üye Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Dr. Öğr. Üyesi Öznur ÖZDARICI

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

12/04/2022

Prof. Dr. Zafer AKBAŞ

Enstitü Müdürü

Başta annem olmak üzere bu topraklar üzerindeki

Bütün emekçi ve güçlü kadınlar adına...



ÖNSÖZ

Muzaffer İzgü 1960 kuşağının önemli mizah yazarlarından. İzgü, farklı türlerde kaleme aldığı eserlerin hemen hepsinde sosyal meselelere belirgin biçimde yer vermiştir. “Muzaffer İzgü’nün Hikâyelerinde Sosyal Meseleler” adlı bu çalışmada bahsi geçen sosyal meseleler; kültür, eğitim, aile, ekonomi, sağlık, din, siyasi yozlaşma, gelenek ve görenek gibi başlıklar altında değerlendirilecektir. Çalışmaya esas teşkil eden metinler şunlardır: 1. *İşte Mühür İşte Sen* 2. *Ortadireği Yıkan Ayı* 3. *Devletin Malı Deniz* 4. *Azrail Nasıl Rüşvet Yedi?* 5. *Siz Bilirsiniz Paşam* 6. *Donumdaki Para* 7. *Dayak Birincisi* 8. *Deliye Her Gün Bayram* 9. *Sen Kim Hovardalık Kim?* 10. *Her Eve Bir Karakol* 11. *Devlet Babanın Tonton Çocuğu* 12. *Lüp Lüp Makinesi* 13. *Çanak Çömlek Patladı* 14. *Zıkkımın Kökü* 15. *Bando Takımı* 16. *Gecekondu* 17. *Yıl Sıfır Darbe Hazır* 18. *Bir Namussuz Aranıyor* 19. *Bizim Ayılar Amerikalıları Çok Sever* 20. *Bir Mayıs Polis Bayramı* 21. *Dandini Vatandaş Dandini* 22. *Nasıl Baba Oldum?* 23. *Hırsız Köpek*, 24. *Oturaklı Başkan*, 25. *Anneannem Serisi* 26. *Canım Öğretmenim* 27. *Anadolar*, 28. *Tom Baba’nın Tombalası*.

Muzaffer İzgü’nün hayatı, edebi kişiliği ve eserlerini tanıttığımız birinci bölümde; İzgü’nün Türk edebiyatı tarihi içindeki konumunu, hayatı ile eserleri arasındaki ilişkiyi tespit etmeye çalıştık. “Muzaffer İzgü’nün Hikâyeciliği ve Hikâyelerinde Sosyal Meseleler” başlıklı ikinci kısım tezin asıl bölümünü oluşturmaktadır. Bu bölümde İzgü’nün hikâyelerine yansıyan kültür, eğitim, aile, ekonomi, sağlık, din, eğlence, siyasi yozlaşma bahisleri ayrıntılı biçimde değerlendirilmiştir. Tezin “Sonuç” bölümünde İzgü’nün hikâyelerinde ele aldığı sosyal meseleler tasnif edilmek suretiyle bütünlük oluşturulmaya çalışılmış ve toplu bir değerlendirme yapılmıştır.

Bu tezin ortaya çıkmasında katkısı bulunan ve desteğini daima hissettiğim bazı isimler var. Bu vesile ile onlara teşekkürü bir borç bilirim. Öğrencilik hayatım boyunca bana yol gösteren, yüksek lisans yapma fikrini bende oluşturan Prof. Dr. İlhan GENÇ, Prof. Dr. Recai ÖZCAN ve Doç. Dr. Sibel BAYRAM’a teşekkür borçluyum. Tez yazımının her aşamasında fikirleri ile yol gösteren danışman hocam Doç. Dr. İsmail Alper KUMSAR’a teşekkür ederim. Desteğini hiçbir zaman esirgemeyen değerli büyüğüm Arş. Gör. Dr. Fatih Alper TAŞBAŞ’a, çalışma

boyunca bana destek olan Servet SOLAK’a teŖekkür ederim. Muzaffer İzgü hakkındaki sorularımı büyük bir nezaket ve sabırla cevaplayan YILMAZ ailesine, zor zamanlarımda yanımda olan Sevilay DAŞTAN, Murat DAŞTAN, Deniz Devrim FİDAN, Merve YAVUZ, Mehmet IŞIKLAR ve Zeynep SAĞOL’a en kalbî Ŗükranlarımı sunarım.

Bugün bu başarıyı gösterebilmemde büyük emeği olan annem Hamide ULUER’e, babam Yüksel ULUER’e, abim Gökhan ULUER’e, yengem Gülşah ULUER’e, yeğenim Hakan Efe ULUER’e, dayım Ali DEMİR’e ve ailesine teŖekkür ederim.



Gülhan ULUER

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Muzaffer İzgü'nün el yazısı ve imzası	17
Şekil 2. Muzaffer İzgü İmza Gününde Çok Sevdiği Çocuklarla... ..	18
Şekil 3. YILMAZ Ailesi ve Gülhan ULUER	19
Şekil 4. 12.12.2021 tarihinde İzmir Doğançay Mezarlığı İzgü Aile Kabristanı.....	19
Şekil 5: İzgü'nün 09 Nisan 1961ve 19 Mayıs 1961 tarihinde <i>Demokrat İzmir</i> gazetesinde yayımlanmış yazıları	20
Şekil 6. Muzaffer İzgü'nün <i>Akbaba</i> Dergisindeki İlk Yazıları	22



ÖZET

MUZAFFER İZGÜ’NÜN HİKÂYELERİNDE SOSYAL MESELELER

ULUER, Gülhan

Yüksek Lisans, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. İsmail Alper KUMSAR

Nisan, 2022, 165 sayfa

Muzaffer İzgü; 1970’li yıllardan itibaren Türkiye’nin sosyal hayatına yön veren ekonomi, kültür, siyaset, sağlık, bürokrasi, ahlaki yozlaşma gibi meseleleri ele almıştır. Bu çalışmanın amacı, Muzaffer İzgü hikâyelerinde yer alan sosyal meselelerin, bütüncül bir bakış ve sistematik bir tasnifle nitelikli bir çerçevede ele almaktır.

Muzaffer İzgü, yaşadığı dönemde ve ölümünü müteakiben eserleri üzerine kapsamlı değerlendirme yapılan sanatçılarımızdan değildir. Ancak aradan geçen zaman zarfında, Muzaffer İzgü üzerine yapılan çalışmalar sayıca artmış ve İzgü’nün sanatçılığı çeşitli açılardan değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada Muzaffer İzgü’nün hikâyelerindeki sosyal meseleler, toplumsal olguların dinamiğini oluşturan kavramlar çerçevesinde tümevarımcı bir yöntem ile analiz edilmiştir. Çalışma nitel bir araştırma özelliği taşımakta olup birincil veri kaynaklarından yararlanılarak oluşturulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Muzaffer İzgü, Edebiyat, Kara Mizah, Çocuk Edebiyatı, Hikâye.

ABSTRACT
SOCIAL ISSUES IN MUZAFFER İZGÜ STORIES

ULUER, Gülhan

Master, Turkish Language and Literature Department

Supervisor: Asst. Prof. İsmail Alper KUMSAR

April, 2022, 165 pages

Muzaffer İzgü; It deals with issues such as economy, culture, bureaucracy, department corruption, which have been shaping Turkey's social aspects since the 1970s. The aim of this everyone is to struggle with a holistic perspective and comprehensive classification of the social issues in Muzaffer İzgü's stories.

Muzaffer İzgü, it is not that we did not benefit from the contractors who needed to be reviewed during his lifetime and after his death. However, the break is timed, the number made on Muzaffer İzgü and İzgü's can be evaluated from those that can be evaluated.

In this study, social issues in the story of Muzaffer İzgü and designing the dynamics of the phenomena were analyzed with an inductive method. It is one of the systems of qualitative research and the source has been obtained by utilizing the source source.

Keywords: Muzaffer İzgü, Literature, Black Humor, Children's Literature, Story.

İÇİNDEKİLER

KİŞİSEL KABUL/AÇIKLAMA.....	i
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	ii
ÖNSÖZ.....	iv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vi
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	ix
BİRİNCİ BÖLÜM:	11
MUZAFFER İZGÜ’NÜN HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ	11
1. MUZAFFER İZGÜ’NÜN HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ... 12	
1.1. Hayatı.....	12
1.2. Sanat Yaşamı ve Eserleri	20
1.2.1. Sanatı.....	20
1.2.2. Muzaffer İzgü’nün Hikâyeciliği.....	25
1.2.3. Muzaffer İzgü’nün Hikâyelerinde Mizah	28
1.2.4.Eserleri	36
1.2.4.1.Hikâye.....	36
1.2.4.2.Roman.....	37
1.2.4.3. Çocuk Kitapları	37
1.2.4.4. Tiyatro ve Radyo Oyunları.....	38
1.2.5. Aldığı Ödüller	38
1.3. Muzaffer İzgü Hakkında Yapılan Çalışmalar	38
İKİNCİ BÖLÜM:.....	42
MUZAFFER İZGÜ’NÜN HİKÂYELERİNDE SOSYAL MESELELER	42
2.1. Muzaffer İzgü’nün Hikâyelerinde Sosyal Meseleler	43
2.1.1. 1960’lardan 1990’lara Türkiye’de Sosyokültürel, Ekonomik Yapı.....	43
2.1.2. Ekonomi	46
2.1.3. Eğitim	78
2.1.4. Sosyal Olgular	82
2.1.5. Kültür	85
2.1.6. Aile.....	94
2.1.6.1. Aile Bağları	95
2.1.6.2. Kardeş Sevgisi.....	96

2.1.6.3. Aile İçi Demokrasi	97
2.1.6.4. Tutumluluk	100
2.1.7. Sağlık	101
2.1.8. Din	106
2.1.9. Gelenek ve Görenek	112
2.1.10. Siyasi Yozlaşma	113
2.1.10.1. Sistemsel Sıkıntılar (Bürokratik Faktörler).....	138
2.1.10.2. Bireysel Sıkıntılar (Rüşvet, İltimas ve Çeteleşme).....	149
SONUÇ	155
KAYNAKÇA	157
ÖZGEÇMİŞ.....	162
DİZİN	163



BİRİNCİ BÖLÜM:

MUZAFFER İZGÜ’NÜN HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

1. MUZAFFER İZGÜ'NÜN HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

Sanki bir beyaz güvercin bana doğru geliyor

Güneşin doğduğu yerden...

Muzaffer İzgü

1.1. Hayatı

Muzaffer İzgü, Cumhuriyetimizin onuncu yıl dönümü olan 29 Ekim 1933'te Adana'da dünyaya gelir. Annesi Havva Hanım, babası Ahmet Bey'dir. Ahmet Bey, Elazığ'ın Dışidi köyünden çıkıp çalışmak üzere Adana'ya gelir. Adana'daki ilk işi Adana Kız Lisesinde hademeliktir. Daha sonra garsonluk, ocakçılık, gezgin satıcılık, bekçilik gibi birçok işte çalışır.¹ Annesi Havva Hanım ise, Şam doğumlu olup Adana'ya Antakya'dan gelmiştir. Mavi gözlü ve uzun boylu bir kadın olduğu söylenen Havva Hanım'ın ilk eşi, Fransızların Adana'yı işgali sırasında hayatını kaybeder, ikinci eşi de veremden ölür. İzgü, annesinin üçüncü evliliğinden olan ikinci ve son çocuğudur. Kendisinden iki yıl önce doğan ikiz kardeşlerinden Cefa bebekken vefat etmiş diğer kardeşi Sefa ise Avustralya'da yaşamaktadır.²

Adana'nın Tepebağ Mahallesinin bir sokağında derme çatma gecekonduda doğan Muzaffer İzgü, babasının Adana'da ilk gecekonduyu yapan kişi olduğunu söyler.² Doğduğu ev İzgü'nün hatıralarına şu sözlerle yansır:

“Gözümü açtığımda, babam bir ev yapmış bize... Tahta parçalarıyla, portakal sandıklarıyla... Duvarları -Adana'da ona “berdi” derler- kargılar örülerek yapılır. Babam onları çakmış, içten dıştan sıvamış. Üstü için de ikinci el / çıkıntı oluklu çinko satın almış. Çinkolar yer yer delik. Sonbaharda dama çıkar o delikleri balmumuyla tek tek tıkardı. Ama Adana'nın yakıcı güneşi eritirdi balmumunu. Ev dediğin zaten bir odaydı; yatak odası, yemek odası, konuk odası, mutfak hatta banyo... Sonraları babam küçük bir banyo yaptı. Yer yatağında yatardık, evde zaten ne masa ne sandalye... İnanın üç kişiye bir yorgan ancak düşerdi. Yok. Para yok, bir şey yok.”³

İzgü ailesi, Tepebağ Mahallesindeki bu evden sonra Tospa (Kaplumbağa) Mahallesi'ne taşınır. Oradaki evler çitten yapılmış kulübeler olduğu için kaplumbağaya benzetilmektedir. İzgü'nün çocukluğunun geçtiği bu ikinci ev de yokluk ve sefalet bakımından ilk evlerinden farklı değildir:

“Babamın ev dediği şey, kocaman bir avlu, avluda bir nar ağacı, bir okalıptüs, bir de küçücük oda. Odanın üstü çinkolarla kaplı, yanları bozulmuş

¹ Evin Eroğlu, *Muzaffer İzgü'nün Çocuk Kitaplarının Mizah Unsurları Yönüyle İncelenmesi*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu, 2008, s. 45.

² Muzaffer Uyguner, *Muzaffer İzgü -Yaşamı, Sanatı ve Yapıtlarından Seçmeler*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2005, s. 9.

³ Kadir İncesu, “Muzaffer İzgü”, *İz Dergisi*, S. 31, s. 9.

ambalaj sandıkları ve çamur... Bir yatak, bir çul, iki tencere, altı sahan, üç sepet, bir tava, iki tepsi, bir maltız; yastık ve yorganları saymazsak evimize ev dedirten şeyler bunlardır.”⁴

Fakirlikle mücadele eden bir ailenin evladı olarak büyüyen İzgü’nün babası Ahmet Bey, yaşadığı sıkıntıları ve dertleri ailesine belli etmemeye çalışır. Yaşadığı zorlukları ailesine göstermemeye çalışan Ahmet Bey’in hep sevecen ve muzip bir tarafı vardır. İzgü, babasının muzipliklerini şu sözlerle anlatır: *“Babamsa düşler insanıydı. Bize sanal pırzola yedirdiğini çok iyi anımsıyorum. Bir tiyatro aktörü gibi oynardı. Kapıdan bir girerdi, sanki kolunun altında et paketi varmış gibi.”⁵*

İzgü’nün anılarına hâkim olan bu yoksulluktan en çok etkilenen şüphesiz Ahmet Bey’dir. Ahmet Bey, ailesinin geçimini sağlamak için bulduğu her işte çalışmak zorundadır: *“Babam bulduğu işlerde çalışırdı. Emeklilik yoksa, SSK yoksa babamın suçu ne bunda? Hastalandı mıydı hepimiz açız. Garsonluk yapar, sokakta ıspanak satar. Yani böyle bir ev.”⁶*

Muzaffer İzgü’nün hayatında önemli bir yere sahip olan derme çatma evin üzerine kurulduğu arsa kiralıktır. Her yıl, babası ve abisi ile birlikte kira parasını arsa sahibi Münevver Hanım’a ödemeye giderler. Münevver Hanım’ın yanına gittiklerinde babalarının onlar için belirlediği rolü adeta bir tiyatrocı gibi oynamak zorundadırlar. Bu nedenle Münevver Hanım, İzgü’nün çocukluk yıllarının unutulmaz kişilerindendir:

“Sonradan öğrendim ki, bu ev bizim değil, biz burada kiracıyız. Evin de değil, arsanın kiracısıyız. Onca evin arasında bizim evin olduğu yer boş kalmış. Babam her yıl bu arsanın kirasını öderdi Münevver Hanım’a. Muharremden muharreme (Eylül ayı) arsanın kirası yıllık olarak ödenirdi. Arsa kirasını ödeme günleri yaklaştıkça babamı bir huzursuzluk alırdı. Ve durmadan Münevver Hanım’a kızardı... Münevver Hanım’a kira ödentisinde başrol Sefa ağabeyimle benim. Babam kaç kez uyardı: ‘Bakın oğlum size bağlı hı, siz boynunuzu iyice kırmazsanız ki o zaman yandık. Siz boynunuzu iyice kırın ki Münevver Hanım’ın yüreği acısın. Yüreği acımazsa ne yapar?’” Muzaffer İzgü ve abisi yol boyunca boyun kırma provalarıyla devam ederler ve sonunda kolunda bilezikleri şakırdayan Münevver Hanım’ın karşısına babalarıyla çıkarlar. Münevver Hanım, boynu bükük sabileri kıramayıp sonunda oflaya poflaya bir sene daha evde oturmalarına kabul eder.⁷

Muzaffer İzgü, babasının yaşadığı geçim sıkıntılarını kayıtsız kalamaz ve küçük yaşta aile bütçesine katkı sağlamak için çalışmaya başlar. Önce babasıyla seyyar satıcılık yapar daha sonra sokaklarda şeker satar. Tabii olarak küçük yaşta

⁴ Muzaffer Uyguner, *Muzaffer İzgü -Yaşamı, Sanatı ve Yapıtlarından Seçmeler*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2005 s. 9-10.

⁵ Hüseyin Yurttaş, Muzaffer İzgü, Ben Bando Mızıkayla Doğdum, *Gülümseyen Usta Muzaffer İzgü*. (Haz. Enver Ercan). Tüyap, İstanbul, 2009, s. 12.

⁶ Kadir İncesu, “Muzaffer İzgü”, *İz Dergisi*, S. 31, s. 9.

⁷ Hikmet Çetinkaya, *Yılların Tanığı Üç Yazar*, Çağdaş Yayınları, İstanbul, 1986, s.79-81.

çalışmak zorunda kalan çocukların yaşayabileceği türden birçok zorluğu göğüslemek zorunda kalır:

“İtfaiyenin orada bağıriyorum, ince, çığlık gibi sesimle, ‘Haydi şeker, parayı cepten çeker, parası olmayan sümüğünü çeker.’ Ama biri kalkmış, ayı gibi kıllı biri, pencereden bağıriyor söverek: ‘Defol git lan, bilmem ne çocuğu’ Amma benim bu şekerini satmam gerekli. Anasını çıkarıp, kârını akşama eve götürmem gerekli. Varsın sövsün, yine bağırdım, ‘Şeker, parayı cepten çeker, parası olmayan sümüğünü çeker.’”⁸

Babasının hastalığının ilerlemesi ve geçim derdinin artmasıyla Muzaffer İzgü’nün iş temposu daha da artar. Sokaklarda mısır satmaktan fırın işçiliğine akrep avcılığı yapmaktan eczanelere eşek arısı satmaya kadar akla hayale gelmedik işler yapar. Açlık nedeniyle manavdan kavun çalıp karakolluk olması da bu hayatın zorlukları içinde sayılmalıdır.⁹ Yoksulluğu böylesine yoğun bir şekilde yaşayan İzgü, hayatı erken yaşta tanır. Şüphesiz ki bütün bu tecrübeler ilerde yazacağı hikâyeler için de kendisine malzemeler verir. Nereden geldiğini, hangi zorluklarla mücadele ettiğini unutmadan hayatına devam eden İzgü’nün içinde çocukluğundan kalma bir ukde vardır: Balonlar.

İzgü’nün çocukluğunda hiç balonu olmaz ve hep balonlara hasret kalarak büyür. İşte bu sebeple ne zaman bir baloncu görse birkaç tane alır ve onları mutlu olsunlar diye çocuklara dağıtır. Bu yoksunluğu, içindeki acısını göstermeden alaycı bir dille anlatmaya çalışır: *“Çocukken hiç balonum olmadı. Balona verecek paramız yoktu. Ona verilecek parayla eve yarım ekmek alınırdı. Ekmek daha önemliydi. Balon dediğin hava civa, bir patladı mıydı ki mutlaka patlar, o zaman para yandı gitti.”*¹⁰

Muzaffer İzgü’nün eğitim hayatı da türlü türlü zorluklar içinde geçer. İzgü, ilkökul eğitimini üç farklı okula giderek tamamlar. İlk olarak üç sene İnönü İlkokulu’nda okur, dördüncü sınıfı Gazipaşa İlkokulu’na geçerek burada tamamlar. Bu okulun depremde zarar görmesi üzerine beşinci sınıfı İstiklal İlkokulu’nda okur. Ekonomik sıkıntılardan dolayı öğrenim hayatı boyunca da çalışmak zorunda kalır. Okul yıllarında yaptığı işler karpuz hamallığı, Yüreğir ovasında pamuk toplayıcılığı, trenlerde çay, ekmek ve peynir, turşu satıcılığı ve arife günlerinde Adana Asri Mezarlığında ölümlere Kuran-ı Kerim okumaktır.¹¹

Ortaokul öğrenimini Tepebağ Ortaokulunda tamamlar. Bu yıllarda Muzaffer İzgü, kendisine düşünen ve okuyan bir insan olmak hedefini belirlemiştir. Ortaokulu bitirdikten sonra öğretmen okuluna girmeyi düşünmektedir. O dönemlerde öğretmen okuluna gidecek öğrencileri öğretmenler kurulu seçer. Müdür Mustafa Bey’e,

⁸ Hikmet Çetinkaya, *age.*, s. 89.

⁹ Evrim Eroğlu, *Muzaffer İzgü’nün Çocuk Kitaplarının Mizah Unsurları Yönüyle İncelenmesi*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu, 2008, s. 45.

¹⁰ Hikmet Çetinkaya, *Yılların Tanığı Üç Yazar*, Çağdaş Yayınları, İstanbul, 1986, s. 84-85.

¹¹ Muzaffer Uyguner, *Muzaffer İzgü -Yaşamı, Sanatı ve Yapıtlarından Seçmeler*, Bilgi Yayinevi, Ankara, 2005 s. 11.

kendisini öğretmen okuluna göndermeleri için yalvarır. Mustafa Bey, tüm dersleri on olan bu öğrenciye tıp okuması konusunda ısrarcı olsa da “Babam beni okutamaz.” diyerek Diyarbakır Öğretmen Okuluna gider.¹² Ekonomik sıkıntılar bu dönemde de Muzaffer İzgü’nün yakasını bırakmaz:

“Ben okula nalınla başladım. Daha doğrusu babamın son buluşlarından biriyle. Nalının üzerine eskimiş yemeniyi monte etti. Hani sonradan moda olacak olan apartman topuk. Apartman topukla koşamazdım, doğru dürüst yürüyemezdim; ama ayağımı yerden kestiği, sudan çamurdan koruduğu için memnundum.”¹³

Muzaffer İzgü, Diyarbakır Öğretmen Okulu’nda üçüncü sınıftayken kendisinden bir sene sonra okula başlayan Günsel Hanım ile tanışır ve arkadaşlıkları başlar. İzgü, bir sonraki sene birincilikle mezun olunca Günsel Hanım’a yakın olabilmek için Diyarbakır’a tayinini ister. Diyarbakır, Ziya Gökalp İlkokulu’na öğretmen olarak atanır. Sonraki yıl, Günsel Hanım da okuldan birincilikle mezun olunca İzgü ve Günsel Hanım evlenir. Diyarbakır’da ev kiralari o zamanlar bütçelerine fazla geldiği için İzgü çifti Diyarbakır’ın bir ilçesi olan Silvan’a tayinlerini isteyerek taşınmaya karar verirler. Birlikte burada dört sene boyunca öğretmenlik görevlerini yaparlar. Sınıf öğretmeni olarak göreve başlayan Muzaffer İzgü, daha sonra sınavlara girerek Türkçe öğretmenliği yapmaya hak kazanır. Diyarbakır’daki Türkçe öğretmenliği tecrübesi İzgü için önemli bir başlangıç olur. O dönemde, eşiyle birlikte Türkçe konuşmayı bilmeyen Diyarbakırlı çocuklara Türkçe öğretirler.¹⁴

Silvan’da görev yaptıkları sırada ilk çocukları Bülent Şahin dünyaya gelir. Silvan’daki dördüncü senelerinde İzgü, Erzurum’a askere gider. Döndüğünde bir sene daha Silvan’da öğretmenlik yapar. Silvan’dan sonra Aydın’ın Akçaova köyüne atamaları gerçekleşir. İzgü ailesi Aydın’a taşınır. Birkaç yıl sonra ikiz kızları Nevin ve Sevin’i kucaklarına alırlar. Muzaffer İzgü, 1978 yılında emekli olana kadar eşi Günsel Hanım’la birlikte Aydın’da öğretmenlik görevine devam eder. İzgü, Aydın’da sırasıyla; Cincin köyünde, Aydın merkezdeki yetiştirme yurdunda, Güzelhisar İlkokulunda ve Aydın Gazipaşa Ortaokulunda çalışır.¹⁵

Kendisinden sonra emekliye ayrılan eşiyle beraber İzmir’e taşınma kararı alırlar. Ömürlerinin geri kalanını İzmir’de geçiren İzgü ailesinin hayatında İzmir’in önemli bir yer vardır. Muzaffer İzgü, İzmir’e karşı duygularını şu sözlerle ifade eder:

“İzmir, bir kez iklim olarak Adana’ya çok benziyor. Sebzesi, meyvesi bol. Hepsinin dışında çok uygar bir kent. Türkiye’nin uygar kentlerinden biridir.

¹² Kadir İncesu, “Muzaffer İzgü”, *İz Dergisi*, S. 31, s. 14.

¹³ Hikmet Çetinkaya, *Yılların Tanığı Üç Yazar*, Çağdaş Yayınları, İstanbul, 1986, s. 102.

¹⁴ Öykü Mercan, *Muzaffer İzgü Öykülerindeki Söylem Biçiminin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Uygunluğu*, Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türkiyat Araştırmaları Ana Bilim Dalı, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Bilim Dalı, Ankara, 2018, s. 15.

¹⁵ Muzaffer Uyguner, *Muzaffer İzgü - Yaşamı, Sanatı ve Yapıtlarından Seçmeler*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2005, s. 12-13.

Sağ olsun gelen başkanlar da İzmir'imizi güzelleştirmeye çalışıyorlar. Bazen eşimle de giderdik Kordon'a, Alsancak'a; gezer, hayran olurduk. Açık söyleyeyim İzmir'i de, anılarımla dolu Aydın'ı, Adana'yı da çok seviyorum.”¹⁶

Muzaffer İzgü'nün eşi Günsel Hanım, 11 Şubat 2016'da hayata gözlerini yumar ve İzmir'e defnedilir. İzgü, hayat arkadaşının kaybı ile yaşadığı bu acı nedeniyle derin bir kedere boğulur:

“...karım ölünce ben de öldüm... Eşimi kaybettikten sonra... Gökyüzü niye masmavi? Niye bu tarafı sarı, bu tarafı yeşil, bu tarafı kırmızı, bu tarafı mor değil?”¹⁷

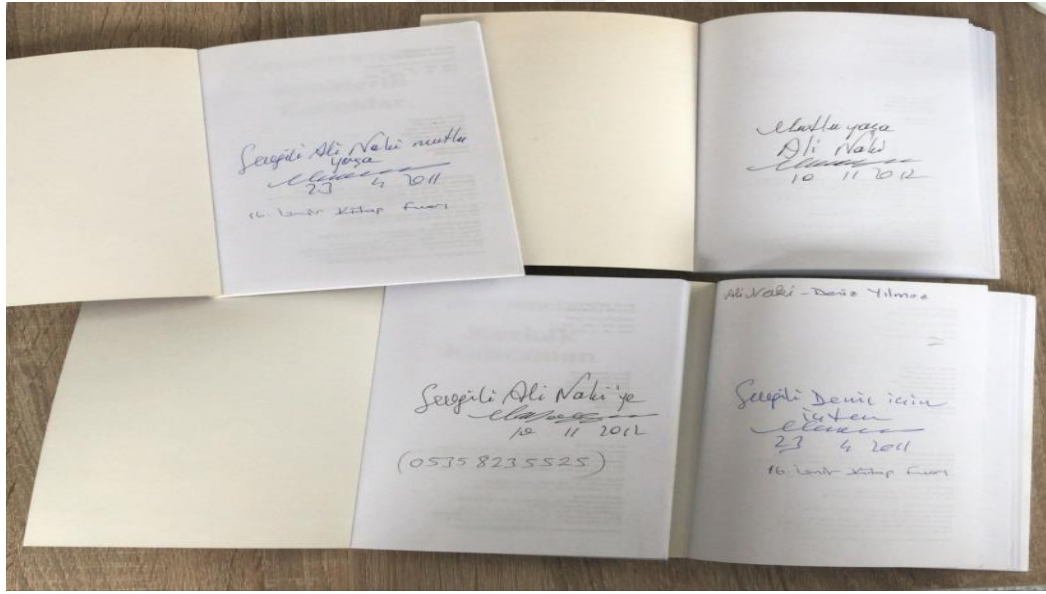
Muzaffer İzgü, eşinin vefatından bir buçuk sene sonra 26 Ağustos 2017 tarihinde, uzun süredir mustarip olduğu ve tedaviyi reddettiği karaciğer kanseri sebebiyle 84 yaşında İzmir'de hayatını kaybeder. İzmir Katip Çelebi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne Ağustos ayının ilk haftasında yatırılan İzgü, kanser olduğunu öğrenince tedaviyi reddeder. Muzaffer İzgü'nün cenazesi, 28 Ağustos 2017 Pazartesi günü İzmir'de düzenlenen törenin ardından Yeşilyurt'ta defnedilir.¹⁸

Muzaffer İzgü'yü tanıyanlar onun sevecen, hoşgörülü bir insan olduğunu ifade etmektedirler. Bir dönem ödevi hazırlama vesilesiyle Muzaffer İzgü ile tanışma fırsatı bulan Ali Yılmaz, tanıştıkları andaki diyaloglarını şu sözlerle anlatmıştır: “Ben masasına gittiğimde kendisi hakkında bir çalışma yapacağımı okulda ödevim olduğunu söyledim. Çok mutlu oldu, bana telefon numarasını yazıp verdi. Aklına takılan bir şey olursa beni ara, dedi. Ama çok küçüktüm tabi aramadım öyle kaldı numarası. Benimle fotoğraf çekildi, bu beni mutlu etti.” Ali'nin babası Doğan Yılmaz'ın İzgü'ye dair izlenimleri şu şekildedir: “Muzaffer Bey çok mütevazı birisiydi. Orada onca insanla tek tek ilgilendi. Her gelenin kitaplarını imzaladı, birden fazla kitap getirenleri bile kırmadı. Çocukla çocuk olabiliyordu. Güler yüzlüydü.” Anne Mehtap Yılmaz ise İzgü ile tanışma anını eşi Doğan Bey'i destekleyerek şu sözlerle anlatmaktadır: “Evet kesinlikle öyleydi. Beni en çok etkileyen nokta da Ali'ye ‘Evet, velin nerede bakalım? Hadi bir fotoğraf çekilelim seninle’ diyerek elini sıkı sıkıya tutmasıydı. Ali'nin kardeşi Deniz'le de fotoğraf çekildi. Samimiyeti çok güzeldi. Kitapları hâlâ durur saklarsınız (Şekil 1-2).”

¹⁶ Kadir İncesu, “Muzaffer İzgü”, *İz Dergisi*, S. 31, s. 23.

¹⁷ Kadir İncesu, agy., s. 11.

¹⁸ Muzaffer İzgü Biyografisi, <https://www.biyografi.info/kisi/muzaffer-izgu> (E.T: 25.08.2020)



Şekil 1. Muzaffer İzgü'nün el yazısı ve imzası



Şekil 2. Muzaffer İzgü İmza Gününde Çok Sevdği Çocuklarla...



Şekil 3. YILMAZ Ailesi ve Gülhan ULUER



Şekil 4. 12.12.2021 tarihinde İzmir Doğançay Mezarlığı İzgü Aile Kabristanı
Sevgi ve rahmetle...

1.2. Sanat Yaşamı ve Eserleri

1.2.1. Sanatı

Muzaffer İzgü, yazın hayatına Aydın’da yaşadığı yıllarda başlar. İzgü’nün ilk yazıları Aydın’da yayımlanan *Hüraydın* gazetesinde çıkar. Edebi hayatı boyunca kendi ismi dışında *Demokrat İzmir*, *Akbaba*, *Seyhan Toros*, *Seyhan Toroslu*¹⁹ müstearlarını kullanmıştır. *Hüraydın* gazetesindeki ilk kalem tecrübelerinden sonra *Demokrat İzmir* gazetesine geçer. *Demokrat İzmir*’deki “İnancımız Budur” başlıklı ilk yazısı 9 Nisan 1961’de yayımlanır.²⁰ Bu vesileyle belirtmek gerekir ki *Demokrat İzmir* gazetesi 60’lı yılların geniş okuyucu kitlesine sahip bir yerel gazetesidir. Yerel bir gazete olmasına rağmen zaman zaman ulusal gündemi de belirleyen haberler yapar. Demokrat Parti çizgisinde yayın hayatına başlayan gazete sonradan CHP destekçisi olmuştur. Muzaffer İzgü’nün yazılarını yayımladığı dönemde dergi, halk partisi çizgisindedir.²¹



Şekil 5: İzgü’nün 09 Nisan 1961 ve 19 Mayıs 1961 tarihinde *Demokrat İzmir* gazetesinde yayımlanmış yazıları

¹⁹ Tahsin Yıldırım, *Edebiyatımızda Müstear İsimler*, Selis Kitaplar, İstanbul, 2006, s.212.

²⁰ Hikmet Çetinkaya, *Yılların Tanığı Üç Yazar*, Çağdaş Yayınları, İstanbul, 1986, s. 6.

²¹ “*İzmir* adı altında yayın hayatına başlayan gazete, dönemin iktidarı Cumhuriyet Halk Partisi’ne karşı yürüttüğü yayın politikası neticesinde kapatılmış; 25 Aralık 1946’dan itibaren *Demokrat İzmir* ismi altında yayınlanmaya devam etmiştir. İktidar partisi olan CHP’ye karşı izlediği sert yayın politikası ile dönemin yerel basın örnekleri arasında öne çıkan ve adından çok sık söz ettiren *Demokrat İzmir* gazetesi, DP’yi şiddetle desteklemiştir. Fakat 1955 yılı sonlarına doğru DP iktidarının Türk siyasetinde oluşturduğu sorunlar karşısında bu kez de dönemin iktidarına karşı yoğun bir muhalefet yapmıştır.” Aslı Solak, *Türkiye’de Basın-Siyaset İlişkisine Bir Örnek: Demokrat İzmir Gazetesi (1946-1960)*. Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2017, s. I.



Şekil 6. Muzaffer İzgü'nün Akbaba Dergisindeki İlk Yazıları

Muzaffer İzgü, azimli ve hırslı bir insan olduğunu Akbaba dergisinde yazmak için verdiği uğraşlarda açıkça gösterir. Hiçbir zaman pes etmeyen, kendinden emin bir yapıyla hedeflediği yolda kendisini geliştirerek devam etmeye çalışır: “Evet, işi inada bindirmeseydim belki olmayacaktı. Çünkü Akbaba, o yılların gülmece okuluydu. Oradan mezun olmam gerekliydi”²⁴ ifadeleriyle Akbaba dergisinin o yıllardaki konumu hakkında da bir fikir vermektedir. Muzaffer İzgü'nün bu dergideki yazıları ağırlıklı olarak sosyal meseleler üzerinde duran mizahi nitelikli metinlerdir.

Muzaffer İzgü, sosyal meselelerin kaynağını ilk yazınlarından itibaren ekonomik kökenlere dayandırmaktadır. İnsanların ekonomik koşullarının doğrudan sosyal ilişkileri tesislerinde başrol oynadığını düşünmekte ve bu konu özelinde çıkarımlarla eserlerini kaleme almaktadır. Akbaba dergisindeki örnek yazılara da bakıldığında Muzaffer İzgü'nün edebi çizgisini yıllar boyunca koruduğu çıkarımı da yapılabilmektedir. Öyle ki hayatının birçok evresinde eserler kaleme alan Muzaffer İzgü'nün sosyal meselelere karşı olan duruşunun gençlik yıllarından başlayarak devam ettiği görülmektedir.

İzgü, ilk kitabını Özyürek Yayınevinde basar, daha sonra 1970'ten itibaren yedi sene boyunca eserleri Remzi Kitapevinden yayımlar. 1977'de yaşadığı bir olay sonucu kitaplarının yayımlanması için Bilgi Yayınevi ile anlaşır Muzaffer İzgü'nün kitapları bu yayınevinde basılmaya devam etmektedir. Bilgi Yayınevi ile arasındaki ilişkiyi Kadir İncesu'ya verdiği son röportajında şu şekilde anlatır:

²⁴ Ahmet Günbaş, *Muzaffer İzgü İle 'Gülmeceli' Bir Söyleşi*, Gülümseyen Usta Muzaffer İzgü. (Haz. Enver Ercan). Tüypap, İstanbul, 2009, s. 139.

“Kitaplarımı daha önce Remzi Kitapevi yayımlıyordu. Ben de Attilâ İlhan'ın genel yayın yönetmeni olduğu Demokrat İzmir gazetesinde köşe yazısı ve gülmece öyküsü yazıyordum. Attilâ İlhan o sıralarda Bilgi Yayınevinin başına geçmişti. Aziz Nesin, yayınevinden ayrılınca Ahmet Bey, Attilâ İlhan'a, “Bize bir gülmece yazarı lazım.” demiş. Attilâ İlhan beni önerince de Ahmet Bey kitaplarımın Remzi Kitapevi tarafından yayımlandığını ifade etmiş. Attilâ İlhan da, o beni kırmaz, diye yanıtlamış. Gerçekten de kıramadım. Kitaplarımı Bilgi Yayınevine verdim. Ondan sonra bütün kitaplarım Bilgi Yayınevinden çıkmaya başladı. Memnunum, mutluyum. Çocuklarıma da “Ben öldükten sonra kitaplarımı asla Bilgi Yayınevinden almayacaksınız! Hep o yayınevi yayımlayacak” derim.”²⁵

Muzaffer İzgü'nün “Zıkkımın Kökü” (1988) isimli eseri senaryolaştırılarak film hâline getirilir. Öyküleri dışında, tiyatroya olan ilgisi sebebiyle de Nejat Uygur için “İnsaniyettin” isimli tiyatro oyununu kaleme alır. *Ökkeş* ve *Anneannem* serileri en çok ses getiren çocuk kitapları olur. Yazarlık hayatı boyunca 28 öykü kitabı, 52 çocuk kitabı yazar. Hayatının belirli bir dönemi zor şartlar altında geçen İzgü, öğretmen olduktan sonra atıldığı yazın hayatı boyunca eserlerinde; topluma yön verici, eğitici ve düşündürücü bir anlatım tarzını benimser.

Hem çocuk hikâyelerinde, hem de yetişkinler için yazdığı yazılarında, insanların gülerken düşünmesini ister. Böylece insanların kendilerini sorgulayabilmesini sağlayarak kişinin bir birey olduğunu fark etmesine yardımcı olmaya çalışır. Kendisi mizahta takip ettiği yolu şu sözlerle ifade eder: “Konuyu kolay bulurum, çünkü bizim memleketin nesine baksanız mizah... Ama salt, güldürmek için değil. Zaten sevmem mizahın böyle olmasını, düşündürmeli mizah, kara olmalı...”²⁶

İzgü'ye göre bir eser okuyucusunu, düşünürken, hem güldürebiliyor hem de hüznlendirebiliyorsa görevini yerine getirmiş demektir. Çünkü eser, okuyucusunu hem ruhsal hem de mantıksal olarak harekete itmeli ve kendisinin bir birey olduğunu hatırlatması gerekir. Eserlerinde, toplumun çarpıklıklarını ortaya çıkartmayı hedefler. Ancak bunu apaçık vermeyerek eleştirisini mizahi öğelerin arkasına gizler. Talat Halman 1993 yılında Muzaffer İzgü'ye *İt Adası* adlı eserini tebrik için yazdığı mektubunda onu şu sözlerle över: “Yeni bir mizah mimarisi yaratıyorsunuz, bu eserde. Toplumun eleştirisi ve evrensel duyguların yansıtılması bakımından yaman bir kudrete erişiyorsunuz.”²⁷

Muzaffer İzgü'nün tek düşüncesi vardır, o da çocuklara, gençlere okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmak için onları edebî ve estetik değeri yüksek nitelikli metinlere yönlendirmek:

²⁵ Kadir İncesu, “Muzaffer İzgü”, *İz Dergisi*, S. 31, s. 23.

²⁶ Ahmet Köklügiller, “Nasıl Yazıyorlar?”, *İq Kültür Sanat Yayıncılık*, İstanbul, 2010, s. 228.

²⁷ Muzaffer Uyguner, *Muzaffer İzgü - Yaşamı, Sanatı ve Yapıtlarından Seçmeler*, Bilgi Yayınevi. Ankara, 2005, s. 21-123.

“Mizahın görevi düşündürmektir, edebiyat tadı vermektir. Ben kitaplarımda sırtımı hep edebiyata yasladım. Edebiyatsız bir şey yapamam. Ne olacak şimdi? Güneş doğdu... Böyle yazmam. Ne derim: Güneş dağın arkasından ateşten bir top gibi çıktı. Bakın birincisini herkes söyler, yazar. Ama ikincisinde bir görüntü, bir duygu hatta bir katılım var. Sanki bir beyaz güvercin bana doğru geliyor güneşin doğduğu yerden... Sırtını edebiyata yaslamak dediğim bu.”²⁸

Bir toplumda büyük okura sahip olabilmenin tek şartının küçük okura sahip olabilmek olduğunu dile getiren yazar, okuma alışkanlığının mutlaka küçük yaşlarda başlaması gerektiğinin de önemini şöyle dile getirir:

“Yayınevime de dedim; çocuk okuru olmayan bir toplumun yetişkin okuru asla olmaz, asla! Çocuk yaşta yetişecek ki insan, ileride de kitap okusun.

“Siz, yayınevi olarak, neden kitap yayımlıyorsunuz?”

“İnsanlar okusun diye.”

“Eeee, okur yok! Okuru da biz hazırlayacağız.”

“Nasıl olacak?” dedi Ahmet Bey?

“Çocuk kitapları yayımlayacağız.”²⁹

İzgü’nün eserlerinde yarattığı kahramanlar genellikle günlük hayatımızda karşımıza çıkabilecek insanlardan oluşur. Sokakta yürürken, parkta kitap okurken, markette alışveriş yaparken bu tip insanlara sıklıkla rastlarız. Hatta belki biz bile onlardan birisi olabiliriz.

“Yazmak benim için bir kurtuluş değildir. İzlemem de gerekiyor. Ben bunları yazdım ama şu şu şunlar düzeldi mi? Bu bu ne oldu? Sen yazdın Muzaffer bunu. Onu da izlerim. Yapımdır o benim. Evime çok gazete gelir, okurum. Ayda 22 dergi gelir, izlerim. Günde en az 150 sayfa kitap okurum. Haberlere bakarım, zorunluyum haberlere bakmaya. Ülkemizde neler oluyor, neler yapılıyor? Bunlara göre ne yazacağıma karar vermem gerekiyor. Bunları yazıyorum.”³⁰

Muzaffer İzgü, eserlerinde yaşadığımız hayatı çok iyi bir şekilde gözlemleyerek işler. Yazın hayatı boyunca, ülkenin siyasi ve sosyal yapısını ince mizah anlayışıyla eleştirir. İzgü, eserlerinde genellikle eşitliği, adaleti, özgürlüğü, emekçi insanları, ekonomik zorlukları, siyasi bozulmaları, yolsuzlukları, sağlık problemlerini, fakir halkın sorunlarını, eğitimde yaşanan bozulmaları işler. İzgü’nün yazma alanına hayatın olağan akışı içerisinde karşılaşılabileceğimiz her şey dahildir.

Muzaffer İzgü’nün eserlerinde kullandığı dil, yazdıklarının her kesim tarafından okunabilmesi için sadece ve anlaşılırdır. İzgü, toplumu bilinçlendirmek adına yazar. Onun için öncelik toplum sorunlarını herkese anlatmak, herkes ile

²⁸ Kadir İncesu, “Muzaffer İzgü”, *İz Dergisi*, S. 31, s. 15.

²⁹ Kadir İncesu, *agy.*, s. 12.

³⁰ Kadir İncesu, *agy.*, s. 18.

paylaşma olur. İzgü, Türkçe kelimeleri eserlerinde ustalıkla kullanarak, günlük konuşma dilinde yazılar yazar. Böylelikle okuyucu, yazarı kendisinden biri olarak görür.

İzgü, güldürülerini okuyucuyu oyalamak okuyucuya hoş vakit geçirtmek için kurgulamaz. Onun eserlerinde güldürmek bir amaç olmakla birlikte asıl hedef, okurun hayata farklı perspektiflerden bakmasını sağlayarak okuru düşündürmektir.³¹

Bu bağlamda İzgü'nün hikâyeciliği gazetelerin moda yazar olarak ortaya attığı yazarların yazma serüveninden ayrılır. Zira ona göre, bir yazarın kalıcı olmasının ilk şartı yazdıklarıyla kime hizmet ettiğinin bilincini taşımaktadır. İzgü'nün eserlerinde bu bilincin belirgin biçimde hissedildiğini ifade etmek gerekir.³²

İzgü, eserlerinde genel itibariyle bürokrasinin egemen olduğu bir yaşamı işler. Burjuvazideki çarpıklıkları veren, genellikle bölge olarak İstanbul dışına pek çıkmayan Aziz Nesin'in yanında kendi deyişiyle “*Anadolu Gülmecesi*”ni vermesiyle ayrı bir yer edinir.³³

Muzaffer İzgü eserlerinde hümanist bir yaklaşımı savunur. Onun eserlerinde temelde insan vardır: “*İnsan; ağlar, güler, sevinir, acı çeker, çalışır, mücadele eder... İnsan, toplumun içindeki uyumun simgesidir. İnsan bozulursa toplumdaki düzen de bozulur.*” Bu yüzden insan, doğruları, yanlışlarıyla ele alınır. Düşünebilen bir varlık olduğu unutulmaz ve unutturulmaz.

1.2.2. Muzaffer İzgü'nün Hikâyeciliği

Muzaffer İzgü'nün farklı türlerde kaleme aldığı eserlerini birçok araştırmacı inceler. Bu araştırmacılar genel itibariyle yazarın eserlerini çocuklar için yazdıkları ve yetişkinler için yazdıkları şeklinde iki kategoride değerlendirirler. İzgü'nün her iki kategoride de yer alan eserleri okuyucularını güldürürken düşündürür. İzgü'nün muhatap aldığı okur kitlesi içinde çocukların önemli bir yeri vardır. Kendisi bu tip hikâyelere yönelişinin bir ihtiyaçtan kaynaklandığını şu sözlerle izah eder: “*Benin çocukluğumda hatta yakın zamana kadar çocuk edebiyatı diye bir şey yoktu. Biraz da çocukları okurdan saymadıkları için... Okusa ne olacak, okumasa ne olacak... “Okudun da ne oldu!” diye bile söylenmiştir.*”³⁴

Bir toplumundaki bireylerin “*ağaç yaşken eğilir*” atasözünde ifade edilen anlama uygun olarak küçük yaştan başlayarak bilinçlenmesi gerektiğine inanan

³¹ Çiğdem Baytar, *Muzaffer İzgü'nün Çocuklara Yönelik Kitaplarında Güldürürken Düşündürme*, Küçük Dev Adam, Çocuk ve Gençlik Yazınında Muzaffer İzgü Sempozyumu, (T.C. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, 19-21 Ekim 2005), Bilgi Yayınevi, Ankara, 2006, s. 403.

³² Muzaffer Uyguner, *Muzaffer İzgü - Yaşamı, Sanatı ve Yapıtlarından Seçmeler*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2005, s. 22.

³³ Olcay Öner, *Cumhuriyet Dönemi Türk Roman ve Öyküsü*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1984, s. 314.

³⁴ Kadir İncesu, “Muzaffer İzgü”, *İz Dergisi*, S. 31, s. 19.

İzgü'nün bu alana yönelmesindeki bir diğer itici güç öğretmen kimliğidir. Bu kimliği sayesinde çocukları çok iyi tanıma fırsatı bulan İzgü, çocuk hikâyelerinde muhatabını küçümsemek gibi bir yolu kabul etmez. Bu sebeple çocuklar için yazdığı metinlerde de “edebî”lik ölçüsünü daima göz önünde bulundurur. “Çocuk kitaplarımda da sırtımı hep edebiyata yasladım.”³⁵ sözüyle bu gerçeğe işaret eder.

İzgü'nün 900 hikâyesinden 232 tanesi çocuk ve eğitim konusunda odaklanır ki bu bütün hikâyelerinin yüzde yirmi beşine tekabül etmektedir:

Tablo 1. Çocuk ve Eğitim Konulu Öykülerin Dağılımı

Toplam Öykü Sayısı	Çocuk ve Eğitim Konulu Öyküler	Diğer Konular
900	232	668
Yüzde	25,7	74,3

İzgü'nün çocuk hikâyelerine ilham veren ana kaynak, geçim sıkıntılarıyla geçen çocukluğudur. Çocukluğunu tam olarak yaşayamayan İzgü'nün bir yanı hep çocuk kalır. “Kırmızı Balonlar Uçuşur” isimli öyküsünde çocukluğunda kendisine hiç balon alınmamış bir yazarın hüznü sezilir. *Yedi Renkli Saat* adlı kitabında geçen şu cümleler, İzgü'nün içindeki çocuğu yansıması bakımından dikkate değerdir:

“Benim yapım çocuk... Arkadaki müze gibi yerde oyuncakları gördünüz. Size saatlerimi göstermedim. Çocukken, “Anne, saat al!” derdim. “Oğlum ekmek yok, sana nasıl saat alayım?” derdi. Bir hayal ediyorum, bir hayal ediyorum saatim olsa diye. Bir gün bileğime kalemle saat çizdim. İnanın, yatağın içine giriyorum, saati görüyorum. Kimse görmesin diye kolumu kapatıyorum. Banyo günüm geldi, annem suyum hazırladı. Titriyorum, yalan, saatim akıp gidecek diye... İkinci banyoda yutturamadım, saatim su oldu, aktı gitti.”³⁶

Bir mizah ustası olan İzgü, eserlerinde yoğun şekilde ironiye başvurur. Tersinden anlattığı hikâyelerde okurun gülerken düşünmesini hedefler. Ona göre sanatçı; toplumunun aksayan yönlerini, sorunlarını yansıtmakla yükümlüdür. Böylelikle insanların akıp giden hayata farklı bir pencereden bakmasını sağlayabilecektir.

Otobiyografik bir nitelik taşıyan *Zıkkımın Kökü* isimli eserinde kendisini temsil eden Muzaffer karakteri ile toplumsal sorunlara etkili biçimde dikkat çeker. Bu kitapta yazarın hedefi toplumsal yaralara güzel ve etkili bir dille parmak basmaktır. “Temelinde hoşgörü olan bu tavır yalnızca güldürme amacı gütmeyen,

³⁵ Kadir İncesu, agy., s. 16.

³⁶ Kadir İncesu, agy., s. 22.

*hatta hiç güldürme amacı gütmeyen, tersinlemeli bir yolla sorunlara dikkat çekmek”tir.*³⁷

“Yılbaşı” başlıklı öyküde, birlikteliğin ve yardımlaşmanın önemi, yabancı kültürlerin zararlı etkilerinden korunarak geleneklerimize sahip çıkılması gerektiği ve hediye almada önemli olanın karşısındakini hatırlamak olduğu gibi hususlar vurgulanır.

Kitaptaki “Kelebekler Yasemine Konar” başlıklı öyküde doğa ve çiçek sevgisi işlenir. Hikmet Anneanne, çiçekleri çok sevdiği için apartmanda oturmasına rağmen balkonunda birçok çiçek yetiştirir. Böylece, torunlarına çiçek sevgisi kazandırmaya ve çiçekleri tanıtmaya çalışır.³⁸

Anneannem Gelin Oldu kitabına adını veren öyküde yazar, çocukları beslenme konusunda eğitmeye, sağlıklı yiyeceklere yöneltmeye ve dengeli beslenme alışkanlığı kazanmalarını sağlamaya çalışır.⁴³

Anneannemin Bebeği kitabında bulunan aynı isimli öyküde, okuma alışkanlığının önemine vurgu yapar. “Gece Yarısı Masalı”nda ise, iyi ve kötü kavramı üzerinde durulmakta ve kötülüklerin hiçbir zaman cezasız kalmayacağı, her zaman iyilikle hareket edilmesi gerektiği mesajı verir.⁴³

Yaşasın Kanal Anneanne kitabına adını veren öyküde, televizyona olan aşırı bağımlılık eleştirilir. Bu öykü yoluyla fazla televizyon seyretmenin doğru olmadığı, insanların sürekli televizyon izleyerek birbirlerinden uzaklaştıkları mesajı verilir.⁴³

İzgü’nün hikâyelerinde sıradan insanların yaşamları üzerinden kültürel değerlerimize vurgu yapılır. Bu bağlamda İzgü’nün çocuklar için yazdığı öykülerinden en çok okunan *Anneanne* serisini anmak gerekir. Bu seride üç kuşak “anneanne anne çocuk” ele alınır. Yazar bu seride birbirine kısmen yabancı olan üç kuşağın kültürünü birbirine tanıtır. Sözelimi günümüz çocukların bilmediği fakat anneanne ve annelerin hayatlarında önemli bir yer tutan yemek çeşitlerinden söz eder. Bu anlamda çocukların atıştırma alışkanlığı cips, gofret gibi yiyeceklere mukabil annelerin ve anneannelerin atıştırma alışkanlığı olan “kısır” yemeğine dikkat çeker.

Ayrıca bu seri içerisinde yer alan diğer kitaplarda “Anneannem Hayvanlar Arasında” hikâyesinde hayvan sevgisi, hoşgörü, iyilik yapma, yardımlaşma gibi konulara yazar dikkat çeker.

Sonuç olarak İzgü’nün hikâyeciliği hakkında şu toplu değerlendirmeyi yapabiliriz. Kendini toplumsal meseleler karşısında sorumlu hisseden Muzaffer İzgü

³⁷ Medine Sivri.- Zeynep, Orhan, “Gerçek Bir Yaşam Öyküsü, ‘Zıkkımın Kökü’ ve Muzaffer Karakteri”, “*Küçük Dev Adam*” Çocuk ve Gençlik Yazınında Muzaffer İzgü Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Bilgi Yayınevi, Ankara, s. 340.

³⁸ Muzaffer İzgü, *Anneannemin Konuk Kedisi*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2003, s. 24.

hikâyelerinde mizahi bir anlatım yöntemi benimsemek suretiyle güldürürken düşündürmek/egitmek gibi bir yol takip eder. Çocukluğundan gelen birtakım hassasiyetler ve öğretmenlik mesleğinin verdiği duyarlılık ile öykülerinin önemli bir kısmı “çocuk hikâyesi” kategorisinde değerlendirilmeye müsaittir. Hikâyelerinde sevgi, hoşgörü, paylaşma ve yardımlaşma duygularının yanı sıra modernleşen dünyada kaybolan değerlere dikkat çekmek ve kültürel yozlaşmayı önlemek çabası içinde olduğu görülür.

1.2.3. Muzaffer İzgü’nün Hikâyelerinde Mizah

Muzaffer İzgü’nün hikâyelerinin temel karakteristiğini belirleyen temel anlatım tutumlarından birisi mizahtır. “Mizah, yaşanan olaylardan yola çıkarak bugünü bazen doğrudan bazen de dolaylı bir şekilde sunan, yorumlayan, olayların farklı yanlarını gözler önüne sererek geleceğe ışık tutan bir türdür.”³⁹ Mizah yalnızca gülme ve güldürme ögesi değildir. Olayların alt yapısındaki gerçeği insanların duyumsamasını sağlar. Bunu yaparken de sadece güldürme ögesini kullanmaz. Güldürme ögesine hicvederken acındırma, olayları ortaya çıkartırken eleştirme, eleştirirken kendini sorgulama yetisi gibi birçok ögeyi ekler.

İnsanlık tarihinden bu yana mizah toplum içerisinde yaşayan bireylerin günlük hayatında karşılaştıkları sorunlarda, noksanlıklarda ve zayıflıklarda bir bütün olarak yer alır.

Türk toplumu için mizah, günlük hayat ile iç içe, eğitilmiş ve eğitimsiz farkı gözetmeden, toplumu bir arada tutan, hoşgörü ve anlayış vesilesi olan unsurlardan biridir.

Edebiyat tarihimizde eleştiri bağlamındaki ilk eserlerden mizaha doğru bir yöneliş vardır. Bu yönelişin sebebi dönemin toplum yapısının eleştiriye kapalı ve toplumun yönetim gücünün bu eleştirileri baskılayıcı güçte olmasıdır. Fakat insan doğası gereği yapılan haksızlıklara ve iyiliklere karşı sessiz kalamayan, hissedilen, düşünen bir varlıktır. İnsanın bu gerçeği, mizah gerçeğini de tamamen açık ve anlaşılır olmaktan uzak tutar ve yukarıda saydığımız bütün öğeleri kapsayıcı şekilde karşımıza çıkarır. Örneğin, Türk edebiyatında Karagöz ile Hacivat, Kavuklu ile Pişekâr oyunları, Nasrettin Hoca fıkraları içerdiği mizah unsurlarıyla toplumun içinde doğmuş, büyümüş ve şekillenmiş eserlerdir.

Mizah, toplumların duyuş, düşünüş, tarih, kültür, sanat ve bunun gibi olguların farklı olmasından dolayı çeşitlilik göstermektedir. Nesin’e göre, mizahın değişik türlerde oluşu, farklı toplumların farklı kültürlerle sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Yaşam koşulları birbirine benzeyen toplumların halkları birbirinin mizahını daha kolay anlamaktadır.⁴⁰

³⁹ Gülnaz Çetinkaya, *Gırgır Dergisinin Türk Halkbilimi Açısından İncelenmesi*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Türk Halk Bilimi (Folklor) Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006, s. 4.

⁴⁰ Aziz, Nesin, *Cumhuriyet Dönemi Türk Mizahı*, Adam Yayınları, İstanbul, 2001, s.19.

Bu konuda birçok tasnif çalışması yapılmıştır. Bunlardan biri de İsmail Yardımcı'nın tasnif çalışmasıdır.⁴¹ İsmail Yardımcı'ya göre mizah üçe ayrılır.

- Popüler Mizah
- Siyasi Mizah
- Kara Mizah

Popüler, genel anlamda, bir olay, konu, nesnenin insanların ilgilenmesine bağlı olarak artan bir kavramdır. 20. yüzyıldan sonra özellikle toplumsal modernleşme ile yayılan ve kavram olarak kültürel gelişmeleri ve gündem oluşturan olayları kapsamaktadır. Mizahın popülerliği de bu bilgiler ışığında gelişebilmektedir örnek olarak da çeşitli süreçlerde ilgilenilen ya da gündem oluşturmuş ve bir şekilde büyük gruplara hitap eden toplumsal olaylar sıralanabilmektedir.

Siyasi mizah, mizahın önemli bir parçasıdır. Genelde politikacılar tarafından yasaklı ve engel olunan şeyleri yıkarasına muhalif bir tavırla rejime ve rejimin söylediklerine karşı çıkar. Siyasi mizah, politik yön ayırt etmeksizin, genellikle siyasi gündemin etkisiyle kendine malzeme bulmuş ya da, çoğu zaman eğlence amacı sağlamak yeterli olmuştur.

18. yy. sonlarına doğru Fransa'da ortaya çıkan edebiyatta farklı bir mizah türünden söz etmek olasıdır. Yeniçağın getirdiği tüm karamsar ve umutsuz tablonun yarattığı bu yeni mizah türü "kara mizah" diye adlandırılmıştır. Kara mizahın ayırt edici bir özelliği de, tohumunda görülen koyu umutsuzluktur. Geçmişe de geleceğe de inanmaz kara mizahçı. Bu umutsuzluk dozajı, onu inanç olgusundan sebeplenen bütün değerleri acımasız kılarak sorgulamaya, dahası yerle bir etmeye yöneltir.

Mizahta yer alan kara mizahın ayırt edici özellikleri İzgü'nün eserlerinde de görülmektedir. İzgü'nün, eğlendirirken düşündüren, öğreten çalışmaları çocukların da hoşuna gider ve onları geliştirir. İzgü'nün mizahındaki en önemli detaylardan birisi de ölçülü olmasıdır. İzgü açısından öykünün sonuna kadar güldürme amacı söz konusu değildir; ama en acıklı noktada dahi kara mizahı ile güldürmeyi başarması da okuyanı ciddi bir düşünme sürecine teşvik eder.

Kara mizah hiciv ve ironi üzerine kuruludur. Ölüm, hastalık, savaş gibi ciddi durumları mizahi bir dille incelediği için ironik olur. Bu yüzden birçok insan sevmeyen ve saygı duymayanları suçlar. İnsanların konuşmaktan bile kaçındığı korkutucu unsurlara değinerek insanları güldürmeyi ve bu korkunç unsurlar hakkında düşündürmeyi amaçlar. Bazen bunu sert eleştirilerle yapılır. Amaç insanları güldürmek değil, yüzleri güldüren bir konu hakkında esprili ve özgün yorumlar yapar. Ne tam bir dram sahnelenir, ne de tam bir komedi. En komik komedi yazarları bile, ciddi konular ve karanlık konular içeren komediler için beyin fırtınası yapmak için alana ihtiyaç duyur. Olay örgüsünü keşfederken bile, hikâyenin nereye gittiğini her zaman bildiğinizden emin olmak gerekir. Bir düzine kara mizah esprisini üst üste yığarsa, tatmin edici bir sonuca ulaşılamaz.

⁴¹ İsmail, Yardımcı, "Mizah Kavram ve Sanattaki Yeri", *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S:3./2, s.12-13-14.

Akbaba'da Aziz Nesin ve ben öyküler yazardık.

İkimizin de mizahı kara mizahtı. Ama şimdi Karanlık Mizah var!

‘‘Kara mizah, acının, dramın, hüznün, sevincin, çaresizliğin, mutluluğun karışımıdır. Yaşamın ağırlığını anlatmakta dram da yetersiz kalınca, kara mizah ortaya çıkmış ve daha sonra farklı sanat biçimlerine yayılmıştır.’’⁴²

Kara mizah anlayışıyla sanatçılar, toplumsal olgulara yönelik olan tutumlarını eserlerinde rahatlıkla yansıtırlar. Kara mizahın sert bir hicvi, ağır bir üslubu yoktur. Kara mizah anlayışına sahip olan yazarların eserlerinde duygusallık ön plandadır. Okuyucuyu, düşündürürken duygulandıran, umudun bir yerlerde var olması gerektiğini hissettiren, okuyucuya hayatı ve kendi benliğini sorgulatan bir türdür. Kara mizah anlayışı bir toplumun en uç olgularını kendisine konu alır. Bunu yapmasının sebebi ise toplumun tüm çıplaklığıyla kendisini göstermesidir. Nerede bir delilik, ahlaki yozlaşma, çıkar ilişkisi vb. konular varsa orada kara mizah vardır. Muzaffer İzgü'nün eserlerini incelediğimizde de bu mizah anlayışını görmekteyiz.

‘‘İşte Mühür İşte Sen’’ kitabından ‘‘Kazanova Kazım’’ adlı hikâyede 30-35 yaşlarında hala evlenmemiş olan Kazım anlatılır. Kazım istediğiyle bir geceliğine evlendiğini, evliliğin çok da gerekli bir şey olmadığını söyler, durur ve kasabalıya sürekli çapkınlıklarını şöyle anlatır:

Kasabalı onu büyük bir zevkle dinler. Kazım, kadınların saçlarını, gözlerini, kalçalarını her yerini anlatır hiçbir yerini eksik anlatmaz. Ve adı sonunda Kazanova Kazım'a çıkar. Kazım Bey maceralarını anlatır, anlattıkça coşar, maceralarına yeni maceralar ekler. Kazanova Kazım'ın o ilçeye gelmesinden üç ay sonra hükümet konağına yeni bir memur atanır adı Nursel'dir ve annesiyle birlikte yaşar. Kazım Bey, kasabalıya o kızla ilişkisi olduğunu söyler. Kasabalı buna inanıp inanmama konusunda tereddüt eder, kızın evine girerken onu izlemeye karar verirler. Kazım eve girer, çıkar ve kasabalı bunu görür artık Kazım'ın Nursel'in evine gittiğine emin olurlar. Kazım, kasabalıya Nursel'le neler yaşadığını ballandıra ballandıra anlatır. Aradan 2 hafta geçer Kazım'ın odasından kadın çılgınlıkları gelir. Nursel ve annesi Kazım'ın yakasına yapışmıştır, onun böyle dedikoduları nasıl çıkardığının hesabını sorarlar ve o gün Kazım'ın aslında tıkanan tuvaletin lağımını açmaya Nursel'lere gittiği ortaya çıkar. O günden sonra da adı Kazanova Kazım'dan Lağımçı Kazım'a çıkar. Daha sonra da atamasını isteyip başka bir ilçeye gider.

‘‘-Namussuz herif, sen bize tıkanan tuvaletin lağımını açmaya gelmedin mi?’’

Tak, kundura Kazım Bey'in kulağının tozunda.

⁴² M. Bilal Arık, ‘‘Postmodern Bir Dünyada Değişen Mizah Anlayışı: Simsiyah Bir Tebessüm ve Absürdün Kaçınılmazlığı’’, *İletişim Fakültesi Dergisi*, S. 13, s. 90.

-Ben sana yüz vereceğim ha, ben sana yüz vereceğim ha, iğrenç kabak suratlı herif... ⁴³

Hikâyede insan kişiliği üzerinden toplumsal mizah yapılır. Kazanova Kazım gibi kendini olduğundan büyük ve güçlü göstermeye çalışıp farklı lanse eden ve kişiliği üzerinden dikkat çekmeye çalışan insanlar eleştirilir.

“İşte Mühür İşte Sen” kitabından “Bisiklet” adlı hikâyede Nuri Bey adlı amca vitrinde kırmızı bir bisiklet görüp yıllardır böyle bir bisikletin hayalini kurduğunu düşünür. Karısına söylese bu yaştan sonra bisiklete mi binilir deyip onu engelleyeceğine adeta emin olur:

Nuri Bey’in çocukluğunda da bir bisikleti olmamıştır, o yüzden arzusu içinde kalmıştır. Zaten beğendiği kırmızı bisiklet çok pahalıdır o yüzden onu alamaz. Külüstür bir bisiklet bulur onu alır, karısı laf etse de bisikleti tamir etmeye başlar. Dişlisini parlatır, lastiğini yamar, en sonunda da kırmızıya boyar. Bunları yaparken içi içine sığmaz. Karısı bu yaştaki bisikletle kent içinde dolaşacağına inanamaz, aklını oynattığını söyler. Nuri Bey yola çıkmadan önce yanına kırdaki pişirmek için sucuk alır. Torbasına su ve elma da koyar ve bisikletiyle yola düşer. İnsanlar ona hayret içinde bakarlar. Torununun bisikletiyle gezdiğini düşünürler. Bu yaştaki kendini genç sanıp bisikletle gezdiği için herkes onu yadırgar ve hor görür. Herkes Nuri Bey’le dalga geçse de Nuri Bey istifini bozmadan kaç senedir bu anı beklediğini düşünerek hayatına devam eder ama tam o sırada bir dolmuş sürücüsü arkasından bu yaştaki bisiklet üstünde ne işi olduğunu sorar ve ona bağırır. Daha sonra bir kamyon sürücüsü de arkasından korna çalar ve ona laf eder. Nuri Bey’i sonra oğlu görür ve o bile yaşlı olduğunu ayakaltında dolaşmaması gerektiğini söyler. Nuri Bey kıra tam geldiğinde uzanma hayalleri kurarken arkasında bir fren sesi duyar bir araba ona çarpmıştır, gözlerini hastanede açar. Altı kaburga kemiği bir de sol bacağı kırılmıştır ama yine de iyileşip kırlara gitme hayalleri kurar. Hikâyede bu durum şu şekilde anlatılır:

“Lan lazımlığa lazımlığın üstüne, ne işin var moruk senin buralarda, bisikletin üzerinde? Geberecek başıma bela olacaksın.” ⁴⁴

Hikâyede kara mizah yapılır. Nuri Bey için bisiklete binmek içinde kalan bir hayali olduğu için çok önemli olur. Bisikleti aldığı için içi içine sığmaz herkesin söylediğine kulaklarını tıkamaya karar verir. İnsanlar olayın iç yüzünü bilmeden onunla dalga geçer.

“İşte Mühür İşte Sen” kitabından “Göreysun Daa Gözünne” İstanbul’da yaşayan adama arkadaşı Anadolu’dan mektup yazar ve İstanbul’dan daire satın almak istediğini ve onun için daire bakmasını rica eder. Adam eski arkadaşı olduğu için yollara düşer, ev aramaya eserde şöyle başlar:

⁴³ Muzaffer İzgü, *İşte Mühür İşte Sen*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1984, s.

⁴⁴ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 116.

Bir adam boş bir arsa gösterir. Ona hayal ettirerek burası salon burası tuvalet der. Ama adamın bu durum içine sinmez, arkadaşının hazır daire istediğini söyler ve gider. Sonra Temel adlı mütahitle görüşür. Adam Temel’le birlikte ev bakmaya giderken adamın tuttuğu demir elinde kalır. Temel suçu ustalara atar. Temel göstereceği evin kapısını tam açarken kapı rezesinden çıkar. Temel yine suçu ustalara atar. Temel eve girince evin çok aydınlık olduğunu iddia eder ama ev zifiri karanlıktır, adama evi gezdirirken bir anda tuvalette kilitli kalır. Adam ne yaparsa yapsın onu tuvaletten çıkaramaz gidip birilerinden yardım ister bir şekilde Temel’i çıkarırlar. Temel ve adam mutfığa girer ama ikisi birden sığamazlar. Temel ona rağmen mutfığın çok geniş ve ferah olduğunu iddia eder. Adam musluğu çevirir, musluk elinde kalır. Temel’in anlata anlata bitiremediği ev tam bir fiyaskodur. Adam neye dokunsa elinde kalır, dışarı çıktığında ise bakkal ona bu evi almamasını, temelinin toz toprak olduğunu söyler. Adam, Temel’e bunu söylediğinde Temel Müslüman olduğunu o yüzden yalan söylemeyeceğini evin temelinin gerçekten de olmadığını söyler. Adam olası bir depremde ne yapacağını sorduğunda Temel, Kızılay’ın olduğunu ve olası bir zلزeledede aş, ekmek verip yaralarını saracağını söyler.⁴⁵

Hikâyede kara mizah yapılır. Temel’in olası bir depremde Kızılay’ın varlığını hatırlatması oldukça manidardır. Kendi böyle bir doğal afet için hiçbir önlem almaz ama başka bir kurumdan yardım bekler.

“Devlet Babanın Tonton Çocuğu” hikâye kitabından “Alaman” adlı hikâyede Alman cinsi çok iyi koku alan kurt köpeği Almanya’da bir törenle Türkiye’den köpeği almaya gelen bir ekibe teslim edilir. Ekibe köpeklerle birlikte bir broşür verilir bu broşürde köpeğin bakımı, beslenmesi, uyku düzeni kısaca her şeyi yazar. Eserde şu şekilde anlatılır:

Broşürde köpeğin günde bir kez bebek suyu ılıkliğında suda banyo yaptırılması ve köpeğe yiyeceği etin haşlanarak temiz bir tabağın içine konulması gerektiği yazar. Broşürün sonunda ise köpeğin fiyatı yazar, bu fiyat öyle yüksektir ki ekiptekilerin tümünün emekli ikramiyesi bile köpeği almaya yetmez. Alman cinsi köpek Türkiye’ye geldiğinde köpeğe ayrılan bir ödenek olmadığı için ekip köpeğin kalacağı yeri ayarlamakta güçlük çeker. Sonunda emniyet müdürü ekibin başındaki Necmi’ye köpeği evine götürmesini söyler. Necmi köpeği eve götürür ve eşi köpeği kabul etmese de onu zar zor ikna eder. Necmi köpeğin önüne ekmek koyar, etle beslenmesi gereken köpeği ekmekle besler, köpek ekmeğin yüzüne bile bakmaz. Necmi’nin karısı köpeği balkonda kalması şartıyla kabul eder ama aradan birkaç gün geçince balkona da izin vermez ve köpek aşağıdaki avluya bağlanır. Daha sonra köpek avluda bağlı bir şekilde günler geçirir ve sokak hayatına alışır. Köpek için bir türlü bir ödenek ayarlanamaz ve köpek aç susuz bir şekilde sokakta yaşamaya devam eder. Her yanı pire ve kene dolar, cinsine uygun beslenemediği için elden ayaktan kesilmiştir. Müdür, Necmi Bey’e arada köpeğin nasıl olduğunu sorar Necmi her seferinde köpeğin çok iyi olduğunu söyler. Necmi’nin karısı mahalleliyle arası bozulduğu için köpeği artık istemez bunun üzerine Necmi amirinin yanına çıkarak

⁴⁵ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 158.

köpeğe gidecek başka bir yer bulmasını söyler ve köpeği mahalleden alıp karakolun bekçisi Hamdi'ye teslim ederler. Hamdi köpeği kömürlüğe bağlar, önüne bayat ekmek koyar. Köpek kömürlükte günden güne solar gider. Aradan beş ay geçtikten sonra köpeğin uyuşturucu tespit edip edemeyeceğini denerler ve köpek başarılı olamaz, Hamdi bunun üstüne köpeğin iki kulağını da dibinden keser üstüne bir de boynunu jiletle tarar ve kuyruğunu keser. Köpek bunun üstüne delirir ve herkesin üstüne atlar. Aradan uzun bir zaman geçtikten sonra Almanlar köpeği ziyarete gelirler ve köpeğin halini görünce dehşete düşerler.

Hikâyede kara mizah yapılır. Çok değerli bir köpek Türklere armağan edilmekte ama Türkler bu köpeğin kıymetini bilmeyerek köpeğe cinsine uygun bir şekilde bakmaz.

“Devlet Babanın Tonton Çocuğu” hikâye kitabından “Rüşvet Listesi” adlı hikâyede Zeynel Efendi kulüpçülük işini bırakmaya karar verir. Bir adam bunu duyunca kulübü devralmak için Zeynel Efendi'nin yanına gider ve Zeynel Efendi devretme ücreti olarak yirmi bin lira ister:

Adama bu meblağ çok fazla gelir ama Zeynel Efendi şehrin kalbinin burada attığını söyleyip meblağın normal olduğunu söyler. Zeynel Efendi aslında yaptığı işten gayet memnundur ama daha büyük bir kentte daha büyük işler yapmaya gideceğini, adamın burayı devralmasının çok işine geleceğini ve bu işin garantisini verdiğini söyler. Adam diğer gün Zeynel Efendi'yi iş başında izlemeye gider. Zeynel Efendi buradan kazandığı parayla bir dükkân bir apartman katı aldığını söyler. Adam çay, kahve satmakla bu paranın kazanılmayacağını belirtir. Onlar konuşurken bir anda içeriye bir köylü vatandaş girip tapu işi için geldiğini söyler. Zeynel Efendi, köylünün elindeki kâğıdı alıp bakar tapucuyu arayacağını onun bir gidip dolanıp gelmesini söyler ama tapucuyu aramaz. Zeynel Efendi köylüden tapu için para ister, tapucunun yanına köylüyle birlikte gider ve köylünün akrabası olduğunu ve işini halletmesini rica eder. Tapucu işi hallederse Zeynel Efendi köylüden aldığı parayı cebe indirir tapucu işi halletmezse de aldığı parayı köylüye geri verir. Diğer köylü gider gitmez içeriye başka bir köylü girer. Bu durum hikâyede şu şekilde anlatılır:

“–Benim hatırım için adam yüz lirasını indi... Ben tutup sana şurda dört yüz diyebilirdim, amma muhtarın selamını getirdin, hukukumuz var Muhtar Kamil'nen...”⁴⁶

“Devlet Babanın Tonton Çocuğu” hikâye kitabından “Çözülmeyen Problem” adlı hikâyede orta ikiye giden bir çocuk bir gün şehir kulübüne gider ve orada kaymakamı bulup önüne bir problem koyar, problemi kimsenin çözemediğini söyleyip kaymakamdan yardım ister. Kaymakam problemi dört beş defa baştan yazar ama bir türlü problemi çözemez:

⁴⁶ Muzaffer İzgü, *Devlet Babanın Tonton Çocuğu*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1983, s. 103.

Tüm şehir kulübü kaymakamın başına toplanır. Ondan sonra kulüpte mal müdürü ayrı meteorolojisi ayrı tapucusu ayrı problemi çözmeye çalışırlar. Tarımcı İhsan Bey problemi çözer ama söyleyemez çünkü kaymakamın çözemediği bir problemi çözerek kaymakamın gururunu zedeleyeceğini ve kaymakamın da ondan mutlaka intikam alacağını düşünür o yüzden kaymakama problemin çözülemediğini söylemek zorunda kalır. Mal müdürü Necati Bey de problemi çözer ama o da söyleyemez çünkü yakında baldızının düğünü vardır kaymakamdan izin alması gerekecektir. Kaymakam ona problemi çözdüğü için sinirlenip izin vermez diye düşünür o yüzden o da problemi çözemediğini söylemek zorunda kalır. Tapucu ise bir kıyıda problemi çözmüştür neredeyse çözdüm diye bağırarakken aklına hakkında bir soruşturma olduğu ve bu soruşturmanın da kaymakamın elinden geçeceği gelir o yüzden o da susar. Çözen herkes kendi çıkarları için çözdüklerini söyleyemezler ama hepsinin içinde kalır hepsi eve gidince kaymakamın çözemediği bir problemi kendilerinin çözdüğünü eşlerine anlatır. Kaymakam ise karısına hiçbir şey anlatmaz çünkü ona göre kimsenin çözemediği bir problemi anlatmanın anlamı yoktur. Ama karısının kulağına kaymakamın problemi çözemediği gelir ve bunun üstüne kadın orta ikinin problemini çözemedi diye kaymakamı bir güzel azarlar. Kaymakam bunun üstüne çok sinirlenip işe gidince herkesi tek tek yanına çağırır ve problemi çözüp çözmediklerini sorar; kimse çözdüğünü kabul etmez. Kaymakam bir suçlu bulamaz ve sonunda bu ödevi çocuğa veren öğretmeni suçlar ve onu birlik bütünlüğü bozmaktan sürgün eder. Bu durum hikâyede şu şekilde anlatılır:

“Kaymakam, bu problemi çocuklarına ödev verdi diye öğretmeni cezalandıramazdı, ama kaymakam bey istedikten sonra, ühüü suç mu yoktu, ceza mı yoktu... Hem de ne ceza! Birlik bütünlüğü bozmanın cezası, sürgündü...”⁴⁷

“Devlet Babanın Tonton Çocuğu” hikâye kitabından “Resmi Hizmete Mahsustur” adlı hikâyede resmi hizmete mahsus olan bir aracın içinde devlet mallarını koruma dairesi müdürünün ailesi vardır. Normal şartlarda resmi hizmete mahsus olan bir aracın içine aile üyeleri binemese de bu aile kuralları hiçe sayarak biner bir de üstüne gezmeye çıkar. Bu durum hikâyede şu şekilde anlatılır:

Direksiyonun başında dairenin resmi sürücüsü ve onun yanında da müdür Cafer, karısı Vasfiye Hanım, çocukları; pikabın arka tarafında müdürün kayınbabası, kaynanası, iki baldızı ve kayınbiraderi vardır. Kısaca Cafer Bey resmi hizmete mahsus olan bir aracın içine tüm ailesini doldurmuştur ve onları denize götürür. Ama bir sorun vardır Cafer’in kaynanası Vedia Hanım hiçbir şeyden memnun değildir, resmi hizmete mahsus araca binmesine rağmen bir de damadını aracın üstünü kapattırmamakla suçlar. Arabanın içi o kadar sıcaktır ki Vedia Hanım fenalaşır aracı durdurur ve arkada piştiğini önde oturmak istediğini söyler. Aracı Cafer kullanmaya başlar, Vedia Hanım bu sefer de Cafer’in araba kullanmasını beğenmez ve direksiyona kendisi geçer. Vedia Hanım da arabayı güzel kullanamaz ve karşıdan gelen bir araca çarpar. Tesadüf çarptıkları araç da resmi hizmete mahsus bir araçtır ve içindeki aile de aynı Cafer Bey’in ailesi gibi keşfe çıkar.

⁴⁷ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 124.

‘‘-Şıllık! diye gürlledi. Araba sürmek kaldırımında papuç sürmeğe benzemez. Tutmasını öğren de öyle al eline direksiyonu, ha anladın mı?’’⁴⁸

‘‘Azrail Nasıl Rüşvet Yedi?’’ adlı kitaptan ‘‘Sarı İsmail’’ adlı hikâyede tepelerin ardındaki bir köy anlatılır. Bu köyde Kara Hasan adam dövmeye bayılan, köylülerin sürekli parasına el koyan bir adamdır. Köylüler ilk başta Kara Hasan’ın bu hareketlerine ses çıkarmaz ama gün geçtikçe ve Kara Hasan’ın onlardan para isteme sıklığı artınca isyan etmeye başlarlar. Yine de korkularından çok fazla bir şey yapamazlar. Bu durum hikâyede şöyle anlatılır:

‘‘Köylüler kafa kafaya verip Kara Hasan’dan nasıl kurtulacaklarını düşünürler ama bir çözüm bulamazlar. Sonraki günlerde sanki köylülerin isteğini duymuş gibi biri çıkıp köye gelir. Gelen adam uzun boylu, iri yarı bir adamdır. Köylüler bu adamın köye gelmesine çok sevinirler. Adamın adı Sarı İsmail’dir. Köylüler Sarı İsmail’e onları Kara Hasan’dan kurtarması için yalvarır bunun üzerine Sarı İsmail, Kara Hasan’ı bir güzel döver ve köyden yollar. Köylüler kurtulduklarını düşünürler ama yanılırlar çünkü Sarı İsmail her fırsatta onları kurtardığını söyleyerek her şeyin üzerine konar. Sürekli köylülerden yemek ister, koyun kestirir, tavuk kestirir. Köylüler en başta Sarı İsmail ne derse yaparlar ve bundan gocunmazlar ama Sarı İsmail köyün en güzel kadını istediğinde işler değişir. Köylüler başka seçenekleri olmadıkları için Sarı İsmail’in bu isteğini de yerine getirirler ve kendi aralarında Kara Hasan zamanında en azından gavat değildik diye konuşurlar Kara Hasan’ı özleyecekleri akıllarına bile gelmez ama onu mumla ararlar. Köylüler yeni bir kurtarıcı bulmayı düşünürler ama köyün ağırbaşlısı çıkıp yeni kurtarıcının elinden sizi kim kurtaracak diye sorar ve kendinizi kendiniz kurtaracaksınız der. Bunu duyan Sarı İsmail köyün ağırbaşlısını köyden atar.’’⁴⁹

Hikâyede kara mizah yapılır. Köylüler sürekli birinin emrinde olmaya ve onlardan daha güçlü birinin himayesinde yaşamaya o kadar alışır ki kendilerini kurtarmak akıllarına bile gelmez.

‘‘Orta Direği Yıkan Ayı’’ adlı hikâyede ‘‘Güzellik Suyu’’ adlı hikâyede bir kaymakam atandığı ilçeyi yoksulluktan kurtarıp geliştirmeye çalışacağını söyler kimse ona inanmaz hatta buna gülenler bile olur. Kaymakam ilçedeki yanyat çamurundan faydalanacaklarını söylenir. İlçenin ne kadar çamuru varsa bu çamurun içindedir o yüzden kimse kaymakamın ne demek istediğini anlamaz. Hikâyede bu durum şu şekilde iletilir:

‘‘Kaymakam onca ilçede kaymakamlık yaptığını ama bu ilçedeki gibi güzel camus görmediğini ve bu yanyat çamurunun adının artık güzellik suyu olduğunu ilçeyi bu güzellik suyuyla meşhur edeceklerini söyler. Kaymakam, ilçelilere bu çamurun reklamını iyi yaparlarsa ilçeyi yoksulluktan kurtarabileceklerini belirtir. Herkes canla başla bu çamuru meşhur etmek için çalışmalara başlar. İlçeden birçok hanımın fotoğrafı toplanır. Evlenmeden önceki halleri ve üç çocuk doğurduktan

⁴⁸ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 46.

⁴⁹ Muzaffer İzgü, *Azrail Nasıl Rüşvet Yedi?*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2000, s. 71.

sonraki halleri “Güzellik suyuna girmezden önce böyleydi sonra böyle oldu.” şeklinde afişler basılır. O kadar reklamın sonucu olarak güzellik suyu için ilk müşteriler gelir ve büyük bir coşkuyla karşılanırlar. Gelen kadınlar güzellik suyuna girdikten sonra birbirlerine güzelleştiklerini ve kırışıklıklarının azaldığını söylerler. 6 ay sonra güzellik suyu dolar taşar, ilçe kadından geçilmez bir hale gelir. İlçe bu kadar canlanınca herkes güzellik suyunun çevresine dükkân açmaya başlar. Kimi lokanta açar, kimi disko açar, kimi hotel açar. İlçe güzellik suyu sayesinde canlanır herkesin cebi para görür. İlçe beş yıl içinde değişir o yoksul ilçe gitmiş artık adım başı motel olan adım başı kafeterya olan bir yer haline gelir. İlçede yaşayanlar güzellik suyunun hiçbir zaman kadınları güzelleştirmedini bilir ama bu canlanma herkesin işine gelmiştir.”⁵⁰

Hikâyede turizm üzerinden bir mizah yapılır.

“Azrail Nasıl Rüşvet Yedi” adlı kitabından “Apollon’un Şeyi” adlı hikâyede komiser Zihni’nin emekli olmasına iki yıl kala sahil kasabasında çalışırken huzura erdiğini düşündüğü zamanda bir telefon hayatını şu şekilde değiştirir:

“Arayan validir ve Vali Apollon’un şeyinin bulunmasını emreder. Ramazan Kaytan adlı eski eser kaçakçısı yakalandığında evinde Apollon’un heykeli de bulunur. Ama Apollon’un erkeklik organı koparılmış. Vali Zihni’den bu organı bulmasını ister ancak Zihni birkaç evi arar ve bulamaz. Vali kendisini sıkıştırdıkça Zihni strese girer. Vali beyin talimatıyla tüm örgütü görevlendirir. Herkes seferber olmuş durumda aramaya koyulur. Zihni bir gün eve gittiğinde dertli dertli otururken karısı ne olduğunu sorunca Zihni durumu anlatmak durumunda kalır. Bulamadıkları takdirde başka yere sürüleceklerini de ekler. Günler geçer ve ne yaparsa yapsınlar bulamazlar. Zihni’nin karısının aklına bir fikir gelir ve Apollon’un organını yapacaklarını söyler. Zihni karşısına model olarak alır ve mermer parçasına şekil verir. Eski bir antikacıdan öğrendiği şekilde mermeri tozla çamura boyar ve toprak altında uzun yıllar kalmış görünümü verir. Vali’yi arayarak Apollon’un organını bulduğunu söyler. Vali Zihni’yi kutlar ve bir hafta sonra gazetelerde şöyle bir yazı çıkar: Yeni bulunan Apollon heykelinin sünnetli oluşu arkeologları derin derin düşündürmektedir.”⁵¹

Muzaffer İzgü; hiciv sanatına son derece önem verir. Hatta birçok eserinde bu sanatı kullandığı görülür. Toplumda kullanımından kaçınılmayan argo ifadelerle eserlerinde yer vermekten çekinmez. Usta bir dil cambazı olan İzgü; eleştirdiği hususlarda yer yer sert bir tavır takınsa da aksi düşünceye sahip insanlar üzerinde bir gülümseme bıraktığı görülür.

1.2.4.Eserleri

1.2.4.1.Hikâye

Gecekondu (1970), Bando Takımı (1975), Donumdaki Para (1977), Dayak Birincisi (1979), Deliye Her Gün Bayram (1980), Sen Kim Hovardalık Kim (1980),

⁵⁰ Muzaffer İzgü, *Ortadireği Yıkan Ayı*, Bilgi Yayınevi, Ankara 2003, s. 159.

⁵¹ Muzaffer İzgü, *Azrail Nasıl Rüşvet Yedi?* Bilgi Yayınevi, Ankara, 2011, s. 63.

Her Eve Bir Karakol (1980), Devlet Babanın Tonton Çocuğu (1981), Lüp Lüp Makinesi (1982), Çanak Çömlek Patladı (1983), İşte Mühür İşte Sen (1984), Orta Direği Yıkan Ayı (1984), Devletin Malı Deniz (1986), Azrail Nasıl Rüşvet Yedi (1986), Siz Bilirsiniz Paşam (1987), Demokrasimiz Kaç Para Eder (1988), Yıl Sıfır Darbe Hazır (1989), Bir Namussuz Aranıyor (1990), Bizim Ayılar Amerikalıları Çok Sever (1991), Bir Mayıs Polis Bayramı (1992), Nasıl Baba Oldum (1993), Dandini Vatandaş Dandini (1994), , Hırsız Köpek (1997), Oturaklı Başkan (1998), Zıkkımın Kökü (1988), Tom Baba'nın Tombalası (2000), Anadolar (2001), Soyma Beni Utanırım (2002), Hükümet Çiftetellisi (2003).

1.2.4.2. Roman

İlyas Efendi (1971), Halo Dayı ve İki Öküz (1973), Kasabanın Yarısı (1982), Üç Halka Yirmibeş (1984), İt Adası (1992), Sıpa (1993), Ayvayı Yedik (1995), Dilber (1995), Milli Kahraman Matador Mahmut (1996), Kaçak Kız (1997), İçimdeki Çiçekler Açınca (2000), Bütün Sabahlarım Senin Olsun (2003).

1.2.4.3. Çocuk Kitapları

Ökkeş Balık Avında (1968), Ökkeş Kurt Avında (1968), Ökkeş Bahçıvan (1969), Ökkeş Kapıcı (1969), Ökkeş Lunaparkta (1970), Ökkeş Otoparkta (1970), Ökkeş Maçta (1970), Ökkeş Dolmuşçu (1971), Ökkeş Denizde (1971), Murat'ın Tatili (1972), Korkak Kahraman, (1973), Anneannem Askere Gidiyor (1973), Yaşasın Kanal Anneanne (1973), Anneannemin Gramofonu (1973), Ormandaki Kulübe (1973), Anneannemin Apartman Kuzusu (1974), Anneannemin Erikli Bahçesi (1974), Makasçının Oğlu (1976), Kahraman Panter (1976), Ali'nin Bisikleti (1978), Kara Pamuk (1978), Uçtu Uçtu Ali Uçtu (1979), Ekmek Parası (1979), Bayram Yeri (1979), Kardelen (2000), Arıcık (1979), Pazar Kuşları (1979), Bülbül Düdük (1980), Çizmeli Osman (1980), Yumurtadan Çıkan Öğretmen (1981), Karlı Yollarda (1982), Güldüren Uçurtma (1983), Kuşadalı Metin Kaptan (1985), Küçük Arı Büyük Arı (1989), Al Yanaklı Hasan (1989), Kabakçı Amca (1989), Çingiraklı Çoban (1989), Can Dayım (1990), Duyduk Duymadık Demeyin (1990), Süpermen İstanbul'a Düştü (1990), Nasıl Şarlo Oldum (1990), Ufağım Ama En Büyük Benim (1990), Konuşan Kedi (1990), Dedemin Bisikleti (1990), Bulutlara Simit Satan Çocuk (1990), Kurt Korkusu (1990), Altı Sepet Tek Bıyık (1990), Uzay Karpuzu (1991), Kiraz Kız (1991), Yedi Renkli Saat (1991), Hokus Pokus (1992), Uzay Dolmuşu Kalkıyor (1994), Okula Giden Robot (1994), Bisikletim Vız Vız (1995), Kızılderili Çocuklar (1995), Sarı Şapkalı Kardan Adam (1995), Eşeğin Türküsü (1995), Kuklacı Çocuklar (1995), Konuşan Balon (1995), Armutçu Ayı (1995), Kahraman Kuçu (1995), Yusuf'un Treni (1995), Uçan Eşek (1995), Anneannem Gelin Oldu (1997), Anneannem Cankurtaran (1997), Anneannem Dans Kraliçesi (1997), Yasasın Anneanne Spor (1997), Anneannemin Bebeği (1997), Gözlüklü Köpek (1998), Küçük Futbolcu (1998), Şarkıcı Kuşlar (1998), Kahkahacı Sınıf (1998), Süslü Kızlar (1998), Akrobat Pisicik (1998), Anneannem Süsleniyor (2001), Anneannemin Kuyruklu Yıldızı (2001), Anneannemin Konuk Kedisi (2002), Anneannem Hayvanlar Arasında (2002), Anneannem Sihirbaz (2003), Anne Dersim Bitmedi (2004), Mum Bebek (2005), Ben Cumhuriyet Bayramında Doğdum (2005), Anneannem Bulutları Boyuyor (2006), Anneannemin Cep Telefonu (2006), Gelin Bebek (2007), Anneannemin Güllü Yorganı (2007).

1.2.4.4. Tiyatro ve Radyo Oyunları

Gecekondu (1971), Gön (1971), Utanmıyorum, Üşüyorum (1974), Kara Düzen (1974), Yeniden Doğarım Ölümlerde (1975), Reçetesi Peçete (1976), Öykülerden Oyunlar (1978), Sınırdaki Duvar (1982), İsrail'in Dödüğü (1983), İcatların İçinden İnsan Manzaraları (1990), Dandini Vatandaş Dandini (1991), Demokrasi Parkımız (1992), Lütfen Kızım Evlenir misiniz (1995).

1.2.5. Aldığı Ödüller

Öykü ve romanın türünde birçok eser ortaya koyan İzgü, bu eserleri ile çeşitli ödüller alır. Bu ödüller şunlar:

- “Hıdır Baba” öyküsüyle Akşehir Nasrettin Hoca ve Turizm Derneği’nin açtığı Ulusal Gülmece Öyküsü Yarışması’nda üçüncülük ödülü - 1977
- “Donumdaki Para” öyküsü ile Türk Dil Kurumu Öykü Ödülü - 1978
- “Dayak Birincisi” adlı çocuk romanı ile Bulgaristan Altın Kirpi Ödülü - 1978
- “Anayasa Hangi Yasa” öyküsü ile Milliyet Sanat Dergisi’nin açtığı Gülmece Öyküsü Yarışması’nda ikincilik ödülü - 1977
- “Uçtu Uçtu Ali Uçtu” adlı eseri İstanbul Çocuk Kitapları Fuarı Masal Birincilik Ödülü - 1979
- TÖMER’in düzenlediği En Başarılı Çocuk Kitapları Yarışması’nda İkincilik Ödülü - 1997
- Bütün Yapıtları ile İzmir Ödülü - 1997
- Bu ödüllerin dışında, “Zıkkımın Kökü” adlı eserinden Memduh Şevket Ün ve Macit Koper’in senaryolaştırdığı, İzgü’nün yaşam öyküsünden oluşturulan film de yurtiçi ve yurtdışında çeşitli ödüller almıştır.⁵²

1.3. Muzaffer İzgü Hakkında Yapılan Çalışmalar

Hikâye ve romanları ile edebiyat tarihimiz içinde güçlü bir yer edinen Muzaffer İzgü’nün eserleri hakkında biri doktora olmak üzere toplamda 14 tez yapılmıştır. Bahsi geçen çalışmaların niteliğini daha yakından görmek ve bizim yaptığımız çalışma ile farklarını belirlemek açısından bunları genel hatları ile tanıtmak istiyoruz.

Muzaffer İzgü hakkında yapılan ilk tez 1998 tarihlidir. *Alman ve Türk Çocuk Yazınında Çocuklar ve Eich Kastner ile Muzaffer İzgü’nün Eserlerinde Toplumsal Açından Yansıtılmaları* başlıklı bu doktora tezinde Kastner ve İzgü’nün dört romanında çocuk bakış açısı ile toplumsal olayların nasıl yansıtıldığı analiz edilir. Araştırma sonucunda Kastner ve İzgü’nün çocukların toplumsal yaşamda karşılaşabilecekleri güncel olayları evrensel boyutta ele alıp çocuk bakış açısını

⁵² Behçet Necatigil, *Düzyazılar II*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1999, s. 202-203.

kullanarak büyük bir ustalıkla yansıttıkları sonucuna ulaşılır.⁵³ İzgü'nün eserleriyle ilgili bu tip mukayeseli bir başka çalışma 2019 yılında yapılmıştır. Bu çalışmada Christine Nöstlinger'in *Ilse Ist Weg* adlı romanı ile Muzaffer İzgü'nün *Kaçak Kız*'ı birinci çocuk psikolojisi açısından değerlendirilmiştir.⁵⁴

Özgün Mazman'ın 2002 yılında hazırladığı *Muzaffer İzgü'nün Roman ve Öykülerinde Adana* isimli yüksek lisans tezinde İzgü'nün kitaplarında Adana'nın nasıl bir yer tuttuğu üzerinde durulur. Araştırma sonucunda Adana'nın yetiştirdiği sanatçılardan olan İzgü'nün kimi eserlerinde Adana'yı baskın ve belirgin bir mekân olmaktan ziyade sadece bir fon olarak kullanırken, kimi eserlerinde bölge yaşamını, kültürünü canlı bir biçimde sunduğu belirlenir.⁵⁵

2004 yılında Ayşe İnanç tarafından hazırlanan *Muzaffer İzgü'nün MEB Tavsiyeli Eserlerinin Türkçe Eğitimi Amaçlarına Uygunluğu Yönünden Değerlendirilmesi* isimli yüksek lisans tezinde yazarın hikâye kitapları Türkçe eğitiminin amaçlarına uygunluğu yönünden incelenir. Araştırma sonucunda, incelenen hikâyelerinin dilinin Türkçe Eğitimi amaçlarına uygun olmadığı fakat hikâye kitabında verilen mesajların öğrencilere, olumlu davranış değişikliği yapacağı, kimlik kazanımına katkıda bulunacağı belirtilir. Ayrıca hikâyelerde örnek alınacak kahramanların ve özendirilen hayat/düşünce tarzının öğrencilerin kültürel kimliğini kazanmasında yeterince etkili olmayacağı iddia edilir.⁵⁶

2006 yılında Fatma Demir tarafından hazırlanan *Muzaffer İzgü'nün Öykülerinde Çocuk ve Eğitim Teması* isimli yüksek lisans tezinde İzgü'nün eserlerinde eğitime ve çocuklara bakış açısı ile çocuklara kazandırılacak yararlı alışkanlıkların tespitine yer verilir. Bu çalışmada İzgü'nün yetişkinlere ve çocuklara yönelik 65 kitabı incelenerek hikâyelerdeki “çocuk ve eğitim” temalarına dair tespitler yapılır. Ayrıca çalışmada Muzaffer İzgü'nün çocuk edebiyatı üzerine düşüncelerini saptamaya yönelik Demir'in yazarla gerçekleştirdiği röportaja da yer verilmiştir.⁵⁷

Duygu Hasibe Bayraktar tarafından 2008 yılında hazırlanan *Muzaffer İzgü'nün “İçimde Çiçekler Açınca”, “Kaçak Kız” ve “Bütün Sabahlarım Senin Olsun” Adlı Romanlarında Soyut İşlemler Dönemi Çocuklarına Yönelik Eğitim*

⁵³ Cafer Koyun, *Die Kinder In Der Kinderliteratur In Deutschland Und In Der Türkei Und Ihre Soziale Widerspiegelung In Den Werken Erich Kastner's Und Muzaffer İzgü's (Alman Ve Türk Çocuk Yazınında Çocuklar Ve Erich Kastner İle Muzaffer İzgü'nün Eserlerinde Toplumsal Açidan Yansıtılmaları)*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara, 1998, s. 33.

⁵⁴ Melek Öztatar, *Christine Nöstlinger'in Ilse Ist Weg ve Muzaffer İzgü'nün Kaçak Kız Adlı Romanlarında Birinci Çocuk Psikolojisi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019.

⁵⁵ Özgün Mazman, *Muzaffer İzgü'nün Roman ve Öykülerinde Adana*, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana, 2002, s. 34.

⁵⁶ Ayşe İnanç, *Muzaffer İzgü'nün MEB Tavsiyeli Eserlerinin Türkçe Eğitimi Amaçlarına Uygunluğu Yönünden Değerlendirilmesi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2004.

⁵⁷ Fatma Demir, *Muzaffer İzgü'nün Öykülerinde Çocuk ve Eğitim Teması*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale, 2006, s. 33.

Amaçlı İletiler isimli tezde soyut işlemler dönemindeki çocuklara yönelik iletiler tespit edilir.⁵⁸

Yasemin Koşkunlu tarafından hazırlanan “*Muzaffer İzgü’nün “Anneannemin Akıl Almaz Maceraları Serisindeki Aile Kavramının Çocuk Gelişimi Açısından Değerlendirilmesi”* isimli tez çalışmasında yazarın 19 çocuk kitabı aile kavramı yönünden incelenir.⁵⁹ Çiğdem Ağzıbüyük tarafından aynı yıl hazırlanan “*Muzaffer İzgü’nün “Anneannemin Akıl Almaz Maceraları” Serisinde “Arkadaşlık” Kavramının Çocuk Gelişimi Açısından Değerlendirilmesi”* isimli tez çalışmasında yazarın 19 çocuk kitabı arkadaşlık kavramı yönünden incelenir.⁶⁰ Yine aynı yıl Evin Eroğlu tarafından hazırlanan *Muzaffer İzgü’nün Çocuk Kitaplarının Mizah Unsurları Yönüyle İncelenmesi* isimli tez çalışmasında yazarın 6 hikâye kitabı, 2 romanı ve 1 masal kitabı mizah unsurları yönüyle değerlendirilir.⁶¹ İzgü’nün hikâyelerini mizah açısından değerlendiren bir başka çalışma 2019 yılında yapılmıştır.⁶²

2011 yılında Sibel Köse tarafından hazırlanan *Muzaffer İzgü’nün ‘Anneannemin Akıl Almaz Maceraları’ serisindeki Eğitsel İletiler* isimli tez çalışmasında yazarın 17 çocuk kitabı incelenmiş ve bu kitaplardaki eğitsel iletiler saptanmıştır. Tespit edilen eğitsel iletilerin işlenişi ve ele alınış şekli öyküler üzerinde tek tek gösterilerek öykülerin eğitsel iletiler bakımından 7-11 yaş grubu çocuklarına uygun olduğu belirlenmiştir.⁶³ 2012 yılında aynı konuyu İzgü’nün çocuklara yönelik bütün hikâye ve romanları için ele alan Pelin Özarslan *Muzaffer İzgü’nün Çocuklara Yönelik Hikâye ve Romanlarındaki Eğitsel İletiler* başlıklı bir tez hazırlamıştır.⁶⁴ *Muzaffer İzgü’nün Romanlarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi* başlıklı tezde 12 romandan hareketle İzgü’nün sevgi, saygı, yardımlaşma, çalışkanlık, temizlik gibi konuları ele alma biçimi değerlendirilmiştir.⁶⁵ *Muzaffer İzgü’nün Çocuk Kitaplarının Çocukların Eleştirel Düşünme Becerisine Katkısı* başlıklı tezde “rastlantısal olarak” seçilmiş beş kitabından hareketle İzgü’nün eserlerinin çocukların eleştirel düşünme becerilerine katkısı tartışılmıştır.⁶⁶

⁵⁸ Duygu Hasibe Bayraktar, *Muzaffer İzgü’nün ‘İçimde Çiçekler Açınca, Kaçak Kız ve Bütün Sabahlarım Senin Olsun’ adlı Romanlarında Soyut İşlemler Dönemi Çocuklarına Yönelik Eğitim Amaçlı İletiler*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun, 2008.

⁵⁹ Yasemin Koşkunlu, *Muzaffer İzgü’nün “Anneannemin Akıl Almaz Maceraları” Serisindeki “Aile” Kavramının Çocuk Gelişimi Açısından Değerlendirilmesi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2008.

⁶⁰ Çiğdem Ağzıbüyük, *Muzaffer İzgü’nün “Anneannemin Akıl Almaz Maceraları” Serisinde “Arkadaşlık” Kavramının Çocuk Gelişimi Açısından Değerlendirilmesi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2008.

⁶¹ Evin Eroğlu, *Muzaffer İzgü’nün Çocuk Kitaplarının Mizah Unsurları Yönüyle İncelenmesi*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu, 2008.

⁶² Eda Gül Genç, *1960 Kuşağı Yazarlarından Muzaffer İzgü’nün Öykülerinde Mizah*, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019.

⁶³ Sibel Köse, *Muzaffer İzgü’nün Anneannemin Akıl Almaz Maceraları Serisindeki Eğitsel İletiler*, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2011.

⁶⁴ Pelin Özarslan, *Muzaffer İzgü’nün Çocuklara Yönelik Hikâye ve Romanlarındaki Eğitsel İletiler*, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Burdur, 2012.

⁶⁵ Ezgi Kumbasar, *Muzaffer İzgü’nün Romanlarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon, 2011.

⁶⁶ Özlem Sahil, *Muzaffer İzgü’nün Çocuk Kitaplarının Çocukların Eleştirel Düşünme Becerisine Katkısı*, Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin, 2019.

Tanıtığımız bu tezlerde görüldüğü üzere İzgü'nün eserleri ağırlıklı olarak eğitim bilimleri ve çocuk edebiyatı kategorisinde ele alınıp değerlendirilmiştir. Bahsi geçen bu tezleri konu bakımından kabaca 3 başlık altında toplayabiliriz: 1. İzgü'nün eserlerini Batılı bir benzeri ile çocuk edebiyatı ve psikolojisi bağlamında mukayese edenler. 2. İzgü'nün eserlerini aile, sevgi, saygı gibi çeşitli eğitsel kavram ve değerler bağlamında ele alıp değerlendirenler. 3. İzgü'nün eserlerini mizahi yönleriyle ele alıp değerlendirenler.

Bu çalışmalarda bizim tezimizde öne çıkan kültür, eğitim, aile, ekonomi, sağlık, din, eğlence, siyasi yozlaşma gibi bahisler hakkında parça parça birtakım değerlendirmelerde bulunmakla birlikte bütünlüklü bir değerlendirmeye rastlanmamaktadır.

Muzaffer İzgü'nün eserleri hakkında yapılan ikinci tip çalışmalar kitap, sempozyum ve dergilerin özel sayıları niteliğindedir. Bunların bir kısmı doğrudan Muzaffer İzgü ve eserlerini konu edinmekle birlikte bir kısmı da çocuk edebiyatı ya da mizah gibi İzgü'nün ilgili olduğu alanlardan söz ederken İzgü'ye dolaylı olarak temas etmektedir. Muzaffer İzgü hakkında yapılan en kapsamlı çalışmalardan olan *Küçük Dev Adam* isimli eser bir sempozyum bildirisinin kitaplaşmış şeklidir. Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi'nin "*Yaşayan Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yazarları*" adı altında bir sempozyum dizisi gerçekleşir. Bu dizinin ilki 2001 yılında Gülten Dayıoğlu ve eserlerine yönelik, ikincisi 2005 yılında Muzaffer İzgü ve eserlerine yönelik, üçüncüsü 2007 yılında Ayla Çınaroğlu ve eserlerine yönelik, dördüncüsü de 2010 yılında Gülsüm Cengiz ve eserlerine yöneliktir. Bahsi geçen kitap 19-21 Ekim 2005 tarihleri arasında düzenlenen *Çocuk ve Gençlik Yazınında Muzaffer İzgü* sempozyumunda sunulan bildirilerden oluşmaktadır.⁶⁷

⁶⁷ Çiğdem Ağzıbüyük, *age.*, s. 48.

İKİNCİ BÖLÜM:

MUZAFFER İZGÜ’NÜN HİKÂYELERİNDE SOSYAL MESELELER

2.1. Muzaffer İzgü'nün Hikâyelerinde Sosyal Meseleler

Muzaffer İzgü'nün hikâyelerinde ekonomi, kültür, eğitim, aile, sağlık, din gibi birçok sosyal meseleye temas edilmektedir. Her edebî eserin yazıldığı dönemin zihniyetinden izler taşıdığı gerçeğinden hareketle İzgü'nün hikâyelerindeki sosyal meselelerin anlaşılması için bu hikâyelerin yazıldığı döneme dair sosyokültürel ve ekonomik yapının bilinmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu nedenle 1960'lardan 1990'lı yılların sonlarına kadar geçen süreçteki Türkiye'nin sosyokültürel ve ekonomik panoramasını genel hatlarıyla çizmenin isabetli olacağı kanaatindeyiz.

2.1.1. 1960'lardan 1990'lara Türkiye'de Sosyokültürel, Ekonomik Yapı

27 Mayıs 1960 ve 12 Eylül 1980, siyasi tarihimiz açısından çok önemli iki kırılma dönemine işaret eder. Bu tarihlerde yapılan darbelerin etkisi ilgili tarihleri takip eden yaklaşık 10 yıl boyunca devam etmiştir. Bu tarihlere, aradaki 1971 muhtırasını da eklersek ülkemizin yaklaşık otuz yıl boyunca darbelerin ortaya çıkardığı şartlar altında yaşadığını söylemek çok da zor olmayacaktır. Askeri müdahaleler siyasal gelişimi, demokratikleşme süreçlerini, ekonomik ve kültürel yapıyı derinden etkileyen, toplum içinde son derece travmatik süreçlerdir. Nitekim 1960'dan 1980'e kadar uzanan süreçte bütünüyle politize olmuş geniş halk kitleleri vardır. Halk, bu süreçte gündemi takip etmeye ve ülkenin gidişatı konusunda fikirler üretmeye başlar. 1960-1980 yılları arasında sokaklara asılan afişler, işçilerin yaptığı eylemler, protestolar günlük hayatın bir parçası hâline gelir.

Tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş evrelerini yaşayan geniş kitleler, bu değişime ayak uydurmak zorundadır. Televizyonların köydeki hayatın bir parçası haline gelmesiyle beraber genç nüfusun özendiği hayatı yaşama ve daha fazla kazanç sağlayabilme ümidi ile kırsal yerleşim alanlarından kentlere göçü başlar. Bu göçler, şehirlerde gecekondulaşmalar ve çarpık kentleşmeler ortaya çıkarırken köylü-şehirli ayrımının belirginleşmesine de hizmet eder:

“Mekânsal farklılaşmalar bağlamına birçok faktörün bir araya geldiği bu dönemde şekillenen gecekondulaşma olgusu ise halkın gündelik yaşamında önemli değişimleri beraberinde getirmiştir. Özellikle geleneksel-modern ikilemler bağlamındaki yaşam biçimlerine alternatif yeni yaşam biçimlerinin şekillendiği bu dönem Türkiye Cumhuriyeti tarihinde önemli değişimlerin yaşandığı bir dönem olur.”⁶⁸

1960'lı yıllarda insanlar, daha iyi bir hayat yaşayabilmek ve kendi ayakları üzerinde durabilmek için sadece yurtiçindeki metropollere doğru bir hareketlilik göstermezler. Aynı ekonomik gerekçeler, Avrupa'ya yapılan göçleri de tetikler. Avrupa ülkelerinin sunduğu sosyo-ekonomik şartlar insanların ilgisini büyük oranda dış dünyaya yöneltir. Türkiye'den parça parça Avrupa'ya göçler başlar. Bu yolculuğa çıkan insanlar; içlerinde geleceğe karşı umut, vatana karşı özlem ve yakınlarından ayrılışın hüznüyle baş başa kalırlar.

⁶⁸ Kütük, Şahin, Birsan, “1960-1980 Dönemi Türkiye'sinde Boş Zaman Etkinlikleri, Eğlence ve Spor”, *International Journal of Social Sciences and Education Research*, s. 4. s. 1298.

1960-1980'li yıllar arasında halkın eğlence anlayışında da köklü değişimler görülür. Erkek ve kadınlar birlikte boş zamanlarında çay bahçelerinde, pastanelerde buluşup sohbet etmeye başlar. Kadınların özel sohbet günleri, müzik günleri, kadınlar matinelere, memleket gezileri, piknikler, köyden kente göçün sonucu bir araya gelerek toplandıkları dernekler bu dönemde insanlar arasında önemli bir yere sahip olur.

1960-1980 yılları arasındaki dönemde belediyelerin görevlerini yerine getirme sürecindeki aksaklıkları, memuriyetteki adam kayırma, rüşvet, sağlık sektöründeki yetersizlikler, çarpık kentleşme gibi birçok sorun gündeme çok fazla gelir. Dönemin, Yeşilçam filmlerinde, gazete, dergi ve kitaplarında, Muzaffer İzgü gibi kara mizah anlayışını benimseyen yazarların eserlerinde bu sorunların sıklıkla gündeme getirildiği görülür:

“Artık kentte yaşamaya başlayan ve sinema filmlerinin tüketicisi konumuna gelen köyden göç etmiş halkın, dikkatini ve beğenisini kazanacak konuların senaryolaştırılması, halkın büyük beğenisini kazanır. Sadece kente göç eden ve gecekondularda yaşayan ailelerin değil, toplumun diğer kesimlerinin de beğeniyle izlediği Türk filmleri artık kendi alanında yükselen bir değer olmuş ve eğlence kültürünün ayrılmaz parçalarından biri haline gelir. Yeşilçam filmlerinin bu başarısı 1980'li yıllara kadar yükselişine devam eder.”⁶⁹

Bu yıllardaki ekonomik görünüm ise kaba hatlarıyla şu şekilde tarif edilebilir: 1970'lerin sonlarındaki kriz ve bu yıllarda ithal ikamesine dayalı sanayileşme politikalarının başarısızlığı, hızlanan enflasyon, döviz darboğazları, yetersiz ithalat girdileri, durgun ihracat, artan dış borç yükü, azalan iç tasarruflar, artan işsizlik ve negatif büyümeye karşı bazı önlemler alınır. Tedbirler rekabet gücünü azaltır. Sonuç olarak, dış ticaret açığı kısmen iyileşirken, yıllık enflasyon oranı yükselerek 1980'de %115,6'lık rekor seviyeye ulaşır. Birtakım istikrar önlemleri altında da bu çabalar ekonomik krizi ortadan kaldırmaya yetmez.

24 Ocak 1980'de alınan istikrar önlemleri daha radikal değişikliklerle hayata geçirilir. Söz konusu istikrar tedbirleri ile Türkiye ekonomi politikalarında kökten bir yaklaşım ve yapı değişikliği başlar. Bu şekilde ekonominin dışa açılmasını sağlamak, kaynak dağılımında etkinliği artırmak ve ülke içi pazarı uluslararası sistemle bütünleştirmek amacıyla dışa açık politikalar uygulanmaya başlanır.⁷⁰ 1989 yılında ekonomide genel durum; cari işlem fazlası, yüksek fiyat artışları, düşen üretim düzeyi, giderek dış ticarete konu olmayan sektörlerle yatırım yapılması, özel sektörün vermiş olduğu tasarruf-yatırım fazlasının da önemli boyutlara ulaşmış olan kamu kesimi borçlarına kaynak olarak aktarılması, düşük reel ücretler ve yüksek faizler şeklinde gerçekleşir. Bu olumsuz şartlara kuraklığın da eklenmesi ile tarımda %6,3 oranında üretim azalışının yaşanması, 1994'deki sıçramada ise enflasyon oranının %106,3'ü bulması üzerine Cumhuriyet tarihinin ikinci büyük rakamına ulaşılmasına

⁶⁹ Şahin Birsan Kütük, agy., s.1300-1301.

⁷⁰ Zeynep Karaçor, Küreselleşme Süreci ve İstikrar Arayışındaki Türkiye Ekonomisi”, *Küresel Sistemde Siyaset, Yönetim ve Ekonomi* Kitabı içinde, Çizgi Kitabevi, Konya 2003, s. 399.

dolayısıyla kronik enflasyonun 1980'leri ve 1990'ları büyük ölçüde karakterize ederek Türkiye'nin 1994 krizine taşınmasına öncülük eder.⁷¹

1980-1990 yılları arasında birçok ülkenin yaşadığı döngüsel krizler, 1989 yılından sonra Türkiye ekonomisini de etkilemeye başlar. Sıcak para hareketinin bu dönemde hızlanarak uygulanması, 1994 krizinin ilk işareti olmasına rağmen, 1994 yılının başında kur krizine hazırlanmış ve makroekonomide bozulan dengeler, finansal sektör sorunları ve bütçe finansman faktörleri 1994 yılında finans sektörü oluşur. Ancak 1990'lı yıllarda finansal liberalizasyon politikalarının uygulanması, 1994 öncesi Körfez Savaşı ve Avrupa Para Birimi Krizi (ERM) dış finansman koşullarında risklere yol açar. Cari işlemler açığına, kamu borç yönetimi politikası hatalarından kaynaklanan kamu kesimi finansman açıkları da eklenmiş ve 1994 krizinin diğer nedenlerini oluşturur.⁷² Bu dönemde ülkeye giren büyük miktardaki sıcak paranın yatırıma dönüşmeyip yalnızca geçici likidite daralmalarını gideren bir rol oynaması ve süregelen ekonomik istikrarsızlığın enflasyonla yaşamı beraberinde getirmesi önceki krize ilaveten bu krizde başta bankacılık olmak üzere artık finans kesiminin de tamamının krize dâhil olmasına yol açar. Piyasalarda yaşanan bu olumsuz gelişmelerden sonra kısa vadede bozulan dış dengenin ve döviz piyasalarının yeniden istikrara kavuşturulması, kamu harcamalarının kontrol altına alınması ve kamu gelirlerinin artırılması amaçlı 5 Nisan 1994 tarihinde ekonomik istikrar tedbirleri alınır. 5 Nisan tarihli alınan bu konjonktürel kararlar ekonomideki yapısal sorunları çözmeye ve kalkınmayı hızlandırmaya yönelik yapısal reformlar gerçekleştirilmesine rağmen yürütmeye yönelik bazı aksaklıklar ve hukuki altyapının eksikliği nedeniyle beklenen başarı sağlanamaz. 1994 yılında ortalama maaş ve ücretlerin, fiyat artışlarının gerisinde kalarak reel olarak azalışı iç talebin daralmasına yol açar.⁷³ Yaşanan bu gerilemeye bağlı olarak imalat sektöründe önemli kapasite düşüşleri gerçekleşmiş, üretim azalmış ve ihracat ithalat karşısında yetersiz kalır. Üretimin azalmasında bir diğer etken de tüketimlerin azalması olur. Çalışanların ücret ve maaşlarında yapılan dondurmalar reel ücretlerde düşüşe yol açarken faiz oranlarının yükselmesine bağlı tüketimin azalması da arz karşısında talebin yetersiz kalmasına, dolaylı olarak da üretim ve istihdamın azalmasına kaynak teşkil eder. İşsizliğin artması, işsizlik psikolojisine sahip kimi zaman saldırgan, kimi zaman depresif, güvensiz, kayıt dışı icraata yönelen nüfusun artmasına neden olur.

Genel hatlarını çizmeye çalıştığımız bu sosyokültürel ve ekonomik yapının hiç de iç açıcı bir durum arz etmediği ortadadır. Bahsi geçen iç karartıcı tablonun Muzaffer İzgü, Aziz Nesin, Rıfat Ilgaz gibi eleştirel mizaha yönelen sanatçılarımız için çok fazla malzeme sunduğunu tahmin etmek zor değildir. Bu temel perspektifi göz önünde bulundurarak İzgü'nün hikâyelerine daha yakından bakabiliriz:

⁷¹ Emine Nida Kol, Zeynep Karaçor, "2001 Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı ve İstihdam Üzerine Etkileri", *Maliye Dergisi*, S. 162, s. 383.

⁷² Suat Oktar, Levent Dalyancı, "Finansal Kriz Teorileri ve Türkiye Ekonomisinde 1990 Sonrası Finansal Krizler", *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, C. 29, S. 2., s. 12.

⁷³ İlker Parasız, *Türkiye Ekonomisi, 1923'den Günümüze İktisat ve İstikrar Politikaları*, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa, 1998, s. 391.

2.1.2. Ekonomi

“Bir insan topluluğunun ya da bir ülkenin, yaşayabilmek için üretme ve bunları bölüşme biçimlerinin ve bu eylemlerden doğan ilişkilerinin tümü” olarak tanımlanan “ekonomi” Muzaffer İzgü hikâyelerinde en çok öne çıkan sosyal mesele olarak dikkat çeker. Geçim zorluğu nedeniyle ek iş yapmak zorunda kalan memurlar, temel gıda maddelerine ulaşmak için saatlerce sıra beklemek durumunda olan insanlar, çocuğunun istediği hediye alamadığı için üzülen babalar... İzgü hikâyelerinde sıkça karşılaştığımız kahramanlardır.

Muzaffer İzgü’nün hayatından söz ettiğimiz bölümde değindiğimiz gibi onun 1930’lu 40’lı yıllarda geçen çocukluk ve ilk gençlik yıllarına büyük bir ekonomik darlık eşlik etmiştir. Bu bağlamda onun hikâyelerinde ekonomik meselelerin bu denli yoğun olmasını ülkenin içinde bulunduğu koşulların yanında hayatıyla ilişkilendirebilmek de mümkündür. 1970 yılında yazdığı ilk öykü kitabı olan “*Gecekondu*” adlı eserinden başlayarak çeşitli öykü kitaplarında bu konunun defalarca ele alındığını söyleyebilmek mümkündür. Bu durum, İzgü’nün hikâyelerinde belli bir kısırdöngünün ortaya çıkmasına da neden olmuştur. “*Vicdanlı Ev Sahibi*”, “*Polis Hayri Efendi*”, “*Memur Vatandaş*”, “*Zurnacı Öğretmen*”, “*Personel Kanunu*” gibi birçok hikâyede ekonomik zorluğun birbirine benzer kurgular içinde tekrar ettiğini görürüz. Hikâyelerdeki genel şablonda geçim zorluğu çeken bir kahramanın bu zorluğu aşabilmek için giriştiği birtakım komik olaylar dizisi görülür. Hikâyelerdeki çoğu zaman birbirini andıran kurguları aşağıda vereceğimiz örnekler üzerinden takip edebilmek mümkündür.

“*Vicdanlı Ev Sahibi*” adlı hikâyesinde ayda beş yüz lira geliri olan beş nüfuslu memur bir aile babasının başından geçen trajikomik olaylar şu kurgu içinde sunulur:

Yıllarca ekonomik zorluklar nedeniyle kayınvalidesinin evinde yaşamak zorunda kalan kahramanımız nihayet kira da olsa kendi evine taşınmak için bir ev sahibiyle görüşür. Tutacakları bu evde neredeyse aylık maaşın yarı fiyatına otururlar. Daha sonra mülk sahibi gelerek evi ortadan ikiye bölme kararı aldığını kabul ederlerse oraya başka kiracı yerleştireceğini ve böylece kira paralarının düşeceğini söyler. Hikâye kahramanı, içinde bulunduğu ekonomik şartlar nedeniyle bu teklifi çaresiz kabul eder. Her ay evin alanı daha da küçülür ve evde daha fazla insan yaşamaya başlarlar. Evin alanı küçüldükçe verilen kira parası da azalır. Yıllarca bu durumda yaşamaya devam ederler ve buna alışır; ta ki mülk sahibi gelip orayı yıkacağını, apartman yapacağını söyleyinceye kadar...

“Üç gün sonra diğer kiracıların da rızasıyla hangar yavrusu sekize bölündü... Biz elli lira, bitişikler yetmiş beş lira, ötekiler de yüzer lira kira veriyorlardı. Ben artık geceleri odamıza gidinceye kadar iki evin yerde yatan çocuklarını çiğneye çiğneye geçiyordum.”⁷⁴

⁷⁴ Muzaffer İzgü, *Gecekondu*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1981, s.145.

“Polis Hayri Efendi” adlı hikâyede polis memuru Hayri Efendi’yi komiseri yanına çağırarak bir suçluyu takip etmesi için gizli göreve çıkarır. Hayri Efendi, bu işte başarılı olursa hem terfi hem de zam alacaktır. Gündüzleri simit satıcısı, akşamları salep satıcısı kılığına bürünerek Aksaray mevkiinde yer alan bir apartmanı izlemeye başlar. Bu evi izlerken yaptığı satışlardan elde ettiği kazancın memur maaşından daha güzel bir gelir elde edeceğini anlar. Bunun üzerine Hayri Efendi memurluktan istifa edip sokaklarda simit, salep satmaya başlar. Memur Hayri Efendi, bu hikâyede ekonomik zorluklar çeken memurların sembolü olarak dikkat çekmektedir. Statüsündeki değişiklik ise onun için göze alınabilecek bir durum olur.

“Memur Vatandaş” adlı hikâyede evli ve iki çocuk babası bir memurun başından geçen bir olay anlatılır: Mesleğinin onuncu yılından sonra sürekli bir yerlerden kıсарak kimseye söylemeden para biriktiren Hüsnü Bey, bir rahatsızlık geçirir. Bu rahatsızlıktan sonra biriktirdiği parayı kullanmaya başlar borçlarını zamanında öder, peşin alışveriş yapar, ailesine fazla fazla para verir, arkadaşlarına bir şeyler ısmarlar, etrafındaki herkes bu duruma şaşırır. Akşamüzeri kapıya polisler gelir, Kapalı Çarşı’da bir soygun olmuştur, insanlar bir memurun bu şekilde para harcamasını tuhaf karşıladıkları için onun bu soygunla bir ilişkisinin olduğunu düşünürler. Buna komiser de dâhildir. Kimseye söylemeden para biriktirmesi başına iş açmıştır, bu yüzden tutuklanır ve hiç işlemediği bir suç üzerine kalır. Hikâye sonunda Hüsnü Bey’in söylediği şu sözler, toplumdaki memur algısının ekonomik güçlüklerle nasıl özdeşleştiğini ve memurların hiç değişmeyen bir yaşam biçimine sahip olmalarını göstermesi bakımından dikkate değerdir:

“Şimdi mahkemede hâkimi inandırabilirsem ne âlâ, şayet inandıramazsam bir güncük olsun memur yaşantısının dışına çıktığının cezasını demir parmaklıklar arkasında yıllar yılı çürümekle ödeyeceğim.”⁷⁵

“Zurnacı Öğretmen” adlı eserde öğretmen maaşıyla aile geçindirmenin zorlukları yine Muzaffer İzgü’ye özgü bir mizah perspektifinden ele alınır: Öğretmenler kazandıkları maaşla evlerini geçindiremeyince ek iş yapmanın yollarını ararlar. İlk olarak sabahçı dört öğretmen arkadaş, birleşip kendilerine bir müzik grubu kurarlar. Enstrümanlar alıp bu enstrümanları çalmayı öğrenirler daha sonra düğünlerde ve eğlencelerde çalmaya başlarlar. Güzel bir ek gelir elde ettiklerini fark edince bu işi sürdürmeye devam ederler. Bu gelir kaynağını gören öğrenci öğretmenler de aynı işi yapmak için kendi aralarında bir müzik grubu kurarlar. Bir grup alafranga müzikler çalarken diğer grupta alaturka müzikler çalmaya başlar... Muzaffer İzgü’nün de öğretmen olduğunu hatırlarsak bahsi geçen olayın büyük oranda izlenimler çerçevesinde oluşturulduğu hükmünü verebiliriz.

“Personel Kanunu” adlı hikâyede her şeye zam gelmesinden ve “Personel Kanunu’nun” uzun zamandır çıkmamasından yakınan memur Hıdır, bu durumu protesto etmek için eline bir ip, bir sandalye alarak evden ayrılp Taksim Meydanı’na gelir. Amacı bir intihar numarası yaparak dikkat çekmektir. İşler beklediği gibi gitmez. Hıdır’ı görenler onu kurtarmak yerine bu eylemini destekleme yoluna

⁷⁵ Muzaffer İzgü, *age.*, s.167.

giderler. Olay yerine gelen polis tarafından bile Hıdır'a destek verir. Hıdır, çocuklarını bahane ederek kendi kurduğu idam sehпасından kurtulmaya çalışsa da toplanan kalabalık onun çocuklarına bakacağını vaad eder. Hıdır, en sonunda dayanamayıp, bu kanunun sürekli ertelendiğini ve buna bağlı olarak kendisinin de bu eylemi ertelediğini dile getirerek oradan kaçır.

Muzaffer İzgü'nün 1975 yılında çıkardığı *Bando Takımı* adlı hikâye kitabında da memur kesimin yaşadığı ekonomik zorluklardan söz eden metinler geniş bir yer tutar. Kitaptaki "Delisiz Bir Kasaba Aranıyor!" adlı hikâyede, kahraman kayınbiraderinin bulunduğu kasabaya ziyarete gider. Kayınbiraderiyle kasabanın kahvesine geldiklerinde, kasabanın delisi Hilmi ile karşılaşır. Kahraman, bu deliyi daha önce bir yerde gördüğünü düşünerek onu takip etmeye başlar. Isız bir bahçeye geldiklerinde onunla konuşmayı başlar. Kasabanın delisi olarak bilinen Hilmi Bey, aslında kahramanın memuriyet yıllarından arkadaşısıdır. Memur maaşlarının yetersizliğinden dolayı yedi yıl önce istifa eden kahramanımız, Hilmi Bey'i de o günden sonra hiç görmemiştir. Kahramanın ardından Hilmi Bey de memurluktan istifa edip, delisiz bir kasaba aramak için yollara düşer ve en sonunda bu kasabayı bulur. Yıllardır bu köyde deli sıfatına bürünerek memurluktan daha çok maddi kazanç sağlamıştır. Hilmi Bey, "delilik"ten kazandığı paranın niteliği hakkında arkadaşına şu sözleri söyler: "*Oğlanın biri üniversitede okuyor, kızın biri liseyi bitirdi... Bir apartman dairesi satın aldık, içini de karımın dediğine göre en alasından düzmüşler döşemişler...*"⁷⁶

"Memurun Mal Bildirimi" adlı hikâyede devlet dairesinde memur olan Kanun Kamil Bey kurallara riayet eden birisidir. Gazetede çıkan memurların mal bildirimi yapacakları haberinden sonra memurları dairede toplar ve daha emir gelmeden memurlardan şahsi mal bilgilerini hazırlayıp teslim etmelerini ister. Memur Hüsamettin Karnıtok 18 maddelik bir bildiri dilekçesi hazırlar. Bu listeye; evinde bulunan kap kaçakları, eşini, çocuklarını ve üzerindeki paltosunu bile yazar. İronik bir üslupla maddi zorluk yaşadığını ise son maddeye "Altında donu yoktur." cümlesini ekleyerek anlatmaya çalışır.

"Bin Bir Çeşit" adlı hikâyede vali yardımcısı Sunuhi Bey'e kayınpederinin vefatından sonra bacanakları tarafından bir paket yollanır. Pakette, rahmetlinin mirası olarak kırtasiye dükkânından kalan malzemelerden kendi paylarına düşenler yer alır: kalemler, silgiler, defterler, boyalar... Sunuhi Bey bu paketi evine götürür, eşi İclal Hanım eşyaları görünce babasını hatırlar ve üzülür. Bu yüzden evden eşyaları götürmesini ister. Sunuhi Bey, bu eşyaları ertesi gün iş yerine götürür. İş yerinde diğer memurlar tarafından bu eşyalar talep görür. Birer ikişer gelip almaya başlarlar, Sunuhi Bey kazanç sağlamaya başlar ve yavaş yavaş ticaretin nasıl yapıldığını öğrenir. Bu kazanç hoşuna gitmeye başlayınca eksilen malzemelerin yerine yenilerini getirir. Odası zamanla tuhafiye dükkanına döner. Bu durum Vali'nin dikkatini çeker bir gün Sunuhi Bey'i odasına çağırır. Onu uyararak artık bunu bir son vermesi için sert bir dille uyarır. Bunun üzerine Sunuhi Bey memuriyetten istifa eder:

⁷⁶ Muzaffer İzgü, *Bando Takımı*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993, s. 13.

“Şimdi vali yardımcısı Sunuhi Bey il konağındadır... Ama makamında değil, seyyar oldu bizim Sunuhi Bey... Kocaman bir tabla yaptı, boynuna astı... İl konağının tüm odalarına birer birer girip çıkıyor. Her girdiği yerde de aynı ton, aynı ince sesiyle:

- Haydi, baylar bayanlar, kalemler, çakmaklar, külotlar, kombinezonlar, sutyenler, rujlar, tırnak cilaları, tırnak makasları... Ucuz mallarım var, miras mallarım var!”⁷⁷

Sunuhi Bey’in statüsünü kaybetmeyi göze alarak memurluktan istifa etmesinin sebebi; maddi olarak daha fazla kazanç elde eder duruma gelmesidir. Bir seçim noktasına gelen Sunuhi Bey, geçim sıkıntıları nedeniyle maddi ve manevi anlamda daha rahat olabilmek için istifa etme kararını alır. Buna benzer bir durum aynı kitapta yer alan “Bando Takımı” adlı hikâyede de görülür.

“Bando Takımı” adlı hikâyede ilçeye gelen yeni kaymakam büyük bir hevesle bando takımı kurmak istediğini memurlarla paylaşır. Memurlar bu durumu sevinçle karşılar. Bu iş için kolları sıvarlar. Hemen bir “İlçeyi Bandoya Kavuşturma Derneği” kurarlar. Bu derneğe başta kaymakam olmak üzere tüm memurlar başışta bulunur. Ardından halktan da başış toplanarak, bir hafta sonra kamyonla müzik aletleri getirilir. Bu aletler tek tek memurlara teslim edilir. Memurlar vatandaşın bütün işlerini bırakıp aylarca müzik aleti eğitimi alırlar. İlçede büyük bir merak ve heyecan oluşur. Sekiz ay sonra törene yirmi gün kala tek tek bando takımındaki memurlar ortadan kaybolurlar. Arkalarından istifaları gelmeye başlar.

“Şen Pavyon’da iki bin beş yüz lira aylıkla iş bulduğumdan, istifamın kabulünü saygılarımla arz ederim.”⁷⁸

Muzaffer İzgü’nün hikâyelerindeki temel mesele olan ekonomi 1980’li yıllarda yayımladığı hikâyeye kitaplarında da aynı şekilde devam eder. *Deliye Her Gün Bayram* isimli kitabında yer alan “Mahmut Efendi Kuyusu” adlı hikâyede Mahmut Efendi, 22 yıllık memuriyet hayatında sırf maaşına zam alabilmek için tam sekiz tane çocuk yapar. O kadar kalabalık bir aileye sahiptir ki mahallenin bakkalı ekmeklerden kazandığı paranın yarısını Mahmut Efendi’den çıkarır.

Mahmut Efendi bir gün yolda yürürken yanlışlıkla dedesinden kalma bir hediye kuyuya düşür. Bakınmak için eğildiği sırada kendisi de kuyuya düşer ve bir daha kuyudan çıkamaz. Mahmut Efendi, bu sayede hem borçlarından hem de gitmek zorunda olduğu işinden kurtulmuş olur. Mahalleli Mahmut Efendi’ye üzüldüğü için kuyuya sürekli sepetle köfteler, dolmalar ve tatlılar gönderirler. Mahmut Efendi yediği kadarını yer, gerisini hanımıyla eve yollar. Böylelikle çocuklar hayatları boyunca yemedikleri yemekleri yemiş olurlar. Mahmut Efendi ölene kadar o

⁷⁷ Muzaffer İzgü, *Bando Takımı*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993, s. 148.

⁷⁸ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 213.

kuyudan çıkamaz, kuyuya bırakılan yemekler eşyalar o kadar çoktur ki Mahmut Efendi hayatında görmediği bolluğu yaşar ve ailesine de ölene kadar yaşatmış olur.

Muzaffer İzgü'nün, *Sen Kim Hovardalık Kim?* adlı eserinde yer alan, “Aman Tek İyi Geçinsinler De...” hikâyesinde de memur maaşı ile geçinemeyen kahramanın bulduğu trajikomik çözüm dikkat çeker. İki arkadaş rakı masasında sohbet ederler:

Arkadaşlardan birisi memur maaşlarının azlığından, ev geçindirmenin zorluğundan hayıflanırken, aynı dereceden memur olan diğer kişi gül gibi geçinip gittiğini söyler. Geçim sıkıntısına kendince bir çözüm bulmuştur adam. Okulların tatiline yakın karısını dövmeye başlar, buna dayanamayan kadın çocuklarını da alıp baba evine gider. Bu sürede evde insan olmadığı için hem para biriktirir hem de çocuklarıyla, hanımına kayınpederi baktığı için içi rahat eder. Okulların açılmasına yakın karısına barışma mektupları yollayıp yanına gider karısını alıp eve getirir. Eşinin ailesi onları yolcu ederken tek iyi geçinsinler diye gıda yardımı da yapar. Bütün kışı bu şekilde rahat rahat geçirirler. Yaza doğru yine aynı şiddet oyunları devam eder.

“Öyle torbalar, öyle sepetler, bohçalar gidiyor ki otobüse, tarhanalar, salçalar, bulgurlar, kavurmalar, makarnalar, erişteler, sucuklar, pekmezler, pestiller, ballar, yağlar... Ben, aman ne zahmet ettiniz anne, deyince, kaynanam, aman çocuklar tek siz iyi geçinin de, diyor, başka bir şey demiyordu...”⁷⁹

Muzaffer İzgü'nün yaşanan ekonomik sıkıntıları eserlerinde işleyebilmesi aslında onun nasıl büyük bir gözlemci olduğunu anlamamızı sağlar. Hikâyede kahraman ekonomik açıdan ailesini rahatlatırken aile içi şiddete eğilim gösterir ve eşiyle olan ilişkisini sarsar.

“Memurlar Kırıstırıyor” adlı hikâyede aynı dairede yan yana masalarda memurluk yapan bir çift sevgilinin evlenmeye hazırlık serüveni ve memurların ekonomik sıkıntıdan dolayı evlenme süreçlerini erteledikleri, yaşam kalitelerini yükseltemedikleri anlatılır:

Bir gün iş çıkışı buluşup hesap kitap yapmaya başlarlar. Aldıkları maaşın ne kadar olduğunu ortaya koyarlar. Ev kiralarnı, eşya fiyatlarını, düğün salonu, çalgıcı, gelinlik, damatlık vb. şeylerin fiyatlarını araştırırlar. Bunları araştırdıkça da yavaş yavaş karamsarlığa kapılmaya başlarlar. Hiçbir birikimleri yoktur. Memur maaşlarıyla da bu işin altından kalkamayacaklarının farkına vararak, evlenme planlarından vazgeçerler ve sevgili olarak ilişkilerine devam ederler.

⁷⁹ Muzaffer İzgü, *Sen Kim Hovardalık Kim?*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1982, s. 38.

“Sayın vatandaşlar, bir işiniz için bizim daireye geldiğinizde, bizi el ele yakalarsanız, ne olur, memurlar kırıstırıyorlar demeyin, biz Aysel’le memur evliliği yaptık...”⁸⁰

“Cinsisapık Hüsnü Bey” hikâyesinde işinde gücünde, oldukça edepli, iyi bir aile babası olan memur Hüsnü Bey’in trajikomik hikâyesi anlatılır:

Hüsnü Bey, beyefendinin doğum gününü kutlamak için tebrik kartı gönderir fakat bu kartta kendisinin anadan doğma bir fotoğrafı vardır ve bu fotoğrafta bir ok işaretiyle “şu hale bakın” yazısı bulunur. Ankara’dan bu tebrik kartıyla birlikte gerekenin yapılması için kaymakama yazı iletilir. Kaymakam bu olup bitenlere inanamaz. Çünkü Hüsnü Bey’i etraftaki herkes gibi o da edepli, saygılı bir memur olarak tanımaktadır. Tahkikat sonucunda gerçekten bunu Hüsnü Bey’in yaptığı ortaya çıkar. Hüsnü Bey’e sorduklarında zaten o da bunu kabul eder. Fakat neden bunu yaptığını mahkemenin son günü açıklamaya çalışır.

“Yalnız mahkemesinin son günü, belli belirsiz ağzından şu sözler döküldü Hüsnü beyin:

- Memursun diyorlar, ağzını açamazsın diyorlar... Biz ağzımızı açmadık, kığımızı açtık, resimle olsun durumumuzu, ayağımızda donumuzun olmadığını anlatmağa çalıştık, ama öyle anlayışlı insan nerede birader?”⁸¹

Her Eve Bir Karakol adlı hikâye kitabında yer alan “Babaya Bak, Babaya...” öyküsünde memur maaşıyla kıt kanaat ailesini geçindirmeye çalışan Dilaver Bey’den eşi boşanmak ister. Bunun için mahkemeye giderler:

Mahkemede Dilaver Bey memur olduğunu bu yüzden eşini aldatmak zorunda kaldığını söyler. Eşi ve kayınvalidesi “alçak” diye bağırlar ve kızarlar. Hâkim, memur Dilaver’in ne demek istediğini anlayamaz ve açıklamasını ister. Dilaver, ev sahibi kiraya zam yapmasın diye evde kalmış kızı Neriman’la, bakkaldan bedava alışveriş yapabilmek için bakkalın baldızı Şadiye ile birlikte olduğunu itiraf eder. Ayrıca çarşıda bir giysi dükkânının sahibi olan 60 yaşındaki Münevver isimli bir kadınla da kıyafetleri bedavaya getirmek için birlikte olduğunu söyler. Münevver Hanım’ın onu ballarla, kaymaklarla beslediğini bu sayede ayakta durabildiğini söyler. Karısı ve kayınvalidesi onun bu yaptıklarını büyük fedakârlık olarak görür ve çok duygulanırlar. Karısı, Dilaver’i affettiğini söyler hatta çocukları Dilaver’e bir de kasap bulmasını isterler. Dava böylece kapanır, memur Dilaver hâkime yıllık izne ayrılıp Ankara’ya gideceğini maaşına zam alabilmek için oradakilerin de karısını, kızını ayırtacağını söyler.

Aynı öykü kitabında yer alan “Yarım Milyonluk Kazım Bey” adlı hikâyede beşinci dereceden memur olan Kazım Bey, maaşını aldığı anda ev kirasını verdikten

⁸⁰ Muzaffer İzgü, *Sen Kim Hovardalık Kim?*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1982, s. 123.

⁸¹ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 144.

sonra geriye kalan parayla evin ihtiyaçlarını karşılayabilirse bunu büyük bir başarı olarak kabul eder:

Kazım Bey'in aklına bir gün aldığı maaşını ve eve zar zor aldığı eşyaların fiyatlarını hesaplamak gelir. Alır eline kalem kâğıdı başlar hesap yapmaya. Önce evdeki televizyondan ve televizyon sehпасından başlar hesaplamaya ardından yatakları, yorganları, battaniyeleri, çarşafı, koltuk takımlarını, mutfaktaki eşyaların hepsini, giydikleri kıyafetleri tek tek hesaplar. Evdeki eşyaların toplam ederi 497 bin lira çıkınca Kazım Bey resmen yarım milyonluk servetinin olduğunu düşünür ve bununla gurur duyar. Sonuçta memur maaşıyla bu kadar eşyaya sahip olabilmisti. Kazım Bey, bu hesaplamalardan sonra otobüse binip gidecek parasının olmadığını fark edip eşinden yirmi lira ister. Eşinde de para olmayınca kayınvalidesinden yirmi lira otobüs parası almak zorunda kalarak evinden ayrılır.

Bu hikâyede Kamil Bey yaşadığı ekonomik zorluklar karşısında üzülmek yerine elindekilerle yetinmeye ve mutlu olmaya çalışır. Burada karakter savunma mekanizmasını harekete geçirerek olaylara iyi tarafından bakar ve ne kadar şanslı olduğunu düşünür. Oysaki evde bulunan eşyalar her evde olması gereken temel eşyalardır.⁸²

“Mektuplar” adlı hikâye köyde yaşayan bir baba ve memur oğlunun aralarında yazıştıkları mektuplaşmaları üzerine kurulu bir anlatım bulunur:

Babanın iki tane oğlu vardır ve onları kendisi yönlendirerek memur yapar. Fakat iki oğlu da memur maaşıyla evlerini geçindiremezler ve sürekli olarak babalarından mektuplarında maddi yardım isterler. Babaları da kıyamayıp elinde avucunda ne varsa satıp sürekli çocuklarına yollar. Çocuklarını memur olmaları için yönlendirdiğine çok pişman olur. Oğluna yazdığı bir mektubunda; “*Seni okutacağım parayı mala yatırırsaydım şimdi bir sürümüz olurdu, beyler gibi yaşırdık.*” der. Babası artık satacak bir şeyi kalmayınca da oğluna; “*Bir evimiz bir de ananız kaldı. Bu saatten sonra ananızı kimse almaz.*” diye mektup yazar ve Ankara’ya gidip maaşının artması için bir devlet büyüğü ile görüşmesini tavsiye eder.

Yazar hikâyede ekonomik zorluk yaşayan memurların sadece kendilerinin değil ailelerinin de yıprandığına dikkat çeker. Yıllarca çocuklarının düzenli bir işi, bir geliri olsun diye uğraşan babanın, memur olan çocuklarına sürekli olarak maddi yardımda bulunması onu yorar ve pişmanlığa sürükler.⁸³

“Anadolar” hikâyesinde kahramanımız emekli Fuat Bey’in ülke ekonomisine yaptığı farklı yorum anlatılır. Fuat Bey bir gün ülke içerisinde yapılan zamlardan, sorunlardan dolayı canı sıkılır alır eline tefini başlar çalmaya. Evde çalar, kahvede çalar, bunalan insanların da kendisine eşlik etmesiyle bu durum iyice yayılır ve Fuat Bey meşhur olur. Adı Tefçi Baba’ya çıkar. Bir de kimin yanında çalsa, kimin

⁸² Muzaffer İzgü, *Her Eve Bir Karakol*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2004, s. 43.

⁸³ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 65.

dükkânının önünde çalsa o kişinin bereketinin, kısmetinin arttığına inanılır. Gel zaman git zaman insanlar tef çalması için para vermeye başlar. Tefci Baba haberlere çıkar ünlü olur. Bir gece rüyasında ak sakallı birisini görür ülkesi için bir şeyler yapması gerektiğini söyler. O da tefini alır doğruca başkanlık binasının önüne gider. Tefi çalınca ülkenin ekonomisi düzene girer. Ama bunu bir suç olarak gören başkanlık korumaları onu tutuklarlar. Tutuklanınca ekonomik kriz yaşanır. Çıkınca yine gizlice çıkıp gider tefini çalar ülke ekonomisi yine düzene girer. Ama sıkıntı olan şey ülke ekonomisinin düzene girmesi bazı kişiler tarafından zaten istenmez.

“Aaaa, benim de sabrım var haa!.. Bir gün iyice batağa batıp, tekrar krizler içinde yüzmeye başlarlar da,

‘Nolur Tefci Baba, gel başkanlığın önüne, maaşlı, resmi tefcimiz ol, çal tefini bizi kurtar,’ derlerse, o zaman nah gelirim!.. Nur yüzlü sakallı, sen de haddini bil, aaa yeter be, çaldırmıyorlar işte, ben ne yapayım!...’⁸⁴

Muzaffer İzgü, 1981 yılında yayınladığı *Devlet Babanın Tonton Çocuğu* adlı öykü kitabında yer alan “Altı Çocuklu Muhsin Bey” hikâyesinde yine memurların yaşadığı ekonomik sıkıntılara değinir:

Muhsin Bey, altı çocuğu, karısı ve kendisiyle tam sekiz boğaza bakan memurdur. Altı senedir tek bir ayakkabıyla idare eder Muhsin Bey, altı senedir yakası yamalı iki gömleğiyle işe gider. Muhsin Bey, tek bir maaşla, rüşvet almadan kıt kanaat geçinmeye çalışırken bir gün daireye müfettiş gelir. Müfettiş dairedeki herkesi incelemeye alır. Muhsin Bey hakkında malumat edinince rüşvet almadan geçinemeyeceğini savunarak soruşturma açılmasını ister. Muhsin Bey, rüşvet yemediğini söylese de bir türlü inandıramaz kimseyi. Müdür de müfettişe hak verince Muhsin Beyin gözü döner ve müfettişin boğazına yapışır.

“Ulan, hem insanca yaşamamız için para vermezsiniz, hem de o parayla mucize gösterirken, çalışıyorsun, rüşvet alıyorsun, diye yakamıza binersiniz. Ulan ben sizin, ulan ben sizin...”⁸⁵

80’li yılların sosyo-ekonomik yapısına memur maaşıyla geçinmeye çalışanların gözünden bakmaya çalışan yazar; bir memur maaşı ile sekiz kişilik bir ailenin helal yoldan geçinmesinin ne kadar zor olduğuna vurgu yapar. Toplum içerisinde bu durum o kadar imkânsız görülür ki hemen kişiye yolsuzluk, rüşvet damgaları vurulur. Muzaffer İzgü, bu tür olaylara hikâyelerinde düzenli olarak yer verir. İzgü, memuriyet hayatı boyunca sıkıntı çeken insanların emekli olduktan sonra da bu sıkıntıları çekmeye devam ettiğini bizlere “Sen Benim Kim Olduğumu Biliyor Musun?” adlı hikâyede göstermeye çalışır:

Mahalleye yeni taşınan yaşlı bir adam ve ailesinin mahalle halkıyla aralarında yaşadıkları olaylar yer alır hikâyede. Bu aile mahalleye taşınalı bir ay olmasına rağmen kimseyle pek görüşmezler. Perdelerini hiç açmazlar. Yaşlı adam mahalledeki

⁸⁴ Muzaffer İzgü, *Anadolar*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2001, s.25.

⁸⁵ Muzaffer İzgü, *Devlet Babanın Tonton Çocuğu*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1983, s.31.

esnaflardan alışveriş yapmaya başlar ama aralarında çıkan anlaşmazlıklarda sürekli olarak “sen benim kim olduğumu biliyor musun? Der. Bunun üzerine esnaf da yaşlı adamın önemli bir insan olduğunu düşünürler. Aradan aylar geçer yaşlı adam mahallede yürürken önünü mahalle serserilerinden Kamyon Mehmet keser ve kendisine para vermesini ister. Bunun üzerine yaşlı adam ağlamaya başlar, kendisinin emekli bir memur olduğunu, evde yatağa bağlı yaşayan bir oğlunun olduğunu, kayınvalidesinin de onlarda yaşadığını, on gündür soba bile yakamadıklarını, kıt kanaat geçindiklerini söyler. Mehmet de bunun üzerine yaşlı adama sarılır ve beraber ağlamaya başlarlar.

“- Sen benim kim olduğumu biliyor musun? Diyordu... Ben on birinci derecenin ikinci kademesinden emekli zavallı bir memurum.”⁸⁶

“Ense Kulak Milyoneri” adlı hikâyede hayatı boyunca bir düzine parayı bir arada görmeyen memur Naci Bey’in bu duruma isyan ederek yaptığı düzenbazlıklar anlatılır:

Memur Naci Bey karısının bütün ısrarlarını dinlemeyerek bir gün güzel bir takım elbise giyinir ve eline çocuğunun deri çantasını alarak bir bankaya gider. Bankaya gittiğinde çalışanlar elindeki çantayı görünce çok parasının olduğunu ve bankaya yatırmak istediğini anlarlar memur Naci’nin karşısında saygıda kusur etmemeye çalışırlar. Naci Bey ile banka müdürü çok fazla ilgilenir onu yemeğe götürür. Naci Bey yemekte balıklar, salatalar, içecekler, meyveler yer fakat karısı yanında olmadığı içinde biraz üzülür. Naci Bey bilerek banka müdürü hemen kabul etmesin diye çok yüksek bir faiz söyler. Müdür Bey bölge müdürüne danışması gerektiğini söyler Naci Bey’in numarasını alır ve ayrılırlar. Bundan sonrasında ise Naci Bey bu durumu alışkanlık haline getirerek her gün başka bir bankaya gider ve aynı oyunu oynamaya devam eder. Memur Naci Bey kurduğu oyun ile karşısındaki kişileri maddi ve manevi olarak sömürmeye başlar. Üstelik bunları yaparken hiç sıkılmaz ve çekinmez çünkü vicdani sorgulama evresini çoktan kafasında bitirmiştir. Öyle ki ilk başta karısı yokken böyle yediği içtiği için üzülürken sonrasında bu durumu çok rahat bir şekilde karısına gidip anlatmaya başlıyor.

“Yiyorum, içiyorum, öğleden sonra da karıma yiyip içtiklerimi anlatıyorum”⁸⁷

Bu hikâyede sürekli olarak maddi anlamda kendisini ve ailesini geçindirmek için harcamalarında kısıtlamak yapmak zorunda kalan bir memur anlatılır. En sonunda canına tak eden memur Naci bunlardan kurtulmak için bencilce bir yol izlemeye başlar.

“Memurun Ölümü” hikâyesinde memur Nuri Bey’in ölümünden sonra herkes bu konuya kafasını yormaya başlar:

⁸⁶ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 14.

⁸⁷ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 38.

Kimisi paltosunun artık ona çok ağır gelmesinden dolayı öldüğünü düşünür. Kimi ev kirasına yapılan zamdan dolayı, kimi oğlunun üniversite masraflarından dolayı öldüğünü, kimi kızının iş bulamamasından dolayı öldüğünü düşünür. Çünkü Nuri Bey memur maaşıyla ailesini geçindirmeye çalışan, kıt kanaat geçinen maddi anlamda diğer memurlar gibi dertleri olan ve bu dertleri arasında vefat eden bir insandır.

“Sözün kıtası Nuri Bey öldü sayın okuyucular. Suçu, kimi ona buldu, kimi buna... Ne dersiniz. Geldim eve anlattım, kimin ne dediğini söyledim... Karımdan, kimseden çıt çıkmadı. Sessizliği on yaşımdaki oğlum bozdu:

-Babacığım, Nuri Beyi biz öldürdük, dedi.”⁸⁸

Yazar, bu hikâyesinde de memurların yaşamış olduğu ortak geçim sıkıntılarına yer verir. Maddi anlamda yaşanan sıkıntılar, manevi olarak da insanların çökmesine neden olur. Öyle ki bu sorunlar artık dışarıdaki insanlar tarafında rahatlıkla görülebilir ve yorumlanabilir hale gelir.

Aynı eserde geçen memurların yaşadığı ekonomik sıkıntıları anlatan bir başka hikâyede “Devlet Babanın Tonton Çocuğu” dur.

Bir iş merkezinin altıncı katında görevini yapmakta olan memur Hayrullah Bey yaşadığı ekonomik zorluklar nedeniyle artık manevi anlamda çökmektedir. Çalıştığı dairede intihar girişiminde bulunur. Kendisini aşağıya atmak ister. Onu görenler çok telaşlanırlar, Hayrullah Bey’e yalvarıp yakarırlar, hemen müdür Sezai Bey gelir ve inmesi için ikna etmeye çalışır fakat Hayrullah Bey karardır istedikleri olmazsa atlayacaktır aşağıya. Aşağıda Hayrullah Bey’i görenler toplanmaya başlar, bir gazeteci durumu yetkililere duyurur. Gecenin bir yarısı Hayrullah Bey için bakanlar kurulu toplanır. Çünkü Hayrullah Bey, devletimizin çok önemli bir parçasıdır ve kaybedilmeyecek kadar önemli olur. Hayrullah Bey, katsayıyı elliye çıkarmalarını, kendisinden alınan vergilerin iki misli kendisine iade edilmesini talep eder ve üzerine bir de bir milyon kredi ister. Ayrıca kızının bir işe, oğlunun da üniversiteye yerleştirilmesini talep eder. Hayrullah Bey’in her istediği olur ama Hayrullah Bey yetinmez bunlarla bir de devletten kendisine konut ister, Yetkililer bunu da kabul ederler.

Anlatılan hikâyede tabii ki hakikat bu şekilde değildir. Hikâyede anlatılan her şey Hayrullah Bey’in o anda hayal ettikleri aslında olmasını istedikleridir. Hayrullah Bey yaşadığı maddi sıkıntılardan ve zorluklardan sonra ruhsal olarak çöküntü yaşar ve bu çöküntü nedeniyle gerçekten intihar etmeyi düşünür ama bu sonuçları hüsrarla sonuçlanan bir eylem olur. Hayrullah Bey’in istedikleri yetkililerce kabul edilmez. İsterse kendisini atabileceğini hiçbir isteğinin yerine getirilmeyeceğini söylenir:

“At ulan kendini, iki milyon memurdan biri eksik olmuş ne olacak, dediler.”⁸⁹

⁸⁸ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 62-63.

Bu cümle aslında bütün hikâyenin özeti olur. Hayrullah Bey her ne kadar kendisini devleti için çok önemli bir yerde görse de gerçekte işler böyle değildir. Hayal ve hakikat çatışması içerisinde kalır Hayrullah Bey ve sonunda gerçeklerle yüzleşir.

Aynı eserin son öyküsü olan “*İnek Kadrolu Montafon Ahmet*” hikâyesinde de memurların yaşadığı ekonomik sıkıntılara yer verilir:

Memur Ahmet, montafon ineklerinin bulunduğu devlete bağlı bir kurumda çalışır. Bir gün çalıştığı kurumun müdürüne bir dilekçe yazmaya karar verir. Bu dilekçede bir ineğe yapılan aylık harcamayla, kendi ve ailesinin aylık harcamasını kıyaslar. Bir inekten bile daha değersiz olduğunu, bir montafon ineğinin aylık masrafı on iki bin lirayken, kendi ve beş kişilik ailesinin ayda altı bin beş yüz lira ile geçindiğini ve memurluk kadrosundan, inek kadrosuna geçiş yapmak istediğini yazar. Eşinin baskısıyla bu dilekçeyi çekinerek müdürüne verir. Müdürü bu duruma kızmaz ve dilekçeyi imzalayıp bakanlığa yollamasını söyler. Ahmet dilekçeyi yollayınca evdekiler çok sevinirler, sabırsızlıkla gelecek cevabı beklerler. Nihayet bir gün bakanlıktan cevap gelir. Bakanlık Ahmet’in inek kadrosuna geçişini onaylar. Bakanlık ineklerden birisine Ahmet adının verildiğini düşünerek bu işi onaylar ve diğer ineklere de ad konması talebinde bulunur. Ahmet o günden sonra otuz beş numaralı inek olarak, inek kadrosunda çalışmaya devam eder ve on iki bin lirayı her ay maaş olarak alır. Ahmet, memur haliyle görmediği maddi manevi değeri inek olarak gördüğü için çok memnundur. Ama Ahmet’in bu durumu çok uzun sürmez bir gün kuruma müfettiş gelir. İnekleri saymaya başlar fakat ahırda otuz dört inek vardır, bir inek kayıptır. Bunun üzerine sınırlanan müfettiş kayıp ineğin nerede olduğunu bulunmazsa hepsinin başının derde gireceğini söyleyerek tehdit eder. Ahmet zor durumda kaldığı için her şeyi açıklar. Müfettiş hayrete kapılır, Ahmet’ten onu da inek kadrosuna aldırması için dilekçe yazmasını ister. Ahmet, o zaman inek Hicri Bey olacaksınız der fakat müfettiş o maaş için ne olursa olabileceğini söyleyerek Ahmet Bey’e dilekçeyi yazdırır.

Bu hikâyede ekonomik açıdan maddi ve manevi olarak rahatlamak için memurlar statülerini kaybetmek uğruna bir hayvanın bile yerine geçmeyi kabul edecek işler yapar. İnsan olarak göremedikleri değer yoksunluklarını bu şekilde gidermeyi göze alır.

Muzaffer İzgü’nün 1983 yılında yayınladığı *Çanak Çömlek Patladı* hikâye kitabında yer alan “*Tekme*” adlı öyküsünde de yazar yine memurların yaşadığı ekonomik sıkıntılara yer veren bir anlatımla okuyucularını karşılıyor. Bu hikâyede, zar zor geçinen memur Hulusi’nin iki, üç senede bir aldığı ayakkabılarla yaşadığı sıkıntılar anlatılır:

Hulusi Bey maddi sıkıntılardan dolayı bir ayakkabıyla iki, üç sene boyunca idare ettiğinden dolayı bir ayakkabı alırken çok iyi kontrol eder, iki ayağına giyer, dolaşır, sağlamlığına bakar öyle alır. Hulusi Bey, yeni bir ayakkabı alır ve bununla

⁸⁹ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 189.

dolaşmaya başlar fakat ayakkabısı çok fazla sıkar yürüyemez hale gelir. Başka bir tane alamayacağı içinde kendince çözüm bulmaya çalışır. Ayakkabılarıyla daireye gelip masa başına geçince yanında evden getirdiği terliklerini giymeye başlar. O anda da müdürüne yakalanır. Müdür bey bu durumu yakışsız bularak ona bir yıl derece alamama cezası verir. Aldığı ayakkabıyla bir şekilde üç seneyi doldurunca yeni ayakkabı alma zamanının geldiğini düşünerek ayakkabıcıya gider. Bu sefer yaşadıklarından ders olarak ayakkabısını her ne kadar satıcı yapmamasını söylese de iki numara büyük alır. Boyu da kısa olduğu için ayakkabılar çok dikkat çeker herkes dalga geçer fakat Hulusi Bey bunlara aldırmaz. Yağmurda yürürken ayakkabı ıslandığından daha da genişler, bir süre sonra Hulusi Bey'in yürüyüşü bile değişir. Memur Hulusi bu duruma o kadar çok sinirlenir ki en sonunda ayakkabılarla birisine tekme atmayı bile düşünür.

Bu hikâyede de yazar tarafından dikkat çekmeye çalışılan nokta memur maaşlarının ne denli yetersiz olur. Hulusi Bey maddi anlamda o kadar dardadır ki bir ayakkabı yüzünden başına gelenlere rağmen gidip bir ayakkabı bile kendisine alamaz. Maddi anlamda yaşadığı sıkıntılar manevi anlamda da çökmesine neden olur ve insan olarak kendisini değersiz hissettirir.

Yazar, 1984 senesinde yayınladığı *İşte Mühür İşte Sen* adlı eserinde de memurların yaşadığı ekonomik sıkıntılara yer verir:

“Hızlı Memur” adlı öyküde Memur Hayri Bey'in emekli olarak geçirdiği ilk günü anlatılır:

Hayri Bey alışveriş yapmak için mahallede sırayla kasaba, manava ve bakkala uğrar. Çeşit çeşit kilolarca alışveriş yapınca esnafı şaşırtır. Yıllarca Kıt kanaat geçiren Hayri Bey'in bunları ödeyecek parayı nereden bulduğunu düşünürler. Hayri Bey eve gitmek için ellerinde poşetler taksiye binince şoförde şaşırtır ve sorar. Hayri Bey, emekli olduğunu ve ikramiyesini hayatı boyunca yiyemediği, giyemediği her şeyi alarak harcadığını anlatır.

Bu hikâyede kahraman üzerinden memur maaşlarının ne denli az olduğuna değinilir. Kahraman yıllarca yaşadığı ekonomik sıkıntıların üzerinde yarattığı etkisinden emekli olunca aldığı ikramiye parasıyla kendini ödüllendirmeye çalışarak aşmaya çalışır.

“Babamın Cenaze Töreni” adlı hikâyede babası vefat eden bir memurun maddi zorluklar nedeniyle ahlaki açıdan yaşadığı ikilemi anlatır:

Cenazeye gitmek için otobüse binen kahraman, yan koltuğa oturan yolcuyla sohbet etmeye başlar. Babasının cenazesine gideceğini söyleyince diğer yolcu ona cenaze işlerinin ne kadar masraflı olduğunu anlatmaya başlar. Mezarlıkta parasız yer bulamayacağını, cenaze için kaldırılan otobüsün parasız olmadığını, defin için yıkamacısından, namazı kıldırarak hocasına kadar herkesin parasız iş yapmadığı

anlatmaya başlar. Adam anlattıkça, kahraman da masraflardan dolayı korkmaya başlar. Bir yandan babasının ölümünün acısını yaşarken bir yerden de masrafların altından kalkamayacağını düşünür. Adam, belediyenin kimsesiz cenazeleri kendisi kaldırdığını söyler. Kahraman istemeye istemeye bu fikri düşünür. Babasının ölüp gittiğini evde karısını ve çocuklarını geçindirmek zorunda olduğunu düşünür. Cenazeye gitmemeye uzaktan izlemeye karar verir. Defin işlemi bittikten sonra, mezarlığa gider, başlar ağlamaya. Hocayla, mezarcıya cenaze görünce dayanamayıp ağlamaya başladığını söyler.

Bu hikâyede yazar, memur kahramanların yaşadıkları ekonomik sıkıntıları ahlaki yozlaşma açısından işler. Memur kahraman maddi zorlular nedeniyle manevi değerlerinden istemese de ödün vermek zorunda kalır:

Muzaffer İzgü, aynı sene içinde çıkardığı *Orta Direği Yıkan Ayı* kitabında “Memura Kız Verilir Mi?” adlı hikâyede memurların yaşadığı ekonomik sıkıntılara yer verir:

Memur Hamza, içkisi, sigarası, kötü alışkanlıkları olmayan bir delikanlıdır. Ailesiyle beraber bir ailenin büyük kızı istemeye giderler. Aile ilk başta bu duruma çok sevinir fakat bir taraftan da damadın memur olmasına çok üzürlüler. Kızlarını verip vermeme konusunda ikileme düşerler.

Memur maaşı çok düşük olduğu için kızlarının sıkıntı çekmesini istemezler fakat Hamza’yı da çok beğenirler. Etrafta araştırma yapmaya başlara bazı danıştıkları kişiler kızını vermelerini bazıları ise vermemelerini söylerler. Aile işin içinden çıkamazlar. Bir gün eski aile dostlarından birisi olan Dr. Süha Bey, kızın babasını yanına çağırır. Durumdan haberdar olduğunu Hamza için bir rapor hazırladığını söyler.

“Bunlar Hamza’nın raporları... Dün onu birtakım doktor arkadaşlarıma gönderdim, yani bir tür sağlık raporu aldım Hamza’ya... Bakın bu kulak burun boğazcı arkadaşımдан, ne yazıyor burada, sesi çok iyidir, gürdür, ilerde çok rahat yumurta, limon şunu bunu satabilir. Bak bu hariciye uzmanı arkadaşımдан, bacakları çok sağlamdır, gevrek şunu bunu satabilir, kolları çok güçlüdür, hamallık, yapı işçiliği yapabilir. En önemlisi bu ruh ve sinir uzmanı arkadaşımдан, ne diyor,

Yapılan test sonucunda ilerde hiç utanmaksızın her işi yapmaya uygun bir ruhsal durumu vardır.

Kızını rahat rahat verebilirsin Nuri Bey, bakın görüyorsunuz Hamza Bey’in çok sağlam bir raporu var.”⁹⁰

⁹⁰ Muzaffer İzgü, *Orta Direği Yıkan Ayı*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1984, s. 74.

Bu hikâyede yazar, memur maaşlarının bir aileyi geçindiremeyecek kadar az olduğuna vurgu yapılır. Memurların ek iş yapması yasak olduğu için ona doktor raporu bile çıkmaz. Maaşların az olması devlet memurluğu gibi değerli bir işi nasıl önemsizleştirildiği hikâyede gözler önüne serilir:

“Beğen Hanım Beğen” adlı hikâyede üç çocuk sahibi kıt kanaat geçinen bir memurun yaşadıklarına anlatılır.

Evde doğru düzgün eşyaları olmadığı için karısı sürekli söylenir. Bu durum memur Haydar’ın sonunda canına tak eder. Karısına köşedeki köhne evi aldıktan sonra her şeyi alacağını biraz sabretmesi gerektiğini söyler. Haydar bir süre sonra o evi kiralar fakat taşınmazlar. Eşinin kolundaki bilezikleri bozdurup alışverişe çıkarlar. Her şeyin en iyisini en güzelini alırlar. Bu durum karısını ve çocuklarını çok mutlu eder. Bir ay sonra ödeme günleri gelir. Haydar ödeme yapamadıkça icralık olmaya başlar ama Haydar bu durumu dert etmez çünkü aldığı bütün eşyaların adresini yeni tuttuğu köhne evi yapmıştır. İcra memurları o eve gidince Haydar kendisini acındırır, karısının ve çocuklarının eşyaları alarak onu terk ettiğini söyler. İcra memurları Haydar’ın bu durumuna üzürlüler. Haydar’ın bu durumundan dolayı maaşının dörtte birine el konur ve mobilyacının alacağını tahsil etme sırası tam 59 ay sonrasına denk gelir.

“Halıcı kaç lira aylık aldığımı soruyordu. Televizyoncu hesaplar yapıyor, maaşımın dörtte birini bulup çıkartıyor, bu taksitlerle, renkli televizyonun ve videonun taksitlerinin faiziyle birlikte yıllar yılı süreceğini söylüyor, ekliyordu:

-Haydar Bey, bizi çıra gibi yaktın.”⁹¹

Bu hikâyede ekonomik sıkıntılar çeken bir memurun çözümü en sonunda insanlara yalan söylemekte bulduğunu görülür. Diğer hikâyelerde de olduğu gibi bu hikâyede de memur maaşlarının ne denli düşük olduğuna vurgu yapılırken, aynı zamanda memurların bu durum karşısında maneviyatlarından ödün vererek nasıl çözümler bulduklarına değinilir. Bir kez daha görüyoruz ki maddi zorluk yaşayan karakterler ahlaki yozlaşma yaşayarak kendi kişiliklerine zarar verilir.

“İki Ruhlu Müdür” bir memur on üç yıl boyunca yanında çalıştığı müdürünü yırtık pırtık kıyafetlerle, müdürünün asla gitmeyeceği bir semtte görür. Bu duruma çok şaşırır, her gün işe bakımlı takım elbiseli gelen müdürünün bu halde olmasına asla inanamaz. Sensesle de gördüğü adam dönüp bakmaz:

Memur iş yerine gittiğinde durumu arkadaşlarına anlatır ama kimse ona inanmaz üstüne bir de müdüründen azar işitir. Bunun üzerine kimseye bir şey söylememe kararı alır. Bir gün memur yine dışarıdayken müdürünü görür, yanına gider. Bu sefer müdürü doğruları söyler üç ay önce dilencilığe başladığını üç çocukla geçinmenin ne kadar zor olduğunu isterse ona da öğretebileceğini söyler.

⁹¹ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 103.

“İstersen sana yardımcı olabilirim, hani dilenmek falan istersen öğretebilirim. Yan ödemelerden, iş riskinden, fazla mesaiden, makam maaşından, çocuk zammından fazla geçer eline, üstelik bordrosu yok, vergisi yok...”⁹²

Bu hikâyede ekonomik zorluklar yaşayan bir müdürün, maddi gelir elde etmek için dilencilik yaparak statü kaybını göze almasına yer verilir:

“Bir Türülü Ölmeyen Adam” ölüm döşeginde olan memur bir babanın, çocuklarına sürekli borçlu ölmek istemediğini söylemesiyle başlar:

Dört kardeş kıt kanaat geçinseler de babalarının borçlarını ödemeye söz verirler. Sonuçta bir memur maaşıyla dördüne birden bakıp, okutan babalarının borçlu ölmesine izin verecek değildirler. Çocuklar kendi aralarında babalarının borçlarını bölüşürler. Babalarının borçlarını ödedikçe borçların ardı arkası kesilmez çocuklar sürekli borç öder duruma gelirler. Baba evlatlarına sürekli borçlu ölmekten yakınır durur fakat bir türülü ölemez. “Ölmeme şu denli lira kaldı, ölmeme şunca lira kaldı.”⁹³ Diye yakınır durur. Borçlu olmanın babadan çocuklara bir miras kaldığını söyler baba, kendi dedesinden babasına babasından kendisine şimdide çocuklarına... Bu yüzden adam borçlu ölmek istemez bu olay bir kısır döngü şeklinde babadan oğullarına geçsin istemez.

Muzaffer İzgü, 1986 senesinde yayınladığı *Azrail Nasıl Rüşvet Yedi?* adlı eserinde de memurların yaşadığı ekonomik sıkıntılara yer vermeye devam eder. “Benim Sevgili Öğretmenim” bu hikâyelerden birisidir.

Veliler, sürekli olarak okul müdürünün yanına gidip Veli öğretmeni şikâyet ederler. Böyle bir öğretmenin çocuklara nasıl eğitim verdiğini, memnun olmadıklarını, buna bir çözüm bulmalarının gerektiğini söylerler. Şikâyetlere dayanamayan müdür, denetmen ile birlikte bir gün Veli öğretmenin derslerine girerler. Müdür Bey iyi niyetiyle önceden Veli öğretmene haber yollar. Misafir oldukları derste Veli Öğretmen, Tarih dersinde Fatih’in İstanbul’u fetih edişini anlatır. Denetmen, Veli öğretmenin haritalar, krokiler kullanmasını çok beğenir ders devam ederken Veli öğretmen bir anda “*Haliç, Haliç*” diye bağırmaya başlar. Daha sonra da “*Hayde balık, derya kuzusu bunlar*” der. Denetmen ve müdür birbirlerine bakarak şaşırırlar. Matematik dersine girdikleri zaman Veli Öğretmen, bir elini havaya kaldırarak “*Hayde domatese gel, kaya gibi domat, tencereyi boyayan domat!*” diyerek tahtada manav hesabı yapar, plana ve konuya uygun olarak dersini işlemeye devam eder. Türkçe dersine geçtiği zaman zarfları anlatırken, “*Yılbaşı kartları, zarfı bizden, yılbaşı kartlarına gel!*” diye bağırır. Beden Eğitimi dersinde ise Veli Öğretmen, denetmeni görmez, üstelik derse de geç gelir. Üzerinde eski püskü bir eşofman vardır. Veli Öğretmen okulun bir köşesine koşarak giderken “*Taze simitt*”⁹⁴ diye bağırır.

⁹² Muzaffer İzgü, *age.*, s. 124.

⁹³ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 133.

⁹⁴ Muzaffer İzgü, *Azrail Nasıl Rüşvet Yedi?*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1984, s. 99.

Bu hikâyede yer alan Veli Öğretmen memur maaşı ailesinin geçimine yetmediği için ek iş olarak seyyar satıcılık yapar. Veli Öğretmen, iki farklı alanda çalıştığı için zaman zaman derslerinde statü karmaşası yaşar. Bu durumda memuriyet hayatını tehlikeye atar. Çünkü memurların ek iş yapmaları yasaktır.

“Öğretmenler Günü” Hüsam Öğretmen, 9 senedir aynı paltoyu giyen, zar zor evinin geçimini sağlayabilen bir memurdur. Öğrencileri bu durumun farkına vararak, sınıf başkanı İnci öncülüğünde Öğretmenler Gününde, öğretmenlerine farklı bir sürpriz yapmaya karar verir:

İnci bir liste hazırlar ve bütün sınıf birleşerek öğretmenlerinin evine kamyonla gıda yardımı yaparlar. Bunun üzerine Hüsam Öğretmen çok duygulanır, ağlamaya başlar. Bu davranıştan sonra İlkokul müdürüne “*kendi öğretmenini kendin doyur*” kampanyasını başlatan 4-A sınıfının, yılın sınıfı seçildiğini anlatan bir yazı gelir.

Bu hikâyede, memur maaşlarının ne denli kötü olduğuna, küçücük çocukların bile bu duruma nasıl üzüldüğüne ve çözüm bulmaya çalıştığına yer verilir. İşin kötü yani ise bakanlığın bu durumu bir kampanya haline getirerek kullanmak ister.

“Pastırma” adlı hikâyede memur Necati Bey bir dükkânın önünden geçerken pastırma kokusu alır ve canı çok çeker. Yürüyüp gitmek istese de bunu yapamaz ve almaya karar verir:

Almaya yeltendiği zaman da aldığı maaşı aklına gelir, geçim derdi aklına gelir. Ama pastırmanın lezzeti, onunla yapılan yemekleri hayal edern kendisini bir türlü alı koyamaz. Pastırmanın önünde sürekli hayallere dalar. En sonunda dayanamayıp içeri girer pastırma siparişi verir fakat tam ödemeye yağacağı zaman cüzdanının olmadığını fark eder. Kapının önünde o kadar çok hayallere dalmıştır ki cüzdanını bile çaldırıldığını fark edemez.

Bu hikâyede de memurların maddi açıdan ne denli zorluk yaşadıklarına yer verilir. Öyle ki yıllardır yiyemedikleri pastırma bile bir lükstür kahraman için alıp almamak için karar vermeye çalışırken bile bir sürü vakit harcar dükkânın önünde çünkü her kuruşun büyük önemi vardır.

Muzaffer İzgü, 1989 yılına gelindiğinde *Yıl Sıfır Darbe Hazır* kitabını yayımlar. Bu kitabında “*Beş Memur İhtilal Yapmışlar*” hikâyesinde yazar memurların yaşadığı ekonomik sıkıntılara yer verir:

Nüfus Memuru Hikmet, Sağlık Memuru Nusret, Demiryolu Memuru Şevket, Posta Memuru Saffet ve Tapu Memuru Fikret memur maaşlarıyla geçinemedikleri için ihtilal yapmaya karar verirler. Bu fikrin öncüsü Saffet’tir. Saffet, beş çocuk babası olduğu için geçim sıkıntısı çok fazladır.. Memurların ihtilal yapmaları konusunda çok fazla araştırma yaparlar, başlarına bir şey gelmesinden memuriyet

hayatlarının sonlanmasından korkarlar. Düşünceleri saf ve temiz nitelikte olduğu için bu eylemlerini harekete geçirmeden önce valiliğe bir dilekçe yazarlar, Saffet kendisinin ve arkadaşlarının isimlerini açık bir şekilde dilekçede belirtir ve ihtilal yapmak gibi bir haklarının olup olmadığını dilekçede sorarlar. Tabi ki dilekçe sonucunda bu beş arkadaş memur oldukları için hapse atılırlar. Saffet; böylelikle hem kendi başını, hem de arkadaşlarının başını yakmış olur.

“-Ne lan bu, geçinilir mi bu parayla, ne biçim devlet baba bu?”⁹⁵

Hikâyede, Saffet Bey ve arkadaşları sırf geçim sıkıntısına düştükleri için ülkeye ihtilal yapmaya karar verir. Bu şekilde tüm memurların düzenli gelirleri olacağına ve şikâyetlerinin son bulacağına inanır. Saf ve temiz kalpli insanlardır aslında öyle ki Saffet bu ihtilalin memuriyetlerini etkileyip etkilemeyeceğini valiliğe dilekçe yazarak sorar fakat sonunda hepsi hapse girer.

Memurların ekonomik sıkıntılarına değinilen bir diğer hikâyede “*Geçim Meçim*” adlı eserdir:

Öğretmen, öğrencilerinden bir anılarını yazmalarını ister. Bunun üzerine sınıftaki öğrencilerden birisi olan Berk yazmaya başlar. Dört kişilik ailesinin, her ayın on altısı geldiğinde bütçe planlaması yaptığını, babasının aldığı memur maaşıyla her ayın ilk on beş günü zor bela geçindiklerini, annesinin evdeki yemekleri nasıl hazırladığını anlatır. Geriye kalan on beş günde de sürekli olarak evde yiyecek bir şey kalmadığından akrabalarına akşam yemeğine gittiklerini, evde yiyemedikleri yemekleri, bu evlerde yediklerini anlatır. Berk sürekli olarak her akşam akrabalarına gidern sıkıldığını, büyüğünce kendisinin böyle yapmayacağını yazar anısında. Sonuç olarak sınıf birincisi Berk seçilir. Öğretmeni hikâyeyi çok beğenir çünkü kendisi de bir memurdur ve benzer sıkıntıları kendisi de yaşar.

“Bizim evde para aybaşına dek yeter. Yani babamın aldığı aylığı oraya buraya dağıttıktan sonra anneme, babama, bana ve kardeşime ancak ayın on altısından, öteki ayın birine dek yetecek para kalır. Yo yo hayır, o kalan parayla biz etler, meyveler, balıklar, çörekler, tatlılar alamayız. Annem çok güzel tarhana çorbası hazırlar, kışın sobanın yanında, yazın güneşin altında kurutur. Biz günaşırı o çorbadan içeriz. Sonra annem çok güzel makarna döker... Keşke anımın başlığını, ‘Biz On Beş Gün Ne Yeriz’ koysaydım!”⁹⁶

Yazar, bu hikâyesinde memurların geçim sıkıntılarını anlattığı diğer hikâyelerden farklı bir yol izleyerek kahramanını bizzat memurun kendisi yapmak yerine ailede bu durumdan etkilenen çocukları ele alır. Bir çocuğun gözünden ailesinin yaşadığı maddi sıkıntılar ve bu durum karşısında yapılan fedakârlıklar çocuğu normal bir anısı olamayacak şekilde etkiler.

⁹⁵ Muzaffer İzgü, *Yıl Stfir Darbe Hazır*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1994, s. 156.

⁹⁶ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 198-199.

Muzaffer İzgü, yayınladığı hikâyelerde memurların yaşadığı ekonomik sıkıntılara yer verdiği gibi normal halkında yaşadığı ekonomik sıkıntılara eserlerinde sık sık yer verir. Çünkü bu sıkıntılar aslında bütün ülkenin çözümlenemeyen ortak sorunları olur.

Yazarın, *Bando Takımı* adlı eserinde “*Fehmi Ustanın Köfteleri*” hikâyesi yer alır. Hikâyede şehirlerarası bir yol üzerinde köfte dükkânı olan Fehmi Ustanın işleri pek yolunda gitmez. Bu sırada yol üzerinde geçerken uğrayan kahramanımızla sohbet eder Fehmi Usta. Sohbet sırasında kahramanımız:

“*Sen kız getir buraya*” der.

Fehmi Usta kahramanımızın dediğini ciddiye alır ve İzmir’e gelip pavyondan kız toplar. Yıllar sonra kahramanımız bu dükkâna yine uğrar. Fehmi ustanın gerçekten de dükkâna kız getirdiğini çıplak kızlarla köfte satışı yaptığını, işleri büyüttüğünü, birkaç yeni dükkân daha satın aldığını, yeni kızlar bulup getirdiğini, ilk getirdiği kızın artık metresi olduğunu anlatır. Bu fikri kendisine verdiği içinde kahramanımıza teşekkür eder.

“*İlk birinci ayın sonunda hemen ustalar buldum ve gördüğün şu kocaman lokantanın inşaatına başladım. Allah bin bin bereket versin, yarı ekmek, yarı et, yanında biraz salata, al sana kadınbudu köfte... Paran olsun kardeşim, bu koskoca lokantayı on beş gün içinde bitirdim... Tam on dört tane de garson tuttum, aşçı sayısını üçe çıkardım... Şu arka tarafta gördüğün tuvaleti de bu arada çıkarıp, yıllık on beş bin liradan kiraya verdim.*”⁹⁷

Bu hikâyede ekonomik sıkıntı çeken bir esnafın sırf bu durumdan kurtulmak için nasıl bir ahlaki yozlaşmaya gittiği görülür. İnsanlar aslında Fehmi Ustanın köftelerini yemeğe değil, çıplak garsonları görmeye gelirler tesise.

Aynı eserde yer alan “*Sayın İşadamı*” adlı eserde manav Zahit Efendi, ailesini toparlayıp, şehre gidip zengin olmaya karar verir. Fakat işler istediği gibi gitmez, yanındaki parayı da harcamaya başlar:

Bir gün kahvede otururken bir gazetede bir ilan görür. İlanda bir okulun tuvaletinin yapılacağını ve bunun için ihale başlatılacağı yazılıdır. Zahit Efendi, karısının altınlarını bozdurarak ihaleye katılır. İhale günü Zahit Efendiye rakiplerinden birisi ihaleye katılmamasını söyler ve karşılığında iki bin lira vereceğini söyler. İki bin beş yüz liraya anlaşılır. Daha sonra Zahit Efendi birkaç ihaleye daha katılır. İş o ki her seferinde katılmaması için Zahit Efendiye para vermeye kalkarlar. Zahit Efendi bir süre sonra bu durumu kullanmaya başlar. Zamanla memleketin ünlü mütahitleri arasında yer alır, kendisine bir ofis kurar, yanına bir yardımcı alır. Gazetede çıkan bütün ihalelere katılır ve bu yolla zengin olmuş olur. Fakat bunları resmiyete dökmediği için Zahit Efendi yasaya göre beş

⁹⁷ Muzaffer İzgü, *Bando Takımı*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993, s. 27.

kuruş para kazanmayan kişi olarak görülür, hatta işsiz olarak devlet tarafından maaş bağlanacak olsa o da bundan hak sağlayabilir.

“Artık Zahit Efendi, evi de İstanbul’a taşımıştı bu eksiltmeden sonra. Beyoğlu’nda, bir handa üç odalı bir işyeri tutmuş, üç odaya da sekiz kişi koymuştu. Ayrıca, tüm il ve ilçe gazetelerine abone olmuştu. Her sabah bu sekiz kişi, yüzlerce gazeteyi didik didik incelerler, nerede bir iş varsa, altını kırmızı kalemle çizerler, sonra gazeteyi, bir maun masanın gerisinde oturmakta olan Zahit Bey’e götürürlerdi... Zahit Bey de işine gelen ihalelerin geçici teminatlarını, adamlarıyla hemen günü gününe yatırır, sonra da eksiltme gününde orada hazır bulunurdu. O denli sıraya koymuştu ki bu işleri Zahit Bey, hiçbir eksiltme günü diğeriyle çakışmaz, bazen uçakla, bazen de özel şoförü ve arabasıyla, o ilçeden öteki ilçeye, o ilden öteki ile uçardı...”⁹⁸

Bu hikâyede kahraman yaşadığı geçim sıkıntısı nedeniyle yaşadığı düzeni değiştirmeyi göze alır. Ahlaki yozlaşmaya giderek, kolay yoldan para kazanmaya başlar.

Yazarın 1977 yılında yazdığı *Donumdaki Para* adlı eserinde geçen “*İnsanı Deli Edecekler*” hikâyesinde kahramanımız Manav Hilmi’dir:

Hilmi, geçimini dükkânında sebze, meyve satarak sağlar. Ailesine yetmeye çalışır. Bir gün Hilmi’ye kimse nasıl olduğunu sormaz, herkes para ister. Arkadaşları, oğlu, hamal, zabıta memuru hepsi sırayla gelirler yanına. Hilmi, her para verdiğinde ‘*İnsanı Deli Edecekler*’ diyerek söylene söylene, ürünlerin fiyatını arttırır.

“Tekrar kalktı yerinden, biberin etiketine yapıştı. Sildi on ikiyi, on üç yaptı... Yerine oturur oturmaz, beğenmedi bu uğursuz rakamı, tekrar kalktı, tekrar sildi, on üçü on dört yaptı... Ardından gelen müşteriye:

-Buyurun efendim, kirazımız, biberimiz, domatesimiz çok taze, dedi...”⁹⁹

Hilmi, hikâyede haksız kazanca başvuran kahramanlarımızdan birisidir. Her para isteyene verdikten sonra ürünlerin fiyatlarını kendi bildiğine değiştirir. Bu durum kendisi kazanç sağlarken, halkın zarar etmesine neden olur.

Aynı eserde geçen “*Cicim Şu Pamuğu Eller Misin?*” adlı hikâyede geçim sıkıntısı yaşayan kahramanımız evdeki fazlalık eşyaları satmaya başlar. İlk önce tencereleri satar, sıra evde bulunan yün yorgana gelir. Kahramanımız sırtlanır yorganı kendince hesap yapı yapı yola koyulur.

⁹⁸ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 82.

⁹⁹ Muzaffer İzgü, *Donumdaki Para*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1977, s. 136.

“Durağa gelip otobüs beklemeye başlar. Bunu gören gençler otobüsü beklemenin uzun sürdüğünü vurgulamak için yaptığını düşünürler. Kahramanımızı alıp protestoya başlarlar, adam derdini bir türlü anlatamaz gençlere, gitmedikleri ne belediye kalır, ne de hastane. En sonunda karakola düşerler. Kahramanımız hem yorganından olur hem de bir ay da içerde kalır.”

“İnsanlar parasız kalınca ne yapar, hele hele ondan bundan istemeyi kendine yediremezse, tutar evindeki fazlalıkları satar değil mi? Ben de böyle yaptım... Dört tencere fazla dedim, ikisini sattım, altı yastık fazla dedim, üçünü sattım, altı sandalye de neymiş, dedim, ikisini okuttum... Böylece evde okutulacak şey kalmamıştı, altımızdaki yatak hariç, o dolaptaki yataktan başka...”¹⁰⁰

Eşya satmaya giderken, ülke gençlerinin yanlış anlamalarının kurbanı olur ve protesto simgesine dönüşür bir anda, derdini de kimseye açıklayamaz. Üç kuruş eline geçecek derken hem yorgandan olur hem de üzerine cezaevine girer.

İzgü, 1980 senesinde yayımladığı *Her Eve Bir Karakol* adlı eserinde yine sivil halkın yaşadığı ekonomik sıkıntılara yer vermeye devam eder. Kitapla aynı ismi taşıyan ‘*Her Eve Bir Karakol*’ hikâyesinde bazı sebeplerden dolayı can güvenliği olmayan bir adam karakoldan bu konuda yardım almaya gider.

Karakolda kendisine bir koruması için bir polis verilir. Adamı korumaya gelen polisin adı Rıza’dır oldukça iyi bir insandır. O geldiği için evde her gün güzel yemekler yapılmaya başlanır. Bir tabakta ona verilir. İçecekler ikram edilir. Rıza artık bu aileyi koruyacağı için evde ona ait olması için bir oda boşaltılır. Rızadan görevi devir alan diğer polislerde bu odayı kullanır. Günler böyle gelip geçmeye devam eder. Evin hanımı artık gelen polisler göre yemek yapmaya başlar. Masraflar da giderek artar. Rıza geldikten 20 gün sonra bir başka polis daha evi koruması için göreve atanır. Aile bu iki polisin bütün barınma ihtiyaçlarını karşılamaya başlamışken bir üçüncü polis daha eve atanır. Adam artık bu duruma dayanamaz üç ay boyunca kendileri haricinde üç polisin masraflarını karşılar. Rıza’ya neden böyle olduğunu sorunca, amirlerinin böyle uygun gördüğünü söyler. Tam bu sıralarda eve dördüncü bir polis daha atanır. Ev iyice karakola dönmeye başlar. Mahalleli artık bir sorun olduğunda bu eve gelip sormaya başlar. Polislerin maaşları devletten ama bütün giderleri evin sahibinden olur. Polisler bu eve geldikten sonra kilo almaya başlar. Ev sahibi artık aldıkları maaşla geçinemeyen polisleri devletin onun evine bilerek yolladığını düşünmeye başlar.

Vatandaş devletin kurumundan yardım isterken başına gelmeyenler kalmazlar. Can güvenliği uğruna eve aldığı polislerin bütün gereksinimlerini karşılamak zorunda kalır. Bu durum aile ekonomisini git gide kötüye sürükler.

¹⁰⁰ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 39.

“*Modern Nuh*” hikâyesinde Nuh adındaki kahramanımızın kulağına bir gemi yapmasını ve içine temiz hayvanlardan yedişer çift, temiz olmayanlardan ikişer çift alıp yola çıkmasını ondan sonra kırk gün kırk gece yağmur yağacağı söylenir:

Nuh borç harç bularak, insanların çıkan tufanda zaten yok olacağını düşünerek veresiye alarak büyük bir gemi yapar. Sonunda her şey hazırdır fakat bir türlü yağmur yağmaz, alacaklılar gelmeye başlar. Nuh hepsine haftaya ödeyeceğini söyleyerek oyalar. Nuh günlük ihtiyaçları tavuk yumurtalarından, koyunların sütünden, yaptığı peynirlerden karşılar. Aradan bir hafta geçer yağmur yağmaz fakat ülkede devalüasyon olur. Paranın değeri kalmaz böylelikle Nuh geminin motorunu satarak borçlarının bir kısmını rahatlıkla öder. Bu duruma çok şükreder. Nuh bu işin çok karlı olduğunu görür, ülkede bir devalüasyon daha olur bu sefer Nuh elindeki buğdayı, arpayı zamlı fiyata satarak kar elde eder. Yağmur yağmaz ama ülkenin yaşadığı zor zamanlar Nuh’u kara geçirir. Nuh, geminin etrafına bir çarşı kurar. İşleri yolunda gitmeye devam ederken, Nuh artık paralarını koyacak yer bulamaz. Çarşıya bir de bir banka kurar. Yağmur bir türlü yağmaz, Nuh bu durumdan ümidini keser, gemiyi kiraya verip, içerisindeki hayvanları da satar. Nuh’un hiç beklemediği bir zamanda yağmur yağmaya başlar. Tufanın onuncu gününde gemi ile birlikte çarşıdaki her şey suyun üzerinde kalır Geminin etrafında her şey olduğu için içerdekiler yeryüzünün sularla kaplı olduğunu anlamazlar bile. Gemi gün gelir karaya oturur. Fakat gemideki kimse bu durumdan hiçbir şekilde etkilenmez.

Nuh, burada aslında ticari bir kumar oynayan kimsedir. Kendince risk alır. Bir türlü beklediği olay gerçekleşmese bile farklı çözüm yollarına gitmiş, sürekli olarak krizleri fırsata çevirmeye çalışır. Zamanla zenginleşmekte ve kendisine ait bir dünya kurar. Ülkede veya bir kriz yaşansa bunu en az hissedenler en zengin insanlar ve çevrelerindeki kimselerdir. Ekonomik güç, insanların yaşantılarını, konumlarını ve düzenlerini etkiler.¹⁰¹

“*Kendin Et, Kendin Yak*” adlı hikâyede kahramanımız Hüsamettin Amcaları ziyarete gider:

Hüsamettin amcanın çok kalabalık bir ailesi vardır. Hüsamettin amcalar hayat şartlarının pahalılığı yüzünden dışarıdan hiçbir şey almazlar. Kravat mı yok, örmeye başlarlar. Ayakkabı mı eskidi tamir ederler. Bir odaya inek alıp koyarak sütlerini, peynirlerini, yoğurtlarını da buradan elde ederler.

Bu hikâyede hayatın pahalılığı vurgulanır. Ev ahalisi giderlerine ve harcamalarına o kadar dikkat ederler ki ampule bile para vermemek için üretmeye çalışırlar. Sivil yaşamındaki ekonomik zorlukları yazar farklı bir açıdan ele alır.

“*Doğal Kalorifer*” adlı hikâyede Asım Bey ve ailesi kaloriferli evde yaşarlar. Fakat apartmandaki bütün dairelerde kaloriferlerin fueloilinleri bulunmaz. Bu durum daire sakinleri için sorun oluşturmaya başlar:

¹⁰¹ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 140.

Asım Bey'in komşuları kendi tanıdıklarına ısınmaya giderler. Asım Bey'in çocukları bir hafta boyunca soğuk evde kaldıkları için derslerine çalışamazlar bu yüzden sınavlardan düşük not alırlar. Asım Bey her akşam gaz sobasına ortak olduğu komşusuna ısınmaya gider. Bir süre sonra ülkede gaz da tükenir, insanlar gaz bulmakta zorlanırlar. Herkes kara kara ne yapacağını düşünür. Asım Bey daha sonra kömür sobası olan ahabına haber verir. Bir süre de onların evinde geçinirler. Fakat bu sefer kömürde tükenir. Asım Bey, odun sobası olan asker arkadaşı Hıdır'ın evine geçer ailesiyle fakat bu durumda uzun sürmez, daha sonra Hıdır'ın annesinin mangal sobalı evine geçiş yaparlar. Hıdır'ın annesinin de kömürü bitince ne yapacaklarını düşünmeye başlarlar. Hıdır annesi Atiye Hanım'ın aklına komşusunun ahırını gelir. Komşusundan izin alıp bütün hepsi buraya yerleşirler. Artık uyumak için bile evlerine gitmezler. Tek problemleri herkesin koyun kokmasıdır.

Bu hikâyede ülke genelinde yaşanan bir ekonomik krizin aileler üzerinde yaşattığı olumsuz etkiye değinilmeye çalışılır. İnsanların parası bile olsa ihtiyaçlarını karşılayamaması üzerine durulur.¹⁰²

“Babanızın Evi Gibi Oturun” adlı hikâyede Almanya'da on altı yıl yaşadktan sonra Türkiye'ye kesin dönüş yapmaya karar veren Rüştü Bey anlatılır. Rüştü Bey'in Türkiye'de içinde kiracısı bulunan bir evi bulunur:

Rüştü Bey kiracısına üç ay sonra kesin dönüş yapacaklarını bu nedenle evi boşaltmaları gerektiğini söyler. Kiracılar bu evde, o mahalleye göre çok ucuza oturuyorlar. Rüştü Bey'in kesin dönüş yapacağına da inanmazlar bu yüzden ev bakmazlar. Rüştü Bey, üç ay sonra geri geldiğinde kiracılarını ziyarete gider. Onlarla oturup sohbet ederken kiracısı, kayınvalidesinin günde sekiz on saat kesilen elektrikler yüzünden merdivenleri kullanırken bacağını iki yerden kıldığını anlatır. Daha sonra Rüştü Bey'i bir üşüme alır. Rüştü Bey evin neden soğuk olduğunu sorunca, kiracısı on beş gündür yakıt gelmediğini, okullarında bu yüzden tatil olduğunu söyler. Rüştü Bey duydukları karşısında şaşkına döner. Ülkede yakıt, benzin, tüp sıkıntısının olduğunu ve suların kesik olduğunu söyler. Sucuğun kilosunun ne kadar pahalandığından yakını. Kiracı bunları anlatmaya devam ederken dışarıdan büyük bir gürültü koptu. Kiracının eşi sakin olmalarını bomba patlattıklarını buna alışıklarını söyledi.

Rüştü Bey duydukları ve gördükleri karşısında iyice şaşkına dönmüştü. Artık Türkiye'ye dönmekten vazgeçti ve

“-Ev senin, babanın malı gibi otur!” diyerek evden çıkıp gitti.”

Bu hikâyede Türkiye'nin diğer ülkelere oranla ekonomik olarak ne kadar zor durumda olduğu vurgulanmaya çalışılır. Ülkedeki zor durumlar nedeniyle gurbette olan insanlar kesin dönüşlerini bile yapmaz.¹⁰³

¹⁰² Fatma Demir, Muzaffer İzgü'nün *Öykülerinde Çocuk ve Eğitim Teması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale, 2006.*

Yazarın, 1983 senesinde yayımlanan *Devlet Babanın Tonton Çocuğu* adlı eserinde de sivil halkın yaşadığı ekonomik sıkıntılara yer verildiği görülür. “Mahallenin Sevgilisi” adlı hikâyede bir mahallenin kaybolan bakkal Mustafa anlatılır:

Bir gün bakkal Mustafa Efendi ortalıktan kaybolur. Bütün mahalle ona bağımlı yaşadıklarını o zaman anlar. Çünkü herkes bakkal Mustafa’dan veresiye alışveriş yapar. Herkes kendi bütçesini ona göre ayarlamıştır. Başka yere de gidip alışveriş yapamazlar çünkü başka bakkallar veresiye kabul etmezler. Karakola, hastaneye giderler, başbakana kadar ulaşmaya çalışırlar. Sonunda öğrenirler ki bakkal Mustafa bir kadın uğruna her şeyini bırakıp Konya’ya gitmiştir. Tüm mahalle ona çok sinirlenir. Bir iki kişi Konya’ya giderler bir şekilde bakkal Mustafa’yı geri getirirler.

*“-Efendim, dedim, galiba siz veresiye alışveriş etmiyorsunuz? Biz belki yüz elli iki yüz ev hep Mustafa efendiden alışveriş ederiz. Aybaşlarında da bütçemizi bu veresiye alışverişe göre ayarladığımız için şimdi tüm mahalle büyük sıkıntıya düşeceğiz. Aynısı efendim, bize dış ülkelerin kredi vermemesi gibi...”*¹⁰⁴

Sivil halk kıt kanaat geçindiği ve veresiye sistemiyle alışveriş yapmak zorunda olduğu için mahalledeki bir bakkalın üç gün ortadan kaybolması onlar için büyük bir krize yol açar. Öyle ki bulunması için gitmedikleri yer, başvurmadıkları makam kalmaz, tüm imkânlarını ve zamanlarını bunun için ayırırlar.

Aynı kitapta yer alan “Kahkahalı Masalı” adlı hikâyede her şeyin fiyatının arttığı, bu yüzden de insanların yüzünün gülmediği bir ülke anlatılır:

Bu ülkenin padişahı tahtını oğluna devrederken, halkın yüzünün gülmesinin çok önemli olduğunu, yoksa işinin biteceğini öğütlemiş. Bunun üzerine yeni padişah halkı güldürmesi için yüksek maaş vererek ülkenin bütün komiklerini halkın gülmesi için görevlendirmiş. Halk yine gülmemiş. Buyruk hazırlatmış gülemeyenler zindana atılacaktır diye. Herkes gündüzleri gülerken, akşamları sessizliğe gömülüyormuş. Hükümdar kolluklara haber vermiş, akşamları kahkaha sesin olmayan evdekiler tutuklanacaktır demiş. İnsanlar artık bu durumdan çok sıkılmışlar, kendi aralarında sözleşip yedi gün boyunca her akşam sarayın etrafında kahkaha atar olmuşlar. En sonunda padişah mutluluktan halkın arasına karışarak yok olup gitmiş onu bir daha gören olmamış.

“Nasıl gülsün ki yüzleri, etin okkası bilmem kaç, tuzun batmanı bilmem kaç, benzin arşını bilmem kaç çıkmış. Hele ekmek hele ekmek, ötekiler değil de

¹⁰⁴ Muzaffer İzgü, *Devlet Babanın Tonton Çocuğu*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1983, s. 53.

*ekmeğin okkasının ederi arttıkça, halkın yüzü yavaş yavaş gülmez olmuş, gün gelmiş artık yüzler gülmezlikten öte somurtmaya başlamış.”*¹⁰⁵

Bu hikâyede, ülkeyi yöneten kişi halkın mutsuzluğunun asıl sebebine yönelmek ve bunu çözmek yerine, sorunu görmezden gelir. Bu durum halkın ekonomik olarak ne kadar zor durumda olduğunun maalesef ki çözümü olmaz.

Muzaffer İzgü, 1983 senesinde yazdığı *Çanak Çömlek Patladı* eserinde de halkın yaşadığı ekonomik sıkıntılara yer verir. “Paralar” adlı hikâye bunlardan birisidir.

İşsiz kalan kahramanımız iş bulmaya çalışır bu arada bir arkadaşı ona yardımcı olmak için patronuna ricada bulunur. Patronu iş görüşmesine davet eder. Kahramanımız tıraşını olur güzelce evden çıkar. Bu sırada bir vitrinin önünden geçerken gözü kıyafetlere takılır. İçeriden onu gören adamlar kıyafet alacakları kişiye çok benzediği için içeriye davet ederler, kıyafetleri denettirip sonra gönderirler. Adam yoluna devam eder, bir eve buzdolabı taşınırken ondan yardım isterler, bunu da kabul eder sonra kuru bir teşekkürler adamı yollarlar. Adam bu duruma hayıflanır insan emeğinin karşılığını verir bari diyerek iç geçirir. Sonra bir adam çıkar karşısına alır bunu götürür devlet dairesine bekletir, iş görüşmesine zaman az kalır, adamında bekleyecek tahammülü kalmaz. Kendisinden yalancı şahitlik isterler bunu duyan kahramanımız en sonunda patlar ‘banane be sizin işlerinizden’ diyerek orayı terk eder.

İnsanlar, iş karşılığında para vermemek için bazı insanları kullanmaya çalışır. Karşısındaki kişinin duygu, düşünce ve ihtiyaçlarını gözetmemektedirler. Bu hikâyede buna yer verilir.

“Bereketli Ürün” adlı hikâyede kahraman anlatıcı köye gelen bedava buğday tohumunu tarlasına ekmek istemez. Çocukları çok ısrar ettiği için tohumu alıp tarlasına eker. Ancak bazı aksilikler meydana gelir:

*Tarla bir türlü hasat vermez. Bunun üzerine gübre kullanması gerektiği söylenir. Gübreden sonra da hasat vermez tarla. Yanlış gübre kullandığı söylenir adam borç harç bulur gider yine gübre alır. Bu sefer tarladan bir sürü ot çıkar. İlaçlaması gerektiği söylenir gider yine borç bulur ilaç alır bu ilaçlar farelerin en sevdiği olduğu için tarlayı fare basar adam yine borçla gidip ilaç alır tarladan bir türlü buğday elde edilemez. Sonradan öğrenirler ki bedava dağıtılan aslında buğday değil arpa tohumudur.*¹⁰⁶

¹⁰⁵ Muzaffer İzgü, age., s. 168.

¹⁰⁶ Eda Gül Genç, 1960 *Kuşağı Yazarlarından Muzaffer İzgü'nün Öykülerinde Mizah*. Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019.

Bu hikâyede zorla geçimini sağlayan köylü vatandaşın yanlış bilgilendirilmesi sonucunda kâr elde edecekken daha çok borçlanması ve zarar üzerine zarar etmesi anlatılır.

“Mehmet Hergelesi” adlı hikâyede Halim otobüste bileti olmayan bir kadına yardım etmeye karar verir. Bunun üzerine Jale isimdeki kadınla sohbet etmeye başlar. Evli olmasına rağmen bu kadınla vakit geçirir. Eşi, kocasında bir şeylerin değiştiğini anlasa da sesini çıkarmaz:

Halim, Jale’yi Mehmet’in evine götürür. Sofra hazırlamak için alışveriş yapar eve gelip hazırlarken, zili birisi çalar. Ev sahibi gelir, Mehmet’i sorar ev kirasını ödemediğini almadan gitmeyeceğini söyler. Halim bunu öder. Ev sahibi gider, bakkal gelir, bakkal gider, kasap gelir. Halim hepsini öder. Cebinde sadece taksi parası kalır. Jale’yi alır çıkar gider. Sonra Mehmet’in evine gelir kapıyı çalar. Mehmet borçlarını ödeyemediği için kapıdaki kim olduğuna bakmadan beş kuruşum kalmadı diye bağırarak, kapıyı suratına kapatır.

Bu hikâyede kıt kanaat geçinen Mehmet, herkese borçlanır. Bu borçları ödeyemeyecek hale gelince de çıldırmaya başlar.¹⁰⁷

“Sen Bunu Yiyemezsin” adlı hikâyede emekli İdris amcaya yer verilir. İdris amca ne emekli oluncaya kadar, ne de emekli olduktan sonra rahat bir yaşantı sürdüremez. Öyle ki hala kirada yaşar ve kıt kanaat geçinir. Bu durum İdris amcanın birçok zorluk yaşamasına sebep olur:

Manava gittiğinde fiyatların pahalı olmasından dolayı istediklerini alamaz İdris amca, manav bakmak istediklerine karşılık ‘sen bunu yiyemezsin babalık’ der. İdris amcanın bu durum zoruna gider, oradan kasaba kıyma almak için gider. Fiyatları görünce şaşırır. Kasapta ‘sen bunu yiyemezsin yürü’ diye onu kovar. İdris amca bu duruma çok sinirlenir. Biraz zaman geçince bir apartmanın önünden geçer oradaki evi çok beğenir girip sormak ister ama adam onu almaya gücünün yetmeyeceğini söyleyen Cebbar Bey’in boğazına yapılır. Zor ayırırlar. Sonra o sinirle bir lokantaya girer orada garsondan bir kahve getirmesini ister. Garson oranın pahalı bir yer olduğunu, parasının oraya yetmeyeceğini söyler. Sonra İdris amca taksiye binmek ister. Taksi şoförü ‘sen kim özel gitmek kim’ diyerek basar gider. İdris amca sonunda sigarasını yakar, dertlenir, kendi kendine konuşur.

İdris Amca, aslında Türkiye’de ki bir kesim insana ışık tutar. Burada her anlamıyla onlardan birisidir. İnsan olarak değil de paran kadar değerinin olduğu vurgulanır hikâyede. Para varsa bireyler istediği evi tutabilir, istediğini yiyip içebilir, giyebilir, istediği arabaya biner. İnsanın değeri paradan önce gelir. Para yüzünden insanlar birini kırmamalı, yok etmeye çalışmamalıdır.

¹⁰⁷ Muzaffer İzgü, *Çanak Çömlek Patladı*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2004, s. 54.

Muzaffer İzgü'nün 1984 yılında yazdığı “İşte Mühür İşte Sen” adlı eserinde yer alan “Abonman Vatandaş” adlı hikâyesinde kahramanımız Hidayet, zengin olma, çok para kazanma hayalleri uğruna, yanlış anlaşılan bir haberin peşine düşer. Hemen köprü satın almaya yola çıkar ve yolda bir sürü hayaller kurarak hesaplar yapar kendince. Sonunda köprüye varır:

Yüksek bir yere çıkıp köprüyü izlemeye başlar. Cüzdanını kontrol eder, kayınvalidesini, karısını, ev kirasını, bakkal harcamalarını düşünür. Batma ihtimalini son kez gözden geçirip, bu köprünün sahibi kimse ortaya diye bağırmaya başlar. 1.50 boylarında bir adam çıkıp gelir karşısına, Hidayet sorgusuz sualsiz adamın eline bütün parayı sayar. Adam sadece 1 yıllık geçiş ücretini ödediğini ve zam olması durumunda tekrar ödeme yapması gerektiğini söyler ve Hidayet’e parasını geri vermez. İri yarı adamlar gelmeye başlayınca Hidayet kaderine razı olup oradan uzaklaşır.

“Çok kazanmam için daha neler neler?”

Evet, neden olmasın, bir çekme kat tam köprünün üzerine, çekme kat tam ortada, altta manzara, sağda manzara, üstte sen!

Koskoca bir lokanta, yanında disko, yanında gece kulübü... Giriş, şu kadar para, çıkış şu kadar para...

Oluk gibi para.”¹⁰⁸

Ekonomik zorluklar insanları öyle bir sınır çizgisine getirir ki insanlar bununla baş edebilmek için farklı yönere savrulur. Hidayet’te geçim derdiğini yıllarca çekmiş olan bir vatandaşdır. Borçsuz bir hayat sürmek, ailesini rahat yaşatabilmek uğruna, büyük hayallerin peşine düşen birisidir. Sorgusuz sualsiz yıllarca beklediği anın o an olduğunu düşünerek bir adım atar. Tabi bu adım hüsrarla sonuçlanır. Dolandırılır, parasını geri alamaz, üstüne gözdağı verilerek oradan uzaklaşması sağlanır. Kısacası para uğruna bir taraf insanlığını kirlletirken, bir tarafta umutlarından vurulur ve o küçük dünyasına geri dönmek zorunda kalır.

“Yüzyıl Garantili” adlı hikâyede buzdolabı satışları üzerinden ülke ekonomisine göndermelerde bulunulur. Kalkınmakta olan bir ülkede; vatan, millet sevgisi üzerinden insanların duygu ve düşünceleri sömürülerek bunun üzerinden kâr elde edilmeye çalışılır:

Üretilen bir buzdolabının bir süre sonra bir parçası eksiltilerek tekrar satışa çıkartılır. Sonra o parçanın önemine yakışır farklı bir ürün geliştirilerek tekrar satışa sunulur. Buzdolabına göstermelik birçok özellik eklenir ve bu halka vatan millet sevgisi üzerinden tekrar satılır.

¹⁰⁸ Muzaffer İzgü, *İşte Mühür İşte Sen*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1984, s. 29.

“Ama fedakârlık öyle sözle olmaz, eylemle olur... Vatan, uğruna ölen varsa vatandır... Bir buzdolabında sıra sıra raflar varsa, bu savurganlıktır, haramdır... Birbirimizi kandırmayalım, hepimiz bu vatanın evlatlarıyız. Buzdolabı tüketen de, üreten de. Var mı buna karşı koyan, haa? Pekiyi, o zaman hani vatan sevgisi, hani vatan sevgisi eylemi ?”¹⁰⁹

Bu hikâyede anlatılmak istenen; insanların konuştukları ile yaptıkları davranışlar arasındaki ilişkiye bakmaktır. Ülkesine bağlı, sağdik, güvenilir gibi görünen kişilerin aslında nasıl bu duygular üzerinden insanları sömürmeye çalıştığı anlatılır. İnsanlar ekonomik çıkarları için farklı yollara başvurur.

“Arif Heybeye Bak” adlı hikâyede Durmuş ve Niyazi adlı iki kişi bir duvar başına kavga eder ve olay mahkemeye taşınır. Şahit olarak hikâyenin kahramanı pazarcı Yusuf yazdırılır:

Yusuf ömrü hayatı boyunca mahkeme görmemiş ne yapacağını bilemeyen, bu olaydan sonra her gece rüyasında mahkeme anını gören bir kimsedir. Kendisinin şahit olarak yazılmasına da çok kızar. Mahkeme günü, ilçe pazarıyla aynı güne denk gelir. Yusuf yanına heybesini tutması için oğlu Arif’i de alır yanına. Mahkeme anında sürekli olarak oğlunu heybeyi dikkatli tutması için uyarır. En sonunda hâkim kızıp alır heybeyi, içerisinden iki kilo soğan, üç kilo patates, üç şişe pekmez çıkması üzerine hâkim başlar gülmeye. Yusuf bu durum karşısında korkularından uzaklaşır. Asıl davanın ekmek davası olduğunu söyler. Rahat rahat olayı anlatır.

“Bu dava benim için bitmiş demektir, dedim amma asıl dava ekmek davası sayın yargıcım, pazarda satacağız, sekiz on kilo şey amma, bizim ekmeğimiz yargıcım...”¹¹⁰

Yusuf, kıt kanaat geçinen bir aile babasıdır. Mahkeme ortamından çok korkmasına rağmen ekmek parası olan heybeyi sürekli olarak oğluna dikkat etmesi için uyarır. O kadar çok uyarır ki ifadesini bile veremez. En sonunda hâkimin heybeyi almasıyla dikkatini toplayabilir ve ifadesini verir. Yusuf ekmek parasını her şeyden üstün tutar.

Yazarın, aynı yıl içinde yayımladığı diğer kitabı *Orta Direği Yıkan Ayı*’daki “Yedi Uyurlar” adlı hikâyesinde sivil halkın yaşadığı ekonomik zorluklara yer verilir:

Yedikleri içtikleri ayrı gitmeyen yedi arkadaş, gerçek mutluluğu bulmak için eşlerinden helallik isteyerek yanlarında bir köpekle yolculuğa çıkarlar. Bu yolculukta birbirlerini koruyup kollayacaklarına söz verirler. Bir gün eşyalarını köpeğe emanet edip bir mağarada uyuya kalırlar. Yedi gün boyunca hiç uyanmazlar. Köpek açlığına dayanamayıp her şeyi yer. Yedi günün sonunda uyandıklarında köpeğe hiç

¹⁰⁹ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 34.

¹¹⁰ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 50.

kızmazlar. Bir bakkala gidip bir şeyler almak isterler. Fakat yedi günde her şey çok pahalıdır. Ülkede devalüasyon haberleri duyulur. Yedi gün boyunca işe de gitmedikleri için artık işsiz kalırlar. Hikâyede bir tek bu yolculukta köpeğe bir şey olmaz köpek yine köpek olarak hayatına devam eder.

“Bir başka dolmuşa bindiler. Birbirlerinden paralar istediler. Gazeteyi gördüler, ‘Devalüasyon... Dolar Fırladı Uçtu.’ Ve onlar doların fırladığı yeri gördüler.”¹¹¹

Ülke ekonomilerinin nasıl pamuk ipliğine bağlı olduğunu değil yedi günde, yedi saatte bile ne kadar büyük bir şekilde değişebileceği bu hikâyede anlatılmak istenir.

“Eşek Keyfi” adlı hikâyede zengin bir muhit olan Villalar Tepesi’nde bir sabah herkes, eşek sesiyle güne uyanır. Bu ses ve eşeğin varlığından villa sakinleri öyle mutlu olurlar ki her gün eşeği beslemeye başlar.

Veterinerden kaşıntısı için ilaç bile alırlar. İki üç ay içinde eşek kilo almaya başlar ve durumundan çok memnun olur. Öyle ki bir gün eşeğin sahibi kara kuru bir adam gelip onu götürmeye çalışınca gitmek istemez. Sahibi ona seneye gene getireceğini söyleyerek zorla götürmeye çalışır.

“Eşeğin yediği önünde, yemediği arkasında.

Bir semirdi, bir semirdi iki ay içinde...

Uyuz eşeğin her yanı kalınlaştı. Bir güç geldi ki bedenine, katıra bedel. İpini kopardığı halden oradan ayrılmıyordu. Bir bir villa kapılarının önünde dolaşıyor, kendisine sunulacak kırmızı leğenleri, yeşil kovaları, çocukların verdikleri yağlı ekmekleri yalayıp yutuyordu. Orhan Bey’in Kiti’sinin baş ağrıları son bulduğu için, yine onun buyruğuyla bahçıvan İlyas tarafından eşeğin kaşağısı bile yapılmıyordu...”¹¹²

Bu hikâyede vurgulanır olan bir hayvan üzerinden zengin ve fakir ailelerin yaşam farklılıkları, hayata bakış açıları olur. Ekonomik özgürlükleriniz ne kadar fazlaysa yaşam şekliniz ona göre şekillenir. Bir tarafın işleri için önemli bir geçim kaynağı olan eşek, diğer tarafın eğlence kaynağı olur.

“Zıkkım İçsin Zıkkım Yesin” adlı hikâyede kahramanımızın, çocukluk ve iş arkadaşı Hüsam ile olan ilişkisi üzerinde durulur:

¹¹¹ Muzaffer İzgü, *Orta Direği Yıkan Ayı*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1984, s. 20.

¹¹² Muzaffer İzgü, *age.*, s. 37.

Kahramanımızın iş çıkışı en büyük keyfi eve giderken sigara içmektir. Ama her gün yolda Hüsam’a da ikram etmek zorunda kalır. Karısı, çocukların rızkını sigaraya verdiği için çok kızar. Eski günleri aklına gelir. ‘Ne güzeldi o günler Hüsam da sigara ikram ederdi arada bir çay ısmarlardı’ diye kendisini doldurmaya başlar. Bir gün karısının Hüsamlara yolladığı yemek bile gözüne batar. ‘Zikkim yesin’ der. Hüsam ile bir gün yürürken yine kendi kendine içinden konuşur kurmaya devam eder. O sırada Hüsam kolundan tutup onu bir çay bahçesine sokar ve çay ısmarlar.

*“Kesin kes söyledim bizimkine, evet Hüsam söyledim, bundan sonra avucunu yalasın sizinkiler, alıştırın değil mi mis gibi nane kokulu kabak dolmasına. Yok, beyim, basarsın parayı, kabağı, pirinci, (Uf Allah pirincin kilosuna kaç lira oldu ki) kıymayı alır, karına yaptırır yersin...”*¹¹³

Kahramanımız bu düşüncelere ekonomik sıkıntılardan dolayı kapılır. Geçim sıkıntıları insanların en yakın dostlarına bile farklı gözle bakmasına neden olur. Komşuluk ilişkilerini zedelemeye başlar. İnsanlar en ince ayrıntıya kadar hesap yapmaya başlar.

1986 yılında yayımlanan *Devletin Malı Deniz* adlı eserde yer alan “Büyük Aşk” adlı hikâyede kahramanımız Hayati bir düğünde gördüğü kıza ilk görüşte âşık olur. Hayati kızı aklından çıkaramaz ve sorup soruşturur:

Kızın babasını Hayati memur olduğu için zar zor da olsa ikna ederek nişanlanırlar. İlk defa nişanlandıktan sonra baş başa dışarı çıkabilirler. Hayati olanlara âşık olduğu kızın Şencan’ın elini tutmak için izin ister. Bu durumda Şencan Şartlarını dile getirir. Şencan tutabileceğini fakat önce maaşını söylemesini ister. Hayati gelir gider listesi düzenler. Liste yolunda gittikçe Şencan, Hayati’nin elini tutmaya başlar, işler yolunda gittikçe daha da sıkı tutar.

“Bir tutabilsem elini... Yo yolda değil, parkta, kanepede... Elini tutup ilk şiirimi okuyacağım, ‘Sevginin İçinde’. Uzun değil, sekiz dize, bir solukluk, ama soluk güçlü, çünkü içinde Şencan...”

-Elini tutabilir miyim Şencan?

*-Tutarsın canım, elimi değil, her yerimi de tutarsın, şimdi söyle hele bana, senin maaşın kaç lira?”*¹¹⁴

Hayati saf duyguları temsil eden bir romantikken, Şencan evliliğe daha gerçekçi yaklaşan, maddi boyutları, ekonomik özgürlükleri daha çok düşünen taraftır. Hayati evliliğin gönül bağıyla kurulacağını düşünürken, Şencan maddi bağlarla daha sağlıklı kurulabileceğini düşünür.

¹¹³ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 80.

¹¹⁴ Muzaffer İzgü, *Devletin Malı Deniz*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1986, s. 107.

İzgü, aynı yıl içerisinde *Azrail Nasıl Rüşvet Yedi?* adındaki kitabını yayınlar. Bu eserde de sivil halkın yaşadığı ekonomik sorunlar yer alır. “Ne Sihirdir Ne Keramet” adlı hikâyede onu yetiştiren ustası sayesinde çok paralar kazanan bir çırağın, ustası öldükten sonra mezarının başında ekonomik sıkıntılar nedeniyle ağlaması ve dertleşmesi anlatılır:

Hokkabazlık mesleğinin sona yaklaştığını insanların eskisi gibi gülmediğini, yapılan her şakaya karşılık olarak kötü tepkiler aldığını, ülkedeki ekonomi kuralları ve artan zamlar bahane edilerek dayak yediğini bile söylenir. Durumların bu kadar kötü olmasının bir sebebi de işsiz kalan insanların sahte numaralarla hokkabazlık yapmaya çalışması olarak görülür.

*“Bu ülkede neler ölmedi ki, ne meslekler ölmedi ki? Bakkallık öldü... Hamamcılık öldü... Terzicilik öldü... Tenekecilik öldü... Hallaçlık öldü... Ah, benim meslek de öldü.”*¹¹⁵

Ülke ekonomisi kötüye gittikçe insanlar maddiyatlarını düşünmekten kendilerini alıkoyamazlar ve gülmeyi unutmaya başlar. İşsiz kalanlar da sahte meslekler kendilerine bularak insanları kandırmaya çalışır.

“Kaç Deli İstersin?” adlı hikâyede bir mahallede yaşayan kişilerin ekonomik sıkıntılar nedeniyle delirmesi anlatılır. İnsanlar delirdikçe mahallenin delisi olan Deli Sadullah’ın etkisi azalır:

Deli Sadullah herkesin göz bebeğidir, kimden bir şey istese, kimin kapısını çalsa hemen ilgi ve alaka görür. Yıllar boyunca bu böyle devam ederken bir gün Emekli Hulusi Bey, delirir. Kimi kızı evde kaldığı için delirdiğini, kimi hayat pahalılarına yetişemediği için delirdiğini söyler. Ardından Nimet Hanım’ın üniversite bitirmiş oğlu Okan iş bulamadığı için delirir. Okan’dan sonra Hilmi Bey de ekonomik sıkıntılardan dolayı delirir. Sonra mahallede Gülten adında akli başında üç çocuk annesi bir kadın delirir. Gülten’in kocası memurdur, ev sahipleri kiraya zam konusunda çok fazla diretince Gülten’de delirir. Daha sonra Melek Hanım’ın kızı Şencan’da yeni evlenmesine rağmen ekonomik sıkıntılardan dolayı delirir.

“Ama Allah var, Deli Sadullah, Hilmi Beyamca dellendikten bu yana gün geçtikçe akıllanmaya başladı, doğru dürüst sözler etmeye başladı, inanmazsınız korkmaya başladı, kahve yanında, onun bunun kulağına fısıldıyormuş,

*‘Yahu yakında ben de dellendir miyim acaba?’ diyor, korkulu gözlerle yanına yöresine bakınıyormuş...”*¹¹⁶

¹¹⁵ Muzaffer İzgü, *Azrail Nasıl Rüşvet Yedi?*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1986, s. 115.

¹¹⁶ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 128.

Bir mahalle üzerinden ÷lkedeki her ailenin yaşadığı ekonomik sıkıntılara farklı farklı örnekler verilerek anlatılmak istenir. Her aile bir kesimi deliren insanlarda o kesimlerin bunalımlarına ışık olur.

“Zam Falı” adlı hikâyede bir aile babası olan Zihni Bey’in Arapça yazılı kara kaplı bir kitaba bakarak yaptığı zam yorumlamalarından bahseder:

Zihni Bey, neye zam yapılacak derse ertesi gün onda zam gerçekleşir. İlk başta çocukları bu duruma inanmazlar ama hepsi doğru çıkmaya başlayınca pişman olurlar, iş yerindeki arkadaşlarına da söylerler onlarda ilk başta inanamazlar. Sonrada her zam haberini önceden öğrenmek için kulak kesilirler. Zihni Bey, bir süre sonra Zam Falı Bakan Zihni Baba olarak ünlenir. Herkes kapısında sıra olmaya başlar. Gazeteler röportaj için gelmek isterler. Bir gün polis baskın yapar ve Zihni Baba’yı tutuklayıp mahkemeye çıkartılar. Zihni Baba mahkemede yetkililere IMF’ye güçlerinin yetmediğini bu yüzden onu tutukladıklarını aslında onun kötü bir şey yapmadığını söyler.

*“IMF’ye gücünüz yetmiyor, yetmiş beşlik Zihni’ye gücünüz yetiyor. Niçin IMF’yi mahkemeye verip yargılamıyorsunuz, hangi söylediğim yalan çıktı, hangi söylediğim zamma üç günden fazla dayanabildiniz, her dediğime zam yapmadınız mı?... İşte şurada söylüyorum, yarın şekere yüzde elli zam var! Mahkemedekiler dağılıverdiler bir anda, çil yavrusu gibi...”*¹¹⁷

Bu hikâyede IMF borçlanmalarına ve ÷lke içerisinde sürekli zamların uygulanmasına dikkat çekilir.

“İş Buldum” adlı hikâyede işsiz olan B÷lent ve ailesinin yaşadıkları anlatılır. B÷lent bir türlü iş bulamaz ve bu bir süre sonra özel hayatını, psikolojisini, geçimini etkiler. İş bulamadığı için karısı Saime ile arası açılmaya başlar.

Saime geçinmek için altınlarını verir, üzerine babasından borç alır. B÷lent, bir türlü iş bulamaz, eski mutlu günlerini özler, Saime’den para alır, bu zoruna gider, çocuklarının bunu görmesi daha çok onu üzer. Bir gün dayanamaz ‘iş buldum’ diye yalan söyler ailesine ve avans alacağını söyler. Fakat işler daha da karışır, Saime mutluluktan havalara uçar, et, rakı, turşu alır o gece karşılıklı içerler. B÷lent ise yalanı ortaya çıkacağı için o anı istediği gibi yaşayamaz.

*“Az sonra kırmızıturpu kütürdeteceksin B÷lent, rakını içeceksin, bak sen Selma’ya, Senem’e, her biri bir dizinin üzerinde, öpüp duruyorlar seni, sen de onları öpüyorsun... Karın bu gece o çok sevdiğin geceliğini giyecek, sana istediğin denli göz atacak... Ama yarın sen, nasıl bakacaksın karının gözüne, çocuklarının gözüne? Yarın ne yapacaksın B÷lent? Yarın ne yapacaksın?”*¹¹⁸

¹¹⁷ Muzaffer İzgü, age., s. 166.

¹¹⁸ Muzaffer İzgü, age., s. 177.

İşsizlik ve ekonomik zorluklar yüzünden insanlar psikolojik olarak yıpranırlar, kendi özgüvenlerinden yoksun olmaya başlarlar, Kendilerini yetersiz olarak görürler. Bu durumu kendi içlerinde yaşarlar, bir süre sonra düşüncelerin arasında yok olup giderler. Öyle ki sebepsiz yere eşlerine yalan söylenirler. Anlık mutluluklar için yarınlarını tehlikeye atacak duruma gelirler. Acı ve kasvet ortamı oluşurlar.

Nasıl Baba Oldum? adlı kitapta yer alan “Doktor Civanım” hikâyesinde ülkede yaşayana doktorların hak ettikleri paraları kazanamadıklarından bahseder. Doktorlar da öğretmenler gibi ekonomik olarak yeterli ücretleri alamazlar. Hatta bir karakterin ayakkabısının altının yırtık olduğunun, başka bir karakterin nasıl zor şartlarda geçinmek zorunda kaldığının örnekleri verilir:

Doktorlarımız bir süre sonra görevlerinden istifa edip vapurda çay, simit satmaya başlarlar. Artık Hipokrat yeminli çaycı ve simitçi olurlar. Hatta vapurda rahatsızlanan bir turiste acil müdahale bile ederler.

“Doktor bana bir çay...”

Doktor bana bir simit... diye bağıryorlardı yolcular, çay, simit istemek için.’’¹¹⁹

“Ülke Yürüyor” adı hikâyede on iki kişilik bir ailenin başlatmış olduğu grev yürüyüşünden bahseder. Bu aile tek bir kişinin kazandığı maaşla zor geçinir. En sonunda kendi aralarında anlaşarak ülkede yürüyüş grevine çıkmaya karar verirler.

Bir gazeteye gidip bu durumu haber verirler, açlık yürüyüşü olduğunu söylerler. Gazetenin bu durum ilgisi çeker ve grevi destekler. Ailenin yanına bir de muhabir verirler. Aile yürüyüşe başlar ve her gün haberlerde çıkarlar. ‘Açlar kfilesi yola çıktı.’ Yürüyüş sırasında her geçtikleri köy, kasaba ve şehirden insanların haberi olur. Yolda halk aileyi evlerine misafir eder. Onlara sürekli yemek ikram ederler ve böylece ömürlerinde görmedikleri yemekleri yemiş olurlar. Bir süre sonra akrabaları ve çevreden görenlerde katılır bu yürüyüşe. Manşetler artık ‘Ülke Yürüyor’a dönüşmektedir. Ankara’ya vardıklarında adam karısına dönüp artık yurt dışına açılmalıyız bu ülke bizim ihtiyaçlarımızı karşılayamıyor demeye başlar.

“- Niçin yürüyeceksiniz acaba, öğrenebilir miyiz?”

-Açız da ondan efendim, ne doğru dürüst et yiyebiliyoruz, ne meyve yiyebiliyoruz, çocuklara bir gazoz içiremedim daha, ne eğlencemiz var, ne peynirimiz, yok, hiçbir şeyimiz yok.

-Aç olduğunuz için yürüyeceksiniz demek?

¹¹⁹ Muzaffer İzgü, *Nasıl Baba Oldum?*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1994, s. 68.

-Evet efendim. ”¹²⁰

2.1.3. Eğitim

Eğitim, kişiler arası ilk ilişkilerin yaşandığı aile kurumunda başlamakta ve çocukluk döneminden itibaren mekteplerde devam etmektedir. Aile dışına ilk defa çıkan çocuğun çevreyle ilk ilişkileri olması bakımından eğitim kurumları oldukça büyük önem arz etmektedir. Devletler her ne kadar vatandaşlarına eşit şartlarda eğitim sunma hedefinde olduklarını söyleseler de ekonomik ve sosyal koşullar eğitimde fırsat eşitliğinin önünde büyük engeller olarak durmaktadır. Bu durum bizim ülkemiz için de farklı değildir. Bir öğretmen olan Muzaffer İzgü’nün hikâyelerinde eğitimdeki fırsat eşitsizliğine dönük ince eleştiriler görebilmek mümkündür.

Eğitimin temel amacı bireyi topluma hazırlamak ve bireyin bilişsel, duyuşsal becerilerine katkı sunmaktır. Birey karşılaştığı problemlere çözüm bulmak ve kendini geliştirmek için düşünmeyi öğrenir. Eğitim süreci de buna paralel olarak bireyin düşünme becerilerini geliştirecek şekilde düzenlenir.

“Eleştirel düşünme eğitimi nasıl olur?” sorusuna verilen cevapta konu ve beceri temelli iki yaklaşım öne çıkmaktadır: Eleştirel düşünmenin konu temelli olarak verilmesi gerektiğini savunan Ruggiero, eleştirel düşünmenin tek bir derse mahsus olarak öğretilmesinin fazlaca bir kıymet taşımadığını, bu işin bütüncül bir yaklaşımla yapılması gerektiğini iddia eder. Çünkü düşünme sadece bir ya da iki derste öğretilirse, kazandırılmak istenen düşünme becerilerinin öğrencide yerleşmesi yani öğrencilerin bu becerileri kazanma ihtimali oldukça düşüktür. Düz anlatım ve geleneksel ders kitapları, öğrencileri problemleri ve konuları analiz etmekten uzak tutar ve öğrencilerin dersleri hareketsiz, durağan ve ölü olarak görmelerine neden olur.

Eğitimde ezberci anlayış, yalnızca ülkemiz eğitim sisteminin değil Batılı eğitim sistemlerinin de temelinde olan ve günümüzde yetersiz bulunarak terk edilen bir anlayıştır. Ezberci eğitimde yeterince sorgulamayan, eleştirmeyen, var olan bilgiyi geçici süreyle zihninde tutan, tek tip bir insan modeli söz konusudur. Ezberleme yöntemi bilginin içselleştirilmesi ve günlük hayata geçirilmesi noktasında yani bilginin anlamlandırılması sürecine yeterli katkıyı sağlayamaz:

“Ezber otomatik, mekanik bir okuma biçimidir. Sorma, soruşturma, kuşku duyma, karşılaştırma, yorumlama, analiz sentez yapma, çıkarımda bulunma anlamında zihinsel bir çaba gerektirmez. Bu nedenle metnin anlam katmanlarına inmez. Ezberlemek, akli, duyuları, duyguları ve sezgileri devre dışı bırakır. Ezber; akli, düşünceyi, duyguyu, sezgiyi paranteze alan mekanik bir okuma tarzıdır. Onun anlama hâline dönüşebilmesi için ayrıca üzerinde durulması, bilgilerin özümsemesi, geçici hafızadan kalıcı hafızaya aktarılması gerekir. Bu da yeterli değildir: anladığım nesneyi, kendi dünyamda, kendi varoluş koşullarım içinde

¹²⁰ Muzaffer İzgü, *Azrail Nasıl Rüşvet Yedi?*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1986, s. 194.

yeniden keşfetmem, kendi yaşam deneyimlerim içinde yeniden anlamlandırmam da gerekir.”¹²¹

İzgü'nün öykülerinde, eğitim sistemimiz içinde eleştirdiği en önemli konu ezberci eğitim anlayışıdır. Öğrencileri araştıran, inceleyen, sorgulayan ve bulduklarını yorumlayan bireyler olarak yetiştirmek yerine, beyinlerinin belirlenmiş kitapların bilgileriyle doldurulması öykülerinde ele aldığı konular arasında yer alır.

Çanak Çömlek Patladı kitabındaki “Fiş Şakir” öyküsünde, ezberci eğitim anlayışını şu şekilde eleştirir:

*“Öyküde, öğrencilere daha çok gerçek hayatta kullanılamayacak bilgilerin ezberletildiği ve uygulamaya yer verilmediği düşüncesi işlenir. Yazar, bu öyküde eğitimdeki ezberciliği komik bir üslupla eleştirilir. Öğrencisinden öğretmenine herkes, bütün her şeyi ezbere bilir; ama uygulamaya gelince bir fişi ütüye bağlayamazlar. Öğretmen kendisi de yapamayınca, eksikliğini kapatmak için dayığa yönelir. Öyküde hatalar yeni hatalarla kapatılmaya çalışılır.”*¹²²

Muzaffer İzgü, öykülerinde eğitim ortamlarını anlatırken, eğitimde hiç olmaması gereken dayak unsuruna da değinir. Amacı, okullarda öğrencilere karşı kullanılan şiddeti eleştirmek ve bu tür davranışlara karşı olduğunu göstermektir. Öykülerinde okuyucuya yol göstermek, yanlışlıkları gözler önüne sermek amacıyla, giderek azalmakta da olsa, eğitim kurumlarımızda hâlâ görülebilen dayak meselesine değinir. *Bando Takımı* kitabında yer alan “Kemiklerini Kırarım” başlıklı öyküde, kahraman küçük bir çocuktur.

Bir gün annesi uyutmaya çalışırken, çocuk gülme krizine tutulur. Anne kızar ve babaya şikâyet eder. Baba da, güldüğü için çocuğunu döver ve bir daha gülmemesini, gülen insanların hayatta başarılı olamayacağını, insanlar tarafından sevilmeceğini söyler. Gülme isteği çocuğun içinde kalır. İlkokula başladığında, “*Belki okulda gülebilirim*” diye sevinir; ama orada da olmaz. “*Gülüyor*” diye ilkokul öğretmeni kulaklarını çeker, “*Ciddi adam ol*” der. Ortaokulda güldüğü için, ilk dayığı, daha ilk gün matematik öğretmeninden yer. Gülmesi yine engellenir. Lisede de güldüğü için dayak yer ve disiplin kuruluna gönderilir; ama bir ceza almaz. Çevresindeki insanlardan her zaman, çatık kaşlı olmanın faziletlerini dinler. Okul bittikten sonra çalışmaya başladığında işte; evlendiğinde ise, evinde de gülemez. Sonunda çatık kaşlı biri olup çıkar. O da aynı şeyleri kendi çocuğuna yapmaya başlar. Yazar, bu öyküyle ülkemizde ciddiyetin her kademedede ne kadar yanlış algılandığını şu şekilde yansıtmaya çalışır:

¹²¹ Çiğdem Ağzıbüyük, Muzaffer İzgü'nün “Anneannemin Akıl Almaz Maceraları” Serisinde “Arkadaşlık” Kavramının Çocuk Gelişimi Açısından Değerlendirilmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2008, s. 48.

¹²² Muzaffer İzgü, *Çanak Çömlek Patladı*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2004, s. 48.

*‘‘Babamdan otorite, retmenimle babam karışımı bir şey oldum. Babamdan otorite, retmenimden, sert ve keskin bakışlar alarak, beşinci sınıftan mezun oldum...’’*¹²³

Lüp Lüp Makinesi adlı kitabında yer alan ‘‘Kese Sabun’’ öyküsünde, öykünün başkişisi olan Türkçe retmeni bir gün bir hamama gider. Orada eski öğrencilerinden Şakir ile karşılaşır. Şakir hamamda tellaklık yapar:

Şakir, zamanında çok yaramaz bir ğrenci olduğu için, retmeninden çok dayak yemiştir. Kulaklarından havaya kaldırılmış, saçlarından sürüklenmiş, tekmelenmiş, başı duvara vurulmuştur. Şakir, retmenini yıkama ve masaj yapma bahanesiyle, yediğı bütün dayakların intikamını alır. Eğitim ortamında karşılaştığı tüm hataları (yapılmayan ödevleri, yaramazlıkları, sakarlıkları vb.) dayakla cezalandıran üretmenin, hamamda kendi canı yandığı zaman, yapılanları işkence olarak değerlendirmesi ve öğrencisine bunları nereden öğrendiğini sormasıyla öykü şu şekilde sona erer:

‘‘Hatırladınız mı hocam, hani bir gün sizin dersinizde tahtaya sabun sürmüştüm de hani nasıl dövmüştünüz?’’

-Yaa yaa, dedim...

İşte tam o sırada ense kökümde öyle bir şaplama işittim ki, sanki gözümde şimşekler çaktı.

*-Kirler yumuşasın hocam!...’’*¹²⁴

Hikâyede çocukları eğlendirirken eğitmeyi de amaçlayan İzgü, ykülerinde eğitim ortamlarına da çok yer verir. Bu tür öykülerde okul, retmen ve ğrenci gibi eğitim unsurları işlenirken, karşılaşılan bazı aksaklıklara ve yanlışlıklara da dikkat çekmeye çalışılır.

Demokrasimiz Kaç Para Eder adlı kitabında yer alan ‘‘Sümegöz Amca’’ yküsü bir anasınıfı öğrencisinin ağzından şu şekilde anlatılır:

*‘‘O gün yabancı bir devlet büyüğü ülkemize gelecektir ve okulların karşılama törenine katılması gerekir. ykü, sadece bir-iki dakika sürecektir bir karşılama töreni için, bütün gün okulların tatil edilip öğrencilerin yaş farkı gözetilmeksizin saatlerce yürütölmelerini ve ayakta bekletölmelerini eleştirir.’’*¹²⁵

¹²³ Muzaffer İzgü, *Bando Takımı*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1981, s. 37.

¹²⁴ Muzaffer İzgü, *Lüp Lüp Makinesi*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1984, s. 110.

¹²⁵ Hulusi Geçgel, Fatma Demir, ‘‘Muzaffer İzgü’nün ykülerinde Çocuk ve Eğitim Teması’’, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, C. 1, S. 3, s. 337.

Donumdaki Para kitabında yer alan “Müdür Olmak Çok Kolay” öyküsünde, kişilerin müdür olmak için yeterliliklerine ve eğitim durumlarına bakılmaksızın, daha çok siyasi görüşüne göre seçilmeleri eleştirilir:

Öykü, öğretmen Hüsamettin Bey’in babasıyla mektuplaşmalarından oluşur. Babası, Hüsamettin Bey’e okul müdürü olması için yapması gerekenleri şu şekilde anlatır: “*Her siyasi görüşe göre dernekler kurmak ve bu derneklerde çalışmalar yapmak.*”¹²⁶

Çanak Çömlek Patladı kitabında “Okul Aile Birliği” adlı hikâyede ilkokullarda yılda en az bir kez yapılan Okul Aile Birliği toplantısından bahsedilir. Bu toplantılara velilerin sadece yüzde beşi katılır. Bu yüzden de toplantılar amacına ulaşamaz. Bunları şu cümlelerden anlarız:

“*Yoksul bir semtin öğretmeni okul aile birliği toplantısını organize eder. Öğretmen gösteride görevli olan çocuklara annelerinin babalarının nerede olduğunu sorar çünkü toplantıya kimse gelmez. Çocukların hepsi bir bahane sıralar. Zaman geçtikçe gelen hiçbir veli olmaz. Sınıfa kendinden önce şarap kokusu gelen bir veli sallan sallana gelir. Öğretmen müdüre toplantıya sadece bir velinin geldiğini bu toplantının yapmamanın daha iyi olacağını söyler. Müdür bu durumun kesinlikle reddeder ve toplantıya bir veli ile başlayan öğretmen toplantı için hazırladığı metni okur. Öğretmen toplantı için hazırladığı metni okurken sarhoş belli uyumaya başlar Hatta horlar öğretmen herkes gittikten sonra toplantı ile ilgili rapor yazarken toplantıya 39 velinin katıldığını yazar ve hiç konuşulmayan şeyleri konuşulmuş gibi anlatır. Yanına gelen Salih öğretmenin sınıfından da 6 kişi katılır. O da raporuna 40 kişinin katıldığını yazar. Salih öğretmen bu semtte anaların babaların çalışmaktan zengin semtlerde gezmekten kimsenin okuldaki toplantılara katılmadığını ifade eder.*”¹²⁷

Hikâyede eğitim sistemi eleştirilir ve okullarda bu tarz aile birliği toplantılarının yararının olmadığı belirtilir.

Muzaffer İzgü, Türkiye’de uygulanan eğitim sistemine, okul yönetimlerinin öğrenci ve velilerine karşı tutumlarına eleştirel bir bakış açısı getirmiştir. İzgü, Türkiye’deki eğitimin tekdüzeliğini ve öğrenci-öğretmen-veli ilişkilerinin verimsizliğini birçok eserinde dile getirmiştir. Mevcut eğitim sisteminin erken çocukluk evresindeki kişilerin gelişimlerine ket vurduğuna dikkat çekmiştir. Türkiye’nin her yöresinden kaleme aldığı hikâyelerinde eğitim sorunlarının temelde ortak olduğu algısından yola çıkarak eleştirilerde bulunmuştur. İzgü, her insanın taşıdığı farklı özelliklerinin eğitim sistemi içerisinde köreldiğini vurgular. İzgü, yazdıkları ile alternatif bir eğitim sisteminin çerçevesini çizmiştir diyemeyiz. Ancak eğitimin temek problemlerini yoğun biçimde dile getirmiştir.

¹²⁶ Muzaffer İzgü, *Donumdaki Para*, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 1979, s. 69.

¹²⁷ Muzaffer İzgü, *Çanak Çömlek Patladı*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2004, s. 85.

2.1.4. Sosyal Olgular

Bilinmeyen çağlardan günümüze (20.yy) kadar uzanan süreçte insanların yaşadığı olaylar toplumu etkilemiştir. Yazının bulunmasıyla birlikte tarih süreci başlamıştır. Bu süreci başlatan her toplumsal olay nesnel gerçekliğe dayanan tarih bilim dalının çalışma alanıdır. Birbirine benzer veya farklı birçok gerçek olay tarih bilimin konusunu oluşturur. Bu çalışma alanı sosyal faktörlerin temel prensiplerinden yararlanır. Temelinde sosyal olayların birbirine benzerlikleri toplumdan topluma veya tek bir toplum içinde benzerlik gösterebilir. Buradaki süreç sosyal olaylardan olgulara dönüşüm sürecidir. Bu benzerliklerin aynı sonuçlarının milletlerin kendi toplumsal yapısına veya farklı toplumların toplumsal yapısına etkilerinin araştırılması sosyolojinin konusudur. Bu bağlamda gerçek olayların ana konusu insandan topluma doğru uzanır. İnsanı; konuşan, düşünen, hisseden bir varlık olarak tanımlarız. Böylece insanın yaptıkları eylemleri de psikolojiden ayrı tutamayız. Tarihin başlangıcından günümüze olayların, olguların sosyolojiden psikolojiden ayrı tutulamaz gerçeği birçok araştırmacının bilme, bilgilendirme isteğini ortaya çıkarmıştır.

Sosyal olaylardan, olgulara dönüşüm birçok araştırmacı tarafından nesnel eleştiri kavramıyla açıklanmaya çalışılmıştır. Nesnel eleştiri olayların, olguların iyi ve kötü yönlerini ortaya koyan toplumdaki aksaklıkların ve iyi şeylerin çıkarımına yardımcı olan bir yöntemdir.

“İnsanın doğa üzerindeki egemenliği elin işlemesiyle başladı. Her yeni ilerleme insanın fikrini genişletti. Doğadaki bilinmeyen nesnelerin artık bilinir hale gelmesi insanın gelişimine katkı sağladı. İşin gelişimi sırasındaki ortak etkileşim kurma zorunluluğu, karşılıklı dayanışma, ortaklaşa etkinlik hallerinde bulunma, toplumdaki üyelerin birbirine söyleyecek şeylerinin olması ifade zorunluluğunu ortaya çıkardı.”¹²⁸

İfade etme zorunluluğunun altyapısında kültürel, sosyal, ekonomik birçok eylem ve düşüncenin varlık haline getirilmesi yatar. Bu bağlamda sosyal meseleleri farklı perspektifler olarak araştırmak mümkün olur.

Bir önceki bölümde ifade ettiğimiz üzere Muzaffer İzgü, toplumsal sorunlar konusunda son derece hassas davranır. Hikâyelerinde onun bu hassasiyetini görebilmek mümkündür. Mizahın ve mizahçının genel tabiatına uygun olarak yaşadığı dönem içinde daima muhalif olan İzgü, sistemin işleyişi konusunda siyasi iktidarları tenkit etmekten çekinmez. Kronikleşmiş birtakım olaylara değinir. Sözgelimi “On Yıl Sonra” isimli hikâyesinin kahramanı olan gençler on yıl sonra mezun oldukları okulun bahçesinde toplanmaya karar verirler. Ancak bu toplantıya Sınıftan sadece üç kişi gelir çünkü diğerlerinin başına olmadık birtakım işler gelmiştir. Kimisi öldürülmüş kimisi, kimi idam edilmiş kimisi de hapse düşmüştür.

¹²⁸ Suat Taşer, *Konuşma Eğitimi*, Papirüs Yayınları, İstanbul, 2006., s. 44.

Üç arkadaş sınıf arkadaşlarının akıbeti hakkında konuşturlarken bir arkadaşlarının eceliyle öldüğünü öğreniriz. Bu bilgi hikâye kahramanları için son derece şaşırtıcıdır. Çünkü onlara göre bizim ülkemizde eceliyle ölmek büyük bir şanstır ve bu şansı yakalayabilmiş pek az insan vardır. Hikâyede şu şekilde geçen örnekler yer alır:

“1500 Yusuf Bereket?

-Eceliyle ölmüş...

-Allah Allah nasıl olur yahu?

-Arkadaş bir yanlışlığın falan olmasın?

-Vallahi eceliyle ölmüş.

-Olmaz be arkadaşım...

-Yemin ediyorum kardeşim, eceliyle ölmüş.

-Demek içimizde eceliyle ölen de varmış...¹²⁹

“Yardımsever Kasaba” isimli hikâyede devlet memurlarındaki yozlaşma ve halkın menfaatçiliği mizahi bir formda aktarılır. Kasabaya yeni tayin olunan memur kasabadaki daireye mektup yazarak ona bir ev bulmalarını ister. Evi bulurlar ve memur karısını, çocuklarını alarak kasabaya gider. Kasabaya gider gitmez evine yemekler, yumurtalar, meyveler gelir. Hatta bir komşu para yollar, karısı ve memur bu duruma çok şaşırır. Hayatlarında böyle bir şey yaşamamışlardır. Sonra bir gün memura Hayri Bey adında biri memurdan önce o evde Naim Bey adında birinin oturduğunu ve o Naim Bey’in köylüye birçok vaatte bulunduğunu köylünün de bu yüzden memura sürekli yardım ettiğini söyler. Memur o zaman olanlara anlam verir. Köylüler memuru Naim Bey sandıkları için hediyeler yollarlar. O kişinin Naim Bey olmadığını öğrenince hediye yollamayı keserler. Bunu eserde şu şekilde anlatır:

“Meğer Naim Bey diye gelmiş bana, onca şey... Naim Bey iş görmüş, söz almış. ‘Eylül’de sana bir koç’ denmiş... ‘Bağbozumunda iki bin beş yüz’ denmiş. Nolur nolmaz, bir daha iş düşer. ‘Bu yumurta, bu yağ, bu peynir’ ondan denmiş...¹³⁰

Eskilerden bu yana toplumda birileri kendi cebinden başka cepleri düşünmez. “İnsanı Deli Edecekler” adlı hikâyede Manav Hilmi, geçimini manavlıkla zor

¹²⁹ Muzaffer İzgü, *Deliye Her Gün Bayram*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1995, s. 184.

¹³⁰ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 176.

sağladığı için mecbur meyve ve sebzelerin fiyatlarını artırır. Bu da haliyle halkın cebine yansır.

Manav Hilmi geçimini meyve, sebze satarak sağlar. Manav Hilmi'den herkes para ister. Oğlu, hamal, arkadaşı... Manav Hilmi her ondan para istendiğinde meyve ve sebzelerin fiyatını artırır.

“*Mahmut Efendi Kuyusu*” adlı hikâyede 22 yıllık memur olan Mahmut Efendi'nin hayatı anlatılır:

Mahmut Efendi sırf maaşına zam gelsin diye sürekli çocuk yapar. Tam sekiz çocuğu olur kadar kalabalık bir ailesi vardır ki bakkal ekmek kazancının yarısını Mahmut Efendi'den çıkarır. Bir gün Mahmut Efendi dedesinden kalma bir hediyeyi kuyuya düşürür. Bakmak için eğildiğinde kendi de kuyuya düşer ve bir daha kuyudan çıkmaz. Hem borçlarından hem gitmek istemediği işinden böylece kurtulur. Mahalleli Mahmut Efendi'nin yemesi için kuyuya sepetle sürekli köfteler, dolmalar, tatlılar gönderirler. Mahmut Efendi yediğini yer yemediğini de eve yollar böylece çocukları hayatlarında yemedikleri yiyecekleri yerler. Sonunda kuyunun adı Mahmut Efendi kuyusuna çıkar, kuyunun ünü yayılır. Mahmut Efendi ölüp gitse bile kuyusunu insanlar ziyaret etmeye ve kuyuya yiyecek taşımaya devam ederler. Hikâyeden şu şekilde anlayabiliriz:

“*Mahmut Efendi Kuyusuna şunu adadım, Mahmut Efendi Kuyusuna bunu adadım demekle yetiniyordu halk...*”¹³¹

Her Eve Bir Karakol adlı kitapta “*İşkenceciler*” adlı hikâyede bir adamı öldüresiye döverler:

Adam onu döven adamlardan birinin Holding sahibi olduğunu ve diğerinin ise ülkede birçok fabrikası olan büyük bir işadamı olduğunu fark eder. Oysa her iki adam gazetelerde ve televizyonlarda çok kibar ve beyefendi görünen adamlardı. Adam ısrarla onları tanıdığını söylese de onlar adamı daha çok dövüp zannettikleri kişiler olmadıklarını söylediler. Uzunca bir süre işkence etmeye devam ettiler. İşkenceden sonra adamı baygın bir şekilde iki mezarın arasına atarlar. Adam işkence gördükten iki gün sonra televizyonda bu adamları görür. Adam hızlı bir şekilde giyinir ve adamların takıldığı televizyon kanalının önünde onların çıkmasını bekler. Adamlara “*Bana işkence etmeye utanmadınız mı?*” diye sorar. Adamlar “*Biz mi?*” diye cevap verir. Adamlar tüm suçlamaları reddeder ve o sırada adamı güvenlik görevlileri yakalayıp adamlardan uzaklaştırır.¹³²

İşte Mühür İşte Sen adlı hikâye kitabında bulunan “*Kadından Kadına*” adlı hikâyede genel müdürün karısı sabah kahvaltı yaparken onu bir güzel azarlar genel müdür karısının söylemlerinden sıkılıp işe gider.

¹³¹ Muzaffer İzgü, *Deliye Her Gün Bayram*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1995, s. 72.

¹³² Muzaffer İzgü, *age.*, s. 56.

İşe gidince odaya şube müdürünü acil çağırır. Şube müdürü gelince hiçbir suçu yokken onu bir güzel azarlar. Şube müdürü de o sinirle yardımcısını çağırır. O da onu azarlar. Herkes birbirinden sinirini çıkarmaya devam eder. Şube müdürü yardımcısı memur İsmail Bey'i çağırır hiçbir suçu yokken azarlar. İsmail Bey odacı Hıdır'ı çağırır bir güzel azarlar. Hıdır da eve gidip tüm sinirini karısından çıkarır ve onu döver. Eserde şu şekilde yer verilir:

‘‘Hıdır akşama dek tepindi durdu. Ne çaycıya çatabildi, ne de bir vatandaşa. Zor etti akşamı tuttu evin yolunu. Kondusuna varır varmaz, bir tekme oturttu kapıya. Portakal sandığından yapılmış kapı bugüne dek hiç böyle tekme yememişti. Odanın orta yerinde açılmış bir defter gördü, çat tokadı yapıştırdı oğluna... Nalının birini ters gördü, çat yapıştırdı kızına. Bulgur aşını henüz pişmemiş, ateşin üzerinde gördü, aman aman sen misin aşı şu ana dek pişirmeyen, çat bir tokat karısına...’’¹³³

Sonuç itibariyle Muzaffer İzgü'nün kendisini halktan ayırıştırmadan sosyal meseleleri irdelediği görülmektedir. Toplum içerisinden kendisini soyutlamamakta ve hep olayları madalyonun iki yüzünden değerlendirmeye tabi tutmaktadır. Bu nedenle de hikâyeleri gerçekçi bir zemine oturmaktadır. Öyle ki Muzaffer İzgü'nün yer yer anlatıcı üzerinden öz eleştirileri de dikkate alınması gereken bir tutum olarak göze çarpmaktadır. Muzaffer İzgü'nün sosyal tahlilleri halkın eserlerde bizzat kendisini bulması sonucunu doğurmakta ve eserlerinin ön plana çıkmasına vesile olmaktadır.

2.1.5. Kültür

Bir önceki başlıkta da belirtildiği gibi sosyal olgular Muzaffer İzgü'nün ilham kaynağıdır. Toplumların sahip olduğu kültürel değerler de bu bağlamda oldukça önemli bir konuma sahiptir. Öyle ki bir toplumu bir arada tutan değerler kültürel bir birikimi oluşturmakta ve sosyal yaşam standartlarını belirlemektedir. Kültüre dair yapılan analizler sosyal olguların ne şekilde oluştuğunu ve geliştiğini anlamlandırmak açısından oldukça değerlidir. Bu değer in farkında olan Muzaffer İzgü, sosyal meseleleri irdelerken karakterlerin hangi kültürel öğelerle bezendiğini dikkatle ve anlaşılır bir biçimde aktarmaktadır. Nitekim bu başlık altında İzgü'nün eserlerinde yer alan kültür dokunuşları eserlerden örneklerle açıklanmaya çalışılmıştır.

İzgü, hikâye kitaplarında kültüre, kurallara da atıfta bulunarak ‘‘Anneannemin Apartman Kuzusu’’ adlı kitapta ‘‘Apartmanda yaşayan insanların ortak kararlarıyla oluşturulan bazı kurallar vardır ve o apartmanda yaşayan herkesin bu kurallara uyması gerekir.’’ (Apartman) iletisini işler ve bu iletiyi okuyuculara farklı örneklerle sunar. Apartmanda oturan insanların ortak kararıyla bir kural oluşturulduğunu belirtir. Bu kurala göre bahçedeki ağaçların meyvelerinin olgunlaşmadan koparılması gerekir. Ayrıca olgunlaştıktan sonra apartman

¹³³ Muzaffer İzgü, *İşte Mühür İşte Sen*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1984, s. 94.

yönetimi tarafından toplanan meyveler apartman sakinleri arasında bölüşürler. Eserdeki şu ifadelerden anlaşılır:

“A limon istiyormuş, olmamış limondan istiyormuş...

Hiç olur mu, apartmanın kuralı var.

Limon olgunlaşmadan kimse koparamaz. Kural bozulmaz ki.

Bu kural apartmanda oturanların kararıyla oluşmuş.”¹³⁴

Anneannemin Apartman Kuzusu adlı kitapta “*Topum Bana Küstü*” hikâyesinde geçen aşağıdaki ifadede ise anne oğluna apartman dairesinde top oynayamayacağını söylemekte ve bunun sebebi olarak komşuların gürültüden rahatsız olabileceklerini belirtir. Yazar böylece dolaylı olarak apartmanda gürültü yapmanın yanlış ve apartman kurallarına uymayan bir davranış olduğunu okuyucuya şu şekilde iletir:

“Apartman dairesinde top oynanmaz. Aşağıdakileri, yukarıdakileri rahatsız edersin...

...

“Anneciğim, parka gideriz, orada oynarım.”

“*Canım Öğretmenim*” hikâyesinde geçen aşağıdaki ifadede andımızı okuyan öğrencilerin sırayla sınıflarına girdikleri şu şekilde belirtilir:

“And bitti, sınıfa gitme sırası bize geldi.

Yürüdük...

Giriş katındaki sınıfımıza girdik”¹³⁵

Anneannemin Apartman Kuzusu adlı kitaptaki “*Bizim Sınıf Kıra Gitti*” hikâyesinde ise, soluklanma zamanlarında bahçedeki öğrencilerin arasında top oynamanın yanlış ve okul kurallarına uymayan bir davranış olduğu Ilgaz isimli bir öğrenci aracılığıyla okuyucuya şu şekilde aktarılır:

¹³⁴ Muzaffer İzgü, *Anneannemin Apartman Kuzusu*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2008, s. 8.

¹³⁵ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 4.

*“Ne güzel olur. Orada arkadaşlarımla top oynarım. Okulun bahçesinde topa hiç şut çekemiyorum. Zaten soluklanmaya çıktığımızda o kaynaşan öğrencilerin arasında topa vurulmaz ki.”*¹³⁶

‘Sınıflarda öğrencilerin uyması gereken bazı kurallar vardır.’ (Sınıf) ve ‘Toplu taşıma araçları kullanılırken dikkat edilmesi ve uyulması gereken bazı kurallar vardır.’ iletilerine kültürümüzde yer verdiği görülür.

Sınıf kuralları, yalnızca öğrencilerin sınıf içindeki düzenlerini sağlamak ve buna bağlı olarak başarılarını arttırmakla kalmaz, bunun yanında öğrencileri, okul dışındaki hayata hazırlar. Bu kurallar sayesinde öğrenciler, okul dışındaki yaşama daha çabuk uyum sağlayarak, demokratik hak ve sorumluluklarını daha iyi yerine getirirler. Sınıf içerisinde öğrenciler tarafından uyulması gereken bazı kuralların olduğu İzgü’nün hikâyelerinde okuyuculara doğrudan öğütlenmek yerine çeşitli örnekler aracılığıyla dolaylı olarak kültür olgumuz iletilir. Öğretmen derse girmeden önce öğrencilerin araç gereçlerini hazırlamaları, sessizce öğretmenlerini beklemeleri, ders sırasında gürültülü davranışlar yapmamaları kullanılan örneklerden bazılarıdır. İzgü’nün *Canım Öğretmenim* hikâye kitabında geçen aşağıdaki ifadede öğrencilerin öğretmenlerini sınıfta nasıl bekledikleri şöyle anlatılır:

“Defterlerimizi çıkardık.

Ödevlerimizin olduğu sayfaları açtık.

Öğretmenimizin o içten, sevgi dolu sesini bekliyoruz.

*Çok güzel olmuş ödevin Utku... Aferin sana Sedef.”*¹³⁷

“Sadece gerçekleştirilebilecek konularda söz vermek ve verilen sözde durmak kültürümüzün bir parçasıdır.” İletisini İzgü yazılarında işler. İncelenen hikâyelerdeki kişilerin kimi zaman farklı konularda birbirlerine bazı sözler verdikleri görülür. Yazarın, hikâyelerindeki kişilere sadece söz verdirmenin ötesinde onların sözlerinde durduklarını da özellikle vurgulamaya çalıştığı görülür. Örneğin *“Canım Öğretmenim”* hikâyesinde öğrencilerin müdüre verdikleri sözde durdukları şu ifadede vurgulanır:

“Susalım arkadaşlar” dedim. „Bakın müdür beye söz verdik. Sessiz olacağız.”

Başka bir hikâye olan *“Şikâyetçi Şakir”* de ise Şakir arkadaşlarına bir daha şikâyet etmeyeceği konusunda şu şekilde söz verir:

¹³⁶ Muzaffer İzgü, *age.*, s.26

¹³⁷ Muzaffer İzgü, *Canım Öğretmenim*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2010, s. 14.

“Ah Şakir ah!

Ne diyor şikâyetçi Şakir bize biliyor musunuz?

“İkinci sınıfta şikâyetçi Şakir olmayacağım” diyor”¹³⁸

İzgü, hikâyelerinde “Hoşgörülü ve sabırlı olmak olumlu kabul edilen değerlerdir” ve “Yetişkinlerin sözlerini dikkate almak ve uygulamak kişileri olabilecek kötü durumlardan korur.” İletilerini işleyerek okuyuculara unutulmaya yüz tutan kültürümüzü hatırlatır.

Muzaffer İzgü’nün hikâyelerindeki kişilerin genel olarak birbirlerine karşı hoşgörülü ve sabırlı oldukları görülür. Örneğin “Canım Öğretmenim” hikâyesinde sınıf öğretmenin Şakir isimli öğrenciye göstermiş olduğu hoşgörü ve sabır şu ifadede açıkça şu şekilde görülür:

“Canım öğretmenim Şakir’e hiç kızmaz. Onun saçlarını okşar.”

İzgü’nün hikâyelerinde çocuk karakterlerinin yetişkinlerin sözlerini dikkate aldıkları ve bunları uyguladıkları görülür. Böylece okuyucular bu davranışı gerçekleştirme konusunda olumlu yönde yönlendirilir. “Topum Bana Küstü” isimli hikâyede Koray’ın anne ve babasının sözlerini dikkate aldığını gösteren aşağıdaki ifadeler bunun güzel bir örneğidir:

“Topum, sevgili topum, insan her istediğini, istediği anda yapamazmış.”

“Bunu da mı annen baban söylüyor?”

“Evet. Benim uykum geldi. Haydi, sen de uyu.”

Ayrıca İzgü hikâyelerinde “Bir işi işbirliği ile ya da yardımlaşarak hem işi kolaylaştırır hem de kişiler arasında olumlu ilişkiler kurulmasını sağlar” iletisini işler. İzgü’nün incelenen hikâyelerinde kişilerin çoğunlukla işlerini işbirliği içerisinde yaptıkları görülür. Ortak bir iş başarmanın verdiği mutluluk ve işbirliği içerisinde çalışırken olumlu ilişkiler kurmak okuyucuya iletilen olumlu değerler arasında yer alır. “Bizim Sınıfın Ormanı Var” adlı hikâyesinde birinci sınıf öğrencileri hep birlikte çalışarak kendi sınıf ormanlarını oluştur. Öğretmenlerinin öğrencilerini birlikte iş yapmaya yönlendirmesi şu ifadeden anlaşılır:

“Müdürle konuştum, okulun arkasındaki o boşluğa 1-A Sınıfı Ormanı yapacağız. Her birinizin bir fidanı olacak çocuklar. Ormanımızın adı da 1-A Sınıfı Ormanı olacak...”¹³⁹

¹³⁸ Muzaffer İzgü, age., s. 23.

“Ben Üzümlüm” hikâyesindeki aşağıdaki ifadede de yardımlaşma ve iş bölümü üzerinde durulur. Gösteriye hazırlanan öğrencilerin ailelerinden yardım alabilecekleri şu şekilde ifade edilir:

“Çocuklar ailelerinizden yardım alabilirsiniz... Meyveleri aileleriniz yapacak. Şiirlerinizi siz yazacaksınız...”¹⁴⁰

“Paylaşım, kişilerin arasındaki ilişkileri sağlamlaştıran doğru ve güzel bir davranıştır” konusunu ele alarak mesajlar verir. Paylaşım duygusu kişilere küçük yaşlardan itibaren kazandırılmaya çalışılan bir değer olarak kabul edilir. Yazarın da bu değere hikâyelerinde kimi zaman yer verdiği görülür. Örneğin “Bizim Sınıf Kır Gitti” hikâyesinde kır giden çocukların yiyeceklerini birbirleriyle paylaştıkları şu ifade de görülür:

“Öğretmenim yemeğimizi nasıl yiyeceğimizi söyledi: “Beşli gruplar olacağız çocuklar. Her grubun başında bir sınıf annesi olacak. Yiyeceklerimizi ortaya koyacağız, hep birlikte yiyeceğiz.”¹⁴¹

“Bizim Sınıfın Ormanı Var” adlı hikâyesinde geçen aşağıdaki ifadede ise paylaşım duygusu daha açık işlenir.

Asena’nın paylaşmayı seven bir çocuk olduğu söylenmekte ve erik ağacının meyvelerini diğer arkadaşlarıyla paylaşmak istediği şu şekilde belirtilir:

“Asena paylaşmayı sever. „Erik ağacın büyür de meyve verirse, bana eriğinden yedirirsin değil mi?” diye sordu.

Elbette, ben zaten erik ağacını çocuklar için dikeceğim...

“Sofrada ya da başka bir yerde yemek yerken özen gösterilmesi gereken bazı davranışlar vardır.” (Sofra Bilinci kültürü) ve “Her işin bir zamanı vardır ve zamanı dışında bir işi yapmak kişilere zarar getirebilir.” (Her İş Zamanında Yapma) iletilerine de yer verir. Her ailede yaşanan ortak savaşlardan biri de sofrada gerçekleşir. Bu savaş genellikle, ebeveynin pes etmesi ya da çocuğun ağlar bir şekilde odaya dönmesiyle son bulur.

Çocuklar yemek yeme alışkanlıklarını küçük yaşlarda aile içerisinde kazanır. Daha sonra okulda ya da daha farklı bir ortamda zamanla bu alışkanlıklarını pekiştir. Bu noktada çocuklara doğru sofr bilinci kazandırmak önemli olur. Yazarın da hikâyelerinde bu konudaki iletilere kimi zaman yer verdiği görülür. Örneğin “Bizim

¹³⁹ Muzaffer İzgü, age., s. 24.

¹⁴⁰ Muzaffer İzgü, age., s. 12.

¹⁴¹ Muzaffer İzgü, age., s.18.

Sınıf Kıra Gitti” adlı hikâyesinde yemek yemeye hazırlanan çocukları sınıf annesinin doğru şekilde yönlendirdiği şu ifadede görülür:

“Bizim grubun sınıf annesi Seçkin’in annesiydi. Yanında bir örtü getirmişti. Örtüyü çimenlerin üzerine serdikten sonra; „Haydi çocuklar, yiyeceklerinizi çıkarın” dedi. Çıkardık... Örtünün üzerine koyduk...”

Okuduğu kitaplarda çocuk, dünyanın kendi merkezinde dönmediğini, birçok farklı kültürün var olduğunu, insanların farklı özelliklere sahip olabileceğini fark ederek dünyaya eleştirel bir gözle bakabilmeyi öğrenir, çocuk kendi zihninin dışında da bir gerçeklik olduğunun bilincine varır. Tüm bunları yaparken de adeta bir sanatçı duyarlılığıyla hareket ederek çevresini tanır ve yaşamı anlamlandırmaya başlar. Çocuk kitaplarının, çocuğun dünyasına katkılarını şöyle dile getirir:

“Çocuk kitapları bir kaynaktır. Sanatçı bakış açısıyla, yaşam çizgisinde karşılaşılabilecek soruların cevaplarını ve verilecek cevapları örneklendirir. Bu tür bir kaynak, çocuklara insanların farklı özelliklere sahip olabileceğini; hayat ve kişilerarası ilişkilerin olabileceğini fark ettirir. Çocukların yaşam çemberini genişletir ve bu çevrelerden sayısız duygu ve düşünce örneklerine maruz kalmalarını sağlar. Kitap okumayı alışkanlık haline getiren, kendini tanımaya çalışan, başkalarıyla kıyaslayan, izleyen çocuklar benzerliklerini ve farklılıklarını anlamak için kendi kişiliklerini ve etraflarındakilerin kişiliklerini anlama sürecine girmelerine izin verir.”¹⁴²

Yıl Sıfır Darbe Hazır kitabında “Küm” adlı hikâyede üç arkadaş bir araya gelmekte ve ‘Küm’ adlı bir şirket kurar. Kuranlardan biri emeklidir biri, biri işçi emeklisi, diğeri de memurdur. Üç arkadaş bir gün kahvede otururken akıllarına şöyle bir şirket kurmak gelir:

Kahvede oturma oturma işsizlerin, dar gelirlilerin çok sıkıntı çektiğini, her gün aynı küfürlerin edildiğini görürler. “Küfür Üretim Merkezi” adlı şirketlerini kurarlar. Bu üç arkadaşın amacı halk arasındaki küfürleri toplayıp o küfürlere bir biçim verip satmak. Küfürleri bölüm bölüm ayırır; politik küfürler, pahalılık küfürler, ev sahibi kiracı küfürleri vb. olarak gruplandırır. Gelen müşteri ne için sövmek istediğini söyler ve ilgili küfür derlemesini satın alır. Müşteri küfür paketi bittiğinde rahatlamaya başlar. Bu üç arkadaşın işleri çok yolunda gitmeye devam eder ve millete küfür yetiştirmekte zorlanır. Bunu eserde şu şekilde ifade eder:

¹⁴² Metin Akyüz, Muzaffer İzgü’nün Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Açısından İncelenmesi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2014, s. 2.

‘‘...iki emekli, biri işçi emeklisi biri memur emeklisi, bir de işsiz, dikkatinizi çekerim beyefendi, kültür mültür bizim neyimize, biz kurarsak ancak Küfür Üretim Merkezi kurarız.’’¹⁴³

Deliye Her Gün Bayram kitabında “Ben de Senin” adlı hikâyede bir aydınlar toplantısında bizim ulusumuzun niçin küfürbaz bir ulus olduğu üzerine konuşulur:

‘‘Herkes düşüncesini söyler. İnsanların sırf altta kalmamak için küfür ettiklerini söyleyenler olur. Herkes görüşünü beyan eder. Kimi geri kalmış toplumlarda kadınların aşağılandığından ve bu yüzden küfürlerin onlar üzerinden edildiğini söyler. Bunları söyleyen insanların hepsi aydındır. Denetmen ve psikolog bir konu üzerinde fikir ayrılığına düşerler ve kavgaya tutuşurlar. Birbirlerine küfür etmeye başlarlar. Sonra diğer aydınlar da bu kavgaya dâhil olur ve herkes birbirine küfür etmeye başlar, toplantı da amacından uzaklaşarak son bulur.’’¹⁴⁴

Bando Takımı kitabında “Kemiklerini Kırarım” adlı hikâyedeki gülmeyi çok seven bir çocuktur:

Sürekli gülmenin ayıp olduğundan, cıvık insanların güldüğünden bahseder. Hatta oğluna iyi ki kız olmadığını yoksa bu gülmeyle kesin fahişe olacağını söyler. Çocuğa sadece babası değil öğretmenleri de gülmemesi konusunda baskı yaparlar. Çocuk ilkokulu bitirdikten sonra artık rahat rahat gülerim diye düşünür ama öyle olmaz hem ortaokul da hem lisede hatta daha sonra işe girdiğinde, evlendiğinde bile çevresinden gülmemesi konusunda uyarı alır. Herkes ne kadar sert olursa o kadar iyi olacağını asık suratlı insanlara daha saygı duyulduğunu söyler durur. Sonra da adam kendi çocuğu olduğunda kendisine yapılan baskıları çocuğuna da yapar ve güldüğü zaman oğluna kızar. Bunu eserde şu şekilde görürüz:

‘‘Ne yapayım o günden sonra, öğretmenimle babam karışımı bir şey oldum. Babamdan otorite, öğretmenimden, sert ve keskin bakışlar alarak, beşinci sınıftan mezun oldum... İçimde bir sevinç: Ortaokulda inşallah doyaya gülerim.’’¹⁴⁵

Hikâyede toplumsal bir eleştiri söz konusudur. Toplum genelinde gülmenin iyi bir şey olmadığı düşüncesi vardır.

Çanak Çömlek Patladı kitabındaki “Mikropçuk” adlı hikâyede bir mikrobin hikâyesi anlatılır. Mikroba arkadaşları Türkiye’ye gitmesini söylenir:

Arkadaşları Türkiye için geri kalmış ülke olduğunu sucukları eşek etinden, salamların it etinden yapıldığını, yiyeceklerin hepsinin açıkta satıldığını söyler. Mikrop bir uçağa atladığı gibi soluğu Türkiye’de alır. Gelir gelmez insanların yerlere tükürdüğünü görür ve buranın tam aradığı ülke olduğunu düşünür. Mikropçuk diğer

¹⁴³ Muzaffer İzgü, *Yıl Sıfır Darbe Hazır*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1994, s. 15.

¹⁴⁴ Muzaffer İzgü, *Deliye Her Gün Bayram*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1991, s. 24.

¹⁴⁵ Muzaffer İzgü, *Bando Takımı*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993, s. 37.

mikropların mutsuz olduğunu görür ve bu kadar bolluk içinde nasıl mutsuz olduklarına şaşırır yağlı bir lahmacunun üzerine konar, sıska bir adam onu yer. Mikropçuk adamın vücuduna inerken perişan halde olan bir sürü mikrop görür. Mikroplar ona kaçmasını söyler. Adamın yedikleri adeta zehirli gibidir tüm mikropları etkisiz hale getirir. Mikropçuk oradan kaçınca açık duran işkembe çorbasının üstüne konar. Orda bir mikrop görür mikrop ona işkembe çorbasının sarımsaklı içildiğini ve sarımsağın onları güçten kestiğini söyler. Mikropçuk en sonunda bir kahve ocakçısının midesine uçar. Bir bakar ki üstüne atom bombası gibi pul biberle yoğurulmuş çiğköfte iner. Mikropçuk dünyanın hiçbir yerinde mikroplara böyle canice davranılmadığını düşünür ve ülkeye geldiğine pişman olur.

Hikâyede kültürel mizah yapılmakta ve Türk milletinin yemek zevki çok karakteristiktir, dünyanın hiçbir yerindeki yemekler mikropları bu kadar zorlanır. Hikâyede yemeklerin pis olması, açık satılması sucuğun salamın ne etinden yapıldığı beli olmaması da eleştirilen konulardan biridir.

Çanak Çömlek Patladı kitabından “*Sabır Bey*” adlı hikâyede Cabbar Bey adlı adamın çok sabırlı bir insan olduğu anlatılır. Öyle ki mesai saatleri dışında bile sesini çıkarmadan çalışır. İzinlerin, raporluların işleri de önüne yığılır ama yine de sesini çıkarmaz:

Bu kadar fedakârlığa rağmen ne ek ücret alır ne de bir övgü alır. Müdür en ufak hatasında onu fırçalar. Cabbar bey hiçbir şeye sesini çıkarmadığı için çaycı bile sürekli soğuk çayı ona verir. Odacı tüm odaların tozunu alır ama Cabbar bey kendisinin almasını söyler. Bu haksızlıklar hayatının birçok akışında devam eder. Sonunda adı Sabır Bey’e çıkar. Ve bir gün sabrı taşar. Müdürünü bir güzel döver, başhekimini döver. Onu zengin biri için terk eden Sezgin hanımın yüzüne tükürür. Ondan sonra izi kaybolur. Gazetelerde elinde bir silahla fotoğrafı çıkar ve altında şöyle yazar: “*Resimde Canavar Cabbar’ı görüyorsunuz.*” O günden sonra bütün kent dört gözle Cabbar’ın yakalanmasını bekler. Çünkü hepsi onun sabrından faydalanarak ona zarar verir.

Bu hikâyede karakterler üzerinden kültürel ve ahlakî değerlere gönderme yapılır. Yazar kişilik özelliklerine göre muamele yapılmasını eleştirir. Karakterin bu kadar sessiz ve sakin olması onun toplum tarafından hor görülmesi gerektiğini göstermez. Kişiler sonunda bu durumdan etkilenecek farklı çıkış yollarına yönelirler.

“*Hırsız Köpek*” adlı hikâyede yazar kahramanımızın köpeği üzerinden dolandırıcılara gönderme yapar:

Kahramanımız yavru bir köpeği sahiplenir. Köpek çok tatlı ve güzeldir. Fakat kötü bir huyu vardır. Köpek etrafta gördüğü herkesin bir eşyasını alıp eve getirir. Bu huyu hiç değişmez. Sürekli olarak bunu yapar. Bu yüzden karakola bile düşerler. Herkesin dilindedir bu köpek. Köpekten doğacak yavruları, bakanlar, mafyalar, iş adamları, politikacılar bile ister. Bunu eserde şu şekilde iletir:

“Yeni doğacak yavruları herkes istiyordu. Mafya istiyordu, bazı işadamları istiyorlardı ama şaşılacak şey o koskoca devlet adamı niye istiyordu ki? Galiba ülkeyi temiz ellere kavuşturmak, hırsız yavruyken boğmak istiyordu. Öyle ya, o yere dek gelmiş bir politikacının başka türlü hırsız bir köpekle işi ne olabilir ki?”¹⁴⁶

İzgü, gözlem gücü yüksek bir yazar, aydın ve öğretmen olarak dönemin sorunlarına ayrıntılı bakar. Böylelikle toplumsal bozuklukları, insanları kırmadan, üstü kapalı bir anlatımla eserlerinde ele alır. Zaten bu başarısı bütün eserlerine yansır ve onun usta bir yazar olduğunu gözler önüne serer.

Her Eve Bir Karakol kitabından “Resim Sergisi” adlı hikâyede anlatılan adam bir çağrı alır ve bu çağrı hiç tanımadığı bir ressam tarafından gönderilir:

Çağrıda “Kokteyli açılışa onur vermenizi dilerim.” yazar. Adam bir sanat sergisi için kokteylin gereksiz olduğunu düşünür ama çağrıda bildirilen saatte galeriye gider. Gider gitmez eski bir arkadaşıyla karşılaşır, arkadaşı resimden pek anlamadığını ama arkadaşının davetini kırmamak için geldiğini söyler ve adamı kolundan çekiştirerek onu kokteyle götürür. Adam, çağrıyı aldığı anda düşündüğü şeyi arkadaşıyla paylaşır ve sanat sergisi için kokteylin gereksiz olduğunu söyler. Arkadaşı da kokteyl olmazsa insanların bu sergiye gelmeyeceğini belirtir. Adam onca insanın kokteyl için geldiğine arkadaşının bu lafından sonra adeta emin olur. İki arkadaş içkilerini yudumlarken yanında kuruyemişlerinden de atıştırırlar. Adam arkadaşına ressamın ne tür resimler yaptığını sorar ve arkadaşısı da bunları boş vermesini, keyfine bakmasını söyler. Ressam bu adamın arkadaşı olmasına rağmen adamın daha ressamın ne tarz resimler yaptığını bile bilme. O sırada galeriden içeriye çok süslü hanımlar ve koyu giysili beyler girer. Galeriye yeni gelen kadınlar ve erkekler de hemen içkilerini alarak resimler dışında herhangi bir konudan konuşmaya başlarlar. Herkes havadan sudan muhabbet eder ve içki içer. Bedava içki ve yemek; hoş sohbet için gelmişlerdir. Sergiye bir çağrı üzerine gelen adam da bu toplulukla bir sohbe dalar. Biraz zaman geçtikten sonra onlara sergiyi gezmeyi teklif eder ama herkes serginin nasıl olsa on beş gün açık olacağını herhangi bir gün gelip gezebileceklerini söylerler ve böylece sergiye önem veren, sergiyi gezmek isteyen adam da asimile olur, hep birlikte galeriden çıkıp giderler.

Hikâyede kültürel mizah yapılır. Serginin sahibi olan ressam sırf insanlar sergisine gelsin diye sergiyi kokteyli düzenler ve düşündüğü gibi de olur gelen herkes neredeyse sadece kokteyl için sergiye gelir. İnsanların sanata ve emeğe değer vermemesi içler acısıdır. İnsanların bu tarz sergilerde tek dertleri içki eşliğinde sohbet edip gider.¹⁴⁷

Devlet Babanın Tonton Çocuğu hikâye kitabından “Uzun Eşkiya” adlı hikâyede boyuyla kilosunda fark olan bir genci askere almazlar. Gencin babası bu duruma çok üzülür köylünün yüzüne nasıl bakacağını düşünür. Gencin akranları davulla zurnayla askere gidince ondan sonra herkes onun askere gidemediği için

¹⁴⁶ Muzaffer İzgü, *Hırsız Köpek*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2012, s.14.

¹⁴⁷ Muzaffer İzgü, *Her Eve Bir Karakol*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2004, s. 58.

üstüne gitmeye başlar. Genç, bu sözlere çok içerler ilçeye gidip onu askere almalari için bir şeyler yapmaya çalışır:

Köye geri döndüğünde herkes onu görür görmez ne zaman askere gideceğini sorar, genç bu soruları duydukça boynu bükülür cevap veremez. Gencin herkes üzerine gelir; annesi, babası, köylüler ve yavuklusu. Her şeyden çok yavuklusunun onu bırakıp gitmesine üzüldür. Herkes onu erkek olmamakla ve karı gibi evde oturmakla suçlar. Bu baskılar üzerine genç köyden giderek uzaklaşır alır başını dağlara çıkar. Dağda silahlı iki kişiyle karşılaşır genç kendini bu kişilere uzun eşkıya olarak tanıtır. Bu lakap bir anda aklına gelmiştir. Bu iki kişi hapishane kaçkını olduklarını, iyi ki ona rastladıklarını söyleyip artık onu ağa kabul ettiklerini ve emrinde olduklarını söylerler. O günden sonra genç, eşkıya olur ve köyde canını yakan kim varsa hepsinden intikamını alır. Askere alınmayan genç, eşkıya olduktan sonra babası gidemediği kahveye böbürlene böbürlene gider çünkü artık o bir eşkıya babasıdır. Hatta köylüler bile uzun eşkıya bizim köylümüz olur diye onunla hava atarlar. Genç üç ay boyunca köylülerden intikam almak için onlara dayak atar sonunda hapse düşer. Bunu eserde şu şekilde anlatır:

“Tam üç ay bizim köyü, yöre köylerini inlettim. Üç ay sonra yakalandım. Şimdi köylülerim beni mapus damında kuş sütüyle besliyorlar: -Ulan var yok, bir eşkiyamız var, diyorlar.”¹⁴⁸

Hikâyede toplumsal kültür eleştirisi yapılır. Kültürümüzde askerliğin zorunlu olduğu ve gidemeyen bir erkeğin eksik ya da kusurlu olduğu algısı geçmişten günümüze işler.

Sonuç olarak Muzaffer İzgü; eserlerinden derlenen örneklerden de anlaşıldığı üzere aile kavramının sosyal meselelerde çok ciddi bir rol oynadığına dikkat çekmiştir. Özellikle anne figürünün kişiler üzerinde etkin bir rol olduğu çıkarımlarına sıkça rastlanmaktadır. Özellikle kırsal kesimlerden şehre göçmüş insan profillerinin aileleriyle olan sıkı bağını kültürel bir çapa olarak görmüş ve kentlileşme algısının bir türlü gerçekleşemediğine dair yorumlarda bulunmuştur. Öyle ki kültürel öğelerin ilk olarak filizlendiği aile ortamına olan özlem gurbet hikâyelerinde sürekli olarak vurgulanmaktadır.

2.1.6. Aile

Aile ilişkileri Muzaffer İzgü'nün üzerinde yoğun biçimde durduğu konulardandır. İzgü, yanlış batılılaşma üzerinden yozlaşan aile yapılarının yanı sıra geçmişte takılı kalmış nispeten daha muhafazakâr aile yapılarına da eleştiriler getirmiştir. Aile büyükleriyle evlatlar arasındaki ilişkiler için iki düşünceye de bağlı kalmanın toplumsal bir risk oluşturduğunu vurgulamaktadır.

¹⁴⁸ Muzaffer İzgü, *Devlet Babanın Tonton Çocuğu*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1983, s. 114.

2.1.6.1. Aile Bağları

Muzaffer İzgü'nün aile bağlarına dair seri kitapları da bulunmaktadır. Bunlardan biri “*Anneannemin Akıl Almaz Maceraları*” adlı seri kitabıdır. *Anneannemin Akıl Almaz Maceraları* serisi 19 kitaptan oluşur. Seride pek çok yönden idealize edilir, fakat gerçek hayatla bağlantısı koparılmaz, gerçek yaşamı yansıtan bir Türk ailesi, baş figürü “anneanne” olacak biçimde konu edilir. Baş figür “anneanne” olsa da kişiler ve olaylar küçük torun Metin’in ağzından, onun bakış açısıyla anlatılır. Seride Metin adlı çocuğun ailesinin yaşadıkları anlatılır. Bu aile; anneanne Hikmet Hanım, kızı Nebahât Hanım, damadı Fazlı Bey, torunları Oya ile Metin ve kedileri Tekir olmak üzere 6 kişiden oluşur. Aile bireyleri kedileri Tekir’i çok sever ve ona ilgi gösterirler, bu yüzden onu da ailenin altıncı bireyi olarak sayarlar. Hikâyede anneanne Hikmet Hanım üzerine yoğunlaşır:

*Kentin orta halli semtlerinden birinde, küçük bir mahalledeki Gül Sokak’ta bir apartman dairesinde kiracı olarak yaşayan bu ailede, gün içinde anne ve baba çalışmakta, çocuklar okula gider, anneanne de evde kedisıyla birlikte yalnız kalır. Çocuklar okuldan döndükten sonra, akşam anne babaları gelinceye değin onlarla anneanneleri Hikmet Hanım ilgilenir.*¹⁴⁹

Anneannemin Akıl Almaz Maceraları serisindeki “aile” kavramını ele almadan önce, seride yer alan aile bireyleri hakkında bilgi vermek yararlı olur. “*Anneannemin Akıl Almaz Maceraları*” serisinde anlatılan ailenin bireylerinden baş figür olan Hikmet Hanım; eşini kaybettikten sonra kızı, damadı ve torunlarıyla yaşamaya başlayan, orta yaşlı bir kadındır. Hikmet Hanım’ın evdeki yeri başkadır ve o, evin vazgeçilmez bir bireyidir. Torunu Metin, anneannesini şöyle anlatır:

“Gerçekten anneannem evin papatyası, lavantasıydı. Annemin en büyük yardımcısıydı. Sıkıntılı günlerimizde, sofrada hiçbirimizin ağzını bıçak açmıyorken, ne yapar eder, bir konu bulur, bizi güldürmeye çalışır, sıkıntımızı yok etmek isterdi.”

Gün içinde kızı, damadı ve torunları evden çıktıklarında Hikmet Hanım evde yalnız kaldı, elinde kedisi Tekir ve kocası Bahri Bey’in resimleri vardı. Hatıralarda yaşayan Hikmet Hanım’ın en değerli eşyası, sık sık görüştüğü ve görüştüğü eşi Bahri Bey’in fotoğrafı, eşiyile ilk evlendiğinde satın aldığı antika bir gramofon ve bin liralık bir tane dolusu bir ürün Eski çeyiz kutusu. Hikmet Hanım için bu eşyalar çok değerli çünkü konuşabildiği, vakit geçirebildiği, hatıralarını sakladığı ve yalnız kaldığında ona karısını hatırlattığı yegâne eşyalar bunlar.

Evdeki bireylerin hepsini çok seven, her biri için ayrı sürprizler hazırlayıp çeşitli fedakârlıklar yapan Hikmet Hanım’ın, yine de ailede en iyi anlaştığı kişi küçük torunu Metin’dir. Metin, anneannesiyile sürekli uğraşan, onunla şakalaşan, ablası Oya ile anneannesine ara sıra kızan anne babasının aksine, anneannesinin her

¹⁴⁹ Muzaffer İzgü, *Anneannemin Akıl Almaz Maceraları*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2004, s. 48.

yaptığına hoşgörü ile bakan, anneannesinin anılarını dikkatle dinleyen, zamanın çoğunu onunla geçiren ve pek çok yönden anneannesine hayran olan kişidir. Metin anneannesine en yakın aile ferdidir ama o bile bazen Hikmet Hanım'la ilgilenmez. Bunun kimi zaman farkına varan Metin, durumu şöyle itiraf eder:

“Evde en yaşlı anneannemdir. Hepimiz onu çok severiz. Ama hiç onunla birlikte olmayız... Yalnız yemeklerde onunla birlikte oluruz. Diğer zamanlar o yalnızdır, odasında, koltuğunda, yatağında her zaman yalnızdır. O bize bir şey sorunca, dersimiz var ders çalışıyoruz deriz. Anneannem anneme bir şey sorsa, annem, işten geldim yorgunum, der. Babama bir şey sorsa, dinlemez, hı hı der, başını sallar. Anneannem de ne yapsın, hep Tekiriyle konuşur, her şeyi Tekirine anlatır. Anneannem çok masallar bilir, ama biz onun masallarını dinlemez, televizyon izleriz. Anneannemin başından çok şeyler geçmiştir, deneyimlidir, ama biz onun deneyimlerini dinlemez, müzik dinleriz... Beni azıcık parka götürün, dese, aman parkta ne varmış deriz... Oysa biz küçükken bizi parka götüren odur, salıncaklara bindiren odur, düşüp dizimizi kanattığımızda, kanımızı dindiren odur. Biz onun bir parçasıyız ama biz o parçadan hep ayrı dururuz”.

“Yeşil Ayakkabı” hikâyesinde dikkat çekici noktalardan biri öykü kahramanları arasındaki kuvvetli aile bağlarıdır. Baba çocuklarına karşı sevgi doludur ve sevgisini çocuklarıyla olan diyaloglarında onları sarıp öperek açıkça göstermektedir, onlar için en iyisini yapma gayretini içerir.

İki kardeş koştuk babamın odasına, babam önce Bilge'yi öptü, sonra beni öptü: “Oh oh, ben doydum bile” dedi. “Yahu bunlar çocuk değil tarhana çorbası...”¹⁵⁰

2.1.6.2. Kardeş Sevgisi

Aile bireylerinin sevgi, güven ortamı, sorumluluk, zorluklarla mücadele etmeyi öğrenme, yakın ve dayanışma içinde olma gibi çeşitli gereksinimleri bulunur. Aile, bireyin bu gereksinimlerini sağlar.

Anneannemin Akıl Almaz Maceraları dizisinde konu edilen ailenin, bireylerinin, ama özellikle çocuklarının, yukarıda belirtilen gereksinimlerini karşıladıkları anlaşılr. Çünkü herkes sorununu ve mutluluğunu birbiriyle paylaşır:

Bireysel başarılar aile içinde sevinçle karşılanır ve bir kardeşin başarısı ile herkes mutlu olur. Kardeşler ev işlerinde(masa hazırlama, pazara gitme v.b birlikte

¹⁵⁰ Yasemin Koşkunlu, *Muzaffer İzgü'nün "Anneannemin Akıl Almaz Maceraları" Serisindeki "Aile" Kavramının Çocuk Gelişimi Açısından Değerlendirilmesi*. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2008, s. 16.

sorumluluk alır ve anneannelerine yardım ederler. Zor bir durum varsa, kardeşler zorluk yaşayan kardeşlerine destek olurlar.”¹⁵¹

“Zıkkımın Kökü” hikâyesinde Muzaffer’in annesi hastalanır. Muzaffer ve abisi annelerini ne kadar sevdiklerini ve annesiz eve girmenin ne zor olduğunu dile getirir:

“Taşköprü’den geçerken hastaneye baktım. Orada benim anam vardı. Geceleri üstümüzü örten, su istediğimiz zamanlar su tasını uzatan anam... Belki de şimdi yanındaki hastalara bizleri anlatıyordu. ‘Benim oğlanlarım çok akıllı’ diyordu. Taşköprü’yü geçince babam avucumuza birer bozukluk koydu: ‘Doğru eve gidin.’ Koşarak gittik evimize. Anahtarı taşın altından alıp odamıza çıktık. Ne zordur anasız eve girmesi! Girmemizle çıkmamız bir oldu.”¹⁵²

“Yeşil Ayakkabı” hikâyesinde ana karakter Yaprak abla olarak kardeşine oldukça düşkünlüğüyle okuyuculara örnek olur. Yaprak kardeşiyle oyunlar oynayan, ona masallar anlatan, kardeşini düşünen bir abladır:

Göz göze geldiğimizde gülümsüyor.

“Bana balon alacaksın abla, hı? ”

“Evet, Bilge’ ciğim, sana balon alacağım.”

“Sen bana masallar anlatırsın değil mi ablacığım?”

“Elbette” dedim¹⁵³

2.1.6.3. Aile İçi Demokrasi

“Annesi çalışan çocukların, sınıf içi davranışlarda silik ve çekingen oldukları, okul başarılarının düşük olduğu gözlenir. Annenin yorgunluğu, ilgisizliği başarısızlıkta rol oynamakta, çocuk eve dönünce okul durumunu anlatacağı anneyi karşısında bulamaz ve yeterli ilgiyi göremeyince başarısız olur.”

“Anneannem” serisinde ise Metin’i okuldan geldiğinde anneannesi Hikmet Hanım karşılar, ona yemeğini hazırlar ve onunla ilgilenir:

¹⁵¹ Sibel, Köse, Muzaffer İzgü’nün “Anneannemin Akıl Almaz Maceraları” Serisindeki Eğitsel İletiler, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Tez Çalışması, 2011, s. 233.

¹⁵² Muzaffer İzgü, Zıkkımın Kökü, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2020, s. 72.

¹⁵³ Yasemin Koşkunlu, Muzaffer İzgü’nün “Anneannemin Akıl Almaz Maceraları” Serisindeki “Aile” Kavramının Çocuk Gelişimi Açısından Değerlendirilmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2008, s. 16.

Anneanesi ile arkadaş gibi olan Metin, gün içinde olanları onunla paylaşmakta ve annesinin yokluğunu pek hissetmez. Annesinin yokluğunu çok hissetmeyen ve aile içinde mutlu olan Metin, okulda da başarılıdır. Baba, çocuğun kişiliğinin gelişiminde özdeşim modeli olması sebebiyle büyük önem taşır. Babaların uygun davranış konusundaki tavırları daha belirginse, bu davranışlar arasında kesin çizgiler çizmişlerse, kız ve erkek arasındaki davranış farklarını oluşturma ve güçlendirmedeki rolleri anneninkinden daha önemli yer tutar.

Serideki öykülerde baba Fazlı Bey'in çocukları, özellikle de oğlu Metin için iyi bir özdeşim modeli olmaya çalıştığı görülür:

Fazlı Bey çalışkandır. İşten döndüğünde, zamanını dikkatlice kullanıp dinlenme esnasında kitap okumakta ve kitap okuma alışkanlığı kazandırma yönünden çocuklarına örnek olur. Ayrıca tatile gitme, hediye seçme, sürpriz yapma, araba alma vb. konularda aile bireylerine danışarak aile içi demokrasiyi basit şekilde uygulayan Fazlı Bey, bu yönüyle de çocuklarına model oluşturur.

Demokratik olmaya çalışan bir baba olan Fazlı Bey, araba alma düşüncesini ailesine açar ve tüm aile birlikte bu kararı desteklenir. Ya da evlatlarına hediye almak istediğini fakat ucuz olanların arızalı çıkacağından korktuğunu belirtir ve kararı çocuğa bırakır. Babanın bu davranışları karşısında çocuk, kendini değerli hisseder ve ailede karar akışlarında bireysel değerlerin aile içi demokrasisini etkilediğini görür.

154

Ebeveynler çocuktaki paylaşım duygusunu desteklemeliler. Yoksa çocuk, gelecekte bencil ve sosyal işlerinde başarısız bir birey olur. “Anneannem” serisinde “Anneannem Dans Kraliçesi” adlı kitabın “Doğum Günüm” hikâyede ailenin paylaşımına ne kadar önem verdiği görülür:

Hikmet Hanım, Metin'in tüm arkadaşlarını Metin'in doğum gününe davet eder. Pasta ve limonata tüm çocuklara, öğretmene, hatta mahallenin manavına ikram edilir. “Anneannemin Erikli Bahçesi” adlı 5.kitapta apartman bahçesine dikilen sebze fidanları çocuklar arasında paylaştırılır ve sebze dikmenin zevkini tüm çocuklar birlikte yaşarlar. “Anneannemin Bebeği” adlı kitaptaki “Dondurma Çiçeği” öyküsünde Hikmet Hanım, torunu Metin'e evde sağlıklı dondurma yapmayı teklif eder ve yapılan dondurmalar Metin ve arkadaşları arasında paylaşılır. “Anneannemin Cep Telefonu” adlı kitaptaki “Anneannem Sürpriz Yapmayı Çok Sever” adlı öyküde de yine Hikmet Hanım, Metin'in tüm sınıf arkadaşlarına kısır ve ayrıran dağıtır. Paylaşmanın yanında sağlıklı ve temiz yiyeceklerle beslenmenin önemini de anlayan Metin, dışarıdan hiç yiyecek almaz. Evde annesinin ve anneannesinin yaptıklarını sever, çünkü sağlıklı olanın bunlar olduğunu öğrenir.

¹⁵⁴ Türkan Kuzu, Muzaffer İzgü'nün “Anneannem” Serisinde Kuşak Barışması, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(31), Yayınlanmamış Tez Çalışması, 2006, s. 45.

Çocukların gözlem yeteneği çok iyidir. Çevrelerinde gelişen tüm olayları dijital bir kamera gibi beyinlerine kaydetme yeteneğine sahip olur. Özellikle anne babalarından gördükleri ve her şeyi tüm detaylarıyla kodlarlar.¹⁵⁵

“Yeşil Ayakkabı” hikâyesinde baba, anneye danışmadan kendi başına karar almazlar.. Her ne kadar evin geçimini sağlayan baba olsa da anne evin gelir gider dengesini ayarlayan kişidir. Baba bu nedenle anneye danışmadan karar almamasıyla aile içinde otoriter bir tutum yerine demokratik bir yaklaşımı benimser. Bunu eserde şu şekilde anlatır:

Babam annemi odaya çağırdı, orada ne konuştular bilmiyorum. Babam hemen elimden tuttu:

“Haydi Yaprak, sana ayakkabı almaya gidiyoruz.”

“Ama şimdi geldik babacığım.

”Babacığım yoksa?

Evet, o yeşil ayakkabıyı alacağım sana kızım.”¹⁵⁶

Demokratik bir ailede kararlar ortak biçimde alınır. “Anneannemin Yeşil Kuzusu” adlı öyküde Fazlı Bey, ailesine arkadaşının satılığa çıkan arabasını almayı düşündüğünü söyler ve aile bireylerinin de tek tek görüşlerini almak istediğini belirtir. Anneanne ve Nebahât Hanım görüşlerini ayrı ayrı belirtirken çocuklar ortak karara sevinçle katılır. Durumu Metin şu şekilde anlatır:

“En neşeli günlerimizden biriydi. Hepimizin yüzünde gülücük vardı. Biliyordum, o gülücükleri yüzümüze oturtan şey alınacak arabaydı. Kim bilir, belki babam işlemleri tamamlar, yarın arabayı alır gelir, iki gün sonra da pikniğe giderdik.

Biraz daha düşünelim mi çocuklar? dedi babam.

Hayır! dedik.”¹⁵⁷

“Dandini Vatandaş Dandini” adlı hikâye “Nataşa” adlı hikâyede kahramanımızı kocası Dursun Nataşalarla aldatır. Bunu bir alışkanlık haline getirir:

¹⁵⁵ Muzaffer İzgü, *Anneannem Dans Kraliçesi*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2004, s. 17.

¹⁵⁶ Yasemin Koşkunlu, *Muzaffer İzgü'nün "Anneannemin Akıl Almaz Maceraları" Serisindeki "Aile" Kavramının Çocuk Gelişimi Açısından Değerlendirilmesi*. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2008, s. 18.

¹⁵⁷ Muzaffer İzgü, *Anneannem Sihirbaz*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2003, s. 56.

Evine, çocuklarına harcaması gereken parayı onlara harcar. Bir de gelip onlarla yaşadıklarını eşine anlatır. Dursun bu duruma bir çözüm bulmaya, yuvasını kurtarmaya çalışır. Eş dost kim varsa gider konuşur bir çare bulamaz. En son bir akrabaları ziyarete gelir. Güzel giyinmesini, eşini etkilemesini söyler. Dursun bütün bunları yuvasını kurtarmak için yapar. Fakat sonunda işler hiç de beklediği gibi gitmez.

“Aboov, ‘Kokla beni Dursun’ diyecektim ya...

Amanın bir yumruk bu yanıma, bir tekme bu tarafıma. Bir koca şaplak çıplak kalçama. Boğazımı sıktı, bıraktı, saçlarımı sündürdü, böğrüne yumruk indirdi, bir tokat çekti suratıma, çocuk doğuruyorum sandım...

-Lan vurma Dursun, laaan!..

-Bu ne lan ha, bu kılık ne bu koku ne? Nataşa mı olacaksın ha seni namussuz karı seni, Nataşa mı olacaksın?’¹⁵⁸

Hikâyede toplumsal aile yapısındaki bozukluklar ele alınır. Anadolu’da var olan ataerkil yapıdan bahseder. Erkekler istediklerini yapabilmekte, hatta eve gelip karına hepsini anlatır. Fakat kadın biraz kendisine baksa, suç olur. Kadına şiddet uygulanır. Çünkü evde var olan kadının yaşamdaki alanı kısıtlıdır. Buradaki en büyük ironi Dursun karakterinin eşini biraz bakımlı görmesi üzerine verdiği tepkidir.

2.1.6.4. Tutumluluk

“Anneannem Gelin Oldu” adlı kitapta geleneksel tarhana yapımını aile bireylerine öğreten Hikmet Hanım, soğuk algınlığı gibi rahatsızlıkları da ıhlamur çayı, nane ve kekik yağı” gibi geleneksel yöntemlerle iyileşir. Tüm aile bireyleri de bu etkili, sağlıklı ve ucuz yöntemleri benimser, özellikle Metin yemek konusunda anneannesini şu şekilde takdir eder:

“Bir kızar ki çarşıdan pazardan hazır çorba alanlara, tarhana paketi alanlara. Ay bunlarda hiç akıl yok, der. Yapın mis gibi, hem ucuz mu ucuz, hem gıdalı mı gıdalı, boyasız moyasız, oh lezzete bakın.”¹⁵⁹

“Yeşil Ayakkabı” hikâyesinde tutumluluğun gerekliliğine değinilir, geçim sıkıntısı içinde olan ailenin çeşitli ihtiyaçlarından kısarak Yaprak’a beğendiği yeşil ayakkabıları alması şu şekilde anlatılır:

Öyle mutlu oldum ki, sıçradım, babamın yanaklarından öptüm.

¹⁵⁸ Muzaffer İzgü, *Dandini Vatandaş Dandini*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1994, s. 45.

¹⁵⁹ Muzaffer İzgü, *Anneannem Gelin Oldu*, Bilgi Yayınevi Ankara, 2009, s. 7

“Annen bazı şeylerden kısıntı yapabileceğimizi söyledi.”¹⁶⁰

2.1.7. Sağlık

Muzaffer İzgü için sosyal olgular ne kadar değerli ise sosyal hizmetler de o kadar önemlidir. Yazar, sosyal devlet anlayışının işlerliğinin etkili ve verimli olması gerekliliğine inanır. İzgü’nün devletin yürüttüğü politikalara da yön verici eleştirileri olduğu eserlerinde gözlemlenir.

İzgü, hastanelerdeki yaşanan işleyiş bozukluğu üzerinden sağlık sektörüne bir eleştiri yapar. Özellikle devlet hastanelerinde hemşirelerin yoğunluğundan ve kalabalıktan hastaya yetiştirmemelerini eleştirir. Sağlık sektörü ihmali en kaldıramayacak sektör olduğu için bu konudaki düzensizlikler birçok insanın hayatına mal olur.

“Dayak Birincisi” kitabından “Hasta Osman Hastaneye Yattığına Pişman” adlı hikâyede hastanelerdeki zil butonunun boşuna var olduğundan ve çalınca kimsenin gelmemesinden şu şekilde yakınır:

“Osman bir hastanede tam 1,5 ay yatmıştır. Osman, hemşireler hiçbir şeye gelmedikleri için birçok hastaya yardımcı olur. İğne yapmayı, röntgen çekmeyi hatta diş çekmeyi bile öğrenir. Hastanedeki hastalar, hemşireler, doktorlar sürekli Osman’ı yanlarına çağırırlar. Osman hasta haliyle oradan oraya koşturur; herkese yardım eder. Ama 1,5 ayın sonunda artık bu işten çok yorulduğunu fark eder ve hastaneden çıkıp gider. O gittikten sonra hastanede her şey çorba olur. Başhekim Osman’ı bulmalarını söyler ama Osman artık hastaneye geri dönmez.”¹⁶¹

Hasta olmayan insan bile hastaneye gittiklerinde bir sürü hastalıkları çıkar. Hikâyede anlatılan adam o kadar çok sıra bekler ki beklemekten bacakları ağrır; bu ağrının üzerine hazır hastanedeyken muayene olayım der ve hiç bilmediği bir hastalığı daha çıkar:

“Alloş lüp” adlı hikâyede genel olarak tellağın ısrarcı tutumundan ve ikramları abartmasından dolayı Süpermen’in duyduğu rahatsızlık anlatılır. Burada karşısındaki isteklerinin de dikkate alınması gerektiği, özellikle yemek konusunda ısrarcı olmanın sağlık sorunlarına neden olabileceği gülmece unsurlarıyla birlikte okuyucuya sunulur.

“Yooo” dedi tellak,

¹⁶⁰ Yasemin Koşkunlu, *Muzaffer İzgü’nün “Anneannemin Akıl Almaz Maceraları” Serisindeki “Aile” Kavramının Çocuk Gelişimi Açısından Değerlendirilmesi*. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2008.

¹⁶¹ Muzaffer İzgü, *Dayak Birincisi*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2009, s. 34.

“Biz çok konukseveriz, onun için konuğumuzun önüne ne koyarsak onu yiyip bitirmesini isteriz...”

Ha bak yanında su var, ye lokumu iç suyu!”¹⁶²

Öyküde Çiğdem sağlıklı beslenmediği ve çok iştahsız olduğu için doktora götürülür. Doktor sağlıklı olmak için yemek yemesi gerektiğini söylemekte, Çiğdem iştahsız olduğu için zayıflar.

“Böööyle çöp gibi kalacaktım, çok rüzgârlı havalarda sokağa çıkmayacaktım, hele hele lodosta, rüzgâr beni hemen yere çalarmış...”¹⁶³

“Vergi İtirazı Nasıl Yapılır” adlı hikâyede sağlık sektörüne yönelik vergi dairesi çalışanları tarafından “köylü” diye nitelendirilen Dursun’un hikâyesi şu şekilde işlenir:

Dursun, vergi itirazı için vergi müdürlüğünün yolunu tutar yolda susar ve gazoz almak için durur. Tam o sırada da düşer, kafası yumruk gibi şişer. Vergi dairesine gittiğinde kafası şiş olduğu için onu sağlık müdürlüğüne yönlendirirler. Vergi müdürlüğünde çalışanlar onun köylü olduğu için okuma yazma bilmediğini düşünürler. Daha sonra Dursun’u devlet hastanesine gönderirler, orada kontrol ederler ve böbreklerinde taş olduğunu tespit edip taşı alırlar. Bu süreç tam on iki gün sürer ve on iki gün boyunca Dursun hastanede yatar. O süreç içinde ne zaman vergiyle ilgili bir şey söyleyecek olsa herkes onu başından atar. Vergi itirazında bulunmak isteyen Dursun on iki gün hastanede yatar ve eline geçen tek şey farkında bile olmadığı böbreğindeki taştan kurtulmak olur.

“Vatandaş Dursun ne bilsindi sağlık müdürlüğünü, bilmem neyi?.. Kafasını saygılıca salladı, geri geri yürüdü, geri geri kapıdan çıktı, merdivenleri inmeye başladı... İçinden: ‘Belki vergi itirazı böyledir, ne bilirim ben?’ dedi.”¹⁶⁴

İzgü’nün 2001 senesinde yayınladığı Anadolar adlı öykü kitabında yer alan “Ruh Sağlığı” hikâyesinde kahramanımız Abbas Bey kendisini daha iyi hissetmek için yaşam kalitesini yükselteceğine inandığı için cep telefonu alır. Ona da bu akıllı bir gün parkta sohbet ettiği bir adam verir. Sohbet sırasında konu zamlara mı geldi adam telefonunu eline alıp birilerini arar, kızıp bağırır çağırır ardından telefonu kapatır. Konu sağlığa mı geldi, belediye sokakların bakımını mı ihmal etti yine aynı şeyi yapar. En sonunda Abbas Bey, bu kadar telefon konuşmasına nasıl para yetiştirdiğini sorunca adam para vermediğini oğlunun telefonu bitpazarından aldığını söyler. Sinirlendikçe telefonda konuşuyormuş gibi yaparak kendisini sakinleştirdiğini

¹⁶² Muzaffer İzgü, age., s. 85.

¹⁶³ Muzaffer İzgü, *Çocuklar İçin Üreten Bir Yazar “Affedersiniz” Diyemez, Çoluk Çocuk Dergisi*, Kök Yayıncılık, Ankara, 2003.

¹⁶⁴ Muzaffer İzgü, *Bando Takımı*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993, s. 97.

böylelikle rahatladığını anlatır. Abbas Bey de bu durumu kendisine örnek alır o günden sonra aynı yöntemi uygular.

‘‘Adam çok rahat;

Bir kuruş bile gelmiyor, demiş. Çünkü ne hattım var, ne de içinde kartım. Bunu bana oğlum bitpazarından almış... ‘Al baba, buna içini dök’ dedi, benim oğlum hayırlı evlat, yoksa kafayı oynatacaktım. Şimdi çok şükür içimi dökecek bir aygıtım var. Kendi kendime konuşsam deli diyecekler.’’’¹⁶⁵

Muzaffer İzgü, bu hikâyesinde aslında günümüz toplum yapısına ışık tutar. Şimdilerde de insanlar bir şeylerden şikâyet etmek için bir şeylerden kaçmak için sosyal medyayı telefonları aktif kullanarak kendilerini ruhsal açıdan yatıştırmaya çalışır. İzgü’nün toplumu ve toplum yapısını yakından nasıl analiz ettiğini bu hikâye ile bir kez daha görmüş oluyoruz.

‘‘Bando Takımı’’ kitabında *‘‘Gezici Hastane’’* adlı hikâyede hastane gibi olan bir otobüsten bahseder. Devlet hastanelerinde işlerin ağır ilerlemesine gönderme vardır. Hikâyede anlatılan insanlar hastanelerin bu durumda olduğunu bildiklerinden sağlık kontrolü için gelen otobüste tedavi olmayı tercih eder:

Otobüse binen yolcuları tek tek sağlık kontrolünde geçirirler. Kulaklarını yıkarlar, dişlerini çekerler hatta idrar tahlili bile yaparlar. Burada devlet hastanesine gönderme vardır, yolcuların hiçbiri yolculuk yapmak için otobüse binmez. Hepsi tedavi olmak için biner. Devlet hastanesine gitseler işleri en az üç gün sürecektir bu otobüs hem seyahat ederler hem de sağlık kontrollerini yaptırırlar. Eserde şu şekilde anlatılır:

‘‘-Yoo, dediler, üçü birden... Bugün devlet hastanesine gitsen, bu kadar işi üç günden önce yaptırılmazsın. Biz hem seyahat ediyoruz, hem de b arada sağlık kontrollerimizi yaptırmış oluyoruz...’’¹⁶⁶

‘‘Deliye Her Gün Bayram’’ kitabında *‘‘Dört Fişli Adam’’* adlı hikâyede kahraman kulak burun boğazdan muayene olmak için hastaneye gider:

Hasta muayene olmak için fiş alır ancak biri onu uyarır ve başka bölümlerden de fiş alması gerektiğini söyler. Bunun üzerine hasta hariciye, dahiliye ve sinir hastalıkları bölümlerinden fiş alır. Sırasını beklerden bir hasta ile kavga eder ve onu sinir hastalıklarına yollarlar. Orada doktor ona psikoz tanısı koyar. Oradan çıktıktan sonra beklemeye devam eder. Beklerken bacakları çok ağrır ve hariciyenin yanına gider ve doktor muayene edince menüsküsü olduğunu söyler. En son başka doktor kalbinden rahatsız olduğunu söyler ve kulak burun boğaz için gelen bir hastanın başka başka hastalıkları ortaya çıkar. Buna eserde şu şekilde yer verilir:

¹⁶⁵ Muzaffer İzgü, *Anadolar*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2001, s.118.

¹⁶⁶ Muzaffer İzgü, *Bando Takımı*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993, s. 126.

“Beklemeye başladık doktorun gelmesini... Koridor öyle tıklım tıklım dolu ki, soluk almak olanaksız... Lizol kokusu, ter kokusu, hastanenin kendine özgü kokusu, üçü birbirine karışıyor, tuhaf bir koku çıkıyordu ortaya. Kulakçının odasına, şöyle doktora benzer biri girse, tüm millet hurra oturdukları yerden fırlıyor, kapıdaki hastabakıcı, “Hayır bu doktor değil” deyince, bu kez yer kavgası başlıyordu.”¹⁶⁷

İzgü’nün “*Hükümet Çiftetellisi*” adlı hikâye kitabında yer alan “Hastaneyi Zaptettik” hikâyesinde yazar hasta yakınlarının ağzından sağlık çalışanlarına yapılan haksızlıkları ve şiddeti ironik bir dille şu şekilde anlatır:

Kahramanımız hikâyede babasını kalp krizi geçirdiğinden dolayı hastaneye götürür. Ama bir sorun vardır. Hasta kalabalık bir aşiretin en büyüğüdür. Hastaneye olayı duyan gelir. Günlerce hastane ve çevresinde insan seli oluşur. Hasta yakınları her doktor müdahalesinde hastanın yanında elleri silahlı şekilde bulunurlar. Doktoru sürekli tehdit ederler. Ameliyata bile hastayla girerler. Hastaneye uygun olmayan yemekler getirirler. Hastaya bu yemekleri yedirmeye çalışırlar.

“Doktor doktor babama bir şey olursa, sana da bir şey olur ha! dedim. İşte ben böyle derken bizimkiler bir beş dökülmeye başladılar. Biz zaten babamı on sekiz kişi getirmiştik hastaneye. Zaten ilkin tabancayı acildeki doktora gösterdim:

-De hadi babamı alın içeri sonra karışmam!’¹⁶⁸

Hikâyede hasta yakınları günümüzde olduğu gibi o dönemde de sağlık çalışanlarına hem psikolojik hem de fiziksel şiddet uygular. Eserde yer alan karakter tamamen eğitimden yoksul, kör cahil bir kimsedir. Bu kimse ve yakınları toplumda yer alan bir kesim insanı gözler önüne serer. Hayat kurtarmak için hastanelerde görev yapan sağlık çalışanları ise bu duruma sessiz kalarak sadece işlerini yapmaya devam ederler.

“*İşte Mühür İşte Sen*” kitabında “Gül Yoluna Gitmedi Niyazi” adlı hikâyede Niyazi Bey’in tam tarif edemediği bir yerinde şiddetli bir ağrı başlar ve doktora gider:

Doktor Niyazi Bey’i hastaneye yatırır bir sürü tahlil yapılırsa da Niyazi Bey’in hastalığının ne olduğu anlaşılmaz. Niyazi Bey’i hastaneye yatırır ve perhize sokar. Ancak Niyazi Bey bu durumdan memnun değildir. Yaptığı perhiz bir yandan hastalığı da canını yakar. Bir gün hastanedeki bir asistan gece yarısı Niyazi Bey’in yanına gelerek açlıktan öleceğini ve kendisine gizli gizli yemek verebileceğini söyler. Bu durumun aralarında sır kalmasını da ister. Niyazi Bey kabul eder ve her gün doktordan gizli bir şekilde asistan tarafından beslenir. Gün geçtikçe yüzü al al olur ve doktor tedaviye yanıt verdiğini düşünür. Burada bol bol beslenen Niyazi Bey maaşıyla nasıl bunca yiyeceği bulacağını düşünüp hastaneden çıkmak istemez. 80 günde 80 kilo olarak hastaneden taburcu olur. İmdatına asistan yetişmeseydi kurtulamayacağını farkındadır. Bu durum eserde şöyle anlatılır:

¹⁶⁷ Muzaffer İzgü, *Deliye Her Gün Bayram*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1995, s. 186.

¹⁶⁸ Muzaffer İzgü, *Hükümet Çiftetellisi*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2003, s.53-54.

“Sekseninci gün, hastaneden seksen kilo olarak çıktım. Kayıtlara geçtim, öğrencilerin defterlerine geçtim, sınav sorusu olup, yanıtlara geçtim, yani ki ben tıp tarihine geçtim, gül yoluna yollanmadan. Ama bakalım, her Niyazi’nin imdadına bir Ercüment yetişir mi?”¹⁶⁹

“Azrail Nasıl Rüşvet Yedi?” hikâye kitabında “En İyi İlaç” adlı hikâyede bir adamın kalbinin üzerinde bir sancı vardır. Bu sancının nedenin tespit edilememesi yüzünden adam yıllarını hastanelerde ve doktorlarda geçirir üstüne bir de ilaçlara verdiği paranın haddi hesabı yoktur. Hatta bu uğurda annesinden kalma evi bile satmak zorunda kalır. Adamın kalbi ağrımaya başlayınca çevresindeki insanlar kalp ağrısının şakaya gelmediğini bunun ciddi durumlara neden olabileceğini bir doktora görünmesi gerektiğini söylerler ve adamın doktor macerası böylece başlamış olur:

İlk gittiği doktor çok önemli bir şeyi olmadığını söyleyip birkaç ilaç yazar ve onu yollar, hastalığının ne olduğuyla ilgili açıklama bile yapmaz; adam bu duruma sinir olur. Sonra doktorun verdiği iğneleri vurulur, şurupları içer, hapları yutar ama ağrısı geçmez. Tekrar aynı doktora gittiğinde doktor bu sefer röntgen çekirtmesini ister. Adamın çektiireceği röntgenler çok pahalıdır ve doktor bu röntgenlerden üç tane birden çekirtmesini ister. Doktor röntgen sonuçlarına baktığında adama perhiz yapması gerektiğini söyler, adam sevdiği hiçbir şeyi yiyemez ve 1 ay içinde iğne ipliğe döner ama yine de kalbindeki sancı bir türlü geçmez. Adam sonra doktora kontrole gider ve doktor, adamın ağrısının devam ettiğini öğrenince onu başka bir yere yönlendirir; bir arkadaşının yeni bir aygıt aldığını ve o aygıtın hastalığına tanıyı koyacağını söyler. Adam onca para verip bu aygıtlı da bir film çekilir ve orada diğer doktorun arkadaşı olan doktor onu muayene ettiğinde perhizi bozmamasını söyleyip bir sürü ilaç yazar yani diğer doktordan farklı bir şey söylemez. Adam ne yaparsa yapsın ağrısı geçmez ve çareyi başka bir doktora gider bulur. O doktor da perhizi hemen bırakmasını yoksa öleceğini söyler ve yine bir sürü ilaç yazıp adamı yollar. Adam hemen aylardır hasret kaldığı ne varsa alır ve bir güzel yer. Aradan biraz zaman geçtikten sonra son gittiği doktora kontrole gider ve doktor perhiz yapmaktan bağırsaklarının büzüldüğünü söyler. Adam bu doktoru da bırakır başka bir doktor bulur. Bu doktor da adamda çok inatçı bir gaz olduğunu ağrıların sebebinin bu gaz olduğunu söyler. Adama beş tane film çekilir; bu filmlerin sonucunda doktor adamda mide sarkması ve ülser olduğunu söyler. Adam kısır bir döngü içindedir hangi doktora giderse gitsin ağrısına teşhis konulamaz ve her doktor farklı bir şey söyler. Adam sonunda hastanelere gidip gelmekten bir hemşireyle evlenir ve bu sürecin ona kazandırdığı tek güzel nokta olarak evliliğini görür. Bu durum eserde şu şekilde özetlenir:

“Sağlığım mı? Yo yo iyi oluyorum galiba. Bu gidişle bir iki aya inşallah hiçbir şeyciğim kalmayacak, turp gibi olacağım, hanımın elleri dert görmesin...”¹⁷⁰

Hikâyede sağlık sektörünün, hastanelerin ve doktorların geldiği vaziyet üzerinden bir mizah ve eleştiri yapılır. Sağlık söz konusu olduğunda ise insanların

¹⁶⁹ Muzaffer İzgü, *İşte Mühür İşte Sen*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1984, s. 147.

¹⁷⁰ Muzaffer İzgü, *Azrail Nasıl Rüşvet Yedi*, Bilgi Yayınevi, 1986, s. 192.

gözü para görmediği için insanlar her türlü maddi kaybı göze alarak doktorların dediği her şeyi yaptırır.

Sağlık kurumlarının yetersizliği ve sağlık sektöründe çalışanların vurdumduymazlığı İzgü'nün en çok eleştirdiği hususlardan bir tanesidir. Hatta bu hususta mübalağa yapmaktan da kaçınmamıştır. Bu konuda dilini biraz daha sertleştirmekte olan yazarın sağlık hususunda son derece ihmalkar davranıldığı ve alınacak hizmetin tamamen çalışan insafına kaldığı yönünde net bir anlatısı vardır.

2.1.8. Din

Dini olgular; Muzaffer İzgü'nün eserlerinde toplumsal yapıyı ve kültürü oluşturan önemli unsurlardandır. Dinin saf ve temiz duygularla bezendiğini ileri süren İzgü; bu duyguların sömürülmesine eleştiriler getirmekte, dini duyguları istismar edenlere fırsat verilmemesine dair çalışmalar yürütülmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Halka indirgediği bakış açısıyla yaşanan mağduriyetler üzerinde hikâyelerde aktarımlar gerçekleştirilmiştir.

Muzaffer İzgü, geçmişten günümüze dini sömürgecilerin meydanda gezdiğini aktarır. Toplumun dinle çok çabuk kandırılabilceği ve batıl inançlara çok yatkın olduğunu işler:

“*Donumdaki Para*” kitabında “Hıfzı Sadullah Kabakulak Hazretleri” adlı hikâyede anlatılan adam çok savurgandır, babasından kalan ne var ne yok hepsini harcamıştır ama artık annesine söz verir:

Yeni bir iş yapacaktır ve para kazanacaktır. Avlunun ortasına bir mezar yapar. Daha sonra bir mezarcıyla anlaşır mezar taşı alır. Mezar taşı Hıfzı Sadullah Kabakulak Hazretleri aittir. Hıfzı Sadullah Kabakulak Hazretleri çok mühim bir kişidir ve evliyadır. Elini sürdüğü veremli, kanserli hastaların hepsi iyileşmiştir. Hal böyle olunca adam Hıfzı'nın şöhretini dayısıyla birlikte etrafa yaymaya başlar. Böylece evin avlusu insanla dolar. Herkes gelir mum yakar, bezler çaputlar bağlar. Daha sonra kahraman dayısıyla birlikte o kumaşları satmaya başlar. Hatta evin kapısının önünde mum satarlar, baya para kazanırlar. Birde evin önüne kulübe yaparlar orada da tarihi ve turistik eşya satarlar. İnsanların batıl inançlarını kullanırlar ve yaptıkları işte çok başarılı olurlar. Bu durum eserde şöyle anlatılır:

“*Şimdi, dükkân bir taraftan, havuz bir taraftan, mumlar bir taraftan para kazanıyor, ayrıca gelen kumaşları da pazarcılara satıp duruyoruz...*”¹⁷¹

İzgü'nün hikâyelerinde bahsi geçen Mustafa Efendi'nin öylesine yaptığı bir şey başına bela olur. İnsanların bir leyleğin komünist ve kâfir olduğunu düşünecek

¹⁷¹ Muzaffer İzgü, *Donumdaki Para*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1979, s. 129.

kadar cahil olması eleştirilir. “*Komünist” Leylek*” adlı hikâyede Mustafa Efendi adlı kahramanın aklına her yıl damlarına konan leyleği görünce bir fikir gelir:

Bir kâğıdın üzerine Rusça bir mektup yazar. Daha doğrusu Rusça bilmez oflu koflu kelimeler yazar. O mektubu küçük bir şişenin içine koyar, ağzını mumlar ve karısına gösterir, mektubu leyleğin ayağında bulduğunu söyler. Karısı bu haberi komşulara yayar, leyleğin Moskova’dan geldiğini ayağında bir mektup bulduğunu söyler. Mahalle leyleğin komünist olduğunu, kâfir olduğunu dilden dile dolaştırır. Daha sonra iş çığırından çıkar Mustafa Efendi’yi polis alır götürür, ne yaptıysa ne ettiyse polisi inandıramaz, leylekle birlikte iki gün gözaltında kalır daha sonra serbest bırakılır. Bu durum eserde şöyle işlenir:

“*Bir kocakarı, elini dürbün gibi yapıp baktıktan sonra:*

- *Gominis leylek bu mu? diye etrafındakilere sordu. Sonra başını birdenbire başka yana çevirerek:*
- *Nasıl da belli, dedi, baksanıza kıcını kibleye dönmüş kâfir.*”¹⁷²

“*Deliye Her Gün Bayram*” adlı kitabında “Dini Bütün İsmail Efendi” adlı hikâyede İsmail Efendi cami yaptırma derneği kurar ve cami yapımı için insanlardan Allah rızası için para toplamaya başlar.

Kendisi de bir miktar para verir yalnız bu toplanan para cami bir yana arsa parasına bile yetmez. Cami arsasını İsmail Efendi bağışlar. İsmail Efendi’nin arsası mahalleye uzaktır, tepenin başındadır. Kalabalık buna itiraz edecek olsa da İsmail Efendi mümin camiye gelmek için ne kadar zahmet çekse o kadar iyi olacağını söyler. Dağın başına cami yapılır, bu süreçte İsmail Efendi çok emek verir, çok uğraşır. Caminin yanına kahve açılır, kahveyi İsmail Efendi kiraya verir. Daha sonra terzi, çarşı, otobüs durağı derken caminin çevresi gelişmeye başlar. Müteahhit, İsmail Efendi’nin geriye kalan bir dönüm arsa yerini ister. İsmail Efendi sekiz daire, altı dükkân karşılığında verir. Caminin çevresine meyhane bile açılır. Meyhanenin sahibi ise İsmail Efendi’nin oğludur. Sözde dindar olan insanlar meyhane bile açmıştır ama İsmail Efendi beş vakit namaz kılmaya devam eder. Bu durum eserde şu şekilde anlatılır:

“*On beş yıl içinde doldu o beş kuruş etmeyen tepe, İsmail Efendi, metrekaresini iki bine çıkardı, aldılar. İki bin beş yüze çıkardı aldılar. Yeni bir semt doğdu oracıkta, camisiyle, okuluyla, çarşısıyla ve de meyhanesiyle... Meyhanecisi mi kim, Dini bütün Hacı İsmail Efendinin oğlu... İsmail Efendi mi, yok canım, o yine beş vakit namazında niyazında...*”¹⁷³

“*Çanak Çömlek Patladı*” adlı kitabında “Hostes Kızlar” adlı hikâyede bir otobüs firması anlatılır. Otobüs sahibi olmanın zorlukları şu şekilde anlatılır:

¹⁷² Muzaffer İzgü, *age.*, s. 31.

¹⁷³ Muzaffer İzgü, *Deliye Her Gün Bayram*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1995, s. 13.

Şoför ayrı bir dert, yardımcısı ayrı, yazıhanesi ayrı derttir. Üç ortağın beş otobüsü vardır. Şirketin başkanı ise Ökkeş Bey'dir. Bu şirket Cet şirketi ile rekabet halindedir. Onlar ne yaparsa Ökkeş Bey daha fazlasını emreder. Cet şirketi otobüslerine sinema koyunca Ökkeş Bey de hostes kız koymaya başlar. Cet şirketi de rekabet edebilmek adına otobüse manken gibi hostes kızlar alır. Ökkeş Bey buna karşın 5 hostes almaya karar verir. Bunun üzerine bir gün Ökkeş Bey babasını rüyasında görür. Ondan sonra otobüslerde değişiklik yapmaya karar verir. Otobüslerini mevlitler, ilahiler okunan, gül suları serpilerek otobüsler haline getirir. Eğlence isteyenlere de Cet şirketini önerir ve rekabetten vazgeçer. Otobüslerin adını da *"Hayrullah Otobüsleri"* diye değiştirir. O günden sonra mevlitlerle ilahilerle birlikte yola çıkarlar üstelik şoförlere, yardımcılara da sakal bırakmalarını söyler.

"Devletin Malı Deniz" adlı kitabında "Balıkçı Kaymakam" adlı hikâyede bir balıkçı kasabası anlatılır. Kasaba balıkçı kasabası olmasına rağmen kimse buna önem vermez, balık yemez. Yeni gelen kaymakam bu durumu değiştirmeye karar verir:

Kaymakam Abdurrahman Bey balıkçılığı destekler ve balıkçılar kıyıya her yanaştığında halka balıkla yapılan yemeklerin tarifini verir. İlçenin kadınlarına öğrenmeleri için balık yemekleri kursu açar ama çare olmaz. Kasabada kaymakamın sözünü dinleyen tek kişi Deli Murtaza'dır. Bu adam sabah öğlen akşam balık yer ama kasabalı ne olursa olsun balık yemeye bir türlü alışmaz. Kaymakam son çare kasabanın hocalarını çağırır ve balık üzerine bir vaaz vermesini söyler. Hocalar vaaz verir ve balık yemenin sevap olduğunu söyler ama kasaba halkı hala balık yemiyor. Bir gün kasabaya yabancı bir adam gelir ve buz dolu bir kamyonu balıkları alıp gider. Sonra tekrar gelir ve bu sefer iki kamyon balık alır götürür. Bu böyle devam ettikçe kasabada balık değere biner ve insanlar, kediler, köpekler balık için birbirleriyle kavga eder. Eserde bu durum şu şekilde anlatılır:

*"Hoca efendiler, ayetlerin içinde balık yemek sevaptır diye bir ayet var mı? Niyazi Hoca, Kuddüs Hoca'nın yüzüne baktı. Düşündüler, derinlere daldılar, gözlerini daldırdılar, ama bulamadılar. Kaymakam. "Hocalar." dedi. "Balık üzerine bir vaaz verseniz, hı olmaz mı?" Hocalar yine birbirlerinin yüzlerine baktılar. İyi de vaazda balıkla günahı sevabı nasıl bağdaştıracaklardı?"*¹⁷⁴

Burada insanların dini bakış açılarına gönderme yapılır. Ayrıca insanların elindekini kaybettikten sonra değerini anladığını vurgulamak ister.

"İşte Mühür İşte Sen" kitabından "Seçim Hazırlığı" adlı hikâyede belediye başkanı Abdülfettah Felfeloğlu, cuma namazını kıldıktan sonra ellerini açıp başkanlık koltuğunu kaybetmemek için Allah'a yalvarır. Kuran kursuna para verdiğini, camiye kilim aldığını, belediyenin kesesinden bir miktar yediye de Allah'a adadığını söylenir. O sırada cemaatin arasında rakibi Murtaza'yı görür:

¹⁷⁴ Muzaffer İzgü, *Devletin Malı Deniz*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1995, s. 136.

Murtaza'yla ayaküstü atışır, Murtaza onun seçilemeyeceğini söyler. Abdülfettah'ın içine bir kurt düşer. Koltuğuna oturduğunda bu koltuğu bırakıp gitmenin ne kadar zor olacağını düşünür. O sırada onu bir kadın görmek ister, odasına girer derdini anlatmaya başlar. Kocasını Almanya'ya gitmiştir ve orada başka bir kadınla onu aldatmıştır, kadın perişan haldedir başkandan yol parası ister. Kadın anlatırken başkanın gözü kadının dizlerine, kalçalarına, göğüslerine takılır, kadına bakmaktan kendini alıkoyamaz. Kadına yemek sipariş eder, gazoz sipariş eder sürekli onunla ilgilenir. Kadının kalacak yeri yoktur, başkan evine davet eder ama kadın, başkan ne kadar ısrar etse de kabul etmez. Odaya bir şilte atarlar orada yatar ama başkan eve gittiğinde karısıyla uyurken kadın aklından çıkmaz dayanamaz gecenin bir yarısı kadını görmeye gider. Gider gitmez kadın da onu beklediğini söyler ve yorganın altına girerler. Tam o sırada el fenerleri odayı aydınlatır. Kocaman feneri eline almış olan Murtaza kahkahalarla güler. Murtaza, Abdülfettah'a tuzak kurmuştur. Kadın ise Murtaza'dan bu iş karşılığında parasını alıp gitmiştir. Bu durum eserde şu şekilde aktarılır:

“Mini minicik kasabanın belediye başkanı Abdülfettah Felfeloğlu, Cuma namazını kılıp ellerini göğze kaldırdıktan sonra,

Ey yüce Allah'ım, dedi, senden bir tek dileğim var, benim belediye başkanlık koltuğumu her türlü kazadan beladan koru, rakibim Murtaza'yı sen kahreyle, sen alt eyle Tanrım...”¹⁷⁵

Hikâyede din üzerinden bir mizah ve siyasi mizah yapılır. Murtaza Bey, sırf rakibini rezil etmek için ona hain bir tuzak kurar. Burada da siyasilerin kazanmak için her türlü kötü yolu deneyebileceği gözler önüne serilir.

“Yıl Sıfır Darbe Hazır” kitabından “Mafya Vedat” adlı hikâyede buzdolabı satıcısı, Vedat Amca'yı taksiti ödemediği için silahla tehdit eder, ödemezse canını alacağını söylenir. Vedat Amca çok sinirlenmektedir. Oysa 25-30 yıllık buzdolapları bozulunca yeni bir buzdolabı satın almak zorunda kalır:

Üniversiteden yeni mezun olan oğulları işe girince taksitlerini daha rahat ödeyeceğini düşünür ama oğulları iş bulamaz, Vedat Amca da maaşını yetiştiremediği için taksitlerini ödeyemez. Vedat amca buzdolabı satıcısına bu durumları anlatır ama satıcı bu sebepleri önemsemez ve anlayışlı davranmaz. Vedat Amca bunun üzerine daha da sinirlenir ve vali yardımcısının yanına giderek başına böyle bir şeyin geldiğini ve canıyla tehdit edildiğini anlatır. Vali yardımcısı onu başından atar. Vedat Amca daha sonra asayiş şubesine gider oradakiler de Vedat Amcayla ilgilenmezler. Vedat Amca canıyla tehdit edilmesine rağmen bunu kimse umursamaz ve o da bu ülkede kendi canına kendin sahip çıkacaksın diyerek kolları sıvar. Vedat Amca, oğullarına çok az günü kaldığını çünkü satıcı tarafından öldürüleceğini söyler durur. Vedat Amcanın oğulları spor akademisinden yeni mezun olmuşlardır bu yüzden ikisi de çok çevik ve güçlüdürler. Vedat Amca ve oğulları satıcının yanına gittiklerinde oğlanlar satıcıyı o kadar sıkıştırırlar ki adam ürker ve

¹⁷⁵ Muzaffer İzgü, *İşte Mühür İşte Sen*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1984, s. 51.

yazıhaneyi gösterip konuşmak istediğini söyler. Satıcı, Vedat Amca ve oğullarına iş teklif eder. Tahsil şubesinin müdürü Vedat Amca, yardımcıları da oğulları olur. Ondan sonra üçü mafya gibi gezerler. Üçünün de yürüyüşleri, davranışları, konuşmaları her şeyleri değişir ama ilginç bir durum vardır Vedat Amca mafya olduktan sonra beş vakit namaza başlar. Eserde bu durum şu şekilde aktarılır:

“Ha, Vedat Beyamca, öyle bir bakıyor ki, sanki herkesten alacaklıymış gibi. Gözlerini kısıyor, konuşuyor, ama bakışlar, “Öde lan hergele şu borcunu,” diyor. “Yoksa alırım canını!..” Ha, Vedat Beyamca namaza da başladı. Akşam ve sabah namazlarını camide kılıyormuş, gerisini nerede kılıyor, bilen yok.”¹⁷⁶

Hikâyede yazar ülkemizde yaşanan bir işleyiş bozukluğuna parmak basarak din üzerinden bir mizah yapar. Vedat Amca yaşadığı sıkıntılardan dolayı oldukça tedirgin olur ama kimse ona yardım etmediği için kendi canını kendi kurtarmak zorunda kalır ve en sonunda da hiç tasvip etmediği yolun yolcusu olur kendi tehdit edildiği gibi başkalarını ödeme yapmaları için tehdit eder. Vedat Amca mafya olduktan sonra namaza başlar bu da oldukça ironik bir durum olur.

“Devlet Babanın Tonton Çocuğu” hikâye kitabından “Hafize Kız” adlı hikâyede bir köyde Hafize adlı bir kızı Köse adında bir adam köye gelin getirir ve evlenir. Mutlu mesut yaşarken Köse sözde iş için çeker gider bir daha da geri dönmez, Hafize bunun üzerine tek kalır. Köy yerinde dul bir kadının böyle yalnız kalması uygun görülen bir şey olmaz. Çaparların Hasan, herkesin içinde Hafize’ye sahip olduğunu söyleyince olanlar olur Hafize’nin adı köy yerinde çıkar. Sonra Duran adlı bir adam da Hafize’yle birlikte olduğu söylenir:

Köydeki kadınlar eşleri Hafize’nin yanına gidecek diye tedirgin olurlar ve Hafize’den nefret ederler. Köyün kadınları, gece dama çıkıp Hafize’nin evini gözetlerler ve kendi kocalarının Hafize’nin evine girmesinden oldukça korkarlar. Köyün muhtarı bu işe el atmaya karar verir ve bir gece kendisi Hafize’nin evine gitmeye karar verir. Eve gittiğinde o da Hafize’nin güzelliğine kendini kaptırır ve onunla birlikte olur. Tabi ki bunu köylüye söyleyemez. Köyde yönetim kurulu Hafize’yi konuşmak için toplanır, muhtar iki gündür Hafize’nin evinin çevresinde nöbet tuttuğunu ve eve giren çıkan olmadığını söyler. Köyün erkekleri de muhtar destekler çünkü hepsi Hafize’yle birlikte olur o yüzden onun köyden gitmesini istemezler. İmama sorduklarında imam Hafize’nin yaptıklarının günah ve kötü olduğunu söyler, bunun üstüne muhtar tarafından toplantıdan kovulur. Toplantıdan sonra da dedikodunun ardı arkası kesilmez özellikle köyün kadınları Hafize’nin köyden defolup gitmesini isterler. Kadınlar, Hafize’nin köye uğursuzluk getirdiğine inanırlar imam da onları destekleyip Hafize köyde olduğunu müddetçe köydeki hayvanların sütünden içmenin bile bereketi olmayacağını söyler. Dedikoduların ve kadınların isyanlarının ardı arkası kesilmeyince muhtar onları başından savmak için gece yarısı Hafize’nin evine baskın düzenleyeceklerini söyler ve gidip Hafize’ye baskın olacağını haber verir. Baskın yapıldığında Hafize elinde Köse’nin resmi ağlar bir şekilde yakalanır çünkü baskın olacağından haberi vardır. Bir gün Hafize’nin

¹⁷⁶ Muzaffer İzgü, *Yıl Sıfır Darbe Hazır*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1994, s. 153.

köyden gitmesini isteyen ırz ehli köylüler muhtar ve imam olmadan Hafize'nin evine baskın yapmaya giderler ve imamı anadan doğma bir şekilde evde yakalarlar imam bunun üzerine mevlit okuduklarını söyleyerek komik bir duruma düşer. Hikâyede dini mizah ve toplumsal bir mizah yapılır. Köyün erkekleri Hafize'nin köyden gitmesini istemezler çünkü Hafize hem genç hem güzeldir bir de köyün hiçbir erkeğini geri çevirmez hepsiyle birlikte olur. Muhtar ilk başlarda bu 125 duruma karşı çıksa da Hafize kendiyle de birlikte olunca karşı çıkmaktan vazgeçer ve Hafize'nin köyden gitmesini istemez. İmam ise yine en başlarda Hafize'nin köyden gitmesini, köylünün ahlakını bozduğunu söylese de o da Hafize'nin güzelliğine kendini kaptırır ve onun evinde çırılçıplak yakalanır. Yakalanınca da mevlit okuduklarını söyleyip dini bir sebep bulur ama bu sebebin gerçekle asla alakası yoktur insanlar da zaten ona inanmazlar. Eserde bu durum şu şekilde anlatılır:

“Köylü, ayaklarının ucuna basarak Hafize Kız'ın evine yaklaştılar, birden kapıya yüklendiler, bir saniye sonra içerdeydiler. Bir de ne görsünler, köyün imamı, anadan doğma, eliyle önünü kapatmış, ‘Mevlit okuyorduk mevlit’ diyordu.”¹⁷⁷

Hikâyede imamın anadan doğma bir şekilde Hafize'nin evinde yakalanıp hala dini ağzına alması onu oldukça komik bir duruma düşürür. Yetki sahibi kişilerin karşı çıktıkları durumların kendi işlerine de gelince karşı çıkmaktan vazgeçmeleri ve karaktersizlikleri eleştirilir.

“Dandini Vatandaş Dandini” adlı hikâye kitabından “Medyum Melih” adlı hikâyede insanoğlu her zaman duymak istediğini bekler ve bu duymak istediklerine para harcanır. İnsanlara biraz samimiyet, biraz doğrulukla karşısındaki kişilerin duymak istediklerini vermeye başlayan kahramanımızın başından geçen olaylar anlatılır:

Medyum Melih çalıştığı kurumda bir iş arkadaşına fal bakar. Söylediklerinin çıkması üzerine işler rayından çıkar. Bunu artık bir ticaret haline getirir. Eserde şu şekilde anlatılır:

“Vay bana be!

İşi hep bozmak isteyen Teoman'ın yengesi olduğunu bile bildim.

“Karakuru bir kadın” dedim...

Uf! bir “Karakuru” sözcüğüne Betül Hanımdan bir öpücük. Uf Allahım, yanağıma Betül hanımın dudağı konmadı sanki dünyanın en güzel kuşu kondu.”¹⁷⁸

¹⁷⁷ Muzaffer İzgü, *Devlet Babanın Tonton Çocuğu*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1983, s. 134.

¹⁷⁸ Muzaffer İzgü, *Dandini Vatandaş Dandini*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1994, s. 72.

Hikâyede yazar bir takım insanların batıl inançlara nasıl sıkı sıkıya bağlı olduklarını ve bunlara göre hareket ettiklerini anlatmak ister. Bu durumun asıl sebebi kişilerin kendilerini tanıyamaması ve yönlerini bulamamalarıdır. Böyle durumda yaşadıkları boşlukları doldurabilmenin yollarını ararlar. Bu durum onları batıl inançlara sürükler.

2.1.9. Gelenek ve Görenek

Gelenek ve görenekler, kültürün bir parçası olan unsurlardır. Bu anlamda toplumsal yapının şekillenmesinde son derece önemli bir rol oynarlar. İzgü; gelenek ve göreneklerin önemine dikkat çekerken modern hayat içerisinde unutulmuş kimi geleneklerden de söz eder:

Günümüz çocukları hamam geleneğini ve kültürünü bilemez. “*Anneannem Dans Kraliçesi*” adlı öyküde anneanne Hikmet hanım ve torunu arasında gelenek göreneklerimiz üzerine şöyle bir konuşma geçer:

Anneannesi hamamın ne olduğunu, orada neler yapıldığını anlatırken Metin’in; “Anneanne, sen o kısırı burada yapsan da, ben banyodayken getirsen, bir tabak da kızarmış patates, ben bir yandan yıkansam bir yandan onları yesem.” demesi, bu geleneği bilmemesinden kaynaklanır.

“Yorgancılık” unutulmaya yüz tutmuş geleneklerimizden biridir. “*Anneannemin Güllü Yorganı*” adlı kitapta, yorgan yaptırmak isteyen Hikmet Hanım, şehrin hiçbir yerinde eski yorgancılardan bulamaz. Esnaftan biri;

“Sokağın sonunda, hemen köşeyi dönünce. Ama mağaza açılmıyor. Belki altı aydır değil. Neden açılmadığını kimse bilmiyor. Belli ki iş yok ve kimse yorgan dikmiyor. Ayrıca bu devirde insanlar neden yorgan dikmek zorunda? Piyasada ucuz yorgan satılırken neden bütün paralarını yorgan üreticisine veriyorlar? Eski ve şimdi çeyiz yok Eski geleneğin kaybolduğunu söyledi.

Eskiden gençler nişan ve düğünlerde rahat edemez, utanırlar. Kadın ve erkek arasındaki ilişki çok daha uzaktır. “Hayvan Krallığının Büyükannesi” hikâyesinde nişan yüzüğünü kaybeden Hikmet Hanım, Oya'ya nişan törenini anlattı, Oya utandığını ve şaşırıldığını söyler:

“-O zaman utanılırdı kızım. Yüzükleri parmaklarımıza geçirirken ellerimiz titriyordu.” şeklinde karşılık verir.

Kola, vb. içecekler yerine, bizim kültürümüze ait ayran, demirhindi şerbeti gibi içecekler daha yararlı olur. Hikmet hanımın torunu Metin:

“Bir büfeden iki ayran aldık. Anneannem kolalı içkilerin hiçbirini içmezdi. Bana da içirmezdi. - Hıh, bizim ne güzel ayranımız var, derdi.”

Geleneksel yiyeceklerimiz hem daha sağlıklı hem daha ucuzdur. “Anneannemin Tarhana Ağacı”, “Anneannemin Turşusu” gibi öykülerde geleneksel Türk mutfağına ait yiyeceklerin yapımı ayrıntılarıyla anlatılırken bunların çok daha lezzetli, sağlıklı ve ucuz oldukları vurgulanır:

“Ağzımıza götürdüğümüz her kaşıktan sonra anneanneme teşekkür ettik. Yediğimiz tarhana, şimdiye dek yediklerimizin hiçbirine benzemiyordu.”¹⁷⁹

“*Deliye Her Gün Bayram*” kitabında “Hamza Çavuş” adlı hikâyede Kurtuluş Savaşı gazisi Hamza Çavuş hikâyesinin başkahramanı olarak bilinir. Sürekli Kurtuluş Savaşı'nda nasıl savaştığını anlatır. Hamza çavuş İzmir Bel Kahve’de düşmanı denize dökmüş ve tek hayali İzmir’e gitmektir. Ancak ailesi yaşlı olduğu için gitmesini istemez:

Hamza Çavuş isteğinden vazgeçmez ve hazırlık yaparak İzmir'e gider. Gittiğinde herkesin onu tanıyacağını ve el üstünde tutacağını düşünür. Ama yanılmıştır. Kimse onu tanımaz hatta onu herkes başından atar. Hamza Çavuş savaşı anlatmaya çalışırken dalga geçtikleri görülür. Sonunda iki genç Hamza çavuşun yanına yaklaşır, onu istekle dinler. Hamza Çavuş sonunda istediği ilgi görmüştür. Fakat o gençlerde cebinden parasını alıp gitmiş. Yani hırsızlık yapmak için Hamza Çavuş’a yanaşmıştır.

İzgü; gelenek ve göreneklerin tamamen masumane sonuçlar doğurduğuna inanmamaktadır. Hikâyelerinde aktarmış olduğu hususlarda herhangi bir kültürel yaşam tarzının körü körüne uygulanmasının yanlış olacağı vurgusu yer almaktadır. Tüm gelenek ve göreneklerin pozitif olmadığı aslında toplumdaki ahlak dışı birtakım faaliyetlerin de gelenek ve göreneklerin bir sonucu olabileceği gerçeği üzerinden bir mesaj iletimi yapmak amacıyla eleştirilere yer vermiştir.

2.1.10. Siyasi Yozlaşma

Türkiye’de birçok sebepten dolayı siyasi bir fikir altyapısı oluşmamıştır. Bu nedenle birçok siyasi aktör toplumsal yapı üzerinde birçok tahribata sebebiyet vermiştir. Düşünceler ne olursa olsun İzgü’ye göre toplumsal değerler üzerinden halkın sosyolojik yapısıyla oynanmaması gerekmektedir. Öyle ki bir görüşün diğerine karşı baskın olup diğerini silik hale getirmesine karşı gelmekte daha akılcı ve etkili bir siyasi ortamın oluşması gerektiğine vurgular yaparak Türk siyasi tarihinde eleştiriler getirmektedir.

¹⁷⁹ Türkan Kuzu, Muzaffer İzgü'nün "Anneannem" Serisinde Kuşak Barışması. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2006, s. 31.

Muzaffer İzgü, “Donumdaki Para” adlı eserinde “Komünist Leylek” hikâyesine yer verir. Bu hikâyede Mustafa Efendi’nin aklına her yıl damlarına konan leyleği görünce aklına şöyle bir fikir gelir:

“Bir kâğıt kalem alır eline. Kâğıdın üzerine bilmediği halde çat pat Rusça bir şeyler karalar. Daha sonra karısına şaka yapmak için bu kâğıdı bir şişenin içerisine koyarak ağzını mumlar. Karısına gösterir mektubun leylekle geldiğini söyler. Karısı bu haberi bütün mahalleye yayar. Leylek Moskova’dan diye her yerde duyulur. Öyle ki bir gün kapıya polis gelir ve Mustafa’yla leyleği alıp karakola götürürler. Mustafa ne yapsa ne etse de inandıramaz kendisini. Leylek ile birlikte birkaç gün nezarette kalıp çıkarlar.”

“Leylek geliyor, gominis leylek geliyor!. Diye bağırdı.

Komiser: Yere yat!.. diye emir verdi.

Hepimiz yere yattık... Leylek geldi, damın üzerinde bir yuvarlak çizdikten sonra yuvasına kondu.

Komiser, eline aldığı bir ipin ucunu kement yaparak, bir kedi sessizliğiyle tırmandı merdivene... Yavaş yavaş leyleğin yanına yaklaştı, kemendi atarak zavallı hayvanı yakaladı. Mahallelide bir sevinç, bir sevinç!..

Komünist leylek yakalandı!..”¹⁸⁰

Ülkenin siyasi sorunlarıyla ilgili bir duruma dikkat çekmeye çalışılır. Ülkeler arası ilişkiler sıkıntılı bir süreçte olduğu için bir insanın yapmış olduğu şakanın bile sonuçları farklı bir hal alır. Öyle ki bir leyleğin bile suçlanacak duruma gelmiş olması hikâyenin ironisini vurgulanır.

“Müdür Olmak Kolay” hikâyesinde bir okul müdürü olan baba ile öğretmen oğlu arasında geçen mektuplaşmalar ele alır. Baba, oğluna sürekli olarak müdür olabilmenin ince noktalarını mektuplarda anlatılır. Baba oğluna sürekli olarak farklı tavsiyelerde bulunur. Bir mektubunda yap dediği şeyi diğer mektubunda yapma der. En son mektubunda baba oğlunun yakında muhalif bir partinin toplantısının olacağını ve onları eleştirmesini söyleyerek müdürlüğünün kesinleşeceğini anlatmakta ve müdürlüğünü tebrik ederek mektubu bitirir:

“Sevgili oğlum,

Önce, sayın vali beyinizin iki mübarek ellerinin her ikisini birden hörmetsizce öperim. Yaşsa oğlum, sabırlı koruk helva olur, yüzdük yüzdük kuyruğuna geldik. Şimdilik (MÜDÜ) oldun, yalnız (R) kaldı. Hani yavrum bilirsin, marangoz son

¹⁸⁰ Muzaffer İzgü, *Donumdaki Para*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1977, s. 37.

keresini hızlı yapıştırır, müzik eserlerinin sonu hızlı biter, davulcu tokmağını son defa hızla vurur. Şimdi senin de son tokmağın, son keserin, bunun için hızlı olacaksın. Gazetelerden öğrendim ki, yakında muhalif partinin sizin orada bir toplantısı olacaktı. Göreyim seni yavrurum, birkaç arkadaşınla birlikte onları taşı. Mümkünse sen taşı, partinin en büyüğünün altına yapıştır. Bunu yap, tamam artık oğlum... İkinci mektubumu yazmadan, şimdiden müdürlüğünü tebrik ediyorum.”¹⁸¹

Hikâyede kendi çıkar ve menfaatleri için rol yapan insanların başarıya nasıl ulaştıkları anlatılmaya çalışılır. Baba, oğluna tecrübelerinden dayanarak, memuriyet hayatından nasıl statüsünü yükseltebileceğinin bilgilerini içeren mektuplar yazarak yol gösterir. Bu sayede oğlu da statü değişikliğini başarılı bir şekilde tamamlanır.

“*Deliye Her Gün Bayram*” adlı eserde yer alan “Ülke Batıyor” hikâyesinde bir grup insanın toplanıp yemek yerken ülke batıyor diye kendi aralarında konuşmaya başlarlar. Bir yerden de lezzetli yemeklerini yemeğe devam ederler. Lezzetli ve lüks sofralarının başındayken yeni bir ülke kurarlar kendi aralarında başkan ve başkan yardımcısı bile seçerler. Tabi bu seçtikleri kişiler her denilene kafasını sallayan sorgulamayan kişiler olur. En sonunda polis bu ortama baskın yapar ve ülkeyi bölme suçundan hepsini sorguya eserde şu şekilde çeker:

“-Kaç lira aylık aldığımızdan sana ne lan hayvanoğlu hayvan... Söyle ülkeyi niye batıracaktınız?

-Sütlü balık yediniz mi hiç, dansöz donu çıkardınız mı hiç?

-Anlaşıldı, sen konuşmayacaksın! Hey, kapıdaki, gelsene buraya... Çıkar ulan şunun donunu, ardından verelim de havayı anlasın hanyayı Konya'yı”¹⁸²

Dünyadan bir haber, rahat ve sorunsuz hayatları olan insanlar için ülke sorunları bir yemek masası muhabbeti olabilecek kadar basittir. Hükümet kurmak, sorun çözmek, seçim yapmak ve bunları yaparken pirzolalar yemek böylesine zor bir işin nasıl alaya alındığını gösterir. Bu grup insanlar için ülkenin batması veya sorun yaşaması önemsizdir. Çünkü onlara bir kayıp sağlayamaz. Fakat polis burada bir gerçekliği temsil eder. Polisin gelip hepsini sorguya çekmesi, rüya âleminde gezerken uyanmalarına neden olur.

“*Komünizm Gelirse*” adlı hikâyede iki arkadaş köyden şehre çalışmak için gelir. Şehre fakir oldukları için gelirler fakat iş bulamadıkları için daha da kötü duruma düşerler: Bir gün bir gazetede yazılanı okumaya başlarlar. Komünizm gelirse gelir düzeyinin düşeceğini, fakirlik yaşanacağını, evsiz kalınacağını, kadınların iş hayatına katılacağını yazar. Gazetede yazan her şeyin şu an da zaten yaşandığını düşünürler. İzgü, bunu eserde şu şekilde anlatır.

¹⁸¹ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 64.

¹⁸² Muzaffer İzgü, *Deliye Her Gün Bayram*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1995, s. 44.

“-Amanın gomiserim haber vereyim, dedim, gominizim gelmiş hükümat uyumasın.

Komiser;

-Hükümet uyumaz, dedi. Nerde bu komünizim?

-Aha sokakta, o evde, o lokantada, o takside, o garanlık yerde... Hepicini toplamışlar, kendileri üstüne oturmuşlar...

- Hayır, dedi komiser, bu ülkenin milliyetçi evlatları olduktan sonra gelemes.”¹⁸³

Siyasi kötölemeler üzerine yazılan bu yazıda, aslında ülkede zaten yaşanmakta olan bir hayat anlatılır. Ülkenin gerçek durumuna bakılmadan yazılmış bir yazıdır bu ve yazar bu şekilde zıtlıklardan yararlanarak dönemin siyasi yapısını ve ülkeye etkilerini anlatmaya çalışır.

“Hüdaverdi Amca” adlı hikâyede Hüdaverdi Amca’nın yaşadığı trajikomik bir olay şöyle anlatılır. Emekli olan Hüdaverdi Amca bir gün her zaman gittiği kahveden başka bir kahveye gitmeye karar verir. Gittiği kahvede solcu gençler bulunur.

“Hüdaverdi Amca da solcu olduğu için gençlerle çok güzel sohbet eder. Daha sonra bir daha bu kahveye gidip gençlerle oturup sohbet eder. O gün gençlerin toplantı günüdür ve Hüdaverdi Amca’dan bir konuşma yapması istenir. O da solcuları öven güzel bir konuşma yapar. Tek sorun kahve onun gitmediği dönemde el değiştirmiştir ve sağcılarının eline geçmiştir. Konuşma üzerine onlardan dayak yemek durumunda kalır.

“-Bölünmeyin, parçalanmayın, bu faşizmi getirmek isteyenlerin ekmeğine yağ sürüyor...

-Vurun ulan moruğa...

Gözümü açtığımda hastanedeydim evlat... Ne biliyim, meğer o kahve el değiştirmiş, sağcılarının olmuş...”¹⁸⁴

Sağcı, solcu ayrımının çok fazla gündemde olduğu bir dönemde yazılan bu hikâye, insanların dava diyerek kendilerini adadıkları düşünceleri uğruna diğer

¹⁸³ Muzaffer İzgü, age., s. 69.

¹⁸⁴ Muzaffer İzgü, age., s.76.

değerlerin görmezden gelinmesini anlatır. Küçük büyük, yaşlı genç demeksizin, karşıt düşüncedeki kişilere karşı hiçbir merhamet duygusu gösterilmez.

Muzaffer İzgü'nün 2000 senesinde çıkan “*Tom Baba'nın Tombalası*” adlı hikâye kitabında yazar bir yılbaşı akşamı üzerinden devlet büyüklerine şu şekilde gönderme yapar:

Hikâyede kahraman yazarın kendisidir. Her yıl babanın kendisini yılbaşı akşamı için tombala oynamaya davet ettiğini anlatır. Bu oyunda devletin ileri gelenleri yer alır. Masada Ecevit çifti, Bahçeli, Yılmaz, Kutan, Çiller, Muzaffer İzgü, Muzaffer İzgü'nün Baba olarak hikâyede yer verdiği Süleyman Demirel bulunur. Oynadıkları tombala normal klasik tombala değildir. Tombalada numaralar değil babanın belirlediği kişi adları yer alır. Bu isimler de ironiktir. Feytullah, Merve, Mehmet Ağar, Sedat Şahin vb. Tombala poşetinden İzmir'den gittiği için Muzaffer İzgü isimleri çekmeye başlar. Bülent Ecevit her kendi kağıdında çıkan isimde öksürmeye başlar. Ne ilginçtir ki Feytullah ismi kendisinde çıkınca tuvalete gitmek için masadan kalkar. Tombalanın sonuna doğru Kutan tombala yapar. Sevinmeye başlar. Bu sırada Clinton elinde bir kartla gülerek; “tom tom tom” sesleriyle içeriye girer. Baba, herkese sürpriz yaptığını duyurur. O akşamın kazanını Clinton olur ama kartında ne olduğunu nasıl kazandığını kimse bilemez. Muzaffer İzgü hikâyenin sonunda o akşam hiç tombala yapamadığını açıklar.

*“Ben o gece hiç tombala yapamadım. Çünkü, ben vatandaştım. Benim rastgele çektiğim kartlarda, işsizlik vardı, enflasyon vardı, maaşa zam vardı. Bunların hiçbiri de torbanın içinde yoktu.”*¹⁸⁵

İzgü bu eserinde dönemin büyük devlet adamlarına ve ülke gündemine yönelik eleştirilerini ironik bir dil ile ele alır.

“*Daha Okkalı Yaz*” adlı hikâyede görüş ve düşünceleri yüzünden yargılanan, dayak yiyen ve hapse atılan bir yazarın durumu anlatılır. Onu evinden alıp sorgu odasında döverek sorgulayan polisler, davasına bakan savcı ve hapishane müdürü bile yazarın aslında yazdıklarını doğru bulunur. Fakat görevleri ve aldıkları emirler doğrultusunda davranmak zorunda kalırlar. Yazarın her kötü davranış karşısında “*Daha Okkalı Yaz*” diye desteklenmesi, yazarın kafasını karıştırır. Desteklendiği halde yazar, on üç yıl hapis cezasına çarptırılması şöyle anlatılır:

“Yumruklar art arda çaktı, kaşımda gözümde... Ayna yoktu karşımda, kim bilir belki de kaşım patlamıştı...”

Öteki yanaştı,

-Bak kardeşim, dedi. Yaza Allah Aşkına bunu da yaz ilerde mutlaka bunu da yazmalısın, ölsek biz, yaralansak biz, bir tek aferin, anladın mı, bir tek aferin, öldüğün an karın dul, çocukların yetim... Anlayacağın, can güvenliğimiz yok. Her gün ölümle burun burunayız. Beylerimiz, masa başlarında otururlar, bizi salarlar

¹⁸⁵ Muzaffer İzgü, *Tom Baba'nın Tombalası*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2000, s.14-15.

*ateşe, silaha, kurşuna... Ulan konuşsana hıyar oğlu hıyar... Kasığıma tekme vurmaya başladı. Benli de saçlarımdan yakalamıştı.”*¹⁸⁶

Bu hikâyede insanlar kendi düşüncelerini özgürce dile getiremez. Dile getiren kişiler ise bir dizi işkenceye, zulme ve cezaya maruz kalır. Basın özgürlüğü maalesef ki yok ve kitaplara yasaklar getirilir.

“Bu Kabakla Bu Koltuğa Nasıl Oturulur?” Adlı hikâyede seçim zamanı vaatte bulunduğu sözleri tutmayan bir milletvekili anlatılır. Milletvekili bir gün halkın arasına karışır ziyarette bulunur. Halk, adamı sevmediği için ona oyun oynamaya karar verir:

Milletvekili gelince onu kucağına alırlar, havaya atıp geri çekilirler adam yere düşer ve bunu bir iki defa yaparlar. Adamın kolu, kalçası (kabağı) kırılır. Yara bere içinde kalır. Milletvekili İzmir Marşıyla davulla zurnayla yollarlar köyden. Köyün öğretmeni boşuna uğraştıklarını yine de o adamın istifa etmeyeceğini söyler köylülere.

“-Ulan bu kabakla artık bu adam nasıl oturur koltuğa?”

İnanır mısınız adam gitti oturdu koltuğa.

*-Demedim mi, dedi bizim köyün öğretmeni Nizami Emmiye, bize. Bunlar hacı yatmaz gibidirler, dağdan taştan atın, kapıdan kovun, yine gider oturlar koltuğa... Ne zamana dek biliyor musunuz? İçinizden seçeceğiniz bir milletvekilini o koltuğa oturtuncaya dek. Ama içinizden, öyle köylü ağzı yapanlardan değil...”*¹⁸⁷

Hikâyede halka seçim zamanı sözler verip tutmayan vekiller eleştirilir. Halkın nasıl güvenini zedeledikleri, makam, mevki uğruna nasıl yalanlar söyledikleri ve halkın bu tutum karşısındaki tavırları üzerine durulur.

“Geri Kalmış Bir Ülkenin Başbakanının Delirdiğinin Öyküsüdür” adlı hikâyede bir ülkenin başbakanının yaşadığı bunalımlar sonucu delirir. Bakanları bu durum üzerine konuşmaya başlar. Aslında yapmaları gereken başbakanın değişmesi için adım atmakken onlar kendi makamları da tehlikeye gireceği için başbakanın bu hareketlerine göz yumurlar. Kendi aralarında istişareler yapmakta ve asıl işin kendilerinde olduğunu düşünerek bir sistem oturtmaya çalışırlar. Bu sırada başbakan toplantı sırasında bir devlet büyüğünü ısıtır. Bakanlar yine makamları için başbakanı destekleyici davranarak, kendisini şu şekilde tebrik ederler ve alkışlarlar:

“-Arkadaşlar, sayın başbakanımız az önce yabancı devlet büyüğünü yere yatırıp dört yerinden ısırmışlar...”

¹⁸⁶ Muzaffer, İzgü, *Deliye Her Gün Bayram*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1995, s. 96.

¹⁸⁷ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 105.

-Bravoooo...

-Varooo!...

-Koşalım, kutlayalım, demek ki bundan böyle yabancılara sözüümüzü geçireceğiz.

-Koşalım koşalım...

-Uf aman, pek korktumdu başbakanı istifa ettiririz diye.

-Deli misin sen be kardeşim, o zaman bizim bakanlıklar nolacaktı?" ¹⁸⁸

Hikâyede yer alan kişiler kendi makam ve mevkileri için ülkenin geleceğini bile tehlikeye atmayı göze alırlar. Ülke yönetimini tehlikeye sokabilecek derece sağlığı bozulan bir kişinin görevine devam etmesine göz yumarlar.

"Ünlü Politikacı Nasıl Kaçırıldı?" adlı hikâyede bir gün bir politikacı kaçırlır. Kimse nasıl kaçırıldığını kim tarafından kaçırıldığını bir türlü anlayamıyor. Ülkenin gündemi bu politikacı olmaya başlar:

Bir gün gazetelerde bir haber yayınlanır. Bu haberde bir örgüt tarafından politikacının kaçırıldığına dair çıkan bir mektup vardır. Örgüt, politikacı karşılığında fidye ister ve 1 ay süre verir. Fakat ülke politikacı gittiğinden beri eskisinden daha güzel günler yaşar. Bu yüzden kimse bu konuyla ilgilenmek istemez. Örgüt, fiyat teklifini düşürse de yine politikacı için kimse uğraşmaz. Politikacı bir süre sonra ortaya çıkar ve kendi değerinin anlaşılması için kendini kaçırttığını yıllar sonra yazdığı anı defterinde şu şekilde itiraf eder.

"İki ayda ülke çok değişmişti. Ne kavga ne dövüş... Yavaş yavaş kin, garaz ortadan kalkıyordu. İşte bu bakımdan ilgililer, ne olur ne olmaz diyerekten ünlü politikacı beyefendinin sesini radyodan yayımlamadılar." ¹⁸⁹

Bu hikâyede kendisini ülke için çok önemli ve işe yarar zanneden bir politikacının kendi egosunu tatmin etmek için yaptığı oyun anlatılır. Fakat işler beklediği gibi gitmez çünkü o ortadan kaybolduğu andan itibaren ülkede her şey çok daha iyiye dönmeye başlar. Bu yüzden yetkililer politikacının kaçırılmasını yavaş yavaş gündem haberlerinden düşürmeye başlarlar. Çünkü onlar için halkın refahı daha önemli olur. Politikacı zaten yaptığı oyunun işe yaramaması sonucu ortaya çıkar.

¹⁸⁸ Muzaffer İzgü, age., s. 113.

¹⁸⁹ Muzaffer İzgü, age., s. 140.

Muzaffer İzgü'nün 1979 senesinde yayımladığı “*Dayak Birincisi*” adlı eserde yer alan “Diktatör” hikâyesinde ülkenin başındaki kişi bütün devlet dairelerine, okullara hatta evlere, evlerin her odasına büyük boy olacak şekilde kendi resminin asılmasını söyler:

İnsanlar her girdikleri ortamda bu kişinin resmini görür. Çocuk odalarında bile bu kişinin resmi vardır. Fakat sorun çocuklar geceleri bu resimden korkarlar ve aileler zor durumda kalırlar. Aileler ne yaparlarsa yapsınlar çocukların bu korkularını yenemezler. En sonunda diktatörün resminin üzerine çizimler yapmaya başlarlar onu palyaçoya çevirirler. Ondan sonra çocuklar korkmak yerine ona baktıkça gülmeye başlarlar.

Bu hikâyede ülkenin başındaki kişinin her yere resmini astırarak kadar gözünün dönmesinin sebebi insanlara karşı gücünü göstermek ve saygı duyulması gerektiğini hatırlatır. Fakat saygı bu şekilde sağlanacak bir şey değildir. Saygı isterken diktatör alay konusu haline şu şekilde gelir:

“*Anayasa... Hangi Yasa*” hikâyesinde bir adam evinden alınarak karakola götürülür. Sorguya alınır. Suçunu itiraf etmesi istenir adam olan biteni anlamaz, ne suçu olduğunu anlamaya çalışırken dayak yemeğe başlar. Adam bunun üzerine bu yapılanın anayasaya karşı gelmek olduğunu söyler. Ana yasanın gerekli maddelerinde insana eziyet ve işkence edilemeyeceğinin maddeler halinde yer aldığını açıklamaya çalışır. Fakat dinlemezler daha çok adamla dalga geçerek sorguya devam ederler.

Hikâyede, anayasal süreçlerle yürütülen bir ülkenin sadece görünürde böyle olduğu, devletin izlediği politikaların daha halkın yaşamına etki etmediği gösterilmeye çalışılır.

Polisler dönemin siyasi sorunlarını kendi menfaat ve çıkarları doğrultusunda kullanmaya çalışırlar. Başaramayacaklarını anladıkları zaman bile bir yolunu bulup işin içinden çıkmayı başarırlar. “*Kökü Dışarda Niyazi Bey*” adlı hikâyede Nazmi Bey’in karakola götürülmesi şöyle anlatılır:

Polisler Niyazi Bey’i bir takım siyasi suçlardan dolayı karakola götürürler. Fakat ortada büyük bir yanlış anlaşılma vardır. Bu suçları Niyazi Bey değil, dedesi işlemiştir. İsimleri aynı olduğundan ve ölüm evrakları olmadığından dolayı kendisini sorguya almışlardır. Polisler Niyazi Bey’e yalvarırlar terfi almalarının buna bağlı olduğunu dedesinin öldüğünü kimseye söylememesini ve bu suçları üstlenmesini isterler. O da kabul eder ve bir oyun oynamaya başlarlar. Bir gün bu yalanları ortaya çıkar tabi polisler bu duruma çok üzürlüler ve şöyle bir şey uydururlar: “*Bu kökü dışarıda olan azılı komünistler asıl öldükten sonra izlenmelidir.*”

“Kimlikleriniz Lütfen” adlı hikâyede Niyazi Bey kimlik kartını hayatının merkezine alan bir kişidir. En büyük korkusu kimliğini kaybetmektir. Bunun sebebi olarak kimlik kaybolunca başına geleceklerden korkması söylenir:

Kimliğinin her köşesini ezbere bilir Niyazi Bey. Nüfus müdürlüğünde çalışan memur Ayten Hanım’a gidip sürekli kimliği ile ilgili sorular sorar. Kadın bir problemin olmadığını söylese bile sormaya devam eder. Eşine bir torba diktirir, içine kimliğini koyar boynuna asıp gezdirir. Tuvalette bile çok dikkat eder. Kimliğini kaybedip hapse girmekten çok korkar. Bu yüzden eşiyle arası açılır, eşi zorla onu doktora götürür. Niyazi Bey’e opsesif kompulsif nevroz bozukluğu teşhisi konur. Ülkede kimlik kaybetmenin yasalar gereği yaptırımını büyük olunca da Niyazi Bey’in rahatsızlığı kendisini gün yüzüne çıkarır.

Hikâyede dönemin yasalarına yönelik eleştiri yapılır. Niyazi Bey, yasal yaptırımlardan öylesine çok korkar ki hastalığı bu yüzden tetiklenir. Bu korku yüzünden hayatı kâbusa döner.

“Bin Tane Yapsak Azdır” adlı hikâyede küçük bir kasabada iki tane Atatürk heykeli bulunur. Bu heykellerden ikincisi ilkinden daha güzeldir. Bunun sebebi seçimler sırasında başkan ve kaymakam arasında çıkan anlaşmazlıktan kaynaklanır:

Başkan, valiye inat olsun diye en iyi ustaları, en iyi mimarları bu iş için çalıştırır. Kasabadaki herkes Atatürk’e büyük sevgi ve minnet duyur bu yüzden de mutlu olurlar. Kaymakam, başkanın kendi çıkarları için bunu yapmasına kızsı bile yine kendisini tebrik eder. Açılışa alkışlar.

Kaymakam ve belediye başkanı gibi bürokrasinin içerisinde yer alan kişiler halkın Atatürk’e olan sevgisini kendi çıkar ve menfaatleri için kullanması yanlıştır.

190

Muzaffer İzgü’nün yazdığı “Çanak Çömlek Patladı” adlı hikâye kitabında yer alan “Kaç Tür Kebap Olduğunu Düşünmek” öyküsünde bir adam kendisini kebab düşünmekten alı koyamaz. Bunu eserde şu şekilde anlatır.

Çeşit çeşit kebablar düşünür, kaç tür kebab olduğunu düşünür. Düşünürken kendi kendine savaşı bunları düşünmemesi gerektiğini söyler durur. Acaba kebab düşünmenin suç olup olmadığını sorar durur kendisine. En sonunda buna cevap bulamayıp bir hocaya danışır, hoca da bir başka büyük âlime sorar. Bu konuyu derinlemesine düşüncelerinin gerektiğini söyler. Ona kalsa bu bir suç değildir fakat topluma aykırı davranmamak gerektiğini belirtir.

Hikâyede kebab gibi bir yemeğin düşünülmesinin bile suç olarak görüleceği bir toplumun yasal düzeyi eleştirilir. Düşünce özgürlüğünün nasıl yok sayıldığına,

¹⁹⁰ Muzaffer İzgü, *Dayak Birincisi*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2009, s. 59.

fikirlerin özgürce söylenmesini geçelim bu kadar basit bir konunun bile düşünilemeyecek kadar yasak olunmasına dikkat çekilir.

“*Duvardaki Fotoğraf*” adlı hikâyede beyefendinin fotoğrafı çekilir. Bu yüzden ülkenin en iyi fotoğrafçısı şu şekilde aranır:

Fotoğrafçı beyefendinin kusurlarını fotoğrafta örtmeli ve onu kusursuz olarak çekmelidir. Fotoğraf işi tamamlanınca sıra çerçeveye gelir en uygun çerçeve aranıp bulunur. Sonra fotoğrafın asılacağı duvara sıra gelir en iyi binanın, en güzel yerine asılır fotoğraf. Her gün muntazam tozu alınır çerçevenin, çok dikkat edilir. Hatta bunun için birisi özellikle görevlendirilir. Gel zaman git zaman olur seçimler gelir beyefendi gider. O gidince de o fotoğraf da bodruma kaldırılır.

Hikâyede siyasi düzene yönelik bir eleştiri yapılır. Devletin başına gelen kişiler o süre zarfında kutsallaştırılıp, ilahlaştırılmaya çalışılır. Özellikle devlet düzeni ve işleyişi bakımından bu gerekli olduğu düşünülür. En basit şeylere bile fazlasıyla titizlik gösterilir. O makama verilen önem ve değerdir aslında bu durum. Çünkü kişiler gelip geçici makam ise kalıcı olarak düşünülür. Bunun en basit hikâyede gösterildiği yer kişinin o makamda süresi olduğu zaman duvardan fotoğrafının kaldırılıp bodruma konulur.

“*Seçimci Hüsnü Bey*” adlı hikâyede dört yılda bir yapılan seçimlerde Hüsnü Bey’in yaptıkları şöyle anlatılır:

Hüsnü Bey seçim zamanlarını takip eder, milletvekillerinin mazbatalarını alıp Ankara’ya gittiğini, duyunca üç günlük yemin süreçlerini kendisi için avantaja çevirir. Kendisinin de milletvekili olduğunu söyler ve onların imkânlarından faydalanmaya başlar. Milletvekillerine ucuz olduğu için lokantalardan yemek yer, telefon mecliste bedava olduğu için eşiyile dostuyla saatlerce konuşur, ucuz olduğu için traş olur, bazı insanlar onu eski milletvekillerinden sanıp eşinin dostunun işini de yaparlar. Mecliste milletvekili olmanın bütün faydalarından yararlanır Hüsnü Bey bu yüzden ona Seçimci Hüsnü Bey denir.

Bu hikâyede milletvekilleri ve onlara tanınan ayrıcalıklar eleştirilir. Milletvekilleri yüksek maaş almalarına rağmen onlara sağlanan olanak ve imkânlar daha ucuz, daha iyidir. Üstelik sırf statülerinden dolayı işlerini hemen halledebilir. Oysa normal halk bu olanakların hiçbirine sahip olamaz.

“*Boşluk Müdürü*” adlı hikâyede bir adamın yasalarda bulunan boşlukları belirlemesi şöyle anlatılır:

Bir bankanın Hayri Bey’e bir milyon lira kredi verdiğini öğrenen boşluk müdürü çıldırır, uykuları kaçır bu durumu anlayamaz sabah kalkıp banka müdürüne gidip sorar ondan konuyu uzun uzun dinler ardından şube müdürüne gider onunla da istişare eder. Yasalardan konuşurlar oradaki boşlukları görürler ve artık Hayri Bey’in

bu boşluklardan yararlanarak kredi çektiğini anlar. Kendisini altı ay eve kapatır. Borçlar yasası, iflas yasası, yönetmelikler ne varsa hepsini okur. Kimsenin aklına gelmeyecek boşlukları bulur ve bunu yetkili yerlere bildirir. Bir gün yeşil bir saha üzerine bina inşa edileceğini öğrenir. Bu seferde imar işleri yasalarına çalışmaya başlar. Bu yaptığı çalışmalar sonunda Ankara'dan tebrikler mektupları alır.

“Ülkenin üst kademelerinde çalışan onca kişi olmasına rağmen bir devletin en önemli yapı taşlarından birisi olan yasalarda büyük anlamlarda boşluklar bulunur. Bu boşlukları bazı insanlar kendi çıkarları için kullanabilir. Normal bir vatandaşın kendi isteği ile bu yasalara çalışıp boşlukları belirliyor olması durumun ne derece kötü olduğunu gözler önüne serer.”¹⁹¹

“Öküz Parası” hikâyesinde bir köyün muhtarı ve bu muhtarın köylülere yaptıkları şöyle anlatılır:

Muhtar Yelli Bekir, köylünün arkasından konuşmalarına sinirlenir ve köyün ortasında bir toplantı yapar. Bu toplantıda köy için koyduğu kuralları anlatır. Kimse bundan sonra onun arkasından konuşmayacaktır. Kimse derenin suyunu muhtardan önce kullanmayacaktır. Kimse, köyde yoksulluk olduğunu söylemeyecektir. Köylü, muhtarın koyduğu kurallardan sonra korkmaya başlar. Kimse sesini çıkaramaz. Birkaç ay sonra köye, öküz parası yardımı yapacağını söyleyerek kaymakam gelir. Kaymakamın bu teklifini muhtarın korkusundan kimse kabul edemez. Hatta yemek olarak kaymakamın önüne kuzu dolmalar, tatlılar, börekler konur. Tam o sırada köylülerden Kazım'ın oğlu çıkıp gelir kahvehaneye. Babasına, annesinin akşama ne yiyeceklerini sorduğunu söyler. Kaymakamın yanında bir şey diyemeyen Kazım, dünden kalma kuzunun bitip bitmediğini sorar. Akşama eşinin güzel yemekler hazırlamasını misafirlerinin olduğunu söyleyerek oğlunu yollar. Akşam olunca kaymakam ve yanındakilerle beraber eve giderler. Yer sofrasında sadece kurumuz bir ekmek parçası ve pişirilmiş üç yumurta vardır. Kaymakam gördüklerine inanamaz ahvali sorar. Kazım, muhtarın yaptıklarını anlatır. Kaymakam ve yanındakiler usulca oradan kalkıp muhtarın yanına giderek olaya el koyar. Kendi keyfi ve çıkarları için köylüye haksızlık yapan muhtar, bir süre sonra bunun bu kadar kolay olmayacağını öğrenmiş olur. Eğer ki kaymakam köye gitmemiş olsaydı yapılanlar ortaya çıkmaz ve halkın uğradığı sıkıntı ortaya çıkmazdı.

Bu hikâyede denetimin önemi, makam sevdası yüzünden halkın uğradığı haksızlıklar ele alınır.

“Bakan Koltuğu” hikâyesinde bir kurumda çalışanlar üzerinde pirinç ve bronz işlemeler bulunan bir koltuğa hayranlık duyur:

“Bir gün bu koltuk kırılır. Yerine yenisini getirirler de yine herkes bu koltuğa sahip olmak için sıraya girerler. Müsteşar Bey, genel müdür, şube müdürü, ofiste çalışan Hüsnü Bey hepsi sırayla otururlar koltuğa fakat ya koltuktan düşerler, ya

¹⁹¹ Muzaffer İzgü, *Çanak Çömlek Patladı*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2015, s. 76.

koltuk canlarını acıtır bir şekilde vazgeçerler koltuktan. En sonunda koltuğu odacı İhsan oğlu kullansın diye evine götürür.’’¹⁹²

Hikâyede koltuk kullanımında bile bir hiyerarşik çizgi görülür. İnsanlar kendi değerlerini unutarak, koltuğa bir maddeye anlam yükleyeme başlar. Aslında koltuk değil değerli olan onlardır. Bunu ancak koltukta rahat edemedikleri zaman anlamaya başlarlar. Koltuk hep aynıdır aslında sadece bireyler ona anlam yükledikçe değer kazanır ne kadar çok anlam yüklenirse o kadar değeri büyür ve onun bir nesne olduğu unutulur.

Muzaffer İzgü’nün “*Orta Direği Yıkan Ayı*” hikâyesinde orta gelirli dört kişilik bir ailenin evine kocaman bir ayı girer, bu ayı ailenin bütün kışlık erzakını yiyip, tüketir. Bu durum eserde şöyle anlatılır:

Korkudan bir köşeye sinen aile, ayının yaptıklarına bakarak kara kara düşünmeye başlarlar, ayıya kızarlar, beddua etmeye başlarlar ama ellerinden bir şey gelmez. Ayı bütün erzakı tükettikten sonra uykuya dalar. Uyandığında yine acıkır bu sefer evde yiyecek bir şey bulamaz. Bu duruma sinirlenir ve evin orta direğini yıkar. Aileye bir şey olmaz ama ayı karnı şiş olduğu için patlayarak ölür.

“*Ortadirek yıkıldı. I-ıh bize bir şey olmadı, tozu toprağı silkelenip çıktık, ama ayı gebermişti, hem de şiş karnı patlayarak.*’’¹⁹³

Hikâyede yer alan ayı açgözlü, hırslı, bencilce davranan siyasileri temsil eder. Bu kişilerin bir süre sonra gözleri kör olmakta ve en sonunda kendilerine zarar verirler.

“*Gomonis Hasan*” hikâyesinde Hasan adında ki kahramanımızın başına gelen bir dizi olay anlatılır:

Hasan’a babasından Gomonis lakabı kalır. Bu lakap babası Rusya’ya okumaya gittiği zaman babasına verilmiştir aslında. Babası sağ iken de zaten “Gomonis Ali’nin oğlu” diyorlardı. Bu lakap Hasan’ın öğrenim hayatını etkiler. Sevdği kızın onu bırakıp gitmesine neden olur. Okul bitince iş bulamaz. Oto Elektrikçi dükkânı açar. Bu seferde Gomonis Usta derler. Sırf bu durum değişsin diye hacca gider. Bu seferde “*Hacı Gomonis Usta*” demeye başlarlar.

“*İlk dükkanıma uğrayan:*

-*Hoş geldin, hayırlı işler Hacı Gomonis Usta, demesin mi? Ve o günden*

¹⁹² Muzaffer İzgü, *age.*, s. 91.

¹⁹³ Muzaffer İzgü, *Ortadireği Yıkan Ayı*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1984, s. 13.

*sonra Gomonis'in başına Hacı eklediler. Benim şarj dinamosu oldu mu Hacı Gomonis Ustaas?''*¹⁹⁴

Hikâyede ülkenin siyasi durumuna gönderme yapılır. Hiçbir alakası olmadığı halde bir lakap yüzünden bir adamın başına gelmeyen kalmaz. İnsanlar, gerçeği sorgulamadan kulaktan duyma bilgilerle diğer insanlara bilinçsizce yakıştırma yapar ve onların hayatlarını tehlikeye atarlar.

“*Hakkıhuzur Bulunmalık Parası*” adlı hikâyede Hasan Pekrahvan adlı meclis üyesi belediyedeki arkadaşlarından her ay düzenli olarak bahaneler üreterek para toplar:

Evsizlere yardım, ağaç dikme parası vb. Bir süre sonra insanlar bu durumdan sıkılmaya başlar. Hasan Bey en son Cami Yaptırma Derneği'ne yardım parası toplamaya kalkınca işler karışır. Meclistekilerden komalık oluncaya kadar dayak yer çünkü bu sefer başkandan da para istemiştir.

Hikâyede yer alan huzur hakkı parası meclis üyelerinin bir araya gelip belli konuları görüşmeleri için verilen bir ücrettir. Hasan Bey bu parayı yardım kuruluşları için her ay düzenli toplar. En sonunda başkandan da bu parayı istemesi başkanın işine gelmez. Rahat kazanılan bir paradır. Bu durumu değiştirmek istemez. Belediyecilikte yaşanan işleyiş bozukluğu anlatılır.¹⁹⁵

İzgü'nün “*Sen Kim Hovardalık Kim?*” adlı hikâye kitabında yer alan “Sağ Olsun Atalarımız” hikâyesinde ülkenin birinde uzun yıllar önce dikilmiş bir anıt bulunur:

Anıtın çevresinde “*Atalarımız buraya beş yüz milyon lira gömmüşlerdir*” yazılmıştır. Bir gün devletin dış borçlanmaları oldukça fazlaştığı için dönemin başbakanı oradaki anıtın altındaki beş yüz milyon lirayı almaları gerektiğinin kararına varır bakanlarda bunu onaylarlar. Halka restorasyon çalışması olacaktır duyurusu yapılır ve anıtın etrafı kocaman bir şekilde kapatılır. Aradan günler geçer çelik bir kasa bulunur başbakana getirilir. Kasanın içinden bir defter çıkar. Bu defterde seneler önce kıratlı partisinden olan bir başkanın başkanlığı döneminde anıtın olduğu yerden bir yer altı yolu yapma planı olduğu fakat yönetimi sürecinde yetişmediği rakip başkanın yönetime geçtiği zaman orayı kapattırdığı kendisi yönetime geçtiğinde açtırdığını, iki başkanın zıtlaşması yüzünden bir çukura onlarca lira para harcandığını anlatır. Yazının devamında bu duruma son vermek için oraya anıt yapıldığını ve böyle bir yazı yazıldığını açıklarlar.

Başbakan yazılanları okuduktan sonra kazılan çukuru kapattırır ve anıtın oraya şöyle yazılır:

¹⁹⁴ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 170.

¹⁹⁵ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 64.

“Atalarımız buraya beş yüz on milyon lira gömmüşlerdir.”

“Çukur bir kapanıyor bir açılıyor idi... Açan ben diyeyim elli milyon, siz deyin yetmiş milyon mesarif ediyor idi... Ahali artık seçimlerde kimin şehir emini olduğunu anlamak için ne radio dinliyor, ne televizyon seyreyliyor gidip çukura bakıyor idi... Şayet çukur kapanıyor ise başa altıoklu şehir emininin geçtiğini, şayet çukur açılıyor ise başa kıratlı şehir emininin geçtiğini anlıyor idi...”¹⁹⁶

Hikâyede yerel yönetimde yaşanan yozlaşmalar, keyfi yönetim anlayışı ve bürokraside görülen denetimsizlik dikkat çeker. Halkında bilinçsizdir, bu durum karşısında ne yapacağını bilemez.

“Bin Tane Yapsak Azdır” adlı hikâyede küçük bir kasabada iki tane Atatürk heykeli bulunur:

Bu heykellerden ikincisi ilkinden daha güzeldir. Bunun sebebi seçimler sırasında başkan ve kaymakam arasında çıkan anlaşmazlıktan dolayıdır. Başkan, valiye inat olsun diye en iyi ustaları, en iyi mimarları bu iş için çalıştırır. Kasabadaki herkes Atatürk’e büyük sevgi ve minnet duyur bu yüzden de mutlu olurlar. Kaymakam, başkanın kendi çıkarları için bunu yapmasına kızsza bile yine kendisini tebrik eder. Açılışta alkışlar.

Kaymakam ve belediye başkanı gibi bürokrasinin içerisinde yer alan kişiler halkın Atatürk’e olan sevgisini kendi çıkar ve menfaatleri için kullanması yanlıştır.

“İğne Güzeli” hikâyesinde bir belediye başkanı ve yardımcısının hazırlayacağı bir festivali şöyle anlatılır:

Başkan yardımcısı Mustafa, başkan Recep’i festival konusunda ikna etmeye çalışmasıyla başlar. Başkan rahata alışmış bir insandır. Sabah gelip koltuğuna oturan etliğe, sütlüye karışmayan birisidir. Mustafa’nın tüm sorumluluğu üzerine alacağını söylemesiyle başkan festival için onay verir. Mustafa festival hazırlıklarına başlar fakat ne belediyenin buna maddi imkânı vardır, ne de yarışmaya katılacak bir kız. Sürekli bu festivalle ilgilenirler. Belediyenin sorunlarıyla ilgilenmeyi bırakırlar. Halkın temel ihtiyaçlarını karşılamak yerine gereksiz bir harcama tufanına tutulurlar.

Hikâyede yerel yönetim anlayışında yaşanan yozlaşma üzerinde durulur. Halkın temel ihtiyaçlarını karşılamak, sorunlarını çözmek yerine gereksiz eğlenceler düzenlemekle uğraşırlar.

“Müdür Olmak Çok Kolay” hikâyesinde bir okul müdürü olan baba ile öğretmen oğlu arasında geçen mektuplaşmalar şöyle ele alır:

¹⁹⁶ Muzaffer İzgü, *Sen Kim Hovardalık Kim?*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1982, s. 82.

Baba, oğluna sürekli olarak müdür olabilmenin ince noktalarını anlatır mektuplarda. Baba oğluna sürekli olarak farklı tavsiyelerde bulunur. Bir mektubunda yap dediği şeyi diğer mektubunda yapma der. En son mektubunda baba oğlunun yakında muhalif ir partinin toplantısının olacağını ve onları eleştirmesini söyleyerek müdürlüğünün kesinleşeceğini anlatır ve müdürlüğünü tebrik ederek mektubu bitirir.

“Sevgili oğlum,

Önce, sayın vali beyinizin iki mübarek ellerinin her ikisini birden hörmetle öperim. Yaşsa oğlum, sabırlı koruk helva olur, yüzdük yüzdük kuyruğuna geldik. Şimdilik (MÜDÜ) oldun, yalnız (R) kaldı. Hani yavrum bilirsin, marangoz son keresini hızlı yapıştırır, müzik eserlerinin sonu hızlı biter, davulcu tokmağını son defa hızla vurur. Şimdi senin de son tokmağın, son keserin, bunun için hızlı olacaksın. Gazetelerden öğrendim ki, yakında muhalif partinin sizin orada bir toplantısı olacakmış. Göreyim seni yavrum, birkaç arkadaşınla birlikte onları taşı. Mümkünse sen taşı, partinin en büyüğünün alnına yapıştır. Bunu yap, tamam artık oğlum... İkinci mektubumu yazmadan, şimdiden müdürlüğünü tebrik ediyorum.”¹⁹⁷

Bu hikâyede kendi çıkar ve menfaatleri için rol yapan insanların başarıya nasıl ulaştıkları anlatılmaya çalışılır. Baba, oğluna tecrübelerinden dayanarak, memuriyet hayatından nasıl statüsünü yükseltebileceğinin bilgilerini içeren mektuplar yazarak yol gösterir. Bu sayede oğlu da statü değişikliğini başarılı bir şekilde tamamlar.

“Komünizm Gelirse” adlı hikâyede iki arkadaş köyden şehre çalışmak için gelir:

Şehre fakir oldukları için gelirler fakat iş bulamadıkları için daha da kötü duruma düşerler. Bir gün bir gazetede yazılanı okumaya başlarlar. Komünizm gelirse gelir düzeyinin düşeceğini, fakirlik yaşanacağını, evsiz kalınacağını, kadınların iş hayatına katılacağını yazar. Gazetede yazan her şeyin şu an da zaten yaşandığını düşünürler.

“-Amanın gomiserim haber vereyim, dedim, gominizim gelmiş hükümat uyumasın.

Komiser;

-Hükümet uyumaz, dedi. Nerde bu komünizim?

-Aha sokakta, o evde, o lokantada, o takside, o гаранlık yerde... Hepicini toplamışlar, kendileri üstüne oturmuşlar...

¹⁹⁷ Muzaffer İzgü, *Donumdaki Para*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1977, s. 63.

-Hayır, dedi komiser, bu ülkenin milliyetçi evlatları olduktan sonra gelemes.”¹⁹⁸

Siyasi kötölemeler üzerine yazılan bir yazıda, aslında ülkede zaten yaşanmakta olan bir hayat anlatılır. Ülkenin gerçek durumuna bakılmadan yazılmış bir yazıdır bu ve yazar bu şekilde zıtlıklardan yararlanarak dönemin siyasi yapısını ve ülkeye etkilerini anlatmaya çalışır.

“Hüdaverdi Amca” adlı hikâyede Hüdaverdi Amca’nın yaşadığı trajikomik bir olay anlatılır:

Emekli olan Hüdaverdi Amca bir gün her zaman gittiği kahveden başka bir kahveye gitmeye karar verir. Gittiği kahvede solcu gençler bulunur. Hüdaverdi Amca da solcu olduğu için gençlerle çok güzel sohbet eder. Daha sonra bir daha bu kahveye gidip gençlerle oturup sohbet eder. O gün gençlerin toplantı günüdür ve Hüdaverdi Amca’dan bir konuşma yapması istenir. O da solcuları öven güzel bir konuşma yapar. Tek sorun kahve onun gitmediği dönemde el değiştirmiştir ve sağcıların eline geçmiştir. Konuşma üzerine onlardan dayak yemek durumunda kalır. Eserde şu şekilde yer verilir:

“-Bölünmeyin, parçalanmayın, bu faşizmi getirmek isteyenlerin ekmeğine yağ sürüyor...”

-Vurun ulan moruğa...

Gözümü açtığımda hastanedeysdim evlat... Ne biliyim, meğer o kahve el değiştirmiş, sağcıların olmuş...”¹⁹⁹

Sağcı, solcu ayrımının çok fazla gündemde olduğu bir dönemde yazılan bu hikâyeye, insanların dava diyerek kendilerini adadıkları düşünceleri uğruna diğer değerlerin görmezden gelinmesini anlatır. Küçük büyük, yaşlı genç demeksizin, karşıt düşüncedeki kişilere karşı hiçbir merhamet duygusu gösterilmez.

“Daha Okkalı Yaz” adlı hikâyede görüş ve düşünceleri yüzünden yargılanan, dayak yiyen ve hapse atılan bir yazarın durumu anlatılır:

Yazarı evinden alıp sorgu odasında döverek sorgulayan polisler, davasına bakan savcı ve hapishane müdürü bile yazarın aslında yazdıklarını doğru buluyor. Fakat görevleri ve aldıkları emirler doğrultusunda davranmak zorunda kalırlar. Yazarın her kötü davranış karşısında ‘*Daha Okkalı Yaz*’ diye desteklenmesi, yazarın kafasını karıştırır. Desteklendiği halde yazar, on üç yıl hapis cezasına şöyle çarptırılır:

¹⁹⁸ Muzaffer İzgü, *Deliye Her Gün Bayram*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1995, s. 69.

¹⁹⁹ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 76.

“Yumruklar art arda çıktı, kaşımda gözümdede... Ayna yoktu karşımda, kim bilir belki de kaşım patlamıştı...

Öteki yanaştı,

-Bak kardeşim, dedi. Yaza Allah Aşkına bunu da yaz ilerde mutlaka bunu da yazmalısın, ölsek biz, yaralansak biz, bir tek aferin, anladın mı, bir tek aferin, öldüğün an karın dul, çocukların yetim... Anlayacağın, can güvenliğimiz yok. Her gün ölümle burun burunayız. Beylerimiz, masa başlarında otururlar, bizi salarlar ateşe, silaha, kurşuna... Ulan konuşsana hıyar oğlu hıyar... Kasığıma tekme vurmaya başladı. Benli de saçlarımdan yakalamıştı.”²⁰⁰

Bu hikâyede insanlar kendi düşüncelerini özgürce dile getiremez. Dile getiren kişiler ise bir dizi işkenceye, zulme ve cezaya maruz kalır. Basın özgürlüğü maalesef ki yoktur. Kitaplara yasaklar getirilir.

“Bu Kabakla Bu Koltuğa Nasıl Oturulur?” adlı hikâyede seçim zamanı vaatte bulunduğu sözleri tutmayan bir milletvekili anlatılır:

Milletvekili bir gün halkın arasına karışır ziyarette bulunur. Halk, adamı sevmediği için ona oyun oynamaya karar verirler. Milletvekili gelince onu kucağına alırlar, havaya atıp geri çekilirler adam yere düşer ve bunu bir iki defa yaparlar. Adamın kolu, kalçası (kabağı) kırılır. Yara bere içinde kalır. Milletvekili İzmir Marşıyla davulla zurnayla yollarlar köyden. Köyün öğretmeni, köylülere boşuna uğraştıklarını yine de o adamın istifa etmeyeceğini şöyle söyler.

“-Ulan bu kabakla artık bu adam nasıl oturur koltuğa?”

İnanır mısınız adam gitti oturdu koltuğa.

-Demedim mi, dedi bizim köyün öğretmeni Nizami Emmiye, bize. Bunlar hacı yatmaz gibidirler, dağdan taştan atın, kapıdan kovun, yine gider otururlar koltuğa... Ne zamana dek biliyor musunuz? İçinizden seçeceğiniz bir milletvekilini o koltuğa oturtuncaya dek. Ama içinizden, öyle köylü ağzı yapanlardan değil...”²⁰¹

Hikâyede halka seçim zamanı sözler verip tutmayan vekiller eleştirilir. Halkın nasıl güvenini zedeledikleri, makam, mevki uğruna nasıl yalanlar söyledikleri ve halkın bu tutum karşısındaki tavırları üzerine durulur.

“Geri Kalmış Bir Ülkenin Başbakanının Delirdiğinin Öyküsüdür” adlı hikâyede bir ülkenin başbakanının yaşadığı sorunlar şöyle anlatılır:

²⁰⁰ Muzaffer İzgü, age., s. 96-97.

²⁰¹ Muzaffer İzgü, age., s. 105.

Başbakan, yaşadığı bunalımlar sonucu delirir. Bakanları bu durum üzerine konuşmaya başlarlar. Aslında yapmaları gereken başbakanın değişmesi için adım atmakken onlar kendi makamları da tehlikeye gireceği için başbakanın bu hareketlerine göz yumarlar. Kendi aralarında istişareler yaparlar ve asıl işin kendilerinde olduğunu düşünerek bir sistem oturtmaya çalışırlar. Bu sırada başbakan toplantı sırasında bir devlet büyüğünü ısırmıştır. Bakanlar yine makamları için başbakanı destekleyici davranırlar. Onu tebrik eder, alkışlarlar.

“-Arkadaşlar, sayın başbakanımız az önce yabancı devlet büyüğünü yere yatırıp dört yerinden ısırmışlar...

-Bravooooo...

-Varooo!...

-Koşalım, kutlayalım, demek ki bundan böyle yabancılara sözüümüzü geçireceğiz.

-Koşalım koşalım...

-Uf aman, pek korktumdu başbakanı istifa ettiririz diye.

-Deli misin sen be kardeşim, o zaman bizim bakanlıklar nolacaktı?”²⁰²

Hikâyede yer alan kişiler kendi makam ve mevkileri için ülkenin geleceğini bile tehlikeye atmayı göze alır. Ülke yönetimini tehlikeye sokabilecek derece sağlığı bozulan bir kişinin görevine devam etmesine göz yumar.

“Ünlü Politikacı Nasıl Kaçırıldı?” adlı hikâyede bir gün bir politikacı kaçırılma hikâyesi yer alır:

Kimse nasıl kaçırıldığını kim tarafından kaçırıldığını bir türlü anlayamaz. Ülkenin gündemi bu politikacı olur. Bir gün gazetelerde bir haber yayınlanır. Bu haberde bir örgüt tarafından politikacının kaçırıldığına dair çıkan bir mektup vardır. Örgüt, politikacı karşılığında fidye ister ve 1 ay süre verir. Fakat ülke politikacı gittiğinden beri eskisinden daha güzel günler yaşar. Bu yüzden kimse bu konuyla ilgilenmek istemez. Örgüt, fiyat teklifini düşürse de yine politikacı için kimse uğraşmaz. Politikacı bir süre sonra ortaya çıkar ve kendi değerinin anlaşılması için kendini kaçırttığını yıllar sonra yazdığı anı defterinde şöyle itiraf eder:

²⁰² Muzaffer İzgü, *age.*, s. 113.

*“İki ayda ülke çok değişmişti. Ne kavga ne dövüş... Yavaş yavaş kin, garaz ortadan kalkıyordu. İşte bu bakımdan ilgililer, ne olur ne olmaz diyerekten ünlü politikacı beyefendinin sesini radyodan yayımlamadılar.”*²⁰³

Bu hikâyede kendisini ülke için çok önemli ve işe yarar zanneden bir politikacının kendi egosunu tatmin etmek için yaptığı oyun anlatılır. Fakat işler beklediği gibi gitmez çünkü o ortadan kaybolduğu andan itibaren ülkede her şey çok daha iyiye dönmeye başlar. Bu yüzden yetkililer politikacının kaçırılmasını yavaş yavaş gündem haberlerinden düşürmeye başlar. Çünkü onlar için halkın refahı daha önemli olur. Politikacı zaten yaptığı oyunun işe yaramaması sonucu ortaya çıkar.

Muzaffer İzgü’nün 1979 senesinde yayımladığı “*Dayak Birincisi*” adlı eserde yer alan “Diktatör” hikâyesinde ülkenin başındaki kişi bütün devlet dairelerine, okullara hatta evlere, evlerin her odasına büyük boy olacak şekilde kendi resminin asılmasını söyler.

İnsanlar her girdikleri ortamda bu kişinin resmini görür. Çocuk odalarında bile bu kişinin resmi vardır. Fakat sorun çocuklar geceleri bu resimden korkarlar ve aileler zor durumda kalırlar. Aileler ne yaparlarsa yapsınlar çocukların bu korkularını yenemezler. En sonunda diktatörün resminin üzerine çizimler yapmaya başlarlar onu palyaçoya çevirirler. Ondan sonra çocuklar korkmak yerine ona baktıkça gülmeye başlarlar.

Bu hikâyede ülkenin başındaki kişinin her yere resmini astırarak kadar gözünün dönmesinin sebebi insanlara karşı gücünü göstermek ve saygı duyulması gerektiğini hatırlatmak içindir. Fakat saygı bu şekilde sağlanacak bir şey değildir. Saygı isterken diktatör alay konusu haline eserde şöyle gelir.

“Anayasa... Hangi Yasa?” adlı hikâyede bir adam evinden alınarak karakola götürülerek sorguya alınır:

Suçunu itiraf etmesi istenir adam olan biteni anlamaz, ne suçu olduğunu anlamaya çalışırken dayak yemeğe başlar. Adam bunun üzerine bu yapılanın anayasaya karşı gelmek olduğunu söyler. Ana yasanın gerekli maddelerinde insana eziyet ve işkence edilemeyeceğinin maddeler halinde yer aldığını açıklamaya çalışır. Fakat dinlemezler daha çok adamla dalga geçerek sorguya devam ederler.

Hikâyede, anayasal süreçlerle yürütülen bir ülkenin sadece görünürde böyle olduğu, devletin izlediği politikaların daha halkın yaşamına etki etmediği gösterilmeye çalışılır.²⁰⁴

²⁰³ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 140.

²⁰⁴ Muzaffer İzgü, *Dayak Birincisi*, Bilgi Yayınevi, Ankara 2009, s. 83.

“*Kökü Dışarda Niyazi Bey*” adlı hikâyede polisler Niyazi Bey’i bir takım siyasi suçlardan dolayı karakola götürür. Fakat ortada büyük bir yanlış anlaşılma olur:

Bu suçları Niyazi Bey değil, dedesi işlemiştir. İsimleri aynı olduğundan ve ölüm evrakları olmadığından dolayı kendisini sorguya almışlardır. Polisler Niyazi Bey’e yalvarırlar terfi almalarının buna bağlı olduğunu dedesinin öldüğünü kimseye söylememesini ve bu suçları üstlenmesini isterler. O da kabul eder ve bir oyun oynamaya başlarlar. Bir gün bu yalanları ortaya çıkar tabi polisler bu duruma çok üzülürler ve şöyle bir şey uydururlar: “*Bu kökü dışarıda olan azılı komünistler asıl öldükten sonra izlenmelidir.*”

Polisler dönemin siyasi sorunlarını kendi menfaat ve çıkarları doğrultusunda kullanmaya çalışırlar. Başaramayacaklarını anladıkları zaman bile bir yolunu bulup işin içinden çıkmaya çalışırlar.

“*Kimlikleriniz Lütfen*” adlı hikâyede Niyazi Bey kimlik kartını hayatının merkezine alan bir kişidir. En büyük korkusu kimliğini kaybetmek olur.. Kimliğinin her köşesini ezbere bilir. Bu durumu eserde şöyle anlatır:

“*Nüfus müdürlüğünde çalışan memur Ayten Hanıma gidip sürekli kimliği ile ilgili sorular sorar. Kadın bir problemin olmadığını söylese bile sormaya devam eder. Eşine bir torba diktirir, içine kimliğini koyar boynuna asıp gezdirir. Tuvalette bile çok dikkat eder. Kimliğini kaybedip hapse girmekten çok korkar. Bu yüzden eşiyile arası açılır, eşi zorla onu doktora götürür. Niyazi Bey’e opsesif kompulsif nevroz bozukluğu teşhisi konur. Ülkede kimlik kaybetmenin yasalar gereği yaptırımı büyük olunca da Niyazi Bey’in rahatsızlığı kendisini gün yüzüne çıkarır.*”²⁰⁵

Hikâyede dönemin yasalarına yönelik eleştiri yapılır. Niyazi Bey, yasal yaptırımlardan öylesine çok korkar ki hastalığı bu yüzden tetiklenir. Bu korku yüzünden hayatı kâbusa döner.

Muzaffer İzgü’ nün yazdığı “*Çanak Çömlek Patladı*” adlı hikâye kitabında yer alan “Kaç Tür Kebap Olduğunu Düşünmek” öyküsünde bir adam kendisini kebab düşünmekten şöyle alı koyamaz:

Çeşit çeşit kebablar düşünür, kaç tür kebab olduğunu düşünür. Düşünürken kendi kendine savaşı bunları düşünmemesi gerektiğini söyler durur. Acaba kebab düşünmenin suç olup olmadığını sorar durur kendisine. En sonunda buna cevap bulamayıp bir hocaya danışır, hoca da bir başka büyük âlime sorar. Bu konuyu

²⁰⁵ Eda Gül Genç, 1960 Kuşağı Yazarlarından Muzaffer İzgü’nün Öykülerinde Mizah. Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019, s. 58.

*derinlemesine düşünmelerinin gerektiğini söyler. Ona kalsa bu bir suç değildir fakat topluma aykırı davranmamak gerektiğini belirtir.*²⁰⁶

Hikâyede kebab gibi bir yemeğin düşünülmesinin bile suç olarak görüleceği bir toplumun yasal düzeyi eleştirilir. Düşünce özgürlüğünün nasıl yok sayıldığına, fikirlerin özgürce söylenmesini geçelim bu kadar basit bir konunun bile düşünilemeyecek kadar yasak olunmasına dikkat çekilir.

“*Duvardaki Fotoğraf*” adlı hikâyede beyefendinin fotoğrafı çekilir. Fotoğraf çekimi için ülkenin en iyi fotoğrafçısı aranır. Bu fotoğrafçı beyefendinin kusurlarını fotoğrafta örtmeli ve onu kusursuz olarak çekmelidir. Fotoğraf işi tamamlanınca sıra çerçeveye gelir en uygun çerçeve aranıp bulunur. Sonra fotoğrafın asılacağı duvara sıra gelir en iyi binanın, en güzel yerine asılır fotoğraf. Her gün muntazam tozu alınır çerçevenin, çok dikkat edilir. Hatta bunun için birisi özellikle görevlendirilir. Gel zaman git zaman olur seçimler gelir beyefendi gider. O gidince de o fotoğraf da bodruma kaldırılır.

Hikâyede siyasi düzene yönelik bir eleştiri yapılır. Devletin başına gelen kişiler o süre zarfında kutsallaştırılıp, ilahlaştırılmaya çalışılır. Özellikle devlet düzeni ve işleyişi bakımından bu gerekli olduğu düşünülür. En basit şeylere bile fazlasıyla titizlik gösterilir. Çünkü kişiler gelip geçici makam ise kalıcı olarak düşünülür. Bunun en basit hikâyede gösterildiği yer kişinin o makamda süresi olduğu zaman duvardan fotoğrafının kaldırılıp bodruma konulur.

“*Seçimci Hüsnü Bey*” adlı hikâyede dört yılda bir yapılan seçimlerde Hüsnü Bey’in yaptıkları şöyle anlatılır:

Hüsnü Bey seçim zamanlarını takip eder, milletvekillerinin mazbatalarını alıp Ankara’ya gittiğini, duyunca üç günlük yemin süreçlerini kendisi için avantaja çevirir. Kendisinin de milletvekili olduğunu söyler ve onların imkânlarından faydalanmaya başlar. Milletvekillerine ucuz olduğu için lokantalardan yemek yer, telefon mecliste bedava olduğu için eşiyile dostuyla saatlerce konuşur, ucuz olduğu için tıraş olur, bazı insanlar onu eski milletvekillerinden sanıp eşinin dostunun işini de yaparlar. Mecliste milletvekili olmanın bütün faydalarından yararlanır Hüsnü Bey bu yüzden ona Seçimci Hüsnü Bey denir.

Bu hikâyede milletvekilleri ve onlara tanınan ayrıcalıklar eleştirilir. Milletvekilleri yüksek maaş almalarına rağmen onlara sağlanan olanak ve imkânlar daha ucuz, daha iyidir.

“*Boşluk Müdürü*” adlı hikâyede bir adamın yasalarda bulunan boşlukları belirlemesi şöyle anlatılır:

²⁰⁶ Muzaffer İzgü, *Çanak Çömlek Patladı*, Bilgi Yayınevi, Ankara 2015, s. 97.

Bir bankanın Hayri Bey'e bir milyon lira kredi verdiğini öğrenen boşluk müdürü çıldırır, uykuları kaçır bu durumu anlayamaz sabah kalkıp banka müdürüne gidip sorar ondan konuyu uzun uzun dinler ardından şube müdürüne gider onunla da istişare eder. Yasalardan konuşurlar oradaki boşlukları görürler ve artık Hayri Bey'in bu boşluklardan yararlanarak kredi çektiğini anlar. Kendisini altı ay eve kapatır. Borçlar yasası, iflas yasası, yönetmelikler ne varsa hepsini okur. Kimsenin aklına gelmeyecek boşlukları bulur ve bunu yetkili yerlere bildirir. Bir gün yeşil bir saha üzerine bina inşa edileceğini öğrenir. Bu seferde imar işleri yasalarına çalışmaya başlar. Bu yaptığı çalışmalar sonunda Ankara'dan tebrikler mektupları alır.

Ülkenin üst kademelerinde çalışan onca kişi olmasına rağmen bir devletin en önemli yapı taşlarından birisi olan yasalarda büyük anlamlarda boşluklar bulunur. Bu boşlukları bazı insanlar kendi çıkarları için kullanabilir. Normal bir vatandaşın kendi isteği ile bu yasalara çalışıp boşlukları belirliyor olması durumun ne derece kötü olduğunu gözler önüne serer.

Muzaffer İzgü' nün “*Orta Direği Yıkan Ayı*” hikâyesinde orta gelirli dört kişilik bir ailenin evine giren kocaman bir ayı şu şekilde konu alınır:

Bu ayı ailenin bütün kışlık erzakını yiyip, tüketir. Korkudan bir köşeye sinen aile, ayının yaptıklarına bakarak kara kara düşünmeye başlarlar, ayıya kızarlar, beddua etmeye başlarlar ama ellerinden bir şey gelmez. Ayı bütün erzakı tükettikten sonra uykuya dalar. Uyandığında yine acıkır bu sefer evde yiyecek bir şey bulamaz. Bu duruma sinirlenir ve evin orta direğini yıkar. Aileye bir şey olmaz ama ayı karnı şiş olduğu için patlayarak ölür.

“*Ortadirek yıkıldı.*”

I-ıh bize bir şey olmadı, tozu toprağı silkeleyip çıktık ama ayı gebermişti. Hem de şiş karnı patlayarak.’²⁰⁷

Hikâyede yer alan ayı açgözlü, hırslı, bencilce davranan siyasileri temsil eder. Bu kişilerin bir süre sonra gözleri kör olur ve en sonunda kendilerine zarar verir.

“*Gomonis Hasan*” hikâyesinde Hasan adında ki kahramanımızın başına gelen bir dizi olay şu şekilde anlatılır:

Hasan'a babasından Gomonis lakabı kalır. Bu lakap babası Rusya'ya okumaya gittiği zaman babasına verilmiştir aslında. Babası sağ iken de zaten insanlar “*Gomonis Ali'nin oğlu*” derler. Bu lakap Hasan'ın öğrenim hayatını etkiler. Sevdği kızın onu bırakıp gitmesine neden olur. Okul bitince iş bulamaz. Oto Elektrikçi dükkânı açar. Bu seferde Gomonis Usta derler. Sırf bu durum değişsin diye hacca gider. Bu seferde “*Hacı Gomonis Usta*” demeye başlarlar.

²⁰⁷ Muzaffer İzgü, *Ortadireği Yıkan Ayı*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1984, s. 13

‘‘Benim şarj dinamosu oldu mu Hacı Gomonis Ustaaa?’’²⁰⁸

Hikâyede ülkenin siyasi durumuna gönderme yapılır. Hiçbir alakası olmadığı halde bir lakap yüzünden bir adamın başına gelmeyen kalmazlar. İnsanlar, gerçeği sorgulamadan kulaktan duyma bilgilerle diğer insanlara bilinçsizce yakıştırma yaparlar ve onların hayatlarını tehlikeye atar.

Muzaffer İzgü’nün ‘‘İşte Mühür İşte Sen’’ adlı hikâye kitabında yer alan ‘‘Açomba’’ hikâyesinde iki komşu ülkenin hükümdarları bir araya gelir:

Güzel bir yemek yerler sofrada yok yoktur. Sonra sohbet etmeye başlarlar. Komşu ülkeden gelen hükümdar halkın ondan memnun olmadığını, işlerin düzgün gitmediğini söyler. Ev sahibi hükümdar ise kendi ülkesinde de işlerin normal olmadığını fakat bunlarla Açomba sayesinde başa çıktığını söyler. İşsizlik mi arttı, dış ticaret kötüye mi gitti hepsini Açomba’nın üzerine attığını söyler. Halkına hatta Açomba ile mücadele ettiğini söyler ve inandırır. Oysa Açomba diye bir şey yoktur. Komşu hükümdar bu sohbetten sonra ayrılır ve ülkesine dönünce aynı şeyi o da kullanmaya şu şekilde başlar.

‘‘Vursun davullar... Gümbe da güm..

-Duyduk Duymadık demeyin, duyup da anlamadık demeyin, düdüklü ibrikler ötmüyorsa, penceresindeki testisi kırılınca yerine yenisini koyamam diyen varsa biliniz ki nedeni Acomba’dır... Acomba ülkenin belkemiğini kırmak ister ama hünkârımız Acomba’nın peşini bırakmayacaktır. Bırakmayacaktır ama...’’²⁰⁹

Hikâyede yöneticilerin kendi eksikliklerini halkı galeyana getirmemek için hayali bir sembole atmaları dikkatleri çeker. Suçu başka bir varlığın üzerine atmak ve bu durumla yüzleşmemek, onlar için işlerin daha kolay ilerlemesini sağlar.

İzgü’nün ‘‘Yıl Sıfır Darbe Hazır’’ adlı eserinde yer alan ‘‘Fısıltı’’ hikâyesinde dokuz yıl sonra ülkeye dönüş yapan kahramanımızın kardeşi konu edilir:

Ülkeye geldiğinde büyük büyük binaları görünce, ülkenin çok geliştiğini düşünür. Fakat durum böyle değildir. Abisiyle alışverişe çıktıklarında her esnafın sivil polis olduğunu öğrenir. Herkes polislere karşı bu durumu bilmiyormuş gibi yapar ve aralarında fısıltıyla bu durumu konuşurlar. Her yerde polis vardır. Polisler ülke içerisinde kim şikâyet ederse onları rapor etmekle yükümlüdürler. Kimse ülke için kötü bir söylemde ya da eylemde bulunamaz. Eserde bu durum şöyle anlatılır:

‘‘Manav meyvelerini siliyor, düzeltiyordu. Kardeşim, fısıltıyla,

²⁰⁸ Muzaffer İzgü, age., s. 170.

²⁰⁹ Muzaffer İzgü, *İşte Mühür İşte Sen*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1984, s. 19.

-Yoksa bu da mı polis, diye sordu.

-Evet, dedim, polisti. Ama manavlığı karlı görünce polisliği bıraktı, şimdi serbest manavlık yapıyor. ''²¹⁰

Hikâyede ülke dışarıdan güzel gözükmemektedir fakat içeriden durum tam tersidir. Yönetim halkın arasına sivil polislerini yerleştirir. Halkın gözünü korkutur. Halk üzerinde baskı oluşturur.

Baş Pezo hikâyesinde birisi postaneye bir zarf bırakır. Zarfın üzerinde “*Başpezevenk... Ankara*” yazılıdır ve bunun dışında hiçbir şey yazılı değildir. Postacılar bunun kim olduğunu düşünür ve her postacı bu zarfı farklı bir bakanlar kuruluna şu şekilde götürür:

Pezevingin orada olduğunu düşünürler fakat başpezevingin kim olduğu hakkında bir bilgileri yoktur. En son postacı Hurşit bu zarf yüzünden dayak yiyince bir daha kimse bu zarfı dağıtıma çıkarmak için yanına almaz.

Hikâyede yer alan “*pezevenk*” kelimesi bir sembol olur. Halk ve yönetimdeki kişiler arasındaki uyuşmazlığı da gösterir. Bakanların hepsi bu isimle anılabilir şekilde görülür. Ama en baştaki kişinin kim olduğu hakkında kimsenin bir fikri bile yoktur.

İzgü’ nün “*Azrail Nasıl Rüşvet Yedi*” kitabında yer alan “Vatandaşlık Onayı” adlı hikâye çoklu partili sisteme geçişin yaşandığı zamanları şöyle konu alır:

Bir köye seçim zamanı parti adayları gelir. Her gelen aday halka çeşitli vaatlerde bulunur. Hatta artık size vatandaş diyeceğiz diyerek gözlerini boyamaya çalışırlar. Köylü Osman bunu duyunca bir an umutlanır. Vatandaş olunca hayatının değişeceğini düşünür. Bunu söyleyen adayın partisini tutar. Parti kazanınca her şeyin daha güzel olacağını, ailesinin yokluk çekmeyeceğini düşünür. Kahvedeki köylülerde Osman gibi ümitlenmeye başlarlar. Bir kişi hariç. Musa köylüye böyle düşüncelerinin anlamsız olduğunu anlatmaya çalışır ama kimse onu dinlemez. Gel zaman git zaman bu parti seçimi kazanır. Fakat hayatlarında hiçbir değişim olmamıştır. Osman ise vatandaş olmayı kafaya takmıştır. Bir süre sonra devrim olur Hasan yine umutlanır çünkü hükümet düşmüştür. Gelecek olan parti onları vatandaş yapacak diye düşünür ama yine değişen bir şey olmaz. Yine bir seçim zamanı gelir parti adayları yine köye gelir. Osman’ı göstermelik kamera karşısına geçirip gösteriş yaparlar. Seçim zamanı geçtikten sonra Osman’ı ve diğer vatandaşları, verilen sözleri hatırlayan olmaz.

²¹⁰ Muzaffer İzgü, *Yıl Sıfır Darbe Hazır*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1994, s. 64.

“Vatandaş Osman inanmıyordu bu sözlere, ülke, ülkenin gerçek sahibi... Kulaklarını dikeyor, köye gelip giden tüm büyüklerin sözlerini anlamaya çalışıyordu. Sonunda bir gün gidip karısı Elif’e,

-Gız Elif, biz de vatandaşmışık ha!... dedi.

-Dimi lan!..’²¹¹

Her seçim dönemi yaşanan olayları anlatmaya çalışır yazar. Halkın içinde Musalarda vardır, Osmanlarda... Bir kısım gerçekleri görüp hareket eder, bir kısım ise söylenenlere gözleri kapalı inanır. Toplum içerisinde yaşayan her birey o ülkenin vatandaşıdır aslında fakat Osman gibiler vatandaş olduğunun bile farkında değildir. Duyguları sömürülmeye açıktır. Bu durumda siyasetçilerin işine yarar.

“Uyku İlacı” hikâyesinde geceleri uyku problemi çeken Basri Bey anlatılır. Basri Bey ne yaparsa yapsın bu soruna bir türlü çözüm bulamaz. Doktorlara gider, ilaç kullanır, çevresindeki insanların dediklerini yapar ama bir türlü uyuyamaz. En sonunda arkadaşı Necati Bey ile konuşur bu durumu. Necati Bey de aynı şeyleri yaşadığını en sonunda yattığında aklına gelenleri sövdüğünü rahatlayıp öyle uyuyabildiğini söyler. Basri Bey de bu tekniği uygulamaya başlar. Fakat o işi ilerletip kızdığı herkesle gecenin bir vakti kavga etmeye başlar. Gelen zamlara kızar, ülkenin durumuna kızar, en küçük hatasında onu azarlayan müdürüyle tartışır. Çürük domates koydu diye manavı dövmeye gider. Sonra bir güzel uyur. Basri bunları yapmanın kolay olduğunu ama asıl bu durumda olmalarının sebebi olan siyasetçilere nasıl ulaşacaklarını kendi kendine sorgulamaya şöyle başlar.

“Kasaba, bakkala, manava sövmek kolay da Necati!... Asıl sövüleceklerle nasıl söveceksin Necati?”²¹²

Hikâyede halkın yaşamından kesitlerle sisteme eleştiri yapılır. Siyasetçilere eleştiri yapılır. Artan zamlar üzerinden hükümete eleştirilir.

“Biz İşimizi Biliriz” hikâyesinde polisler bir yazarın evine gelerek arama yapmaya başlar:

Kitaplığına yönelip seçtikleri kitapları çuvala doldurmaya başlarlar. Yazar ne yaptıklarını sorduğunda; “biz işimizi biliriz” diyerek onu geçiştirirler. Yazar, bu sırada ülke ne zaman açıklanamayacak bir duruma gelse olan kitaplara oluyor diyerek iç geçirir. Polisler, kitaplıktaki kitapların yazarlarında özellikle “of” ve “ov” soyadına sahip olanları alırlar. Bu soyadları Rus yazarlara aittir. Kitapların arasından Nazım Hikmet’in yazdığı mektup bile çıkar. En sonunda evden iki çuval dolusu kitapla çıkar polisler. Polis arabasının yakıtı bitmiş olduğundan gidemezler. Ne yapacaklarını düşünüp dururlar. Sonunda Kitapların sahibi yazar olduğu için onu

²¹¹ Muzaffer İzgü, *Azrail Nasıl Rüşvet Yedi*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1986, s. 64.

²¹² Muzaffer İzgü, *age.*, s. 155.

da yanlarına alıp, çuvalı onı taşıtarak karakola yürürler. Yazar bu durumdan hiç şikâyetçi değildir. Sonuçta kitaplarıdır onun var olabılnesinin kaynağı...

Hikâyede hükümet baskısına yer verilir. Özgür düşünce, fikir hürriyetinin olmamasından bahseder. Koskoca ülkenin onca sorunları varken günah keçisinin kitaplar olarak görölmesi ve onların toplanması anlatılır. Farklı düşünce ve fikir yapılarına hiçbir şekilde tolerans yoktur.

“*Sen Kim Hovardalık Kim*” kitabından “O Söyler, Biz Uyurduk” adlı hikâyede çeşmesi olmayan yolu olmayan bir köy anlatılır. Bu köyde bir çoban attan düşüp kafasını parçalar, herkes çobanın beyni olmadığını görünce kendilerinin de beyni olmadığını kanaat getirirler:

Bu köye bir gün bir gezgin gelir ve bir bakar herkes köy meydanında toplanmış, bir kişi damdan kendini yere atar alttakiler de pantolonu tutarlar. Gezin, adamlara ne yaptıklarını sorunca damdaki muhtara pantolon giydirmeye çalıştıklarını söylerler. Gezin kulaklarına inanamaz ve alır muhtarın pantolonunu kolay bir şekilde giydirir, köylü ağzı açık bir şekilde onları izler. Sonra gezgini altın beşik yaparak evlerine yemeğe götürürler. Sofra kurulunca ortaya ıspanak konulur. Köylüler bir kaşık ıspanaktan aldıktan sonra koş koş diğer odaya gidip yoğurt alır öyle yerler ve bunu her kaşıklarında tekrarlarlar. Gezin yine köylünün yaptıklarına hayret eder ve yoğurdu ıspanağın üzerine döküp yiyebileceklerini söyler. Köylüler gezgine ne kadar akıllı bir adam olduğunu söylerler, onu gözlerinde yüceltirler. Uyku zamanı gelince gezgine yatak hazırlarlar ama yatak hazırlarken yorganı alta serip yatağı üste koyarlar. Gezin neden böyle yaptıklarını sorup yatağı düzeltir, köylü yine şaşkınca yıllardır bu şekilde yattıklarını söylerler. Gezin bir gün köy odasında otururken muhtarın konuşmasına kulak kesilir. Muhtar saatlerce boş boş konuşur, gezgin sabrederek onu dinler ama sabrı tükenir muhtarı susturur ve kendi güzel bir şekilde konuşmaya başlar. Sonra köylüler gelip gezginin elini öperler ve çok güzel konuştuğunu söylerler. Muhtar odadan çıkınca da gezginin yanına gidip onun muhtar olmasını söylerler. Gezin olmayacağını köylünün hemen eski muhtarı özledik diye konuşmaya başlayacağını söyler. Gezin, köylülerin işsiz oldukları, yatakla yorganı ayırt edemedikleri, bir lokma ıspanak bir yoğurt için dört döndükleri günleri özleyeceğini söyler ve o köyden çıkar gider. Bu durum eserde şöyle anlatılır:

“*Gezin gençleri çözmüş sabanın kayışından, öküzleri bağlamış, ardından oha’yı yapıştırmış:*

-İşte, demiş, çift böyle sürölür.”²¹³

2.1.10.1. Sistemsel Sıkıntılar (Bürokratik Faktörler)

İktidara yakın olmak ve onların çıkarlarına göre davranmak her zaman başarıyı kolaylaştırır. Eleştirilen ve vurgulanan işleyiş bozukluğu insanların yüksek

²¹³ Muzaffer İzgü, *Sen Kim Hovardalık Kim?*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1982, s. 73.

bir yerlere gelmeye çalışırken iktidarın yanında yer almalarının işlerini kolaylaştırmalarını sağlar.

“*Müdür Olmak Çok Kolay*” adlı hikâyede müdür olan bir babayla öğretmen olan oğlu mektuplaşır:

Baba oğluna sürekli nasıl müdür olacağıyla ve müdür olmak için ne yapması gerektiğiyle ilgili tavsiye verir. Oğlu da bu tavsiyelere uyar. Babası oğluna her mektupta başka bir şey söyler; yap dediği bir şeyi bir diğer mektubunda yapma der. Oğlu da babasının her dediğini harfiyen uygular. Baba oğlunun müdür olmasına ramak kala yakında muhalif bir partinin toplantısı olacağını ve onları taşlamalarını söyler, müdürlüğünü kutlar.

Siyasi yozlaşmada yanlış anlaşılmaya çok meyilli bir toplum olduğumuz vurgulanır ve başkalarına yapmamasını söylediğimiz şeyleri yapan bir toplum olmamız eleştirilir.

“*Konstantin’in Şey Ettiği Taş*” adlı hikâyede ev yaptıran bir adam anlatılır:

Bu adam evine tuvalet taşı taşırken başına birçok olay gelir ve adamın başına üşüşürler daha sonra polis gelir. Polis taşın tarihi kalıntı olduğunu sanar ve adamın ifadesini almak üzere onu karakola götürür ifadesini alır. Taş karakolda kalır adamı serbest bırakırlar. Adamın tüm evi tamamlanır, evin tek eksiği tuvalet taşıdır. Tuvalet taşını almak için karakola gittiğinde oradaki memur karakola yeni geldiğini taştan haberi olmadığını söyler. Adam karakolun tuvaletine girdiğinde kendi taşı tuvalete konulup kullanılmıştır.

“*Kaymakam Beyimizi Vermeyiz*” hikâyesinde genç, idealist, içinde çalışma azmi olan, yeni göreve başlamış bir kaymakam ve atandığı kasabada başına gelenler anlatılır:

Kaymakam Bey kasabaya geleli bir ay olur. Kasabada yapmak istediği çok fazla iş vardır. Fakat köyün ileri gelenleri bu durumdan memnun değildir. Onların çıkarına bu durum ters düşer. Kaymakam Beyi şehir kulübüne davet ederler. Partilere katılmadığı ve sürekli çalıştığı için kendisine sitem edilince sinirlenip orayı terk eder. Bu durum karşısında köyün ileri gelenleri üst makamlardaki tanıdıklarını devreye sokar. Bakanlıktan kaymakama bir mektup gelir. Mektupta sadece kendi işini yapması başka bir şeye karışmaması yazılıdır. Kaymakam Bey o günden sonra bir daha hiçbir işe elini sürmez. Boş zamanlarını şehir kulübünde geçirmeye başlar. Kaymakam Beyin tayini çıktığı zaman ise bu sefer kasabanın ileri gelenleri onu göndermemek için şu şekilde uğraşırlar.

“*Fazla geçmedi aradan, bir akşam köyün birinden yorgun argın geldiğinde, masasının üzerinde bakanlığından gelmiş bir mektup buldu. Mektup çok kısaydı:*

-Görevinizden başka şeylere karışmayın. Şikayetler çoğaldığı takdirde gerekenin yapılacağını şimdiden bilmiş olun...

Başındaki kasketini hızla yere vurdu... Zile bastı, tahrirat kâtibini çağırdı:

-Haydi bakalım, dedi, şehir kulübüne gidiyoruz!..’’²¹⁴

Hikâyede bürokraside yaşanan yozlaşmaya vurgu yapılır. Ayrıca halk görevli kimselerin işine karışmayı bile kendisinde hak görür.

“*Sağolsun Atalarımız*” adlı hikâyede yazar bir ülkenin geçmiş dönemlerindeki yönetim şeklini şu şekilde eleştirir.

“Çukur bir kapanıyor bir açılıyor idi... Açan ben diyeyim elli milyon, siz deyin yetmiş milyon mesarif ediyor idi... Ahali artık seçimlerde kimin şehir emini olduğunu anlamak için ne radio dinliyor, ne televizyon seyreyliyor gidip çukura bakıyor idi... Şayet çukur kapanıyor ise başa altıoklu şehir emininin geçtiğini, şayet çukur açılıyor ise başa kıratlı şehir emininin geçtiğini anlıyor idi...”²¹⁵

Hikâyede yerel yönetimde yaşanan yozlaşmalar, keyfi yönetim anlayışı ve bürokraside görülen denetimsizlik dikkat çeker. Halkında bilinçsizdir, bu durum karşısında ne yapacağını bilemez.

“*Kapıcıdan Al Haberi*” hikâyesinde bir gün adamın birisinin bakanlığa işi düşer:

Bu adamın kapıdan girdiği andan itibaren insanlarda dikkat ettiği ilk şey konuşmaları olur. Çünkü içeride kapıcıdan başlayarak herkes aynı şiveyle konuşur. Adam bakanlığa 4 sene sonra tekrar gider bu sefer bütün kadro tamamen değişmiştir. Ama bir şey yine aynıdır. Yeni gelenlerde farklı bir şive ile konuşur. Adamın gözüne panoda asılı olan gelmiş geçmiş bakanlar listesi takılır. Şöyle bir göz gezdirir listeye Liste grup gruptur ve Adana, Trabzon diye uzar gider. Bu durum eserde şöyle anlatılır:

“İlk kez o günü, o salonda duran, gelmiş geçmiş bakanlar listesine baktım, şu tarihten şu tarihe dek bakan şu, memleketi Adana... Bakan, şu memleketi Trabzon... Uzayıp gidiyordu liste.

Kendi Kendime dedim ki, “Oğlum şunu bil ki bir bakanlıkta ağız değişti miydi, tamam bakan da değişmiştir.”²¹⁶

²¹⁴ Muzaffer İzgü, age., s. 99.

²¹⁵ Muzaffer İzgü, age., s. 81.

²¹⁶ Muzaffer İzgü, *İşte Mühür İşte Sen*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1984, s. 88.

Hikâyede bürokraside yozlaşma, adam kayırma ve iltimas görülür. Her yönetime geçen kendi yakınına işe alır. Kendi ekibini oluştur. Çalışanların nitelikli olmasından daha çok akrabalık ilişkileri önde gelir. Bu durum böyle sürüp gider.

“Sövülecek Adam” hikâyesinde devlet dairesine bir işi olan vatandaşın günlerdir işini çözmemesinden dolayı dairenin koridorunda ileri geri söylenerek dolanıp durduğu anlatılır:

Bu sırada oradan geçmekte olan daireden bir memur, vatandaşın başkana sövdüğünü söyleyerek onu ensesinden tutup polise götürür. Yolda giderken adam böyle bir şey söylemediğini elli kere söylese de memur buna aldırış etmez. Dairede herkesin başkana sövdüğünü, onu anladıklarını ama bunu sessizce yaptıklarını söyler. Adam sonunda polislerin yanına geldiğinde çıldırır ve başkana bu sefer ağzına gelen her şeyi şöyle söyler.

“ -Sövdüm olan sövdüm, var mı bir diyeceğiniz?.. Ha var mı, ben bu başkanın tee anasını avradını soyunu!..

Ben böyle sövülecekleri sıralarken, her biri için polis,

-Oooh aman, ne iyi, oh aman ne iyi, diye yineliyordu.

Ulan ben bu başkanın tee sopunu..

-Oh aman ne iyi, oh aman ne iyi!..’²¹⁷

Hikâyede bürokraside yaşanan yozlaşmalara yer verilir. Devletin bir kurumunda, sıradan vatandaşların işlerini halletmeleri bile günlerce sürmektedir. Kurum içerisinde hiyerarşik düzende sorunlar bulunmakta ve memurlar kendi aralarında birbirleriyle bile anlaşılır.

“Donumdaki Para” kitabında “Köyün Kahramanı” adlı hikâyede köye yakın bir yerde soygun olur. Kaymakam ve jandarma köylüyü sorgulamaya gelir:

Soygunun kimin yaptığının sorarlar ve köylünün bu konudan hiç haberi yoktur. Jandarma ve Kaymakam köylünün üstüne gider. Köylülerden birkaçını toplayıp götürürler. Diğer gün birinin ayağı topal olmuş diğerinin kolu ters dönmüş perişan bir halde köye dönerler. Köylüler bunları görünce iyice korkar. Ertesi gün köylüleri yine götürürler ve bu sefer daha kötü halde gelirler. Bu durum karşısında Köyün en akıllısı bir fikir ortaya atar. Çiftegafa Osman “aramızda bir kura çekelim ve o kişi bu soygunu süslensin hapse o girsin bizde kurtulalım” der. Bunun üzerine dul Fadime'nin Abdo hapisten döndüğünde evlendirilmesi şartıyla kabul eder ve suçlu

²¹⁷ Muzaffer İzgü, *Yıl Sıfır Darbe Hazır*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1994, s. 187.

üstlenir. Köylüler bu duruma çok sevinir. Köylü Abdo'yu büyük bir neşe içinde hapishaneye şöyle yollarlar:

“-*Bi şartım var amma, dedi, şayet ki döner gelirsem, el birliğiynen beni evlendirecek misiniz?*

-*Söz, dedi tüm millet...*

-*Tamam, dedi Dul Fidan'ın Abdo... Madem öyle gardaşlar, otoposları da, taksileri de, cipleri de ben soydum...*”²¹⁸

“*Bando Takımı*” adlı kitabında “Buraya İşeyen Eşektir” adlı hikâyede bir adamın kapısının önüne sürekli işer:

Adam kapının önüne ne yazdıysa kar etmez. “*Buraya İşeyen Eşek oğlu Eşektir*” yazar fakat işe yaramaz. Üstüne bir de adama belediyeden çevreyi kirletmesinden dolayı iki yüz lira ceza gelir. Hâlbuki sokağı kirletmek için değil kirletenlere engel olmak için yazmıştır o yazıyı bunun için savaştı. Ama başarılı olamamıştır. Adamın bu durumla başa çıkamaz ve çok sinirlenir. Duvarın dibine bir kâğıt yapıştırır. Bu kâğıtta şunlar yazılıdır:

“*Küçük 25 Kuruş - Kâğıt 25 Kuruş - Kolonya 25 Kuruş*”. Bir de kocaman levha “*İşemek Serbesttir...*” Ohhh be dünya varmış, şimdi dünyanın parasını kazanıyorum.”²¹⁹

“*Çanak Çömlek Patladı*” adlı hikâyede kitabında “Aman Beyefendi” adlı hikâyede bir beyefendi ve yazarın öteki diye adlandırdığı yardımcısından şu şekilde bahseder:

Beyefendi ve öteki kumsala gelir. Öteki beyefendinin kölesi gibi davranır, sürekli beyefendiyi över. Sırtındaki teri siler, ona güneş gelmesin diye kendini siper eder. Bu davranışının sebebi beyefendinin ona ve damadına iş vermesidir Bu sebepten öteki, beyefendiye bir padişah gibi davranır. Beyefendi yüzelim dediğinde tüm korkularına rağmen öteki de denize girer. Yüzmeye devam ettikçe ötekinin kolları bacakları zayıflar ve hareket etmez olur ama bunu söylemez ve sonunda beyefendinin gerisinde kalıp boğularak ölür. Beyefendi de yardım etmez çünkü onun boynuna dolanıp onu öldürmekten korkar. Öteki öldükten sonra gazeteler onun öldüğünü yazar ve şöyle bir cümle dikkat çeker: “*Ötekinin cesedini denizde ilk kez bir köpek gördü*”.

²¹⁸ Muzaffer İzgü, *Donumdaki Para*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1979, s. 54.

²¹⁹ Muzaffer İzgü, *Bando Takımı*, Remzi Kitabevi, Ankara, 1993, s. 153.

‘‘Bando Takımı’’ kitabından ‘‘Kemer ve Kravat’’ adlı hikâyede bir gazetecinin kapısı çalınır. Polisler onu almaya gelir ama sebebini söylemez. Gazeteci yazdığı yazıları düşünür ama aklına bir türlü suçlu sayılabilecek bir yazısı gelmez:

Karakola gittiğinde yaklaşık 4 saat gazeteciye bekletirler ve neden orada olduğunu söylemezler. Dört saatin sonunda gazeteciye polisin yanına götürürler. Şaban Bey gazetecinin çocukluk arkadaşıdır. Çocuklukları birlikte geçmiştir. Şadan Bey gazeteciye ulaşamayınca polis memurlarını onu almaları için yollamıştır. Yani gazeteci suçsuzdur. Memurların gazeteciye bekletme sebepleri iste yazar olduğunu söylemesidir. Yazar olması onun suçlu olabileceği ihtimalini doğurur. Bu sebeple onu dört saat bekletip üstüne bir de kemer ve kravatını almışlar.

‘‘Boyuna düşen pantolonumu çekiyordum...

-Şey, dedim kemerim?

-Kemerine noldu?

-Aşağıda, nezarethaneye koyarken aldılar...

Şadan, kıpkırmızı oldu:

-Neee?

Sarışın polis:

-Beyefendi siz yazar deyince... Şey afedersiniz... Yazar dediniz de... diyor başka bir şey demiyordu...’’²²⁰

‘‘İşte Mühür İşte Sen’’ hikâye kitabında ‘‘Dilsiz Oyun’’ adlı hikâyede ehliyet sınavını geçip bir türlü ehliyet alamayan bir adam anlatılır:

Adamın sınava on ikinci girişidir ve bir türlü sınavı geçip ehliyet alamıyor. Bir adam Terzi Mustafa'ya gitmesini ve Terzi Mustafa'yı görünce kollarını öne doğru uzatıp direksiyon salları gibi sağa sola kavurmasını söyler. Adam gider terzi Mustafa'yı bulur. Adamın dediklerini yaptıktan sonra istediği 3000 lirayı verir. Hiç itiraz etmeden bu parayı vermesinin sebebi Terzi Mustafa'yı ona öneren adamın dilsiz olmasını söylemesidir. Parayı aldıktan sonra terzi adamı elbiseci Salih'in yanına yiyorlar. Salih de adamdan 3000 lira ister bu sefer sigortacı Osman'a yönlendirir. Osman çekmecedan bir kart çıkarır ve o kartı Rıdvan ve götürmesini söyler. Sigortacı Osman da 7000 lira ister. Adam parayı ödedikten sonra da Rıdvan

²²⁰ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 115.

Bey'i bulur. Rıdvan Bey bir vatandaşa adamın deli olduğunu ve aklını arabalarla bozduğunu söyler. Adam ilk girdiği sınavda kazanır. Bu durum şöyle anlatılır:

“Şimdi, benim önümden tatlı canını zor kurtarıyor millet. Neden dersiniz, ben arabayı değil, araba beni kullanıyor.”²²¹

“Çanak Çömlek Patladı” adlı hikâyede kitabında “Kötü Yemek Rejimi” adlı hikâyede yedinci katta hariciye koğuşunda yatan Hasan Hüseyin'in yemek kablosunda o gün peynir bulunur. Bu durum eserde şöyle anlatılır:

Ambar memuru Şemsi, aşçı Hüsamet'tin peynirin tadına bakarlar. Peynir çok nefis kokar ve tadı da çok lezzetli aşçı yamağı Dilaver de peynirin kokusunu alıp dayanamayıp tadına bakar. Peynir sonunda servise çıkarılır ama servis görevlisi de peynirin kokusunu alıp tadına bakar. Asansörcü Hıdır da kokusunu alıp tadına bakar. Hasan Hüseyin'in odasına ulaşana kadar birçok kişi peynirin tadına bakmış olur. Bu peynirin tadı başka hiçbir peynire benzemiyor. Peynir Hasan Hüseyin'e ulaştığında artık nohut kadar kalmıştır. Hastanelerde iyi yemek çıkmadığı söylenir ama o gün Hasan Hüseyin'in menüsünde lezzetli mi lezzetli peynir vardır.

“Her Eve Bir Karakol” kitabından “Sekiz Çadır Kabilesi” adlı hikâyede uluslararası bir konferansta konuşma sırası Türk üyeye gelir. Eline mikrofonu alır ve ülkesindeki memurların sarı zarfa olan alerjisinden bahseder. Memurların sarı zarf gördüklerinde koşarak uzaklaştıklarını anlatır:

Üye, ülkesinde “Danıştay'da Kazananlar Derneği” adlı bir dernekten bahseder. Sarı zarftan kaçan memurlara bu dernektekiler yardım eder. Konferansta Türk üyeye ülkede Danıştay olup olmadığını sorarlar o da olduğunu hatta nüfusun dörtte birinden fazlasının Danıştay'da davası olduğunu belirtir. Hatta okulların açılmasına bile Danıştay'ın karar verdiğini söyler. Bunun üzerine “*Milli Eğitim Bakanlığı yok mu?*” diye sorarlar. Çünkü onların ülkesinde okulların açılmasına kapanmasına Milli Eğitim Bakanlığı karar verir. Bu sefer Türk üyeye ülkesinde öğretmen olup olmadığını sorarlar. O da olduğunu ama kimilerinin soruları sattığından kimilerinin de kafasına uymayanları kasıtlı olarak sınıfta bıraktığını söyler. Konferanstakiler haktan hukuktan bahsedince Türk üye ülkesinde hukukun üstünlüğünün yerine göre olduğunu yerine göre olmadığını söyler. Türk üye, ülkesindeki çarpıklıkları anlatırken konferansta bulunan Afrika kabile üyesi ona Sekiz Çadır Kabilesi olarak ülkesiyle ticari ilişkiler kurmak istediğini onlara inci boncuk satacağını söyler.

Hikâyede işleyiş bozukluğu eleştirisi vardır. Konferansta Türk üyenin bahsettiği sorunlar ülkede gerçekten yaşanan sorunlar olur.

“Yıl Sıfır Darbe Hazır” adlı kitabından “Çağ Atlayan Gecekondu Mahallesi” adlı hikâyede fakir bir gecekondu mahallesine iş makineleri gelir bir çukur açar:

²²¹ Muzaffer İzgü, *İşte Mühür İşte Sen*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1993, s. 151.

Mahalle sakinleri sonunda mahalleye su geliyor diye sevinir çünkü bu mahallenin ne suyu vardır ne de elektriği. İş makinesini kullanan işçi elektrik telleri için bu çukurun kazıldığını söyler, dört gün boyunca boydan boya sokağı kazar ve beşinci gün bir daha gelmez çukur olduğu gibi kalır. Mahalleliler çukura düşmekten tedirgin olurlar bu yüzden sorup soruştururlar elektrik tellerinin döşenmesi ve çukurun kapanması için bakanlıktan para beklendiğini öğrenirler. Günler böyle geçer bir gün korkulan olur, Gülcan ve oğlu Mahmut çukura düşerler. Gülcan'ın kolu Mahmut'un da bacağı kırılır. Mahalleliler bunu gazeteye yetiştirirler, gazete de bir avukat yollar, bu avukat aracılığıyla Gülcan ve Mahmut'un kırılan uzuvları için tazminat davası açılır. Gülcan tazminat davasını kazanır ve yüklü bir meblağ para alır. Mahalleli şaşkınlık içindedir, ertesi gün tam on kişi kendini çukura atar. Herkes bir yerini kırıp avukatın yanına gider ve hepsi de açtıkları davayı kazanır, herkesin eli para görür. O günden sonra mahalleli kendini bir bir çukura atar. Bir gün iş makinesi çukuru kapatmaya gelir ve kapatır, mahalleli bu durumdan hiç memnun olmaz. Buna eserde şöyle yer verilir:

“Eh, oğlan kafadan çatlak yaşayacak amma, onca parayı da alacak. Acep Sakin o parayla ne alır ki? Döviz mi alır he, altın mı alır he, yoksa faize mi yatırır, hee???”²²²

Hikâyede yazar bir işleyiş bozukluğu üzerinde durur. Burada insan hayatına verilen değer ne kadar az olduğu gözler önüne serilir. Günümüzde hala suyu ve elektriği olmayan yerler vardır. Bu durum yine insanların hayatını oldukça sınırlayan ve zorlaştıran bir durum olur.

“Yıl Sıfır Darbe Hazır” kitabından “Ağlama Birincisi” adlı hikâyede bir bankada genel müdür olan bir adamın annesi vefat eder, cenaze töreni videoya alınır. Hikâyeyi anlatan kahraman bu videonun neden çekildiğine anlam veremez:

Genel müdür annesine çok düşkündür, annesi onun için biriciktir. Kahraman, genel müdürün acısı içinde böyle bir şeyi düşünmesine ihtimal vermez ama genel müdür acısının biraz dinmesinden sonra videobandını ister ve videoyu izlemeye başlar. Herkes acısının taze olduğunu sonra izlemesini söylese de dinlemez ve videoyu izler. Genel müdür, çelenklerin görüldüğü bölümde videoyu duraklatıp çelenk yollayanların not alınmasını ister. Videoyu izlerken tanımadığı kişileri yanındakilere sorarak öğrenir. Sonra videoda bir adam ortaya çıkar bu genel müdürün tanımadığı biridir. Bu adam kendini kaldırıldı kaldırıldı gömütün içine atar ve ah annem sen ölecek insan mıydın beni de onunla gömün diye hüngür hüngür ağlar. Genel müdür ve yanındakiler bu adamın kim olduğunu çıkarmaya çalışırlar ama çıkaramazlar. Bir gün sonra müdür işe gidince diğer müdürlere videoyu izletip bu adamın kim olduğunu sorar ve aralarından biri bu adamı hatırlar, bankaya kredi için on kez gelmiş olan Kemal Bey olduğunu söyler. Bunun üstüne genel müdür Kemal Bey'e istediği kredinin verilmesini şöyle emreder:

²²² Muzaffer İzgü, *Yıl Sıfır Darbe Hazır*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1994, s. 92.

‘‘Müdürlerin hepsi çıktılar, sayın genel müdür Şadan Beyin kulağına fısıldayarak, buyruk verdi:

-Bu adama istediği krediyi verebilirsiniz.’’²²³

Hikâyede sistemsal eleştiri yapılır. Genel müdür annesine çok düşkün olmasına ve onun ölümünden sonra çok acı çekmesine rağmen cenazenin videoya alınmasını ister bu noktada okuyucu genel müdürün annesine olan sevgisini sorgular. Normal şartlarda insan bir yakını öldüğünde acısından dolayı başka bir şey düşünemez.

‘‘Sen Kim Hovardalık Kim’’ adlı kitabından ‘‘Sayın Başkan’’ adlı hikâyede Ahmet Nuri Şamdancıoğlu Beyefendi vefat eder ve herkes son görevini yerine getirmek için cenaze töreninde buluşur. Herkes Ahmet Bey’in ne kadar çalışkan bir insan olduğunu anlata anlata bitiremez:

Biri Ahmet Bey’in dernek başkanı olduğunu, biri yönetim kurulu başkanı olduğunu, biri partinin ilçe başkanı olduğunu, biri de spor kulübünün asbaşkanı olduğunu söyler ama kimse Ahmet Bey’in mesleğinin ne olduğunu söylemez. Herkes hiç durmadan onun yaptıklarından ve ne kadar önemli bir insan olduğundan bahseder durur ama aslında Ahmet Bey’in tek yaptığı başkanı olduğu kurumların toplantılarına katılıp son sözü söylemesi ve imza yetkisidir onun dışında çok da vasfı yoktur ama insanlar ‘başkan’ sıfatından dolayı Ahmet Bey’i yücelte yücelte bitiremezler. Topluluğun yanında yarın gömülecek bir mezarı kazmakta olan işçi Ahmet Bey’in mesleğini merak edip topluluğa sorar ama topluluktakiler net bir cevap veremez sadece Ahmet Bey’in çok güzel konuştuğunu söyleyebilirler. İşçi de ironik bir şekilde Ahmet Bey’in gerçekten de çok çalışkan olduğunu şöyle söyler.

‘‘İşçi, kazmasını sapladı toprağa... Bu sırada memleketin en çalışkan insanı toprağa indiriliyordu...’’²²⁴

Hikâyede sistem eleştirisi yapılır. Toplumda Ahmet Bey gibi ne yaptığı belli olmayan herhangi bir alanda yetkinliği olmayan sadece unvanına güç yüklenmiş olan çok kişi vardır. Ahmet Bey’in derneklerde, kulüplerde karar verme ve imza yetkisi vardır ama mesleğinin ne olduğunu kimse bilemez.

‘‘İşte Mühür İşte Sen’’ adlı kitabından ‘‘İçliköfteler’’ adlı hikâyede adamın karısı içli köfteleri hazırlar ve adamı köfteleri pişirtmesi için fırına yollar. Ama adam köfteler yüzünden öyle bir olay yaşar ki bir daha köfte yiyemeyecek duruma gelir.

Yine bir gün köfteleri fırında pişirttikten sonra tepsiyle eve dönerken bir kalabalık görür. Bu kalabalık ‘kahrolsunlar’ ‘yok olsunlar’ diye naralar atar.

²²³ Muzaffer İzgü, age., s. 217.

²²⁴ Muzaffer İzgü, *İşte Mühür İşte Sen*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1982, s. 168.

Adamı da kolundan tutup içli köfteleriyle birlikte götürürler. Adam kendini bir anda kalabalığın arasında buluverir. Adamın sepetine ne olduğunu merak ederler. Adam içli köfte yapmak çok masraflı olduğundan içli köftelerin yenilmesinden korkar o yüzden sepetinin içinde ne olduğunu söylemez. Adam mecburiyetten onlarla yürümeye devam eder zaten o kalabalıktan çıkmasına imkân yoktur. O sırada iki polis adamı gözetler adam fırsat kollayıp bu kalabalıktan çıkmayı planlar. Bir anda koşmaya başlar polisler de peşinden koşmaya başlarlar. Sepetinde bomba olduğunu düşünürler. Adam sepeti korumaya çalışır ama birileri sepetin içine elini sokar ve birbirlerine içli köfte atmaya başlarlar. Herkesin yüzü gözü yağ, kıyma olur. Adamı yaka paça karakola götürürler. Komiser kalan üç köfteyi yedikten sonra kalan iki taneyi incelemeye yollayacağını söyler. Sepette içli köfte olduğunu kendi gözleriyle görmesine rağmen adamın suçlu olduğunu düşünüp içli köfteleri delil olarak şöyle kullanırlar.

“Çağırdı polisin birini, içliköfteleri bir torbanın içine koydurdu, inceleme isteği yazısını yazması için başka bir polisi görevlendirdi.”²²⁵

Hikâyede işleyiş bozukluğu eleştirilir. Hikâyede anlatılan adamın siyasetle ve katılmak zorunda olduğu mitingle hiçbir alakası olmamasına rağmen tesadüfen oradan geçmekte olduğu için kendini mitingin içinde bulur daha sonra da gözaltına alınır. Eleştirilen işleyiş bozukluğu da tam olarak budur. Ülkede suçlu suçsuz ayrımı sağlıklı bir şekilde yapılmaz.

“İşte Mühür İşte Sen” kitabından “Şimdi Yapmasınlar da Görelim” adlı hikâyede dağların arasında olan Çemrek adlı köyün bir türlü yolu yapılmaz. Köylüler üst makamlara yazılar, dilekçeler yazar ama fayda vermez. Yol olmadığı için hasta olan insanlar hastaneye yetiştirilemez, ölenler olur. Köylü kara kara ne yapacağını düşünür, bu duruma çözüm bulmaya çalışır:

Köyün başına gelen her muhtar yol meselesini halledeceğini vaat eder ama kimse başarılı olamaz. Köylülerden Cemal, onu muhtar yaparlarsa bu yol meselesini halledeceğini söyler ama inanmasalar da Cemal’i muhtar seçerler. Cemal köyün ortasına bir yığın taş taşır, köylü de ona yardım eder. Torba torba çimentolar, kumlar getirilir. İki taşçı usta ortaya içi taş dolu bir kümbet çıkarır. Köylü bunun yolla ne alakası olduğunu düşünür anlam veremez. Muhtar Cemal ben gidiyorum diyerek gider ve nereye gittiğini söylemez köylüler daha da merak eder. Tam 21 gün sonra gelir nereye gittiğini de söylemez. Geldiğinde aylardır uğraştıkları şeyin bir Atatürk heykeli olduğunu köylüye gösterir. Şaşırmış Osman’ı bu Atatürk heykelinin açılışına devlet büyüklerini davet edecek dilekçeyi yazması için görevlendirir. O kadar çok dilekçe yazılır ki herkes yorgun düşer. Bu durum eserde şu şekilde ele alınır:

Cemal: “Eh şimdi yolu yapmasınlar da göreyim.” der.²²⁶

²²⁵ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 130.

²²⁶ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 77.

Hikâyede işleyiş bozukluğu ve sistem eleştirisi vardır. Devlet büyükleri gerekli gereksiz her açılışa katılıp boy göstermeyi sevdikleri için Cemal onların bu heykelin açılışına da mecbur katılacaklarını düşünür. Devlet büyükleri açılışa köyün yolu olmadığı için gelemeyince mecbur yol yaptırmak zorunda kalırlar. Bu durumda da Cemal amacına ulaşır ve köylüye verdiği sözü tutmuş olur.

“Çanak Çömlek Patladı” kitabındaki “Yetimler Köyünün Yolu” adlı hikâyede çevredeki köylerde yol olmasına rağmen yetimler köyünün yolu yoktur. Yetimler köyü sakinleri karda kışta ilçeye varabilmek için on bir kilometrelik yolu on beş saatte alır. Buna rağmen köylerine yol yapılmaz:

Muhtarları Hophop Osman’ı kaymakama gönderirler. Kaymakam muhtara sinirlenir köyün yolunun olduğunu hatta birinci sınıf yoldan olduğunu hatta üstünde iki tane de köprü olduğunu söyler. Muhtar öyle bir yolun da köprüünün de olmadığını söyler. Muhtar kaymakamı inandıramaz, mecbur çıkar köyüne geri döner. Köylüye durumu anlatır. Köylü bir kurul oluşturur ve o kurul valinin yanına gider. Valiye durumu anlatırlar ama valinin elindeki dosyada da yolların olduğu görülür. Valiye ısrarla yollarının olmadığını söylerler vali köye ziyarete geleceğini söyler ama gelmez. Zaman geçer, vali değişir kaymakam değişir diğer valinin yanına da giderler. Kaymakam köyü ziyarete gelir ve gelirken de yolun olmadığını görür. Köylüye kâğıtlarla gerçeğin uyuşmadığını, Ankara’daki kayıtlarda da durumun aynı olduğunu söyler. Bu duruma göre yolu olan bir köye yol yapılmasının mümkün olmadığını söyler. O yıl yetimler köyüne öyle bir yağmur yağar ki doksan yaşındaki insanlar hayatları boyunca böyle bir yağmur görmediklerini söylerler. Yeni muhtar ilgililere yağmurun yolu da köprüleri de götürdüğünü söyler. Bunun üzerine yol yapımı için tekrar başvuru yapılır.

Hikâyede işleyiş bozukluğu eleştirisi vardır. Olmayan yol ve köprü evraklarda var olarak gözüktüğünden gerçekte olmasa da hiçbir müdahale yapılamaz. Yetkililerin yaptığı hataların bedelini ise köylüler yıllarca yolsuz kalarak öder.

“Orta Direği Yıkan Ayı” adlı hikâyede “Ne İş Olsa Yaparım” adlı hikâyede bir adam İstanbul’a gelir. İstanbul’un çok büyük olduğundan bahseder:

İstanbul’da insanların yüzü hep asıktır simit denilen yiyeceklerle karınlarını doyururlar. Adam şaşırır birçok yer gezmiştir ama böylesini görmemiştir. Bu şehirde insanlar sürekli bir yerlere yetismeye çalışır. Adam bir yere girer girdiği yer bir fabrikadır ama hayatında hiç daha önce böyle bir yer görmemiştir. İçerideki gürültüye ve insanların robot gibi çalışmalarına şaşırır. Makinelerin elektrikle çalışıp çalışmadığını sorar evet yanıtını alır ama “Makineler elektrikle çalışıyorsa neden insanlar çarkın kollarına asılıyor?” diye sorduğunda ise “İnsan emeği daha ucuz olduğu için” cevabını alır. Sonra biraz daha ilerde bir sürü insanın kendilerini bir şeyin üstüne attıklarını görür, yaklaşınca anlar ki o bir prestir. “Motor kullanılmıyor mu insanlar neden üstüne atlıyorlar?” diye sorduğunda yine insan emeği daha ucuz olduğu için cevabını alır. O sırada bir düdük sesi duyar, artık fabrikada paydos zamanıdır. Adam fabrika kapısının tam karşısındaki büyük kapıya doğru ilerler,

fabrikadan çıkan insanların oraya ilerlediğini görür. İçerinden tezahüratlar gelir. Bıyıklı bir genç içeride maç olduğunu söyler.

Adam aralarından zorla çıkararak maça girmeyen birkaç kişinin arasına katılır. “Sendikacı sendikacı diyorlar, biri patronun yeğeni, öteki baldızının oğlu, diğerinin de metresinin babası olduğunu duymuş idim.”²²⁷

Hikâyede işleyiş bozukluğu eleştirilir. İstanbul’daki hayatın yoğunluğu ve insanların bu yoğunluk içinde kendilerini kaybetmeleri, insanlara bir robot gibi davranılması, fabrikalarda insan emeğinin sömürülmesi eleştirilir.

“*Bando Takımı*” adlı kitabında “Bakanlıktan Gelen Sandık” adlı hikâyede bir devlet dairesine bakanlıktan bir sandık gelir ve bu sandığı açmamaları söylenir. Dairede çalışanlar uyarıyı dikkate alır. Bakanlıktan sandığın korunmasıyla ilgili sürekli talimat gelir:

Bir serin yerde saklamalarını söyler bir sıcak yerde derken talimatlar sürekli olarak değişir. Yıllarca bu sandık bu şekilde korunur ve günün birinde artık patlar. Sandığın içinden bir sürü kâğıt çıkar. Bakanlıktan görevli bir çalışan gelip baktığında gördüğü manzara karşısında şaşırır. Çünkü daireye yollanan elektronik bir hesap makinesidir. Makine eksik parçaları nedeniyle çalıştırılmaz. Bu parçalar beklendiği için yıllarca sandıkta korunmuştur ama sandıklar karıştığı için sandıktan sadece kâğıtlar çıkar. Oysa hesap makinesinin olduğu sandık çoktan gelmiş ve İlhami Bey adında biri yaklaşık altı yıldır hesap makinesini çalıştırmıştır. Bu durum eserde şu şekilde anlatılır:

“Görevli, birden geriye dönerek İlhami Bey’in elini sıktı...

-Kutlarım sizi, dedi... Ben Ankara’ya gider gitmez, yolluğunuzu ve günlüğünüzü göndereceğim, derhal komşu ilden başlamak üzere sandıklarında bekleyen tüm makineleri bu şekilde yapacaksınız... Tekrar tekrar kutlarım sizi...²²⁸

Hikâyede devlet dairelerinde ki aksaklıklar ve yanlış anlaşılmalardan dolayı Bürokratik çarpıklıklar eleştirilir.

2.1.10.2. Bireysel Sıkıntılar (Rüşvet, İltimas ve Çeteleşme)

Rüşvetle devlet işlerini halletme üzerinden siyasi mizah ve köylüyü hor görme üzerinden toplumsal eleştiri yapılır. “*Eksiği Var*” adlı hikâyede Danalı köyünden Fıtık Osman isimli köylünün tapu işi vardır. Köylü hor görülmeye alıştığı için olması gereken durumlar bile ona garip gelir:

²²⁷ Muzaffer İzgü, *Orta Direği Yıkan Ayı*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1984, s. 44.

²²⁸ Muzaffer İzgü, *Bando Takımı*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993, s. 185.

Tapu dairesine gider beklemeye başlar. Sırası geldiğinde Osman Efendi diye çağırımlarına şaşırır. Tapu dairesindeki memur Osman Bey'e çok iyi davranır. Tapu işini de halleder ama Osman Efendi bir türlü halledildiğine inanmaz. Daha doğrusu bu kadar kolay halledildiğine inanmakta zorluk çeker. Osman Efendi memura para vermeye çalışır, memur kabul etmez. Aslında Osman Efendi işin parayla halledileceğine inandığı için ve önceden de böyle olduğu için para vermeye çalışır. Osman Efendi tapuyu alıp eve geldiğinde karısı ve babası bu tapuda mutlaka bir eksiklik olduğunu söylerler. Böyle düşünmelerinin sebebi de Osman Efendi'nin tapuya para vermemesidir. Bunun üzerine Osman Efendi tapu dairesine tekrar gider ve dün parayı vermeyi unuttuğunu söyler. Bunun üzerine tapu memuru Osman Efendi'ye kızar, bağırır ama Osman Efendi'nin umurunda değildir çünkü tapusunun hiçbir eksikliği kalmamıştır.

“Foto Torpil” adlı hikâyede derdi olan bir adamı Foto Torpil adlı bir fotoğrafçıya yönlendirmektedir:

Foto Torpil devlet dairelerinde on yıldır on beş yıldır sürünen işleri bile şipşak halletmiş biridir. Derdi olan adam Foto Torpil'in yanına gider. Birlikte birçok yerde fotoğraf çekmeye gider. Denizde, lokantada, takside... Foto Torpil daha sonra fotoşop yaparak fotoğraflarını çektiği adamın yanına İnönü'yü ve Demirel'i koyar. Böylece devlet büyükleriyle çok yakın arkadaşlanmış izlenimi uyandırır ve adama bu fotoğrafların birçok kapıyı açacağını söyleyerek işini halleder.

*“Hehey arslanım, sen Foto Torpil deyip de geçiyor musun be? O adam kimlerin işini yapmadı kimlerin? Devlet dairelerinde on yıldır on beş yıldır sürünen işleri şipşak halleder o!”*²²⁹

Muzaffer İzgü'nün *“Bando Takımı”* adlı eserinde yer alan *“Yedekli Parti”* adlı hikâye, kahraman anlatıcının çocukluk arkadaşı tapu memuru Ömer'i ziyaret etmesi ile başlar:

Ömer'in çalıştığı ilçede Hilmi Bey ve sekiz kardeşi vardır. Ömer, kahramanımızı ilk önce bu kardeşlerle tanıştırır ve tek tek dükkânlarını ziyaret ederler. Her bir kardeş başka bir siyasi partiye üyedir ve sonuna kadar partilerini savunurlar. Kahramanımız bu duruma pek anlam veremez ve son dükkâna geldiklerinde en küçük kardeşin hiçbir partiye üye olmadığını görür ve merakına yenilerek bu durumu sorar. Aldığı cevap tüm gerçeği şu şekilde ortaya çıkarır.

“–Kuzum Zeki Bey, bu kadar kardeş nasıl oluyor da hepiniz ayrı partidensiniz?”

Zeki Bey güldü...

²²⁹ Muzaffer İzgü, *Donumdaki Para*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1979, s. 102.

-Siz şehirliler kasabahılar gibi kurnaz olamazsınız, dedi... Biz sekiz kardeşiz ama, sekizimiz de birbirimize sıkı sıkı bağlıyız... Şimdi temsil misal iktidara CHP mi geçti, sağ olsun tüm işlerimizi Hilmi abim görür, ihaleleri, şunları bunları forsunu kullanarak o çıkarır bize. Başa AP mi geçti, o zaman bu koordinasyon işi bu kez Hamdi ağabeyimde... Yani başa hangi parti geçerse geçsin, biz ailecek dört ayak üstüne düşeriz...

– Ya siz sizin partiniz yok mu?

Güldü yine Zeki Bey:

-Ben yedekteyim, dedi... Ne olur ne olmaz, bakmışsın, çok güçlü yeni bir parti kuruluverir, onun için her zaman ben yedekte dururum... ”²³⁰

Bu hikâyede bürokraside yozlaşma, adam kayırma konusuna dikkat çekilmeye çalışılır.

Aynı eserde yer alan “*El Nasıl Öpülür?*” adlı hikâyede yazarımız dalkavukluk ve yalakalık ile insanların çıkar ilişkileri üzerinde durur:

İşgüzar insanların bir yerlere gelebilmek veya bir işlerini yaptırabilmek için önemli makamlara el öpme diye adlandırdıkları yöntemle nasıl işlerini yaptırıldıkları anlatılır. Bunu önemli bir başarı olarak görürler ve kendi aralarında bunun dersini bile düzenlerler. Yeni başlayanlara bir yerlere gelmek için el öpme kuralları anlatılır.

“Daha sonraları bu el öpme hastalığı, devlet adamlarına da bulaşmış olup, onlar da o mevkie gelinceye dek, ne kadar el öpmüşlerse, aynını yakın çevrelerinden istemişlerdir... ”²³¹

“*Kapıcıdan Al Haberi*” hikâyesinde bir gün adamın birisinin bakanlığa işi düşer:

Bu adamın kapıdan girdiği andan itibaren insanlarda dikkat ettiği ilk şey konuşmaları olur. Çünkü içeride kapıcıdan başlayarak herkes aynı şiveyle konuşur. Adam bakanlığa 4 sene sonra tekrar gider bu sefer bütün kadro tamamen değişmiştir. Ama bir şey yine aynıdır. Yeni gelenlerde farklı bir şive ile konuşur. Adamın gözüne panoda asılı olan gelmiş geçmiş bakanlar listesi takılır. Şöyle bir göz gezdirir listeye Liste grup gruptur ve Adana, Trabzon diye uzar gider. Bu eserde şu şekilde anlatılır:

“İlk kez o günü, o salonda duran, gelmiş geçmiş bakanlar listesine baktım, şu tarihten şu tarihe dek bakan şu, memleketi Adana... Bakan, şu memleketi Trabzon... Uzayıp gidiyordu liste.

²³⁰ Muzaffer İzgü, *Bando Takımı*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1981, s. 57.

²³¹ Muzaffer İzgü, a.g.e., s. 17.

Kendi Kendime dedim ki “Oğlum şunu bil ki bir bakanlıkta ağız değişti miydi, tamam bakan da değişmiştir.”²³²

Hikâyede bürokraside yozlaşma, adam kayırma ve iltimas görülür. Her yönetime geçen kendi yakınına işe alır. Kendi ekibini oluştur. Çalışanların nitelikli olmasından daha çok akrabalık ilişkileri önde gelir. Bu durum böyle sürüp gider.

“*Bando Takımı*” adlı eserde yer alan “Vergi İtirazı Nasıl Yapılır?” adlı eserde vergi itirazı için gittiği devlet dairesinin önünde düşen Dursun’un yanlış anlaşılmalara art arda gelir:

Vergi dairesi başındaki şişliği görünce ilgilenmeden sağlık müdürlüğüne yönlendirir. Sağlık müdürlüğüne gittiğinde ise yüzüne bakıp köylü olduğunu anlayan çalışanlar okuma yazması olmadığını düşünerek onu devlet hastanesine yönlendirirler. Devlet hastanesine gittiğinde orada direk kontrole alınır. Kontroller sırasında Dursun’un böbreklerinde taş olduğu anlaşılır ve hemen ameliyat alınır. Vergi borcunu ödemek için gittiği vergi dairesinden böbreklerindeki taştan kurtularak on iki gün hastanede yatar. Bu durum şu şekilde eserde anlatılır:

“-İtirazım kabul edildi mi?

Hastabakıcı kızgın kızgın kafasını salladı:

-Git be, git başımdan, dedi, işte elbiselerin orada...

Vatandaş Dursun ağzını açmadı, İçinden: «Herhalde kabul olur itirazım» diyerek hastaneden çıkıp köyünün yolunu tuttu...”²³³

“*Orta Direği Yıkan Ayı*” adlı hikâyede “Mestan Bey’in Arşivi” adlı hikâyede Mestan Bey adlı adam bir devlet dairesinde arşivci olarak görev yapar. Bu işi çok iyi yaptığının farkındadır ve bundan 22 yıl öncesinde arşivin çok düzensiz olduğunu ve düzenleyenin kendisi olduğu söylenir:

Mestan Bey işini büyük bir aşkla yapar hasta olduğunda rapor bile almaz işe gitmezse işlerin sarpa saracağını düşünür. O yüzden bir gün izin ve rapor almışlığı görülmemiştir. Hatta emekliliği gelmiştir ama onsuz işlerin yürümeyeceğini düşündüğü için emekli bile olmaz. Mestan Bey arşivi düşlerinde görür, işten çıktıktan sonra işi düşünmeyi bir an bile bırakmaz. Karısı bu durumdan oldukça muzdariptir, Mestan Bey’in arşivi bu kadar düşünmesi ve bu kadar fedakârlık yapmasını yanlış bulur. Bir sabah müdür Mestan Bey’i yanına çağırır ve onu görevden alacağını söyler Mestan Bey kulaklarına inanamaz, onsuz buranın yürümeyeceğini, işlerin karışacağını söyler ama hiçbir müdürün umurunda olmaz.

²³² Muzaffer İzgü, *İşte Mühür İşte Sen*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1984, s. 88.

²³³ Muzaffer İzgü, *Bando Takımı*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1981, s. 102.

Müdür Erol Bey’i çağırır ve arşivi Mestan Bey’den devralmasını söyler. Mestan Bey kendini hiç iyi hissetmez, eşyalarını toplar ve oradan ayrılır. Evin kapısı her çaldığında daireden onsuz işlerin yürümediğini söylemeye geldiklerini düşünür ama gelen de giden de yoktur. Bu durum eserde şöyle anlatılır:

“Eh bugün olmazsa yarın gelecekler, şu kapıyı çalacaklar, aman Mestan Bey yaman Mestan Bey, biz ettik sen etme Mestan Bey... Arap saçına döndürdük Mestan Bey, gel bizi kurtar Mestan Bey, diyecekler... Bakın bakalım o zaman gidecek miyim? Böyle söyler; içinden, ‘Belki de giderim’ diye düşünürdü.”²³⁴

Hikâyede devlet dairelerindeki çarpıklıklar eleştirilir.

“Bir Namussuz Aranıyor” eserinde yer alan “Robinson’un Anıları” hikâyesinde kahraman üzerinden siyasi gönderme yapılır. İktidara gelmek için planlar yapan, halka iyi görünen, yükseldikçe halka sırtını dönen kimselerin yaptığı tavırlar eleştirilir. Her şeye “mee” sesi çıkartan, koyunlardan bahseder, sessiz sedasız olmaları şöyle vurgulanır:

“Koyunlar bu yönleriyle etliye sütliye karışmayan, ne denirse tamam diyen halka benzetilir. Kahraman, hikâyede tarihsel notlar alarak her yükselişini anlatır. Parti kurar, tüzükler hazırlar, başkan olur, cumhurbaşkanı bile olur ve en sonunda koyunlara artık ihtiyacı kalmadığını kendi cümleleriyle itiraf eder.

“11 Ağustos

Hassittirin lan, sizi bana sayıyla mı verdiler?

Ben yerimi buldum, kıpırdamam artık buradan. Siz ne yaparsanız yapın, ben bu meşe odununun üzerinde pek rahatım”²³⁵

“Sülüklerden Özür Dilerim” hikâyesinde dönemin karakollarında işkence gören kahramanımız ailesinden de geçmişte çok fazla dayak yediğini, onlara tek tek teşekkür ederek anlatır. Kahramanımız küçükken, kendisine doğruları anlatmak onu bilinçlendirmek yerine babası, amcası, dayı, annesi, fizik öğretmeni sürekli şiddet uygular. Karakolda kendisine uygulanan şiddetlerle geçmişte yaşadığı şiddetleri kendi zihninde şöyle bağdaştırır:

“Pekiye sevgili öğretmenim, niçin bir günden bir güne, bize elektrik akımı vermediniz? Üstelik fizik öğretmenisiniz... Bize derslerde azıcıkta başlayarak akım

²³⁴ Muzaffer İzgü, *Ortadireği Yıkan Ayı*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1984, s. 113.

²³⁵ Muzaffer İzgü, *Bir Namussuz Aranıyor*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1991, s. 26.

verseydiniz ne olurdu sanki elinizde mi kalırdı? Bu hıyarların önünde hiç değilse acıdan bağırılmazdık."²³⁶

"İmdat, Kurtarın Bizi!" hikâyesinde kahramanımızı babası karakolların önünden geçmemesi için yıllarca tembihlemektedir. Çünkü yaşadıkları dönemde karakollarda kontrolsüz şiddet ve denetimsizlik hâkimdir. Genç adam buna dikkat etse de içkiliyken sürekli karakol önünden geçer ve bu bastırılmış duygularını bir yerden çıkarması gerektiğini düşünür:

Bir gece arkadaşıyla beraber içki içer ve sarhoş olur, yine karakolum önünden geçmek ister. Kahramanımızın arkadaşı Hulusi ise bunun iyi bir fikir olmadığını bir gün içkiliyken polisler denek geldiğinde arabada Lüp Lüp Makinesi kitabını bulduklarını bu kitapta polislerden hoş bir şekilde bahsedilmediği için bir ton dayak yediğini söyler. Yine de karakolun önüne giderler. İçeriden İmdat kurtarın bizi sesleri duyarlar birileri içeride dayak yiyor sanıp üzülürler, sesler kesilmeyince dayanamayıp önden Hulusi girer. Ama sesler yine kesilmez kahramanımız Hulusi'nin de dayak yediğini düşünerek içeri girer gördüğü manzara karşısından şaşırır kalır. Bu durum eserde şöyle yer alır:

"Girdim... Yok hayır olamaz, hiç hiç olamaz!.. Altı polis, bir komiser iplerle sıkı sıkı bağlanmışlar, sandalyelere, masalara..."

Pekiye, sen niye bayılmıştın Hulusi? Alışkın olmadığım bir manzara görünce bayıldım... Şimdiye dek hep vatandaşlar bağlanırlar masaya, sandalyeye, askıya, polisleri öyle birden görünce tansiyonum düştü, bayılıverdim. Pekiye, polislerin ipini çözmeden niye kaçalım dedin bana? Kaçmayı çözeydik, ilk yakalayacakları insan biz olurduk, bu işin içinde sizin de parmağınız var diye anamızdan emdiğimiz sütü burnumuzdan getirirlerdi."²³⁷

Hikâyede yazar daha önceden yazdığı eseri üzerinden okuyucuya gönderme yapar. Eleştirilerinin farkındadır, rahatsız olan kesimlerin farkındadır ama bu hikâyesiyle bile kalemini daha çok sivriltenekten vazgeçmemektedir.

²³⁶ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 68.

²³⁷ Muzaffer İzgü, *age.*, s. 53.

SONUÇ

Muzaffer İzgü'nün Hikâyelerinde Sosyal Meseleler adlı tez çalışması Muzaffer İzgü'nün hayatı, edebi kişiliği ve eserlerinin tanıtıldığı birinci bölüm ile asıl konun ele alındığı “Muzaffer İzgü'nün Hikâyeciliği ve Hikâyelerinde Sosyal Meseleler” başlıklı ikinci kısımdan oluşturmaktadır. Birinci bölümde İzgü'nün Türk edebiyatı tarihi içindeki konumunu, hayatı ile eserleri arasındaki ilişki tespit edilmiştir. İkinci bölümde ise Muzaffer İzgü'nün 28 hikâye kitabı incelenerek hikâyelerindeki sosyal meseleler ayrı başlıklar altında tek tek değerlendirilmiştir.

Muzaffer İzgü'nün hikâyelerindeki yoğun toplumsal meseleler, birtakım sınırlılıkları da beraberinde getirmiştir. Hikâyelerde anlatmaya bağlı metinlerin temel öğelerinden olan zaman, mekân, anlatıcı gibi unsurların tamamı sosyal problemlerin belirginleşmesine hizmet ettiği sürece önemsenmiştir. Dil kullanımında toplumsal hicvin getirdiği kısmi bir zorunluluk gereği sivrilmeler, argo kelime ve tabirlere yöneliş söz konusudur.

Muzaffer İzgü, eserlerinin neredeyse tamamını kişiler üzerinden şekillendirmektedir. Yarattığı kahramanların kişiliklerini sözleri ve eylemleri üzerinden okuyucuya aktarır. İzgü kahramanları genel itibariyle derinlikli felsefi düşüncelere sahip entelektüel insanlar değildir. Bu anlamda İzgü hikâyelerinde derin anlam katmanları söz konusu değildir. İzgü, yalınkat kahramanları üzerinden okuyucuya mesajı verir. Dolayısıyla İzgü'nün kişileri mesajlarını iletmek için kullandığı kişiler olmaktan öte gitmez.

İkinci bölümde yapılan değerlendirmeler sonucu Muzaffer İzgü'nün hikâyelerinde en çok öne çıkan sosyal meselenin ekonomik problemler olduğu tespit edilmiştir. Bütün toplumcu yazarlar gibi ekonomik eşitsizlik konusunu öne çıkaran İzgü'nün bu konudaki hassasiyetinde çocukluk yıllarında yaşadığı ekonomik zorlukların da belli oranda payı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. 1960'lı yıllardan itibaren yoğunlaşan metropollere doğru yoğun göçün oluşturduğu köy ile kent arasındaki yaşam farklılıklarını da çoğu zaman ekonomik temelde ele alır. Ancak İzgü'nün ekonomik zorluk temalı hikâyelerinde bir şematizme düştüğünü belirtmek gerekir. Ekonomik zorluk yaşayan devlet memurlarının statülerinden vazgeçerek daha kârlı işlere yönelmeleri ekonomi temelli hikâyelerin karakteristiğini belirler.

Muzaffer İzgü'nün hikâyelerinde öne çıkan diğer bir mesele eğitimidir. Öğretmen kökenli bir yazar olması nedeniyle bu konuda epey gözlem yapma imkânı bulan İzgü, bu gözlemlerini hikâye kurgusu içinde yansıtmıştır. Muzaffer İzgü, Türkiye'de uygulanan eğitim sistemine, okul yönetimlerinin öğrenci ve velilerine karşı tutumlarına eleştirel bir bakış açısı getirmiştir. İzgü, Türkiye'deki eğitimin tekdüzeliğini ve öğrenci-öğretmen-veli ilişkilerinin verimsizliğini birçok eserinde dile getirmiştir. Mevcut eğitim sisteminin erken çocukluk evresindeki kişilerin gelişimlerine ket vurduğuna dikkat çekmiştir. Türkiye'nin farklı bölgelerini mekân olarak seçtiği eğitim temalı hikâyelerinde eğitim sorunlarının ülke genelinde benzer

olduğu fikrini vermiştir. Her insanın taşıdığı farklı özelliklerin tek tipçi eğitim sistemi içerisinde köreldiğine vurgu yapan İzgü, ezberci eğitim sistemine de köklü eleştiriler getirir. Muzaffer İzgü'nün hikâyelerine yansıyan kuklacı, tiyatrocı, seyahat tutkunu, dansa meraklı, enstrüman çalan başarılı kahramanlar da onun eğitim anlayışının olumlu örnekleri şeklinde öne çıkar. Yazar, okuyucularını bu tip aktivitelere teşvik etmiştir.

Muzaffer İzgü'nün sağlık temalı hikâyelerinde sağlık kurumlarının yetersizliği ve sağlık sektöründe çalışanların vurdumduymazlığı öne çıkarılır. İzgü, bütün mizah yazarları gibi mübalağa yapmaktan da kaçınmaz. Hemşirelerin ilgisizliği nedeniyle kendi kendine iğne vurmayı, röntgen çekmeyi öğrenen hastalar; yanlış teşhis nedeniyle hayatı kararanlar; hasta şiddetine uğrayan doktorlar sağlık temalı hikâyelerde sıkça görülür.

Muzaffer İzgü'nün hikâyelerinde “din” meselesi toplumsal yapıyı ve kültürü oluşturan önemli unsurlardan biri olarak görölmüşür. Dinin saf ve temiz duygulara sahip insanlarda çok güçlü bir duygu olduğunu düşünün İzgü, bu duygunun sömürölmesine eleştiriler getirmekte, dini duyguları istismar edenlere fırsat verilmemesine dair çalışmalar yürütölmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Dini duyguların istismarından kaynaklı mağduriyetler üzerine epeyce hikâye kaleme almıştır.

Muzaffer İzgü, eserlerini sorun temelli olarak kurgular. Okuyucuların kendi çabalarıyla kavradıkları problemler üzerine düşünmelerini, çözüm üretmelerini ve tahminde bulunmalarını ister. İzgü'nün eserlerinde bu çıkarımları sağlayacak mizahi unsurlar bulunmaktadır. Bunun sonucunda okurun zihinsel çabası okurun eleştirel düşünme becerisine de katkı sunar.

Muzaffer İzgü, her insanın eşit ve insanca yaşama hakkının olduğunu savunarak evrensel değerleri ön planda tutan yazarlarımız arasında yer alır. İzgü, toplumda olan gerçekleri öyküleyici anlatımla okuyucuya aktarır. Bu aktarım şeklini çocuk edebiyatında verdiği yarattığı eserlerde de görürüz. Birçok eserinde okuyucular için açıklayıcı ve eğlenceli olması adına mizah dilini kullanır. Bu anlatım tarzı ona geniş bir okuyucu kitlesi kazandırmıştır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Baytar, Çiğdem, *Muzaffer İzgü'nün Çocuklara Yönelik Kitaplarında Güldürürken Düşündürme*, Küçük Dev Adam, Çocuk ve Gençlik Yazınında Muzaffer İzgü Sempozyumu, (T.C. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, 19-21 Ekim 2005), Bilgi Yayınevi, Ankara, 2006.
- Binyazar, Adnan, “Halk Damarının Canlı Dili”. *Muzaffer İzgü ile Gülümsemek* Kitabı İçinde, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2017.
- Bulutoğlu, Kenan *Türk Vergi Sistemi*, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1976.
- Çetinkaya, Hikmet, *Yılların Tanığı Üç Yazar*, Çağdaş Yayınları, İstanbul, 1986.
- Gültekin, Ali, Çiftçi, Zeynep, Yetim Arzu, Orhan, Zeynep, *Gerçek Bir Yaşam Öyküsü, 'Zıkkımın Kökü' ve Muzaffer Karakteri, “Küçük Dev Adam” Çocuk ve Gençlik Yazınında Muzaffer İzgü Sempozyumu*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2005.
- Günbaş, Ahmet, *Muzaffer İzgü İle 'Gülmeceli' Bir Söyleşi*, Gülümseyen Usta Muzaffer İzgü, (Haz. Enver Ercan). Tüyap, İstanbul, 2009
- Hızlan, Doğan, *Muzaffer İzgü Dalya Dedi*, Gülümseyen Usta Muzaffer İzgü. (Haz. Enver Ercan). Tüyap, İstanbul, 2019.
- İçözü, Nur, “*Anneannem Akıl Almaz Maceraları*” ve *Yaşamımızda Unutulan Değerler*, Küçük Dev Adam, Çocuk ve Gençlik Yazınında Muzaffer İzgü Sempozyumu. (T.C. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, 19-21 Ekim 2005), Bilgi Yayınevi, Ankara, 2006.
- İzgü, Muzaffer, *Anadolar*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2001.
- —, *Anneannem Bulutları Boyuyor*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2007.
- —, *Anneannem Dans Kraliçesi*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2004.
- —, *Anneannem Gelin Oldu*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2009.
- —, *Anneannem Hayvanlar Arasında*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2007.
- —, *Anneannem Sihirbaz*, Bilgi Yayınevi, Ankara: 2003.
- —, *Anneannemin Akıl Almaz Maceraları*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2004.
- —, *Anneannemin Apartman Kuzusu*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2008.
- —, *Anneannemin Konuk Kedisi*, Ankara: Bilgi Yayınevi, 2003.
- —, *Azrail Nasıl Rüşvet Yedi?*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1984.
- —, *Bando Takımı*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993.
- —, *Bir Namussuz Aranıyor*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1991.
- —, *Canım Öğretmenim*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2010.
- —, *Dandini Vatandaş Dandini*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1994.
- —, *Dandini Vatandaş Dandini*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1994.

- —, *Dayak Birincisi*, Bilgi Yayınevi, Ankara 2009.
- —, *Deliye Her Gün Bayram*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1995.
- —, *Devlet Babanın Tonton Çocuğu*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1983.
- —, *Devletin Malı Deniz*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1986.
- —, *Dini Bütün İsmail Efendi*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1995.
- —, *Donumdaki Para*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1977.
- —, *Gecekondu*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1981.
- —, *Hırsız Köpek*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2012.
- —, *Hükümet Çiftetellisi*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2003.
- —, *İşte Mühür İşte Sen*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1984.
- —, *Lüp Lüp Makinesi*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1984.
- —, *Nasıl Baba Oldum?*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1994.
- —, *Ortadireği Yıkan Ayı*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1984.
- —, *Oturaklı Başkan*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1998.
- —, *Sen Kim Hovardalık Kim?*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1992.
- —, *Tom Babanın Tombalası*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2000.
- —, *Yıl Sıfır Darbe Hazır*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1994.
- —, *Zıkkımın Kökü*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1988.
- —, *Çanak Çömlek Patladı*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2004.
- —, *Her Eve Bir Karakol*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2004.
- Karaçor, Zeynep, *Küreselleşme Süreci ve İstikrar Arayışındaki Türkiye Ekonomisi*, Küresel Sistemde Siyaset, Yönetim ve Ekonomi Kitabı içinde, Çizgi Kitabevi, Konya, 2003.
- Köklügiller, Ahmet, *Nasıl Yazıyorlar?*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2010.
- Necatigil, Behçet. *Düzyazılar II*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1999.
- Necatigil, Behçet. *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, Varlık Yayınları, İstanbul, 1999.
- Önertoy, Olcay, *Cumhuriyet Dönemi Türk Roman ve Öyküsü*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.
- Parasız, İlker, *Türkiye Ekonomisi, 1923'den Günümüze İktisat ve İstikrar Politikaları*, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa.
- Sivri M. ve Orhan Z. “Gerçek Bir Yaşam Öyküsü, ‘Zıkkımın Kökü’ ve Muzaffer Karakteri”, “Küçük Dev Adam” Çocuk ve Gençlik Yazınında Muzaffer İzgü Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Taşer, Suat, *Konuşma Eğitimi*, Papirüs Yayınları, İstanbul, 2006.
- Uyguner, Muzaffer, *Muzaffer İzgü - Yaşamı, Sanatı ve Yapıtlarından Seçmeler*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2005.
- Yıldırım, Tahsin, *Edebiyatımızda Müstear İsimler*, Selis Kitaplar, İstanbul, 2006.

- Yurttaş, Hüseyin, *Muzaffer İzgü Ben Bando Mızıkayla Doğdum*, Gülümseyen Usta Muzaffer İzgü. (Haz. Enver Ercan). Tüyap, İstanbul, 2009.

Makaleler

- Arık, M. Bilal “Postmodern Bir Dünyada Değişen Mizah Anlayışı: Simsiyah Bir Tebessüm ve Absürdün Kaçınılmazlığı”, *İletişim Fakültesi Dergisi*, S. 13, s. 81-103.
- Arslan, Mahmut, “2. Dünya Savaşı ve Türkiye’de Savaş Ekonomisi”, *Aydın Toplum ve İnsan Dergisi*, Yıl 2, S. 2, s. 1-14.
- Demirtürk, Sinan, “1960–1980 Döneminde Türkiye’de Sosyo-Ekonomik Değişimin ve Dışa Yönelişin Toplumsal Dinamikleri,” *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, C. 4, S.12, s. 155-182.
- Geçgel, Hulusi ve Demir, Fatma, “Muzaffer İzgü’nün Öykülerinde Çocuk Ve Eğitim Teması”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, C. 1, S. 3, s. 329-342.
- Gültekin, Ali, vd. “Eleştiriler Işığında Muzaffer İzgü Yapıtlarının Yeniden Değerlendirilmesi”, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 1, s. 55-66.
- İncesu, Kadir, “Muzaffer İzgü”, *İz Dergisi*, S. 31, s. 9-23.
- İzgü, Muzaffer, “Çocuklar İçin Üreten Bir Yazar “Affedersiniz” Diyemez”, *Çoluk Çocuk Dergisi*, Ankara, 2003.
- Emine Nida Kol, Zeynep Karaçor, “2001 Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı ve İstihdam Üzerine Etkileri”, *Maliye Dergisi*, S. 162, s. 379-395.
- Kuzu, Türkan, “Muzaffer İzgü’nün ‘Anneannem’ Serisinde Kuşak Barışması. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 31, s. 42-48.
- Kütük, Şahin, Birsan, “1960-1980 Dönemi Türkiye’inde Boş Zaman Etkinlikleri, Eğlence ve Spor”, *International Journal of Social Sciences and Education Research*, s. 4. s. 1297-1309.
- Oktar, Suat, Levent Dalyancı, “Finansal Kriz Teorileri ve Türkiye Ekonomisinde 1990 Sonrası Finansal Krizler”, *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, C. 29, s. 2, s. 1-22.
- Yardımcı, İsmail, “Mizah Kavram ve Sanattaki Yeri”, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S:3/2, s.12-13-14, 2010.

Tezler

- Ağzıbüyük, Çiğdem, *Muzaffer İzgü'nün "Anneannemin Akıl Almaz Maceraları" Serisinde "Arkadaşlık" Kavramının Çocuk Gelişimi Açısından Değerlendirilmesi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2008.
- Metin Akyüz, *Muzaffer İzgü'nün Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Açısından İncelenmesi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2014, s. 2.
- Bayraktar, Duygu Hasibe, *Muzaffer İzgü'nün 'İçimde Çiçekler Açınca, Kaçak Kız ve Bütün Sabahlarım Senin Olsun' adlı Romanlarında Soyut İşlemler Dönemi Çocuklarına Yönelik Eğitim Amaçlı İletiler*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun, 2008.
- Çetinkaya, Gülnaz, *Gırgır Dergisinin Türk Halkbilimi Açısından İncelenmesi*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Türk Halk Bilimi (Folklor) Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2006.
- Demir, Fatma, *Muzaffer İzgü'nün Öykülerinde Çocuk ve Eğitim Teması*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale, 2006.
- Eroğlu, Evin, *Muzaffer İzgü'nün Çocuk Kitaplarının Mizah Unsurları Yönüyle İncelenmesi*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu, 2008.
- Genç, Eda Gül, *1960 Kuşağı Yazarlarından Muzaffer İzgü'nün Öykülerinde Mizah*. Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019.
- İnanc, Ayşe, *Muzaffer İzgü'nün MEB Tavsiyeli Eserlerinin Türkçe Eğitimi Amaçlarına Uygunluğu Yönünden Değerlendirilmesi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2004.
- Koşkunlu, Yasemin, *Muzaffer İzgü'nün "Anneannemin Akıl Almaz Maceraları" Serisindeki "Aile" Kavramının Çocuk Gelişimi Açısından Değerlendirilmesi*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2008.
- Koyun, Cafer, *Die Kinder In Der Kinderliteratur In Deutschland Und In Der Türkei Und Ihre Soziale Widerspiegelung In Den Werken Erich Kastner's Und Muzaffer İzgü's (Alman Ve Türk Çocuk Yazınında Çocuklar Ve Eich Kastner İle Muzaffer İzgü'nün Eserlerinde Toplumsal Açidan Yansıtılmaları)*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara, 1998.

- Köse, Sibel, *Muzaffer İzgü'nün Anneannemin Akıl Almaz Maceraları Serisindeki Eğitsel İletiler*, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2011.
- Kumbasar, Ezgi, *Muzaffer İzgü'nün Romanlarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon, 2011.
- Mazman, Özgün, *Muzaffer İzgü'nün Roman ve Öykülerinde Adana*, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana, 2002.
- Nesin, Aziz, *Cumhuriyet Dönemi Türk Mizahı*, Adam Yayınları, İstanbul, 2001.
- Öykü Mercan, *Muzaffer İzgü Öykülerindeki Söylem Biçiminin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Uygunluğu*, Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türkiyat Araştırmaları Ana Bilim Dalı, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2018.
- Özarslan, Pelin, *Muzaffer İzgü'nün Çocuklara Yönelik Hikâye ve Romanlarındaki Eğitsel İletiler*, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Burdur, 2012.
- Özbil, Alev, *Türkiye'de Savaş Ekonomisi Uygulaması Olarak Milli Korunma Kanunu (1940- 1946)*, İstanbul Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2015.
- Öztatar, Melek, *Christine Nöstlinger'in Ilse Ist Weg ve Muzaffer İzgü'nün Kaçak Kız Adlı Romanlarında Birinci Çocuk Psikolojisi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019.
- Sahil, Özlem, *Muzaffer İzgü'nün Çocuk Kitaplarının Çocukların Eleştirel Düşünme Becerisine Katkısı*, Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin, 2019.
- Solak, Aslı, *Türkiye'de Basın-Siyaset İlişkisine Bir Örnek: Demokrat İzmir Gazetesi (1946-1960)*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2017.

Elektronik Kaynaklar

- <https://www.biyografi.info/kisi/muzaffer-izgu> (E.T: 25.08.2020)

DİZİN

A

Ahlaki, vii, 64
aile, iv, 34, 40, 41, 46, 47, 50, 53, 58, 65, 72, 75, 77,
81, 89, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 123, 133
Anneannemin Akıl Almaz, 40, 94, 96
Azrail Nasıl Rüşvet Yedi?, 35, 36, 60, 74, 75, 104,
157

B

Bando Takımı, 36, 47, 48, 49, 62, 63, 79, 90, 91,
102, 103, 141, 142, 148, 149, 150, 151, 152, 157
Bir Mayıs Polis Bayramı, 37
Bir Namussuz Aranıyor, 37, 152, 153
Bizim Ayılar Amerikalıları Çok Sever, 37
Bürokrasi, vii

Ç

Çanak Çömlek Patladı, 37, 56, 68, 79, 80, 91, 107,
121, 122, 132, 142, 143, 147

D

Dandini Vatandaş Dandini, 37, 38, 99, 110, 111,
157
Dayak Birincisi, 36, 38, 100, 101, 119, 121, 130,
131, 158
Deliye Her Gün Bayram, 36, 49, 83, 84, 103, 106,
112, 114, 117, 127, 158
Devlet Babanın Tonton Çocuğu, 32, 33, 34, 37, 53,
55, 67, 68, 93, 109, 110, 158
Devletin Malı Deniz, 37, 74, 107, 108, 158
din, iv, 41, 108, 109
Donumdaki Para, 36, 38, 64, 80, 105, 106, 113,
126, 141, 150, 158

E

eğitim, iv, 39, 41, 60, 78, 79, 80, 81
eğlence, iv, 41, 43, 44, 73
ekonomi, iv, 41, 44, 74
Ekonomi, vii

G

Gecekondular, 36, 38, 46, 144, 158
gelenek ve görenek, iv

H

Her Eve Bir Karakol, 37, 51, 65, 84, 92, 143

İ

İşte Mühür İşte Sen, 30, 31, 37, 57, 70, 71, 84, 85,
104, 108, 134, 135, 140, 143, 146, 151, 158
izgü, i, iv, v, vii, viii, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 21,
22, 23, 24, 25, 26, 27, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 42,
46, 47, 49, 50, 53, 56, 58, 60, 61, 62, 65, 67, 68,
70, 73, 74, 75, 78, 79, 80, 82, 85, 87, 88, 90, 96,
97, 100, 101, 105, 106, 112, 113, 119, 121, 123,
124, 130, 132, 133, 134, 135, 136, 150, 151,
155, 156, 157, 158, 159, 160, 161

K

kara mizah, 29, 31, 32, 33, 35
Kardelen, 37
kültür, iv, 41, 87, 90, 94
Kültür, vii, 23, 25, 85, 158

L

Lüp Lüp Makinesi, 37, 79, 80, 153, 158

M

Muzaffer, i, iv, v, vii, viii, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 21,
22, 23, 24, 25, 26, 31, 32, 34, 35, 36, 38, 39, 40,
42, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 58, 59,
60, 61, 62, 63, 64, 67, 68, 70, 71, 72, 73, 74, 75,
76, 77, 79, 80, 82, 83, 84, 85, 88, 90, 91, 93, 96,
97, 99, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108,
109, 110, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 118,
119, 121, 122, 123, 124, 125, 127, 128, 129,
130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138,
139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147,
148, 149, 150, 151, 153, 154, 155, 156, 157, 158,
159, 160, 161

N

Nasıl Baba Oldum?, 76, 77

O

Ortadireği Yıkan Ayı, 36, 134, 148, 158

S

sağlık, iv, 41, 44, 58, 100, 101, 102, 103, 105, 151
Sağlık, vii, 61, 100, 105, 151
Sen Kim Hovardalık Kim?, 49, 50, 124, 125, 138,
158
Siyaset, vii

siyasi, iv, 41, 80, 108, 114, 115, 120, 121, 124, 127,
131, 132, 134, 149, 150, 152
Siz Bilirsiniz Paşam, 37
sosyal, iv, 97

Y

Yıl Sıfır Darbe Hazır, 37, 61, 62, 90, 109, 135, 144,
145, 158
yozlaşma, iv, 57, 59, 126, 140, 150, 151

Yozlaşma, vii, 113

Z

Zıkkımın Kökü, 23, 26, 37, 38, 96, 157

